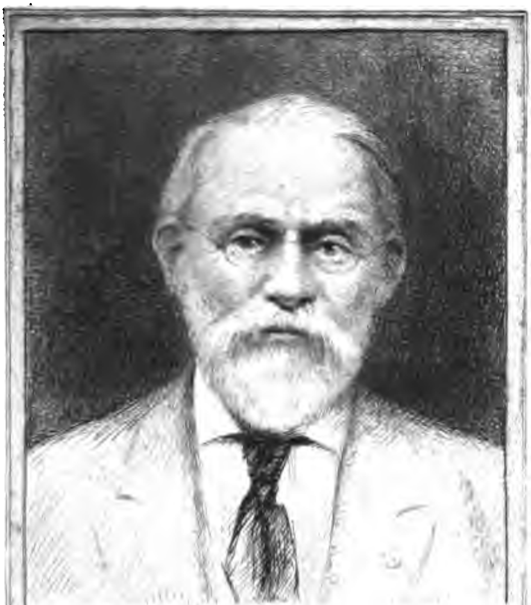

Fire lystige

Historier,

Den Første:

Om to Forpagtere, som fixerede hverandre &c.

Den Anden:

om en Kiøbmand som bedrog Dievlen.

Den Tredie:

Herremanden og Mølleren,
som kunde godt stiele.

Den Fierde:

Den kraftige Hat.

Meget morsomme til Tidsfordriv at læse.

Trykt i Haderslev 1801.

Den Første.

I Braband boede to Forpagtere, som vare Duds-Brødre sammen, to ganske Skalke og stærke Drikkebrødre, den ene hedte Alexius, den anden Basilius, disse to komme altid tilsammen, og vare stundom hos hverandre 8 til 14 Dage tillige, levede hver Dag i Suus og Duus, imidlertid var deres Arbeide dette, at de raillerede hverandre, og stræbte de altid efter, at den ene kunde overgaae den anden med Skalkhed. Eftersom de nu vare hinanden voxen udi alle Skalkestykker, begyndte de, at giøre Veddemaal med hinanden, hvem af dennem der kunde speculere et ret Mester Skalkestykke at øve imod den anden, og den som ikke kunde finde paa at giøre det, skulde lide den Straf, at han altid skulle holde den fri Tractemente for, som vandt, og skulle ikke heller fortryde paa, at holde alle dem fri som vare i Følge med Mesterskalken. Dette bleve de einige om, og kastede Lod hvo der først skulde begynde; nu faldt Lodden paa Alexius, at han skulde giøre den første Prøve imod Basilius. Nu sagde Alexius til hannem, tag dig vel i agt for mig, at jeg ikke inden Aarets Udgang fixerer dig, ja, sagde Basilius, jeg vil vel vogte mig. Det stod hen en lang Tid, de besøgde hinanden og brugte deres gamle Levnet, gav hverandre Stykke for Stykke af Mundlederet. Imidlertid specülerede Alexius paa det Skalkestykke som han vilde giøre imod Basilius. Da Alexius var nu klar i sit Studium, byder han Basilius til sig, og anretter et stort Giestebud, og bad mange andre Skalke dertil. Dagen og Tiden kom, de bleve alle forsamlede hos Alexius, som havde ladet kosteligen anrette, og overlagt med de andre, at alle

skulle

Dunning
Hill
12-14-39
39883

skulle drikke Basilius lystig til, at han kunde blive drukken, hvilket og blev efterkommet, de drak og raillerede dygtig derpaa løs, og enhver bildede sig ind at være Mester i dette Laug. Nu blev Basilius saa drukken, at de maatte bære ham i Sengen, da han nu sov, tog Alexius fat paa Basilius Klæder og lod opsprække alle Sømmene paa Buxer, Kiortel, Trøye og Vest, da det var giort, overleverede han det til nogle Skrædere, som ogsaa vare budne til dette Gilde, befalede dem, at de skulle sye disse Klæder fire Fingersbred ind, net og skikkelig, saa at ingen kunde kiende det; da gik Alexius ind til Basilius, og tog en Pentzel, tilligemed en Krukke fuld Saft, som han havde ladet presse af grønne Valnødder, og overstrøg Basilius's ganske Legeme med denne Saft, saa at der var ikke en Plet paa hans hele Legeme, at det jo var overpentzlet; nu laae Basilius i en kostelig Seng, som var vel varm, hvilken Varme forvoldte, at denne Saft kunde snart blive tør. Anden Dagen derefter gaaer Alexius ind til hannem, og vilde besøge ham paa Sengen; siger: god Morgen Broder Basilius, hvorledes er det fat med dig? Saa nogenledes, sagde Basilius, jeg drak formeget i Gaar, saa at jeg har lidet ondt i Hovedet i Dag; Det skader intet, sagde Alexius, vi vil begynde i Dag igien; i det samme kom nogle af de andre Giester dertil, og begyndte paa en frisk at tractere Basilius saa længe paa Sengen, indtil han blev saa drukken, at han ikke kunde see en Flue paa Væggen, dermed gik de fra ham, og lod ham sove den Dag og Nat til den anden Dags Morgen, da de igien og giorde ligesaa, han blev atter drukken, og sov bort til den tredie Dag, imidlertid blev Klæderne færdig, og var indlagt paa sit Sted. Nu havde Basilius overmaade ont, som enhver vel kan tænke, af den megen stærke Drik, som han havde presset sig med tænkte ved sig selv, at han vilde staae op og gaae

lidet ud i Luften, om det da vilde forandre sig i hans Hoved; som han saa sidder, seer han, at hans Hænder vare saa gule, han seer paa sine Arme, Bryst, Laar og Been, som altsammen var af een Couleur, han vilde staae op og træde i sine Skoe, de vare for smaae, thi der var sat et Par mindre i Steden, som lignede hans egne, han vilde trække sine Strømper paa, de vare ligesaa, Buxerne vare for smaae, Trøyen ligesaa, Vesten og Kiortelen ligesaa. Som han nu staaer og passer disse Klæder paa sig, kom Alexius tilligemed alle sine Drikkebrødre væltende ind paa Basilius, og hilsede god Morgen, spurde hvorledes det var fat med hannem, han sagde: Jeg haver stærk Hovedvee, og havde isinde at gaae lidet i Luften, og som jeg nu stod og vilde drage mine Klæder paa, veed jeg ikke hvorledes det er fat, de ere bleven mig for smaae; O Snak, sagde Alexius, jeg troer, du haver endnu ikke udsovet din Ruus, hvorledes skulde Klæderne blive mindre nu mere end som før? det er jo de samme du havde paa dig, da du kom hid, drag dem paa dig, og lad mig see hvordan det er fat; Han begyndte at drage paa sig, men forgieves, Klæderne vare smaae og bleve smaae. Det er artig, sagde Alexius til hannem, jeg troer at du har Vattersot. Jeg troer det selv, sagde Basilius, thi jeg er derhos bleven saa guul paa mit gandske Legeme, ligesom een der har Guulsoet; dette bekræftede alle som saae hannem, men de vidste ikke hvorledes det var tilgaaet; Ja, sagde Alexius til dem alle: Det er ufeilbarlig ikke andet, end at Basilius jo har Vattersoet ligesom han selv siger; thi Guulsoet er en Begyndelse til Vattersoeten. Basilius troede det at være Sandhed, som de og alle bekræftede med hannem. Hvad er herved at giøre, sagde Basilius, som hoiligen beklagede sig, at han skulle blive saa ulykkelig og faae denne Sygdom paa sig: bad St. Vitus, Qvintius og andre Catholske Helgener, at give sig gode

Raad

Raad i Sinde, at han kunde blive af med denne Sygdom. Hvad Helgen, hvad Klagen, hvad Beden, sagde Alexius til hannem, jeg skal skaffe dig Raad, for din Vattersoet; jeg veed en gammel Bondemand, som veed gode Bonde-Raad, han haver hiulpet saa mange, han kan og curere dig for din Vattersoet; Det var meget vel, sagde Basilius, lad ham komme hid, jeg haver hørt, at Bønder-Raad ere ikke at foragte, kan han hielpe mig, da vil jeg betale hammem som en ærlig Mand. Han skal vist komme, sagde Alexius, jeg vil selv gaae til hannem. Aelxius gik til en gammel Bonde, som han vidste der var en svar Skalk, og lagde over med hannem, hvorledes han skulde sige for Basilius, og paa hvad Maade han skulde curere ham. Den gamle Bonde kom til Basilius og giorde denne Sygdom langt farligere end den var i sig selv; trøstede hannem med dette: at han giorde vel, at han strax ville lade raade sig Bod derfor. Ja, sagde Basilius til Bonden, jeg haver altid hørt, at der ere ogsaa kloge Folk iblant Bønderne, og hvor deres Raad kommer tørre i Huus, der raadner de ikke, hvad siger du: sagde Basilius til Bonden: Jeg veed dette Raad, sagde Bonden: At hvo som har Vattersoet, han skal lide en overmaade Tørst, og holde sig fra al Drik, hvis det ikke skeer, kan han umuelig blive helbredet. Det vil jeg gierne lide, sagde Basilius, kan du kun sige mig hvad jeg skal bruge? Ja, sagde Bonden, I skal æde en salt Sild hver Morgen i tre Dage, ligesaa salt som den bliver taget af Tagen, og den skal steges førend i æder den, og derpaa maae I ikke drikke den ganske Dag, kan I taale denne Tørst i Tre Dage, saa bliver I frisk; lad gaae, sagde Basilius, kan jeg ikkun blive frisk, vil jeg gierne lide Curen. Dagen kom, han aad den første Sild, og leed derefter en stor Tørst. Anden Dagen kom den anden Sild frem, han vilde nødig til den

Kost, fordi han tørstede saa meget. Hvad, sagde Bonden, haver I begyndt, saa faaer I at holde ud, thi vil I nu slippe Curen, det er ikkun at forlænge Sygdommen. Han snakkede saalænge for ham, at han aad den anden Sild med, hvad han ikke tørstede den første Dag, da tørstede han den anden. Den tredie Dag kom ogsaa den tredie Sild frem; Nei, sagde Basilius, nu kan jeg umuelig æde, førend jeg faaer at drikke; nei, nei, sagde Bonden, ikke saa, eders Syge begynder at svinde, I faaer at holde eder efter mit Raad, ellers er alt vort Arbeide forgieves; han lod sig endelig overtale, og nod den tredie Sild med; denne blive min Død, sagde han, om jeg ikke faaer at drikke; o Snak, sagde Bonden: I Morgen maa I drikke, at Lungen kan flyde som en And i et Gadekier, han tørstede den Nat og Dag over igien; Da de kom ind til ham den fierde Morgen, var han hartad forkommen af Torst, de gav hannem Øl, lidt efter lidt i Begyndelsen, indtil han fik nogenledes lædsket sig, derpaa fik han Mad, og begyndte at drikke sig en frisk Ruus igien, og imedens han sov denne Ruus ud, bleve alle hans Klæder giorte til rette igien, da de vare færdige, sagde Alexius til hannem, nu har du spækket dig her i 8 a 10 Dage, og er bleven helbredet, stat nu op, og klæd dig i dine Klæder, at du kan reise hiem, Basilius stod op og klædte sig paa, da vare Klæderne blevne tilpas, at han kunde faae dem paa sig, da han saae dette, troede han dog for Alvor, at have havt Vattersoet, begyndte at glæde sig, takkede, og betalte Bonden, som havde hiulpet hannem. Da dette altsammen var giort, begyndte Alexius tilligemed alle de andre sine Laugs Brødre at bespotte og belee Basilium, og sagde hannem: hvorledes han havde ladet ham indbilde at have Vattersoet, og da de fortællede hannem alle Omstændigheder, gav han sig tabt, og bekiendte sig, at have tabt sit Veddemaal, tog

Afskeed

Afskeed og reiste hiem. Alexius forglemte ikke, en Tid efter anden, at besøge Basilius, og tog altid nogle med sig, som vare være, end han, hvilke Basilius maatte holde altid Slabras for, efter sit Veddemaals Aftale. Det fortrød Basilius, som tænkte, dersom denne Aaben-Taffel skal vare længe, da bliver jeg til en fattig Mand, han studerede saalænge, at han fandt paa et Puds at belure Alexius med igien, at han kunde blive disse Snyltegieste qvit. Basilius fandt paa dette: han lod bygge sig en liden Hytte noget fra sin Gaard, ikke større end at der kunde staae en Seng, en Hest og en Buk, eller Creatur udi, og lod ingen Vindue sætte i denne Hytte, men betog den al Dagens Lys, da Hytten var færdig, satte han et Asen og en Giedebuk, tilligemed et Sengested derudi, og giorde en Foerkiste af Sengestedet, hvoraf Asenet og Bukken altid fik deres Foer. Da dette nu altsammen var indrettet efter Basilius's Tanker, byder han Alexius til Giest noget for Jule-Dag, paa de Tider at den længste Nat faldt ind. Alexius indstillede sig hos Basilius, og blev tracteret tilligemed andre, som dertil vare indbudne, hvilke brak Alexius lystig til, at han blev overmaade fuld; da han nu var saa tilpakket, lod Basilius ham bære ind i denne Hytte, og lagde hannem i Sengestedet, hvor Bonden var, isteden for Halm, med Havre belagt, derpaa lod han lægge en Dyne og Lagen, og lagde saa Alexius i denne Seng, og bredte en god Dyne oven paa hannem, og overstrøede baade ham og Dynen med Havre. Da Alexius nu laae og sov i sin beste Savn, tog Basilius Asenet og Bukken frem, og ledte dem i Hytten til hannem; disse Creaturer, som i to Dage tilforn, havde ikke bekommet lidet for Tanden, glædte sig efter deres Art, at de vare komne i Hytten til den Krybbe, hvor de vare vandte at faae noget at æde. Bukken, som lugtede Havren, var ikke seen at springe i Sengen til

Man-

Manden, og begyndte at knupse paa Havren; Asenet, som fornam dette, fulgte efter, og stod for Sengen, og hialp Bukken først at fortære Havren, som laae oven paa Dynen; imidlertid begyndte Havren at stikke Bukken, at han tog til at springe og dandse, bræge og støde til Asenet, som ikke maatte have Roe at æde med for Bukken, hvorover Asenet blev vred og begyndte at skrige saa høit, at Alexius vaagnede op ved denne Tummel, og fornam dette, blev derover ganske forskrækket, vidste ikke andet, end at Huset var fuld af Spøgelser, han slog om sig, han rev om sig, men disse Creature, som havde god Lyst til at æde, vilde ikke vige fra Sengen, men holdte sig til Havren, og da de nu havde ædt det op, som laae paa Overdynen af Alexius, fornam de, at der ogsaa var noget under Dynerne; Asenet tog fat i Dynen med sine Tænder, og drog een Dyne efter en anden af Sengen; Alexius, som ikke kunde begribe hvorledes dette var fat, dømte ved sig selv, at dette maatte være Fanden, som havde sin Bolig paa dette Sted, hun bad til alle sine Catholske Patroner, at de ville lade den Nat faae Ende, at han kunde komme fra den Angest, som han var bestæd udi, paa det sidste kunde han ikke faae Roe at ligge i Sengen, kunde ikke heller finde ud af Hytten, krøb saa under Sengen, der laae han og frøs, at han knæbrede som en Stork; Bukken og Asenet holdt sig lystige i Sengen med Havren, og han laae under Sengen og tællede paa sit Pater-Noster-Baand, og længtes med Smerte efter Nattens Ende, som varede i tre Nætter og Dage, da den fierde Dag nu ville fremkomme, staaer Basilius op, om Morgenen Klokken 4 a 5, og toge nogle andre af sine Compagniebrødre med sig, gik til Hytten og snakkede med hverandre uden for Hytten, dette hørte Alexius, som havde ikke hørt til noget Menneske i tre Nætter og Dage, begynde at raabe, skrige og ynkelig at give sig, og bad at

de

de ville komme og frelse hannem fra de Spøgelser der vare hos hannem, at han kunde komme til Folk, og faae Ende paa denne lange Nat; Basilius, som hørde dette Klagemaal, raaber høit uden for, og siger til Alexius: hvorlænge vil du sove? herop, jeg veed nu er det Tid, ret nu er det Dag, kan du ikke staae op af dig selv, jeg veed at du kunde faae udsovet, eftersom det haver i Nat været den længste Nat. Det maae jeg bekiende, sagde Alexius, thi denne Nat haver været mig saa lang som sex andre, jeg er hartad forkommen af Kulde, Hunger og Træst, foruden den store Angest og Forskrækkelse mig er kommen paa i dette Kammer, hvor Dievelen skinbarlig saa haver spøget spøget, vraalet, springet og dandset, at jeg kunde ikke faae Roe derfor at ligge i Sengen. Basilius tog Alexius ved Haanden, og ledsagede hannem ud af dette Fængsel ind i sin Stue, og vederqvægede hannem med et og andet Got, at han kom til sig selv igien; da han var frisk og vel tilpas, sagde Basilius til ham: Nu er vort Veddemaal ophævet, og vi ere hinanden intet pligtige, saa og saa er du fixeret med en lang Nat, Asenet og Bukken vare de Spøgelser som du mener; Denne Forskrækkelse kan gaae lige op for min Vatterfoet. Dermed skiltes de ad, og hver gik hiem til sit.

Den Anden.

I Polen var engang en meget riig Kiøbmand, som ogsaa tillige var saa gierrig, at han aldrig syntes at kunde faae Rigdom nok; alt hans Arbeide var kun at skrabe sammen, enten det skeede med Ret eller Uret, derom giorde han sig ingen Samvittighed; nu hendte det sig engang, at han ved Correspondanze fik Efterretning om, at udi

England var bleven stor Misvext, da han dette fornam, tænkte han; Jeg har opkiøbt en stor Deel Korn, jeg maae lade alle mine Skibe og gaae did, der kan jeg faae nok for mine Vahre; som sagt saa giort; Han beladte fire eller sex store Skibe med Korn, og begab sig paa Søen, i den Tanke, lykkelig dermed at komme til London i Engeland, og der at vinde mere end hiemme: men da han var kommen nogle Miilsvei ud i Søen, opreiste sig en stor Storm, og alle Skibene forgik med Korn og alt, saa det var med største Nød at Folket tilligemed den rige Kiøbmand reddede Livet ved et Vrag, som drev til Landet med dem; da de nu var kommen paa Landet, blev Kiøbmanden meget Melancholisk og uroelig i Sindet, og vilde ikke lade sig trøste af Folket, som havde været inden Borde med hannem, men sneeg sig uformerkt fra dem om Natten, og begav sig i en stor vildsom Skov, hvor han gik i nogle Dage, i den Tanke, at han vilde døe af Fortvivlelse; imidlertid var hans Føde intet andet end Nødder, Bark og andet som han kunde faae at opholde Livet med; da han nu havde gaaet i en 8 Dage og skiøret mange Tanker, hendte det sig en Dag som han saa gik, at en galant Monsieur kom ham imøde, hvilken han ansaae for en Edelmand, derfor hilsede han ham efter Sædvane, mens talte intet til ham; da Kiøbmanden intet ville tale til denne Monsieur, da begyndte han at tale til Kiøbmanden, og spurde ham, hvi han gik saa bedrøvet i denne store Skov, hvor ingen Mennesker i mange Aar har tordet vove sig at komme; Kiøbmanden fortællede ham Aarsagen, og derhos beklagede sin Ulykke; Da denne det hørte, sagde han: Hvad vil du give mig, om jeg kan hielpe dig, ikke allene neste af denne store Ørk til dit Hiem, men endog til langt større Rigdom end du nogen Tid tilforn haver eiet; da Kiøbmanden dette hørde, tænkte han ved sig selv: Dette er en stor Hielp, hvorved

han

han blev saa glad, at han spurte denne formeente Monsieur, hvem han var? og hvad hans Bedrifter var? hvorpaa han svarede: At han var en underjordisk Fyrste, som handlede med Slaver; ville han nu hielpes, da ville han nu ogsaa hielpe ham, om han vilde give ham noget derfor, Kiøbmanden spurgte: hvad han vilde have for sin Hielp? Den anden svarede; Dersom han vilde være hans Slave, da vilde han give ham 30 Aars Frihed at handle og vandle, og imod det tredivte Aars Ende, da skulde han høre ham til, hvis han ikke kunde opfinde en Handel, hvorpaa han kunde tabe saameget, som han udi et af de 29 Aars Tid havde vundet, saameget skulde han tabe et Aar, kunde han ikke finde paa at giøre saadan en Forliis, skulle Kiøbmanden høre ham til, men dersom Kiøbmanden kunde finde paa saadan Tab i Kiøbmandskab, da skulde han være fri, men dersom han altid vandt og aldrig tabte, da skulde Kiøbmanden have tabt. Dette indgik Kiøbmanden, thi han dømte efter Erfarenhed, at det var lettere at tabe end at vinde, hvorpaa han indgik Accorten, og da den var sluttet, blev han ført hiem; der han nu var hiemkommen, forskaffede han sig et Fartøy eller Skiberum, og begyndte at drive sin Handel paa Nye, blev meget lykkelig, og fremmede sin Handel saaledes, at han blev meget rigere end han nogen Tid tilforn havde været; kort at fortælle: han blev saa riig, at han vidste ingen Ende paa sin Rigdom; thi alle de Ting han tog sig for at handle med, kunde han vinde 4 a 5 dobbelt paa, Wahrene maatte være saa ringe som de end kunde være, saa kunde han dog vinde tredobbelt Profit; dette holdt han i mange Aar, vandt altid, men tabte aldrig. Da det nu begyndte at lakke imod Enden, tænkte han paa sin Contract, og vilde gierne giøre et forloren Kiøbmandskab, men vidste ikke hvad han skulde begynde paa, endelig fandt han paa dette, at han vilde opkiøbe alt det gamle

for-

forligne Klæde, som fandtes i Polen, og fare dermed til England, thi, tænkte han, det slaaer aldrig feil, at jeg jo maae tabe paa denne Handel; derpaa ladte han 4 à 6 Skibe med gammelt fordærvet Klæde, betalte resonabel for Alen, gik ad London, da han nu der var ankommen, gik han paa Børsen for at give sine Vahre tilkiende, da Kiøbmændene havde consuleret over dette Klæde, bleve de forligte med ham om Kiøbet, at han dog, imod Forhaabning, fik sit Klæde vel betalt, og vandt dog noget til, da han dette fornam, at han aldrig kunde tabe, blev han meget bedrøvet, thi han fornam vel, at det vilde see galt ud for ham, gaaer ud paa Gaden omkring i Staden, og seer ganske sorrigfuld og bedrøvet ud; som han nu saa gaaer, mødte ham en gammel Kierling, hun spørger ham, hvorfore han saae saa bedrøvet ud? han sagde: du kan intet hielpe mig; hvo veed hvad jeg kan? sagde Kierlingen, sig kun frem: han fortæller hende sine Omstændigheder; da hun nu havde udhørt ham, siger hun: O ha, denne Sag er let at hielpe: Lad Trommen slaae, og lad sammenkalde allehaande løse Folk, Horer, Skiøger, Dagdrivere, Løsgiengere, Spillere, Bierfidlere, og slige allehaande skarns Folk, og giv dem resonabel Underholdning, tag dem inden Borde, og faer omkring med dem et Sted fra, et andet Sted til, og see til at du kan sælge dem, du skal ei saa let faae Kiøbmænd til disse Vahre; han giorde ligesaa, gav Kierlingen en Recompance, og ladte alle sine Skibe fulde af forbemeldte Folk, foer et Sted fra, et andet til, rundt om i Verden, men ingen ville handle ham denne Kram af. Da han nu havde faret længe omkring, og ingensteds kunde blive af med sin Kram, kom han omsider til Amsterdam, der blev han endelig af med sin Ladning, kastede dem i Land, og reiste sin Vei, og havde intet andet for sin Omkostning, end alle sine Skibe fulde af Skarn, saa han havde nok at

giøre,

giøre, at han kunde faae dem renset igien. Da han nu var hiemkommen, kom den underjordiske Fyrste til Kiøbmanden, og lod sig forstaae, at de 30 Aar var nu omme, og at Kiøbmanden nu skulde høre hans til; nei, sagde Kiøbmanden, jeg havde for kort Tid siden en Ladning i alle mine Skibe, og vandt intet andet end Møg og Skarn, det kan jeg bevise med alle mine Folk, thi jeg haver sat saa meget til paa den Reise, som jeg tilforn havde vundet i 3 Aar, saa du nu ingen Prætention haver paa mig, jeg tabte paa et Kiøbmandskab, efter vores Contract, derfor er jeg fri, og du haver intet med mig at bestille; ja, ja, sagde den anden, tabte jeg dig, da haver jeg vundet mange Siele ved dit Kiøbmandskab i Amsterdam, thi ved Hoverie, Spil, Dobbel og Drik, haver jeg vundet utallige mange, som dagligen ere mine Slaver, derfor lader jeg dig fare, thi du haver vel formeret mit Rige, hermed Adieu. Saaledes slap Kiøbmanden lykkelig og vel fra sin Contract.

Den Tredie.

Der var en Herremand, han havde nogle Landsbyer som vare hans egne. Nu havde han en Landsbye og en Gaard ved hverandre, hvor han undertiden holdt Huus i den samme Landsbye Hos hans Gaard boede en Møller, han tog ofte mere Korn og Meel til Told af Bønderne, end han burde giøre; han giorde det saa grovt, at Bønderne komme for Herremanden, og klagede paa hannem, at han beholdt halvparten, af det de førde til hannem at male. Dette Klagemaal kom saa ofte for Herremanden, at han engang skikkede Bud efter Mølleren, og holdt hannem Sagen for. Mølleren sagde fast nei, det var ikke saa, og sagde, at Bønderne vare hannem hadske, og havde derfor op-

optænkt dette imod ham. Herremanden sagde: Lad see, jeg vil forfare, om det er saa i sig selv eller ikke, og sagde til hannem: Gak ind paa mit Kornloft, og fyld aatte Sække fulde af Korn, og mal mig dem, og om du stieler mig noget af dem, at Sækkene komme ikke fulde tilbage igien, da vil jeg lade dig henge. Mølleren sagde: Jeg vil giøre mit beste, og gik hen og fyldte Sækkene med Korn, og malede det, beholdte det halve, og skikkede Herremanden fire Sække fulde, og stødte alt en fuld Sæk Meel i en tom Sæk, saa at de vare alligevel allesammen fulde, som Herremanden befalede. Som Mølleren havde nu skikket Herremanden Meelet, og han saae ikke mere end fire Sække, sendte han Bud efter Mølleren, og spurde hannem, hvor de andre fire Sække med Meelet vare? Mølleren sagde: de ere her alle aatte. Herremanden sagde: at han saae ikke uden fire, og løste en Sæk op, vilde skue Meelet, da saae han, at der var to Sække i hverandre, og sagde til Mølleren: Nu vel, jeg seer nu hvad du est for en Giest, du skal nu og stiele min beste Hest fra mig, eller jeg vil lade dig henge. Mølleren sagde: Siden de saa befaler, da vil jeg giøre mit beste. Nu havde Herremanden en Staldreng, den satte han paa Hesten, og befoel hannem, at han skulde raabe, naar Mølleren kom. Mølleren tog vare paa Spillet, og kom om Natten i Gaarden, og der han kom i Hestestalden, fandt han Drengen sovendes paa Hesten; da Mølleren saae at Drengen sov, tog han Sadelen med Drengen af Hesten, og satte hannem tvers over Skiellerammet, tog saa Hesten og forde hannem hiem i sit Huus. Drengen sad i Sadelen og sov nok saa net til om Morgenen det blev lys Dag, da saae han først at Hesten var borte, og at han reed paa Skiellerummet, steeg gesvind af, og gik til Junkeren, at sige hannem det. Junkeren sendte Bud til Mølleren, og spurte om han havde staalet hans Hest? Mølle-

ren sagde: Ja Junker, I have jo befalet mig det; Junkeren sagde: Jeg haver end en Oxe, den skal du ogsaa stiele fra mig, ellers vil jeg lade henge dig; Mølleren sagde: Skal jeg det giøre, saa vil jeg giøre mit beste; derpaa gik han hiem, og specuferede paa, hvorledes han skulle bære sig ad. Det hendte sig strax derefter, at Herremanden vilde skikke Oxen hen paa en anden Gaard, at de skulde feede ham, det fik Mølleren at vide, og vidste at de skulde gaae igiennem en stor Skov. Nu befalede Herremanden to Karle til at lede samme Oxe hen til den anden Gaard. Mølleren vidste Sagen altsammen, og forføyede sig ud i Skoven, der som de to Karle skulde gaae igiennem med Oxen, og bandt et stærkt Reeb under begge sine Arme underneden Klæderne, og lod det gaae op ud lige med Halsen, at det var til at see ligesom han havde Rebet om Halsen, og kom i Skoven førend de to Karle med Oxen, og hengte sig i et Træ der som de skulde frem. Da nu de to Karle droge der frem med Oxen, og saae Mølleren henge der, sagde den ene til den anden: See, haver vor Junker ladet Mølleren henge? Den anden sagde: Du seer vel han henger jo der, og de ginge deres Vei; saa snart som de komme frem, at de ikke mere kunde see Mølleren, løste han Knuden paa Reebet under Armene, og steeg ned af Træet, tog Reebet med sig, og løb atter hen forved Karlene i Skoven og hengte sig end engang i et andet Træ ligesom tilforn. Da de Karle med Oxen komme til hannem igien, og saae ham der henge, sagde den ene til den anden: Der henger Mølleren; jeg torde have svoret en Eed paa, at den der henne bag os havde været vor Møller, og jeg troer endnu at det var ham. Den første sagde: Det gielder en Gylden, det er denne, den anden sagde: Det gielder en Gylden, det er den der henger bag os. Saa bandt de Oxen ved et Træ, og ginge tilbage igien, og vilde see hvilken Mølleren var, strax de vare

bort-

hyrtgangne, steeg han ned ligesom tilforn, tog Oxen og ledte hannem ad en anden Vei igiennem Skoven, hiem til sit Huus. De gode Karle komme nu did som Mølleren hengte tilforn, da var han borte, saa meente de, at det havde været et Spøgelse, og ginge deres Vei, og vilde lede Oxen til Gaarden, som Herremanden havde befalet dem. Da de kom derhen igien, som de havde bundet Oxen, da var baade Mølleren og Oxen borte, nu tænkte de vel hvorledes det var gaaet, og ginge hiem igien til deres Junker, og sagde hannem, hvorledes det var gaaet dem. Herremanden sendte Bud efter Mølleren, og sagde til hannem: Har du staalet min Oxe? Mølleren svarede: Ja Junker, I haver befalet mig det. Herremanden sagde: Du skal stiele begge mine Sengelagener af min Seng, eller jeg skal lade dig henge; Mølleren sagde: Skal jeg giøre det, da vil jeg giøre mit beste. Nu havde Herremanden staaendes inden for Døren, som man skulde gaae ind, en stor Kiste, deri kunde en vel skiule sig, hvilke Skufferie Mølleren havde ogsaa vel brugt tilforn, der bestillede Herremanden to Vægtere inden for Døren, og befoel dennem, at naar Mølleren kom og vilde gaae i Kisten, skulde de slaae hannem ihiel, paa det han med Lempe kunde slippe af med denne Tyv. Nu havde Herremanden for aatte Dage siden ladet en henge i en Gallie, som ikke stod meget langt fra Landsbyen, der gik Mølleren hen en Nat, og skar Tyven ned, og bar hannem til Herremandens Gaard, og stødte hannem med Hovedet ind til Kisten; Vægterne, som stode i Huset inden for Døren, meente at det havde været Mølleren, og sloge Tyven med store Kiøller paa Hovedet. Mølleren lod Tyven falde plat ned paa Jorden, da meente de, at de havde slaaet Mølleren ihiel, og løb til Herremandens Kammer, raabte og sagde: Mølleren vilde stige i Kisten, og vi slog ham ihiel. Herremanden stod op, tændte et Lys, og vilde see

om

om Mølleren var der; der han kom ned med Lyset og saae at Tyven laae der, sagde han: Det er ikke Mølleren, det er en Tyv, som jeg lod henge for otte Dage siden, kanskee han gaaer igien, og sagde ydermere: Vi vil gaae hen ud, og see om Tyven henger i Gallien endnu. Junkeren drog Klæder paa sig, og gik med sine Svende hen til Gallien, og tænkte da intet paa Mølleren; men der de kom til Gallien, da var Tyven borte. Imedens de var ved Gallien, da gik Mølleren ind i Huset, og gik op paa Junkerens Kammer, og lagde sig i Sengen hos Fruen, og lod som han var Junkeren, skiemtede og legte saa længe med hende, til han fik begge Lagner af Sengen; da sagde han til hende: Jeg maae gaae og see hvad de Karle giøre, tog saa begge Lagner og gik hiem. Om Morgenen da Herremanden saae at Lagnerne vare borte, sendte han Bud efter Mølleren, og sagde: Haver du staalet mine Lagen? Mølleren svarede: Ja Junker, I haver jo befalet mig det; Herremanden sagde: Nu vel, hvad du haver faaet, det skal være dit, men fornemmer jeg herefter saadanne Stykker af dig, da skal du betale med Huden. Saa blev Mølleren derefter from, og man hørte siden intet Ont om ham.

Den Fierde.

Kongen af Frankrige havde engang en Hofnar, som hedte Clement Marot, denne var en svar Skalk, dog meget klog og forstandig, nu fik han isinde, at han vilde reise til Italien, og besee Venedig og andre Steder, nu vidste han ikke hvorledes han skulde komme til denne Reise, fordi han fattedes Penge. Da han en Dag fornam, at Kongen var ved got Humeur, kom han frem med allehaande lystigt Skiemt, iblant andet faldt og denne alvorlige Begiering; om Hs. Kongl. Majest. vilde have den Naade for Clement Marot, og laane ham 2000 R.?

Kongen loe over denne Begiering, dog spurgte han Maren hvad han vilde giøre med saa mange Penge? han svarede: at han vilde forsøge sin Lykke, og fordrive Kiøbmandskab; Kongen svarede, det fordriver sig vel selv; nei, nei, sagde Clement, ikke saa, jeg vil fordrive og drive Kiøbmandskab. Ja, sagde Kongen, kan du vel forbedre og drive Kiøbmandskab, da skal du faae Pengene som du begierer. Clement loved ja. Da han nu havde faaet Pengene, tog han Afskeed fra Hovet, og ville reise at drive Kiøbmandskab; han reiste først til Italien, og lod sig i alle Giestgiverhuse vel tractere, betalede allevegne hvergang han spisede for 2 Maaltider, paa Parol og med den Akkort, at naar han kom tilbage, ville han spise frit, og at Verten kunde vide, han var den som havde betalt et Maaltid forud, skulde dette være Tegn, at naar de andre Giester giorde Regnskab og betalte med Penge, da naar det faldt Clement til at betale, skulde Verten lade sig nøje med en Compliment, saaledes: at naar han tog sin Hat af, og sagde Hat, betal Verten, da skal han sige: Tak min Herre for god Betaling. Hvad skede? Da Clement nu havde seet alting i Italien, og kom til Venedig, hvor han forblev i 14 Dage, og giorde Akkord med sin Vert, at han i de næst efterfølgende Dage vilde holde aaben Taffel for alle Kiøbmænd, thi han var selv en Groshandler fra Paris, derfor vilde han og lade sig see for Kiøbmændene i Venedig, betalte Verten forud for 14 Dages aaben Taffel, at intet skulde fattes at traktere dem med, og naar han sagde: Hat, betal Verten, da skulde Verten sige Tak for god Betaling, og intet tage Penge af de andre, men lade sig nøye med Complimenter. Akkorten blev sluttet, og Clement bad alle Kiøbmændene til Giest, som og kom, og hver Dag et frist Parti, og hver gang de gik bort, fik Verten sin Compliment af Clemens Hat. Verten, som vidste Beskeed, takkede for god Betaling i Giesternes Paahør; dette rygtedes iblant Kiøbmændene,

at

at den Franske Kiøbmand havde saadan en Hat; og de sluttede af det de havde hart og seet, at han aldrig behøvede Penge, saasom Hatten kunde udvirke saa store Ting. Kræmmerkompagniet besluttede at vilde kiøbe ham den Hat af, hvorpaa de (da Clemens Giestebud havde Ende,) anrettede et stort Giestebud, og bad Clement dertil, han, som vel forstod, at dette Giestebud mere sigtede til Hatten end til hans Person, lod sig indfinde; da de nu var i deres bedste Diskurs og Lystighed, spurte de Clement om Hatten og dens Kraft, hvorpaa han vidste ganske got at sætte Priis, og afmalede den med alle de Dyder og Kraftigheder nogen kunde opregne; hvilket gav disse Kiøbmænd Anledning til at spørge, om han ei vilde sælge Hatten? O nej, sagde han, thi Pengene kunde jeg tære op, men Hatten kan jeg aldrig fortære op, og mig mangler ingen Ting. Da de nu hørte at Hatten ei var for Penge at bekomme, udspurte de af Clement naar han vilde reise, og som han strax kunde lugte denne Steeg, sagde, imorgen eller Overmorgen i det seneste; da nu Maaltidet var til Ende, tog Clement til sit Logement, om Morgenen sendte de ham en stor Sum Penge til Foræring, og lod bede, han ei vilde forsmaae den, det var dem ukiert at han ei vilde forblive længere, at de kunde vederlægge den store Omkostning, som han i saa mange Dage paa dem havde anvendt; Clement undskyldte sig først for denne Foræring, tog dog imod den og afsagde sin Taksigelse til Budet derfor. Da Budet kom paa Kræmmerkompagniet, og sagde hvad han havde svaret, gik de i Forsamling med hverandre og konsulerede paa hvad Maade de kunde faae denne Hat fra Clement; endelig blevé de eens, og besluttede, at de vilde give en Million for Hatten, og at anfange Sagen saaledes: at to af de yngste Kiøbmænd skulle give sig i Reisekompagnie med hannem og enten for Penge eller Praktik skille Clement ved Hatten, og paa Reisen flittig at give Agt

paa

paa Hattens Kraft, og ei forglemme at skrive dem til hvad som passerede; disse Deputerede kom til Clement, og gav sig i Følgeskab med ham, hvorpaa de reiste fort; Clement besøgte hans forrige Værtshuse, hvilket hans Reisekammerater var ubekiendt, allevegne hvor han kom, da maatte alle de andre Giester betale, men Clemens Hat betalte for ham, dette observerede disse Deputerede i alle Maader vel, forglemte ikke at skrive til Venedig, hvad passerede; og da de nu vare komne til Paris, lode de tvende Deputerede anrette et stort Giestebud, og bad mange Kiøbmænd dertil, saa og Clement med sin Hat. Da de nu vare i deres bedste Lystighed, begyndte disse Deputerede at handle om Hatten. Clement lod som han ei vilde sælge den; men kunde ikke undgaae deres Begiering, hvorpaa han sage, da skal I og alle være Vidne paa, at jeg ei kan beholde min gamle Hat i Fred for de Venetianske Kiøbmænd, og de vil give mig en Million for den, hvorfor jeg lader dem faae den. Da disse fik Hatten, reiste de deres Vei. Clement gik glad til Kongen og betalte de 2000 Rdlr. som han havde laant af ham. Kongen spurgte ham hvad Kiøbmandskab han havde giort? Jeg solgte min gamle Hat til de Venetianske Kiøbmænd for en Million og en stor Foræring; da Kongen det hørte og hvorledes det var tilgaaet, loe han deraf. — Nogen Tid derefter, da Kiøbmændene befandt sig bedragne, og erfarede, at det var Kongens Hofnar, beklagede de sig for Kongen, men bekom kun et latterligt Svar, at de havde ladet sig bedrage af en Nar. Imidlertid veed jeg ikke hvorledes det siden derefter er afløbet med Kiøbmændene; men dette veed jeg, at Clement Marot fik Pengene, og havde godt af dem til sit Endeligt.

Lykkens flyvende Fahne.

Eller

trende fattige

Skrederes

korte Levnetsbeskrivelse,

hvorledes de ved deres besværlige Reise

tilsidst kom til

stor Værdighed og Velstand.

Saa og

en Fortælling

om

en fattig Bonde,

der bildte sin Kone ind,

at han havde været i Himmerige.

Trykt i Haderslev 1801.

Til Landrygen, en stor Handelsstad, vare særdeles tre fattige Mænd i Skræderlauget, som, formedelst den liden Fordeel, de havde ved Haandværket, raadsloge med hinanden, og resolverede, at gaae Pillegrims-Reise, i Haab om, at det skulle falde ud til en bedre Ende, end at lade Synaalen ruste i Ærmet; hvorpaa de da reiste fra Kone og Børn, og overlod dem i Guds Vold, indtil de samledes igien.

Da de nu efter slig Afskeed vare komne en temmelig Spadserevei ud i fremmede Lande, hvor de længe havde fornummet mere til Tornebuske, at rive, end Guldbierge, at rige sig paa, kom de omsider i en stor Ørken til et Bierg, som (dem uvidendes) var en Troldkonges Slot og Residentse. Da samme Bierg om Dagen, saavel Vinter som Sommer, stod usigelig skiønt prydet med de deiligste Haugeblomster og Frugttræer; saa syntes disse 3 afmægtige Vandringsmænd for raadeligst, at de der toge Logemente, eftersom de ei allene til Fornøielse kunde hvile de stive Lænder, men og faae noget at fylde de slunkne Tarme med. Men samme Bierg var endnu af større Dyd, end de saae eller vidste; thi hver Middag og Midt-

nat,

nat, naar Solen berørte Horizonten, bleve alle Urter og Træernes Frugter til det kosteligste fine Sølv, hvilket de Tid efter anden fornam. Den ældste af disse Reisesvende plukkede deraf, og gik paa bemeldte Tider saa længe herbatim paa dette Bierg, indtil han fik sin Randsel og alle Poser fyldte med disse skiønne Sølvblomster og Frugter; hvorpaa han takkede af, og forføyede sig hiem til sit Huus igien, kastede Synaalen og Persejernet i Jomfruestuen, og slog sig til Handel og Vandel, hvori han fik saa særdeles Lykke, at han inden kort Tid blev en af de største Groshandlere.

De andre to, som bleve tilbage ved Bierget, tænkte ved sig selv: Dette Bierg kan vi altid naae paa Hiemreisen igien; vi vil derfor søge Vejen og Lykken bedre frem; thi maaskee her kan antreffes flere, om ikke bedre, saadanne Lysthauger i denne Ørken. Derpaa satte de Kaasen videre frem, og efter lang Vandring kom omsider til en stor Jernport, som sprang op af sig selv, efterat de tre gange havde banket paa den. Der indenfor laae en ypperlig Hauge, kaldet Hesperidum, hvor Guldæble voxte paa Æbletræerne, hvilke den anden Skræder, uden nogens Forhindring, plukkede saa rivendes og drivendes af, indtil hans Pukkel ei formaaede at bære større Byrde. Saa tog han Affskeed, og søgte sin Fødestavn, hvorhen han omsider kom, og fandt Kone og Børn temmelig vel for sig. Thi den store Handelsmand havde imidlertid vel forsynet dem for Faderens skyld, der havde været

hans Laugs- og Reisekammerat. Da han nu meget rigere og lykkeligere end den forrige, var hiemkommen, practicerede han og Negotien, og blev ei allene ligesaa stor en Handler, men endog en større Rentenerer, saa det menes, at den rige Jøde i Hamborg skulde have havt sin Extraction af ham.

Disse to vare nu meget vel farne. Men den tredie blev tilbage, og gik saa længe eene og forvildet omkring i denne fæle Ørken, at han kunde blive rigere paa Tuer og Flintestene, end paa Guld- og Sølvgrunker. Dog hvo veed Peder Bødkers Lykke? Efter Morgengraad kan komme Aftenglæde. Thi da han moxen var fortvivlet, og længe havde løbet om, at lede efter Haugen med Jernporten og Bierget med Sølvurterne, men ingen af Delene kunde finde; saa kom han omsider til en stor Høy, hvor han hørte en klingende Pibe. Han gik strax op paa Bierget, for at see, hvad der var at bestille, og da fandt han for sig en gammel Troldqvinde, som pibede for en Flok Giæs, hvilke ved et Spil sloge med Vingerne, og dandsede op og ned paa Ryggen af en gammel Jættekæmpe, som i fire og halvfemtesindstive Aar havde draget med Døden paa samme Høy, men ikke kunde død, førend enten disse Giæs havde traadt ham ihiel, eller og, at en Christen kunde komme til at legge Haand og Vaaben paa ham, at dræbe ham med.

Saa snart denne gamle Jætte fornam det Trampen i Jorden, og Skræderen kom ham

saa

saa nær, at han kunde see ham, saa raabte han med høj og sæl Røst: O! jeg lugter, at du er en Christen; kom derfor, at giøre Ende paa min Pine, og slaae mig ihiel med denne Kølle, som staaer her ved min Side. Skræderen sagde: Nej, jeg slaaer dig ikke ihiel, førend du siger mig, hvor dine Grunker ere, dem vil jeg have for min Umage. Jætten svarede: Guld og grønne Skove finder du ikke i min Eje. Men paa det du ikke skal blive ganske ubelønnet for slig Tieneste og Velgierning, saa ligger her under mit Hoved en Dug. Naar du breder den ud, med disse Ord: Japi Schirt Marosch! saa skal den af sig selv blive anrettet med saa kostelige Retter, at ingen Konge kan have dem ypperligere paa sit Bord. Derpaa fattede Skræderen Mod og Mands-Hierte, tog Køllen i Næven, og slog den gamle syge Sabian paa hans Pandebrask nogle vældige Slag, saa han omsider maatte med Næsen i Veiret gabe, at Aanden kunde fare af ham. Da han nu var stokdød, randsagede Skræderen under hans Hoved, og fandt den belovede Dug, af samme Dyd, som Jætten havde sagt. Han tog den strax i sin Randsel, og pakkede sig paa Hiemreisen, i Tanke, hvor det gaaer, saa er min Madpose nok saa god, som de andres Pengeposer; thi det er dog Føden, man gaaer om.

Imidlertid han stryger ad Marken i disse Tanker, kom en Rytter farendes paa sin Hest i fuld Gallop, og opnaaede denne vandrende Skræder; og da han saae den Randsel, han

havde paa Ryggen, sagde han: Kiere Kammerat! har du et Stykke Brød i din Randsel at give mig, som formedelst stor Hunger har maattet forlade Krigen, og nu ikke længere kan udstaae, at holde Livet, om jeg ei faaer noget at vederqvæge mig paa; Skræderen svarede: Vil du være troe, og levere mig dit Vaaben, saa vil jeg meddele dig af det jeg har, ihvorvel jeg selv er en Vandringsmand, der har en lang Vej Hiem. Nu havde Rytteren intet ladt Gevæhr hos sig; thi hans Krudt og Kugler var altsammen bortskudt i Krigen, saa han ikke kunde giøre Skræderen nogen Skade; hvorfor han strax leverede fra sig, hvad han havde, og takkede til, at han kunde faae noget for Tanden. Derpaa breder Skræderen sin Dug, og giestbyder denne forhungrede Rytter.

Da Rytteren med største Forundring saae denne deilige Tractemente, aad han, det bedste han havde lært, og da Maaltidet var giort, sagde han: Er denne Dug ikke tilfals? Skræderen, der ikke ansaae denne Rytter, at være istand til at betale saadan en uskatteerlig Dug, svarede: Ja, dersom du vil betale mig den efter Nøye, saa skal den blive din. Vel, sagde Rytteren. Penge har jeg ikke; men her er en Patrontaske; naar jeg banker paa den eene Side af den, kan jeg udkommandere saa mange hundrede tusinde Soldater, baade til Hest og Fods, til Sværd og Stykker, som jeg forlanger; og naar jeg slaaer paa den anden Side af Patrontasken, har jeg strax Marken fyldt med alle de

Slags

Slags Musikantere og Spil, som ere til. Holla! tænkte Skræderen, du er min rette Kiøbmand. Han forstod strax Stengen, og sagde: Ja, lad see, om den er saa, som du beretter; og da Skræderen fornam, at den efter Rytterens Ord stod sin rigtige Prøve, sagde han: Velan! jeg bytter lige om lige med dig.

Efterat Kiøbmandskabet var giort, satte Rytteren sig til Hest igien, for at søge sin Fordeel i Krigen med samme Dug, med hvilken han kunde være mere kierkommen, end om han ejede mange Tønder Guld. Da kommanderede Skræderen strax af sin Patrontaske ti færdige Ryttere til Hest, og saa snart de stod for ham, befalede han dem, at jage fyrig efter den anden Rytter, og tage Dugen fra ham igien. Rytterne vare strax færdige, efter Skræderens Befaling, at søge den arme Rytter, og snappede Dugen fra ham. Hvad var her at giøre? Jeppe bag Øret saa klaaede han sig. Han tænkte, Skræderen er her intet ved at giøre. Jeg er ikkun allene, men han er saa mange tusinde Mand stærk i sin Patrontaske; jeg har derfor vel været her denne gang. Skræderen tog sine Ryttere i deres Qvarteer igien, og gik bort sin Vej.

Da han nu var hiemkommen, og ej lod sig merke for Konen andet, end han havde vandret efter Næsen, og havde saare lidet profiteret ved sin Vandringsgang; saa gik han ud at besøge de to ommeldte hans Kammerater, og efterat disse havde anhørt hans veemodige Klage, gav hver af dem ham en reputeerlig Discretion,

 hvor=

hvormed han en Tidlang kunde forsørge sig, samt Kone og Børn.

Anden Dagen derefter aflagde han sin Besøg hos dem igien, og bad dem, at de for gammel Bekiendtskabs skyld, ej opblæst af det, at Lykken havde anseet dem med mildere Øine, end ham, vilde bevise ham den Godhed, at være hans Giæster samme Dag ved tolv Slet, og da vilde han over Borde fortælle dem videre om sin tynde Skiebne i den giorte Reise.

Disse to opblæste Handelsmænd bleve halv vrede paa ham, og beed ham af med de Ord: At, ligesom han var taabelig i sin første Lykke, da han kunne været lige saa vel faren, som de; saa var han ikke mindre endnu, i det han den liden nødtørftig Penning, de havde givet ham til underholdning, nu strax vilde bortsætte i kræsne Retter i fiorten Dage: derefter kunde han igien sulte og lide Ondt i fiorten Dage. Med det samme fik den Maaned Ende. Stakkelen hørte med Taalmodighed paa disse stolte Ord; dog lod han sig derved ikke afskrække, men bad dem ydermere til Giæst; thi han havde det bag Øret, at Piben fik vel inden Aften en anden Lyd. Endelig tilsagde de omsider, at de vilde komme, hvorefter han takkede, og tog Afskeed.

Da nu disse to store Giæster paa det bestemte Klokkeslet indfandt sig i hans Huus, saa var han med Flid samme Tid gaaet ud. Og da de berettede hans Hustrue, af hvad Aarsag de vare komne der, svarede hun, der var ganske uvi-

dens

dendes om noget Giæstebud,) at hun troede, at hendes Mand løb med Limstangen, og var halv forvirret i Hovedet over hans ulykkelige Reise.

I samme god Laug kom Skræderen ind ad Døren, og bad dem være velkommen. Derpaa befalede han sin Hustrue, at hun strax skulle giøre Kammeret smukt reent og ryddeligt. Hun vidste ikke, hvad Udfald dette vilde faae; ikke desto mindre fuldkommede hun Mandens Befaling. Da det var giort, indbød han dem med sig, sigende: I, mine forrige Venner, og nu høitærede Herrer og Velyndere! maae ei optage det i nogen foragtelig Mening, at jeg ringe og fattige Mand har giæstebudet eder paa faa og smaa Rætter, hvilke I langt rarere og nydeligere har kunnet faaet i eders egne Huse; thi det er allene giort til den Ende, at jeg vilde prøve eders Hierter, om de ikke vare opsvolne over eders saa store Velstand.

Da de nu vare satte til Bords, og hverken fornam til Fad eller Mad, saa gik Broderen ind efter sin gamle sorte Dug, og bredte den paa Bordet med forommeldte Sprog: Japi Schirt Marosch! Saa snart sagt, saa snart stod alting anrettet. Da Brødrene fornam det, tænkte de: Ha! ha, er det saa fat? Du er ikke lam, som du hinker til. Derpaa reiste de sig op, og bekræftede, at deres forrige Venskab og Broderskab skulde indtil Døden være bestandig i Medgang og Modgang. Alt dette holdt Værten for unødigt at besvare, men gav sig til

at

at traktere dem, saa meget de kunde taale. Derefter fik han og fat paa sin gamle Patrontaske, hvoraf han udbankede mange Musikantere med saa megen Slags Spil i Stuen, saa det havde Skik.

Efter denne fornøjelige Lystighed gik han ud med sin gamle Patrontaske, og deraf æskede et ganske Artillerie, saa og et hundrede tusinde Mand, som inden en Times Tid kastede ham en Vold omkring hans Gaard, som han boede udi. Derpaa besatte han samme Vold med Stykker og Konstabler, som dygtig kanonerede med store Cartover, ligesom disse tre velagtede Mænd (fordum Skrædere) drak Skaaler til.

Nu boede Fyrsten en fire Miils Vej fra samme Landrygen, og da han om Aftenen over Taffelet hørte disse Skud og Knald, blev han forfærdet, og tænkte, at Fienden var kommen for Staden, ham uvidendes, at indtage den. Hvorover der strax blev udsendt en Trompeter, for at erfare Tilstanden, hvilken, da han fornam, hvorledes det var, kom tilbage igien, og sagde til Fyrsten: At Allarmen var intet andet, end en Skræder, der holdt sin Fødselsdag, og var lidet lystig med et Par gode Venner. Men saa snart Sendebudet videre havde forklaret Sagen og Omstændighederne, lod Fyrsten strax spænde for sin Fyrstelige Vogn, og vilde derhen, for i egen høje Person at kunne see og fornemme dette usædvanlige. Da han var kommen i Staden, drog han lige ind til samme velhavende og lystige Skræder, over hvis An-

komst

komst Skræderen med sine Giæster bleve noget forbauset. Ikke desto mindre tog Skræderen dog sin Dug frem, og præsenterede Fyrsten et Maaltid Mad efter ringe Leilighed. Fyrsten, som med forunderlige Øjen og Øren havde seet al Skræderens Herlighed, (dog saae han ikke Patrontasken, hvoraf Skræderen paa nye udtog flere Spillemænd og Soldater,) begierte Dugen, der laae; hvorimod han vilde give ham Jordegods og rigelig Levebrød. Skræderen tænkte ved sig selv: I hvad jeg faaer, saa er der dog nogen Uroe, Slæb og Fortred ved; men aldrig kan jeg med ringere Møye og Umage komme til min Traktemente og kostelig Føde, end ved min Dug at udbrede. Han svarede derfor lige ud Nej paa Fyrstens Begiering. Men Fyrsten brugte kort Proces, i Tanke:, Vi have jo Magten; Schneider! willst du nicht, so must du. Han tog derpaa Dugen med sig i sin Vogn, og foer bort den Vej, som han var kommen fra.

Det lentede saa hen i nogle Dage, indtil Skræderen begyndte at savne sin Dug. Han vidste da intet nærmere Raad til at faae den igien, end dette: Han fik sin Patrontaske ved Siden, tog Fod i Haand, og kom til Fyrstens Gaard. Men da han fik ingen anden Audienz paa sit Anhold om Dugen, end en Skrutte fuld Prygel, og maatte hovedkulds ud af Porten; saa forføyede han sig paa Volden, der laae omkring Slottet, og satte der i en Hast tive tusinde Mand paa Fod, som vendte Stykkerne lige

ind

ind paa Slottet, og fyrede uden Ophold saa længe løs, indtil Fyrsten maatte lade ham bære Dugen ud, og med tiggendes Bøn bede ham at holde op. Derpaa fik Skræderen sit Mandskab i Qvarteer igien, og listede sig hiem til sit Huus, hvor han siden leed nok saa vel, som de to andre Skrædere, saa længe han levede.

Fortælling
om
en fattig Bonde,
som bildte sin Kone ind,
at han havde været i Himmerige.

Der var engang en fattig Bonde, som havde tvende Køer, og da det var paa Tiden, at han skulde yde sin Landgilde, vidste han dertil intet andet Middel eller Raad, end at han skulde sælge een af disse Køer. Han raadførte sig derfor med sin Hustrue om at sælge den eene Koe, og hun bejaede det. Derpaa ledte han Koen med Sorg og Græmmelse til Kiøbstaden, solgte den, og fik den godt betalt. Da han havde talt Pengene, og saae sig profiteret, tænkte han ved sig selv: Jeg har nu giort mig god Profit,

der-

for vil jeg og drikke mig en fattig Potte Øl. Han gik ind i Kroen, og holdt sig lystig. In Summa, han drak alle Pengene op, og giorde sig ingen videre Betænkning om Landgilden. Da han nu ingen Penge mere havde tilbage, gik han, saa fuld som han var, af Kroen, og vilde begive sig paa Vejen hiemad. Men da han kom paa Gaden, faldt han omkuld i Rendestenen, og blev der liggende at sove.

Imidlertid hendte det sig, at Fyrsten der i Staden var lidet udgaaet i Maaneskin at spadsere med sine Hoffolk. Disse kom nu i den Gade, hvor Bonden laae og sov. Da de fandt ham, stod de lidet, og betragtede denne drukne Bonde. Derpaa sagde Fyrsten: Vi vil lade ham bære paa Slottet, klæde ham af, og legge ham i den illuminerede Sahl i Sengen. Det skeete. Han blev lagt i en kostbar Seng, og derpaa blev der mangfoldige Lys antændte inden for den illuminerede Papiirs-Væg, som præsenterede mange skiønne Lignelser af Engler, Skyer, Soel, Maane og Stierner. Men bag bemeldte Væg blev ordineret en galant Musik af Instrumenter og Sang den ganske Nat.

Da det var lidet over Midtnat, vaagnede Bonden op, saae sig om, reiste sig op i Sengen, og kunde ej begribe, hvorledes han var

kom-

kommen i denne Seng. Men da han fik Syn paa den skiønne Illumination og de mangfoldige Engler og malede Figurer, samt hørte den skiønne Musik og Sang, vidste han ej andet, end at han var kommen i Himlen; hvorover han blev saa glad, at han begyndte at synge Trantrara i Sengen, indtil han af Glæde faldt i Søvn igien. Da han opvaagnede om Morgenen, stod der to masqverede Engler i hvide Klæder for Sengen, som toge min gode Lurifas under Armene, og klædte ham i kostelige Klæder, børstede og kiæmmede hans Haar og Skiæg, toede og pyntede ham deilig ud. Dernæst ledte de ham ind i et andet kosteligt Gemak, hvor Fyrsten, alle Cavallerer og Jomfrue vare forsamlede. Da han kom ind i Sahlen, blev han vel imodtaget. Alle giorde ham Complimenter med Nejen og Bukken, men ingen talede et Ord, Bonden ikke heller. De anstillede sig alle, som de vare maalløse. Dog blev der indbaaret mangfoldige kostelige Retter Mad, hvoraf enhver kunde spise, naar det ham lystede, som og skeete. Een gik fra, en anden til.

Da Bonden længe havde seet paa dette, og fornam ingen at bede ham, tænkte han: Du faaer at bede dig selv, og giøre som de andre. Han tog for sig af Retterne, og begyndte at

spise.

spise. Da han havde ædt sig vel mæt, tænkte han ved sig selv paa Kone og Børn; og endskiønt han ingen havde hørt tale, begyndte han selv at tale, (efterat han havde taget vel til sig af den rare Viin, der var paa Bordet,) og sagde overlydt: Saamæn og sandt, var jeg ikke i Himmerig, som vist jeg er, eller jeg kunde faae Bud til min Kone og Børn, da skulde jeg have dem hid til mig; thi jeg seer vel, at det er her bedre, end hiemme hos mig. Dog, jeg tør vel engang slippe ud, saa vil jeg snige mig hiem, og bære dem noget af denne Mad. Komme de ikke hid, skal de dog i det mindste smage Kætterne. Han tog derpaa sin Kniv frem, og skar store Stykker af Steeg, Tærte, Postej, og anden skiøn Mad, som var paa Bordet, satte det hen paa et Fad, og vilde putte det i sin Madpose. Men da han ikke havde den hos sig, begyndte han at jamre sig derfor, og eftersom ingen vilde tale til ham, blev der strax begyndt en kostelig Musik i et andet Gemak, hvorover alle begyndte at drikke og glæde sig. Bonden glemte baade Mad og Madposen, og begyndte paa sin Maade og at holde sig lystig. Han sang og hoppede det bedste han kunde, paa bondeviis, og drak saa længe af Vinen, som for ham blev iskienket, indtil han blev saa drukken, at han

ej længer kunde staae og tale, men lagde sig ned paa Gulvet at sove.

De lod ham komme vel i Søvn, dernæst klædte de ham i sine egne Klæder, og den Mad, han havde tiltænkt Kone og Børn, den puttede de i hans Madpose, og fyldte alle hans Lommer fulde med Penge. Da det nu var Aften og mørk, lagde de ham hen paa samme Sted, hvor de havde taget ham, og gik bort. Da Bonden havde udsovet Rusen, vaagnede han op, og da var det Dag; han saae sig om, og vidste lige saa lidet hvor han der var kommen at ligge, som han vidste, hvor han var før da han var i Glæden. Da han længe havde grundet paa dette, erindrede han sig først om sit Kiøbmandskab, hvorledes det vilde gaae ham, naar han kom hiem til sin Kone, fordi han havde ingen Penge for Koen, og tilmed havde været borte paa ottende Dag. Dette, tænkte han, vil falde galt ud; dog resolverede han sig til at lunte hiem ad.

Da han havde gaaet et Par Mile, blev han sulten, saae i sin Madpose, og blev den skiønne Mad vaer, som han vel kunde erindre sig, at have tiltænkt Kone og Børn, men kunde ikke begribe, hvorledes den var kommen i Posen. Men saa inderlig denne Mad glædte ham, saa

høit

høit bedrøvede det ham, ingen Penge at havde for Koen til Landgilde. Imidlertid han saa gik, kom ham en Tørst paa, og som der var en Kroe paa Vejen, vilde han derind, at læd=ske sin Tørst; thi han tænkte dog, at finde maa=skee en Skilling eller to hos sig, som uformo=dentlig kunne været levnet fra Kroekonens og Spillernes begierlige Hænder. Han greb i Lommen, og fik sin Haand fuld af Ducater; han greb i den anden og tredie Lomme, og fandt hele Rigsdalere. Disse Penge kiendte han kun lidt til. Han greb i den fierde Lomme, og fandt Smaapenge, dem kiendte han. Derpaa gik han ind i Kroen, slukkede sin Tørst, og gav sig paa Vejen hiem ad. Da han kom hiem, tog Konen til at knurre, fordi han var blevet saa længe ude. Naa, naa! sagde Bonden, Kiere! vær sagte; jeg har havt en lang Reise for, derfor maatte jeg og blive længe ude; thi jeg troer, at jeg har været i Himmerig. Der har jeg faaet en langt større Betaling for min Koe, end jeg kunde have faaet paa Jorden. O! du maae have været hos Natmanden, sagde Konen. Din Lumpe! hvo kiøber Køer i Him=merig? See, hvilket noget den forfyldte Com=pan vil bilde Folk ind! Hvad? sagde Bonden, mener du, at det er Løgn? Nej, nej, see kun

hid. Han tog derpaa den skiønne Mad frem af sin Pose, samt Pengene af Lommerne, og gav sin Kone alt dette, hvorhos han fortalte hende, hvad han havde hørt og seet, og hvorledes det med ham var tilgaaet.

Da Konen fik sin Koe saa overmaade got og rigelig betalt, blev hun glad, og bad Manden gaae hen, at sælge den anden Koe med. Hun gav ham en større Madpose med sig end tilforn, og gav ham større Punge, at giemme Pengene udi; thi hun tænkte nu først at blive riig.

Bonden drog bort, begav sig til Kiøbstaden igien, og solgte den anden Koe; gik i Kroen, og drak sig en god Runs derpaa; lagde sig paa Gaden at sove, og laae der til om Morgenen, i Tanke, at han igien skulle komme i sit forrige Himmerige; men det slog ham feil, hvorfor Bonden tænkte: Du faaer vel at begive dig paa Reisen hiemad, thi her er dog ikke det Sted, som Lykken er ved. Men før at fornøje sin Kone, gik han først i et Garkiøkken, og lod fylde sin Madpose med alleslags kostelig Mad, som han dyrt maatte betale, og gik saa hiemad.

Da han kom til en Kroe paa Vejen, vilde han og derind; fik fat paa sin Madpose, og aad sig saa først vel mæt; derefter begyndte han at drikke. Konen havde nylig brygget, og

havde

havde intet andet end nyt Øl; dette fik Bonden Smag paa, og drak sig drukken. Da det nu lakkede mod Natten, gav han sig med overblevne Mad og Penge paa Vejen, svinglede en Miils Vej bort i sin Drukkenskab, og kom til en Landsbye, der kunde han ikke faae Huus, men maatte legge sig ved et Giærde at sove. Da han var falden i Søvn, begyndte dette ny Øl at operere i Maven saaledes, at det var ham saa got som en Porgation, hvilket i Søvne fik Luft, og rømte ud af sit Fængsel i Buxerne, der vare vel store og rummelige. Imidlertid kom der en Soe snuende, og fandt Bonden liggende med Skatten i Buxerne, hvortil hun fik Appetit. Hun gik til Bondens Rumpe, rev et stort Hul paa Buxerne og tog Skatten frem. Da den var fortæret, gik hun sin Vej, og lod Bonden ligge, som ej af Soens Rusken kunde opvaagne. Da Soen var borte, kom der to Hunde, som fandt Bonden liggende, og lugtede Madposen, som han havde bundet paa Ryggen, og eftersom de vare sultne, gave de sig ifær med at fortære hvad der var udi, hvorved de begyndte at knurre mod hverandre om Byttet, og kom sammen at bides. De rev og sleed baade paa Madposen og paa hverandre, saa længe indtil Bonden opvaagnede over denne

Tum-

Tummel, og vidste ej hvorledes han var faren, førend han saae sin Madpose, som var sønderrevet, og Maden, der havde kostet ham mange Penge, var af Hundene fortæret. Men da han saae sine Buxer og hvorledes han der var faren, vidste han ingen Raad, og torde ej gaae til andre om Hielp for sine skidne Buxer, der vare saa forrevne. Han stod nu i mange Tanker over dette sit Forhold; dog resolverede han sig til at gaae efter sit Hiem.

Da han nu kom hiem, tog Konen vel imod ham, i Forhaabning at nyde lige saa god Betaling for denne Koe, som for den forrige. Men det slog feil, og da hun saae hans Madpose tom og i Stykker, og tillige fornam Lugten af hans Buxer, begyndte hun at ringe med den store Klokke, og Bonden maatte skrifte for hende, som bad, at forlade ham dette. Nej, nej! sagde Konen, som var hevngierrig, og løb hen, at hente andre hendes Naboersker, som kom hver med sin Klædebørste, og børstede den arme Bonde, saa længe som de kunde.

Saaledes blev nu Bondens Himmerige ham et dagligt Helvede, og Qvinden, der lod Gierrighed betage sig, fik Ende paa sine Køer.

Caroline
eller
den deilige
Bonde-Pige,
som blev
Dronning
og
derefter en Bonde-Qvinde igien.

Haderslev, 1801.
Trykt og at bekomme hos J. Seneberg.

Jeg var i den Alder, i hvilke en Modens Verden anvender alle sine Kunster paa at gjøre os tækkelige, og hvori de opmerksomste Følelser og den fyrigste Indbildningskraft viser os de sande Begierligheder ved de sødeste Forestillinger: kort sagt, jeg var femten Aar, langt fra min Hofmester, ridende paa en stor engelsk Hest, og tet efter 20 Hunde, der jagede en gammel Vildbasse; døm, om jeg var lykkelig!

Efter fire Timers Forløb forvildede Hundene sig, og jeg ligesaa. Jeg tabte Jagten; og efterat jeg nogen Tid havde reden i fuld Spring, og min Hest var bleven overaandet, steeg jeg af; vi veltede os begge nogen Tig paa Græsset, hvorefter han begyndte at æde, og jeg at sove.

Strax derefter tog jeg fat paa et Stykke Brød og en kold Agerhøne, jeg

havde med, og spiste min Frokost i denne fornøjelige Dal, der paa tvende Sider var omringet med grønne Træer; ved et uformodentlig Øjekast blev jeg vaer en liden Landsbye ved Siden af et fraliggende Bierg, hvorfra allene en stor Mark, bedækket med den rigeste Høst og de behageligste Græsenge, adskildte mig.

Luften var klar, Himmelen roelig, og Jorden endnu glindsende af Duggens Perler; og Solen, som ikkun havde fuldført tredjedelen af sin Løbebane, kastede endnu ikkun kølende Straaler, der end mere formildes ved en jevn og sagte blæsende Vesten-Vind.

Hvor ere nu Naturens Elskere, som veed saa vel at tage Deel i et behageligt Veir og den lystigste Egn? Det er til Eder, jeg taler; thi hvad mig selv angaaer, da var jeg samme Tid mindre syssélsat med dette Billede, end med en Bonde-Pige i et Livstykke og en hvid Underklokke, som jeg langt borte saae komme med en Spand Mælk paa Hovedet. Jeg betragtede hende med en hemmelig Fornøjelse, at hun gik over et Bret der var lagt over en Bæk, og at følge en Fodstie, som løb forbi Stedet, hvor jeg sad.

sad. Ved at nærme sig, forekom hun mig at være en ugemeen Skiønhed, og uden at bekymre mig om, hvad der foregik indvendig i mig, stod jeg op for at gaae hende i Møde. Hvert Trin, jeg giorde, forskiønnede hende i mine Øine, og jeg fortrød hvert Øjeblik jeg havde forsømt, for des før at kunde faaet hende at see. Georgien og Circasien frembringer ikkun Uhyrer i Sammenligning med min lille Malke-Pige; og aldrig har nogen saa fuldkommen Skabning ziret Jordens Klode. I den Tvivl, jeg stod i, hvad Hilsen jeg skulde begynde, for at komme i Snak med hende, forlangte jeg lidt Mælk at vederqvæge mig paa. Jeg giorde hende siden nogle Spørgsmaal om hendes Bye, Familie, Alder o. s. v., hvilke hun besvarede med den Fornuft og Yndighed, som kunde giøre Ordene værdige til at udgaae af en saadan Mund.

Jeg vidste nu at hun var fra den ovenmeldte Naboe-Bye, og at hun hedte Caroline. Min elskværdige Caroline, sagde jeg, jeg ønskede at være Eders Broder (det var ei det, jeg vilde sige,) og jeg ønskede at være Eders Søster, svarede hun. Ak jeg elsker Eder ligesaa høit,

som

som I var det, føjede jeg til, ved at omfavne hende. Caroline vilde forsvare sig imod mine Kierligheds Tegn, men ved denne Bestræbelse faldt hendes Mælkespand, og Mælken løb strømmevtis ad Stien. Hun tog til at græde, sleed sig hurtig løs af mine Arme, tog sin Spand og truede at undløbe, da hun just fik sin Moder at see. Det er ude med mig, raabte hun med en sukkende Røst. Adieu! følg mig ikke efter; thi hun slaaer mig vist. Jeg bar samme Tid endnu stor Ærbødighed for min Moder, og derfor ikke faldt paa at fraraade hende den Agtelse, hun havde for hendes. Jeg gav hende de faa Penge jeg havde hos mig samt den Guldring, jeg bar paa min Finger, og bad hende derhos indstændig at komme Dagen efter paa samme Sted; hvorefter jeg med største Bedrøvelse maatte see paa hun gik bort. Jeg satte mig derefter til Hest, og efter at have forfulgt min kiere Carolne med Øinene, saa længe jeg kunde, kom jeg tilbage paa min Faders Slot, meget misfornøjet over, at jeg ikke var en liden Bonde i Carolines Bye.

Jeg havde vel besluttet aldrig mere at tage paa Jagd, uden i denne behagelige

ge Dal, og at benaade alt Vildtet, i Anledning af Caroline; men dette behagelige Anslag forsvand som en Drøm. Jeg erfarede ved min Tilbagekomst, at en uformodentlig Tidende tvang min Fader til at reise til Paris, hvor han tog mig med sig. Jeg omfavnede min Moder grædende, men i sig selv var det Caroline, jeg begræd.

Tiden fortærer Jern og Staal, følgelig og Kierlighed. Jeg var utrøstelig ved Bortreisen; jeg blev trøstet ved Ankomsten til Paris. Jo længere jeg kom fra Caroline, jo mere gik hun af min Erindring; og den fornøjelige Tanke, at komme i en ny Verden, giorde, at jeg forglemte den Behagelighed, jeg forlod; Frihed og Ærgierrighed indtog Kierlighedens Sted hos mig. Jeg bievaanede fer besværlige Feldttoge, i hvilke jeg erholdt mange Saar og faa Belønninger. Jeg kom tilbage til Paris for i det smukke Kiøns Omgang at hente Erstatning for alt det Onde, jeg havde udstaaet i Statens Tieneste.

En Dag, da jeg gik ud fra Operaen, befandt jeg mig uformodentlig ved Siden af en deilig Dame, der biede efter sin

Vogn. Denne betragtede mig nogen Tid meget alvorlig, hvorefter hun tilspurgte mig, om jeg vel kiendte hende endnu? Jeg svarede, at jeg i Dag havde den Ære at see hende for første Gang. Betragt mig vel, sagde hun. Denne Befaling er ikke meget haard, svarede jeg; og Deres Ansigt kan nok bringe mig til at adlyde: men jo mere jeg betragter Dem, jo mere Forskiel finder jeg i det, jeg nu seer, og alt det, jeg hidindtil har seet. Siden mine Ansigts Træk ikke kan gienkalde min Erindring, sagde hun, maaske kunde mine Hænder være mere lykkelig. Strax derpaa trak hun sine Handsker af, og viste mig den selvsamme Ring, jeg forhen havde givet min lille Caroline.

Min Forundring betog mig Ordet. Hendes Vogn kom imidlertid: hun bød mig stige deri med hende; jeg samtykte det; og her er hendes Historie:

De erindrer Dem uden Tvivl endnu min Mælkespand, den Skræk der overkom mig, da jeg fik min Moder at see, og den Bedrøvelse, med hvilken jeg skildtes fra Dem? Ak! min Frygt var ikke ugrundet. Jeg blev indsluttet og gruelig forslagen, jeg besluttede derfor at rømme;

som

som jeg ogsaa, da jeg dertil fandt Leilighed, satte i Verk. Jeg opholdt mig ved Almisser i den nærmeste Stad, hvor en midaldrende Dame, der ynkedes over min Tilstand, tog mig til sig. Hun var mig i Moders Sted, og jeg forestillede hendes Sosterdatter. Hun havde Omhyggelighed for min Opdragelse, at udpynte mig og at bibringe mig en Tænkemaade, der var langt over min Stand. To Aar derefter tog hun mig med til Paris, hvor en Proces kaldte hende. Referenten, der kom at besøge os, var en forfalden, men riig Mand, og derhos en Person, der vidste at leve. Samme blev saa indtagen af de faa Skiønheder, der fandtes hos mig at han ei mere kunde dølge sin Kierlighed. Min Velgiørerinde betiente sig deraf. Hendes Proces var ikke at vinde; men den blev bragt i god Rigtighed paa Referentens Bekostning. Denne giorde vis Regning paa Giengieldelse fra min Side, men han maatte erfare at være vidt fra sit Maal. Han var saa indtagen af Deres Caroline, at han formedelst et hemmeligt Ægteskab tilbød hende sin Haand og sin Lykke. De maa troe det, om De vil, min kiere Greve! at Billedet

af

af den første Kierlighed, der havde foraarsaget min Ulykke, var saa dybt indgravet i min Siel, at dersom ikke min Velgiørerindes Forfølgelse havde været, havde vist det Haab om endnu engang at see Dem, forbeholdt Dem Deres Caroline. Jeg forenede mig altsaa kort derefter ved et hemmeligt Ægteskab med M. D***. Denne, som fandt sig fornøiet med min Opførsel, og stedse viste mere at være en Kiereste end en Mand, tøvede ikke længe, førend han erkiendte mig offentlig for sin Kone. Min Velgiørerinde døde, og efterlod mig tyve Tusinde Livres aarlig Rente, foruden en stor Deel Sølv; og fattedes jeg altsaa intet, uden tillige at være Adel; men dette blev ogsaa erstattet; thi en Genealogist beviste for nogle faa Louisd'orer, at jeg var af et gammelt adeligt Huus. Den Omgang jeg havde med lærde Folk, forskaffede mig Anseelse af lærd, hvortil den liden Skarpsindighed, De synes at finde hos mig, biedrog ikke lidet Min Mand, der haver nedlagt sine Betieninger, for allene at leve for mig, og som man for nærværende Tid kalder af Castelmont, forskaffer mig al den Lykke, der nogenlunde er

muligt

muligt for en Kone, der har en gammel Mand, og som Erkiendlighed forbyder at bedrage. Med eet Ord: den arme Caroline er for hele Verdens Øine Grevinden af Castellemont; men for Dem har Grevinden af Castellemont, saavidt hendes Pligt tillader det, endnu Carolines Følelser.

Jeg følede en oprigtig Glæde ved at finde igien min elskværdige Caroline. Vi omfavnede hinanden med de samme Henrykkelser, som i den lykkelige Tidspunct da vore Munde endnu ei havde rørt hverandres, og i hvilken vores Hierter svarede til de Indbydelser vore første Følelser indskiød os. Vi kom endelig hiem i hendes Huus og forefandt et anseeligt Selskab. Greven af Castelmont var udreist; jeg blev der efter hele Selskabet, og tænkte at betiene mig af min Ret, da just Grevens Vogn lod sig høre. Jeg tog sukkende bort, dog i det Haab at være mere lykkelig Dagen efter. Men et Brev fra Ministeren, som jeg forefandt ved min Hiemkomst, og som tvang mig til strax at afgaae til Armeen, rev mig paa nye fra min elskværdige Caroline. Himmel! hvilket Tab! Hvorlænge skal

dog Krigens bedragelige Rost giøre vores Roeligheder og søde Fornøielser forhadt? hvor længe skal man give Krigen Fortrin for Kierlighed! Jeg faldt endnu ikke paa denne fornuftige Eftertanke: Naar man er Brigadeer, som jeg den Tid var, tænker man at blive Marechal af Frankrig; og den som tænker vel derpaa, er altid nærmere dertil end en anden. Jeg steeg i Vognen, tog Afskeed med Grevinde Castelmont, og ilede med Fornøielse til nye Fortredeligheder.

Efterat jeg havde være 15 Aar borte fra mit Fædreneland, gik jeg til Colonierne som General-Major; jeg overlader til Poeter og Gasconier at beskrive Storm og Uveir; jeg for min Deel ankom uden nogen overordentlig Hendelse. Alting var der stille ved min Ankomst, og mit Ophold syntes altsaa mere at ligne en Lystreise end et Krisærende. Da jeg et havde noget mere der at forrette, saa giennemreiste jeg de adskillige Staater, hvorudi dette vidtløftige Land er deelt, og standsede endelig i Golconde.

Det var samme Tid den meest blomstrende Stad i Asia. Folket levede der lykkelig under et Fruentimmers Herredomme,

dømme, der regierede Kongen ved sin Skiønhed og Riget ved sin Forstand. De med prægtige Bygninger opfyldte Stæder, der endnu mere fremskinnede ved den Orden deri fandtes, vare opfyldte med lykkelige Indbyggere, der vare stolte af at beboe dem. Landmanden blev, ved den herskende Overflød og Frihed, saavelsom den Ære Befalingsmændene viiste imod Agerdyrkerne, altid opmuntrede; og de Store var ved Dronningens deilige Dine som lænkede ved Hoffet. Jeg ankom endelig ved dette Hof, og blev imodtagen med al muelig Høiagtelse. Jeg havde strax en offentlig Audience ved Kongen og derefter een ved Dronningen, som da hun saae mig langt borte, trak sit Sløer ned; Hun imodtog mig meget artig, og jeg kunde ikke have noget at beklage mig over, uden dette, at jeg ei havde seet hendes Ansigt, hvorefter jeg saa meget mere var nysigen, som man forsikrede at hun var meget smuk, og i Besynderlighed siden dog alt det, der tilhører en stor Dronning opvækker vor Nysgierrighed.

Ved min Hiemkomst forefandt jeg en Officeer, som tilbød at vise mig Dagen derefter Haverne og Dyrehaugen der omringe-

ringede Slottet. Jeg imodtog Tilbudet. Vi reiste os tidlig med Solen; han førte mig igiennem prægtige Alleer, hvor en Art tyk Skov af Myrte, Akacier og Pomerandse-Træer blandede baade deres Lugt og Blade. Ved et af disse Træer fandt vi en Hest anbunden. Min Veiledere svingede sig hastig derpaa, gav et Par Stød i et Valdhorn, han bar paa sig, og derefter fløi bort i fuld Galop. Jeg fulgte Veien, og var fuld af Forundring over Officeerens Opførsel, og kunde ikke faae i mit Hoved, at der gaves Lande, hvor det var Brug at styrte Folk i Ulykke isteden for at spadsere med dem. Men Hvor stor blev ikke min Forundring, da jeg ved Enden af Skoven befandt mig paa et Sted, der i alle Maader lignede det, paa hvilket jeg fordum for første Gang lærte at kiende Caroline og Kierligheden! Det var den samme Eng, de samme Viinbierge, samme Mark, samme Bye, samme Stie, samme Bæk og samme Bret; der feilede ikkun en liden Malkepige, som jeg strax derpaa saae fremkomme med samme Klæder som Caroline og samme Mælkespand. Er det en Drøm? raabte jeg; er det en Fortryllelse?

lelse? eller er det en bedragelig Skygge, der blinder mine Oine? Nei svarede hun, De hverken sove eller er forhexet, og De skal snart faae at see, jeg ikke er noget Spøgelse. Det er Caroline, Caroline selv, som har kiendt Dem i Gaar, men som ikke har villet være gienkiendt af Dem under anden Dragt end den, hvorudi De har elsket hende. Hun kommer med sin Mælkespand for at vederqvæge sig lidt med Dem fra Kronens Byrde; De har tilforn giort hendes Mælkepige-Stand mere sød end hendes Dronning-Stand; jeg har derfor tilsidesat samme i Betragtning af Caroline.

Efter denne behagelige Gienkiendelse, tog Caroline atter sin Kongelige Dragt paa sig, som en troe Slave, der havde fulgt hende, bar. Vi tog derpaa tilbage til Slottet, hvor jeg saae hende imodtage hele Hof Staten med en Mildhed og Naade, der indtog alle de Hierter, som nærmede sig til hende. Hun saae til nogle, talede med andre, og smilede imod alle, med et Ord, hun havde Gaver til at være Herskerinde over hele Verden, men syntes dog et at være nogens Befalere.

Efter

Efter Middagsmaaltidet, hvor alle og enhver spiste med ved Taffelet, fulgte jeg hende i en affides liggende Sahl, hvor hun, efter at jeg havde sat mig ned ved Siden af hende, fortalte mig sine sidste Hendelser paa følgende Maade:

Greven af Castelmont døde omtrent 3 Maaneder efter Deres Bortreise og efterlod sin bekymrede Enke 40000 Rdlr. Rente til hendes ganske Trøst. En Deel af hans Midler vare i Sicilien, der efter Beretning udfordrede min Nærværelse. Jeg tiltraade denne Skibsreise med Fornøielse; men en Modvind tvang min Fregatte hen paa en fraliggende Kyst, hvor et Tyrkisk Røverskib tog den og førte den med til Algier og derfra til Alexandra, hvor Røver-Capitainen blev spiddet. Jeg blev solgt til Slavinde med al Resten af hans Eiendom, der faldt i en Indiansk Kiøbmands Lod, som førte mig herhid og lod mig lære Landets Sprog, hvorudi jeg i føie Tid giorde temmelig Fremgang. Jeg havde vel prøvet den ubarmhiertige Stand, men ikke Ulykken, og kunde derfor ikke finde mig i Slaveriet. Jeg løb bort fra min Herre, uden at vide hvorhen. Jeg mødte nogle Gildninger,

som,

som, da de fandt mig skiøn, førte mig til Kongen. Det var forgiæves, at jeg beraabte mig paa min Dyd og bad om Naade; jeg blev indsluttet i Serailet; den paafølgende Dag erholdt jeg allerede af de, som omringede mig, en Yndlings Æresbeviisninger. Fra denne Tid af havde Kongens Kierlighed ingen Grændser, og min Magt ei heller. Golconde, som var vandt til at adlyde de Befalninger jeg udstædte fra Serailets inderste Vraae, ansaae uden Forundring, at jeg blev Kongens Gemahl, som nu i lang Tid i sig selv ikke havde været andet end min ypperste Undersaat. I mit prægtige Palat erindrede jeg mig den lille Bye, i hvilken jeg endnu var i min Uskyldigheds-stand, og i Besynderlighed i den indtagende Dahl, hvor jeg saae Dem for første Gang. Jeg har villet forestille mine Øine dette angenemme Billede, der havde saa megen Intryk paa mine første Aar, og foraarsagede saadanne fortryllede Fornøielser. Det er mig, som har ladet bygge denne Hytte inderst i min Dyrehauge. Den bær Navn af mit gamle Fødested, og alle dens Indbyggere omgaaes jeg som Venner og Frender. Jeg befordrer hvert

Naar et vist Antal Piger til Brudeskammelen, og tager ofte de ældste af dem til mit Tafel, for at vedligeholde en Erindring og Afbildning paa mine gamle Forældre, som jeg vilde giøre mig en Fornøielse af at elske og ære om jeg havde dem endnu. Græsset paa Engen bliver ikke nedtraad af andre end mine Hof-Damer samt de unge Drenge og Piger fra den lille Bondebye. Øxen skal ikke blive værdig at røre disse Træer, der haver været Vidner ved vores Kierlighed, og mine Bondeklæder, der giemmes ved min Kongelige Smykke, skal midt i den Glands jeg omringes af, ikke aflade at erindre mig om min ringe Herkomst, ja de tvinge mig at agte en Stand, i hvilke jeg befandt mig mere lykkelig end i alle de jeg siden har opstegen til; de skal lære mig alleveg- ne at erkiende Menneskeligheden, og underrette mig om Regierings-Kunsten. Hvilken fuldkommen Princesse var ikke Dronningen af Golconde! Hun var ikke allene en god Dronning, god Regentinde og god Philosophe, men hun var endog en god Veninde. Ak! jeg erfoer det desværre ikkun i fiorten Dage; efter hvilken Tid jeg formedelst min uskyldige Omgang

med

med Dronningen, der blev ilde udlagt af Kongen, blev nødt til i en Hast at forlade Riget. Jeg reiste kort derefter til Frankrige, hvor jeg efter mange Besværligheder, opnaaede de høieste Ærestrin, uden at fortiene hverken det ene eller det andet. Jeg har siden vandret af et Land i et andet uden Lykke og uden Haab; endelig har jeg funden Dem i denne Ørken, hvor jeg tænker at forblive, siden jeg her ikke allene finder en Affondring fra Verden men endog et Selskab.

Min Læser har maaskee hidindtil troet, at det var ham som jeg fortalt denne Historie; men da han ikke har bedet mig derom, saa maa han tillade at den er rettet til et lidet gammelt Fruentimmer, klæd i Palmeblade, der længe havde beboet denne Ørk, og som havde ombedet mig at fortælle hende mine merkværdige Begivenheder. Mueligt have de faldet mine Læsere kiedsommelige, men de bleve anhørte af denne Gamle med en besynderlig Agtpaagivenhed. Hun lod ikke et Ord gaae forbi, og da jeg havde endt, sagde hun: Det som meest behager mig i Deres Historie, det er, at der ikke er et usandt Ord deri. Hvad veed De deraf svarede

 jeg?

jeg? Maaskee jeg har løiet for Dem fra først til sidst. Jeg er fuldkommen forvisset om det, som er tvertimod, svarede hun. Madamen har da vel lagt sig efter Trolddoms-Kunsten? svarede jeg. Ei mindre end det, gav hun atter til Giensvar. Men jeg har en Ring, som forvisser mig om Sandheden af alt det som er sagt. Jeg kiender ikkun Salomons Ring, der har denne Dyd, svarede jeg. Kiender De Carolines, sagde hun smilende, og viiste mig hendes Haand, Caroline, som var ophøiet paa Golcondes Throne og som man har sat derfra igien, er i sin Flygtighed og Landsforviisning hidkommen i denne fraliggende Ørk i Tanke, at søge et sikkert Tilflugtssted for hendes Mands Vrede, hvilken De undgik ved at springe ud af Vinduet? Hvorledes! Er det mueligt at det endnu er Dem? Jeg maa da være temmelig gammel, thi jeg er, om jeg mindes ret, et Aar ældre end De. Hvad ligger der Magt paa vores Alder og personlige Anseelse svarede han med en alvorlig Tone? Vi have tilforn været unge og smukke; lad os for nærværende Tid være fornuftige, saa ville vi blive mere lykkelige. I den kierlige

Alder

Alder have vi adspredt os fra hinanden isteden for at fornøie os; nu ere vi i Venskabs Alder, lad os derfor betiene os deraf isteden for at græmmes over det forgangne: Lykken varer kun en føie Tid. Denne saa meget eftertragtede og ukiendte Lykke, er i sig selv ikkun den vedvarende Fornøielse. Den ene ligner en Draabe Vand og den anden en Diamant: begge har lige Glands, men den ene ødelegges af den mindste Vind og den anden imodstaaer Jernets Haardhed. Den ene laaner sin Glands af Lyset, men den anden har sit Lys midt i sig og udbreder det i Mørket. Saaledes adspreder alting Fornøielserne, men intet kan rokke den sande Lykke. Hun førte mig derefter op paa et høit Bierg, der var bedækket med alle Slags Frugttræer. En Bæk, der havde sit Udspring paa Toppen af Bierget, giorde Tusinde foranderlige Krumninger, og endelig faldt i en liden Søe underst ved Bierget tet ved Ingangen af een der udhulet Grotte. See her, sagde hun, om dette kan være nok til at fornøie Dem. Det er min Boelig, og den skal blive Deres, om de saa behager. Denne Jord udfordrer ikkun liden Dyrkning, og

gien-

giengielder Deres Umage tusinde Fold. Dette klare Kildevand lokker Dem til at øse deraf. Fra Biergets Spidse kan De oversee mange Kongeriger. Stig derop; De skal der finde en langt lettere og sundere Aandedræt. De ere der længere fra Jorden og nærmere ved Himmelen. Eftertænk, hvad De have tabt og siig mig siden, om De finder det her.

Jeg blev saa giennemtrængt af Henrykkelse og Beundring over den guddommelige Caroline, og saa indtagen af Foragt over mig selv, at jeg nedkastede mig for hendes Fødder. Vi elskede hinanden nu mere end tilforn, og udgiorde en Verden allene. Jeg har allerede her tilbragt mange behagelige Aar med denne fornuftige Selskabssøster. Jeg har bortkast alle mine Fordomme og Lidelser. Mine Arme ere blevne mere arbeidsomme, min Siel mere dybsindig, og mit Hierte mere følelig. Caroline har lært mig at finde Sødheder ved et let Arbeide, behagelige Betragtninger og ømme Følelser; og det er kun ved Enden af mine Dage, jeg har begyndt at leve.

Ingen

Ingen falde i Forundring over denne Merkværdige og sælsomme Tildragelse, Forandring og Omvexling af Lykke eller Ulykke, Modgang og Medgang, Ophøielse og Fornedrelse; thi alt saadant er jo sædvanlig i Verden, hvor intet er bestandigt uden Forandringer.

Skulde nogle ville kalde Historien i Tvivl, og tænke, den var opdigtet, og et kunne begribe disse skrækkelige Omskiftelser, der ere hinanden saa ulige, som Nat og Dag, og ville sige: En Bondepige kan umuelig blive Dronning, da maa jeg sige dem, at dette er ligesaa naturligt og mueligt, som at en Matroes kan blive Keiser, og Matroes igien.

Jeg haver givet min Heltinde Navn af Caroline, just fordi jeg haver kiendt en saadan deilig Bondepige af det Navn. Andre maa kalde hende, hvad de ville. Vist er det, at hun hedde Caroline.

Af Historien sees; at Skiønhed, Dyd og Forstand kan ligesaa vel findes under Vadmel, som under Purpur. Caroline var ligesaa deilig i sit Bonde-Livstykke med en Spand Mælk paa Hovedet, som i sin Dronning-Dragt med Kronen paa. Ved den finere Omgang og

Op-

Opdragelse fremlokkes og skierpes Forstanden, der ofte bliver ligesom qvalt af Mangel paa disse.

Ingen vilde derfore foragte Bondestanden. Den er den ældste og ædelste Stand blant alle Stænder. Den giemmer blant sig ei allene Skiønheder, men og store og vittige Hoveder; men det, som endnu overgaaer alt: Den frembringer dydige og arbeidsomme Lemmer i Staten. Det er allene en ubarmhiertig og alt for haard Omgang, der giør denne Stand udygtig og halsstarrig. Bondestanden er Statens fasteste Grund-Pille.

Endelig kan og af denne Historie sees, hvor ustadig Lykkens Medhold er. Den deilige Caroline er derpaa et Exempel. Havde Junkeren, der veltede sig i Græsset, tilligemed sin Hest, ei bevtist hende sine Junker-Høfligheder og Kierligheds Erklæringer, havde hun ei af sin Moder bleven slaget, og indsluttet, hvilket tvang hende til at tage Flugten.

Men ligesom Kierligheden ophøiede Caroline, saa var det og Kierlighed, som styrtede hende.

En artig

Samtale

imellem

en gammel Nusserske

i Kiøbenhavn

og

en siællandsk Bonde

som havde

en Kurv paa Nakken, og raabte med Æg.

Trykt 1803.

Da jeg forleden Uge gik lidet omkring i Byen, og vilde besee de sønderslagne Contoirer, som tabte Vinduer og Dørre med mere den 17 Jan. 1772, hvilke Horekipper jeg besaae med største Fornøielse. Jeg kom endeligen i en Gade, ikke langt fra Kongens nye Torv, hvor jeg gik ind til en Brændeviinsbrænder, og kiøbte mig en dobbelt Sopken, thi jeg var den Gang fastende, men som jeg gik ud fra Brændeviinsbrænderen og kom i Døren, kom der en gammel siællandsk Bondemand med en Kurv paa Nakken, og sagde til en gammel Rufferske, som stod i en Dør: Vil I kiøbe friske Æg Moer? Hvad faaer I for Snesen Faer? sagde Rufferskken: Atten Skilling, sagde Bonden, det er for meget, sagde Rufferskken, jeg havde ej havt nødig at kiøbe Æg, dersom Fanden ikke forleden havde taget mine Høns. Naar tog han dem, Moer?

Moer? sagde Bonden: Ji! han tog dog dem om Natten, som Fanden tog Græv Struels om Dagen. Gud bevare mig vel, sagde den gamle Bonde, det maae ikke have været meget got at være her i Kiøbenhavn den Nat, siden Fanden har saa regieret med jer Moer, Ja! det var ikke med mig allene, men han tog saa mange andres Velfærd, foruden min, sagde Rufferisken. Men har Fanden og taget jeres Vindver og Dørre med? sagde Bonden. Ja han tog mit Sølv og Guld, Uldent og Linnet, mine Kiødpølser og mine røgede Gaasesierdinger, ja mit Smør og Kiød, og mine Fleskeskinket, mit Brød, mit Meel, kort sagt: Ponseskaale, Ponse- og Spiseskeer, Tallerkener, Kiedler og Fade, ja meget mere, som jeg ej kan opregne; jeg kan sværge jer til Faer, han glemte ej at tage Vandhusdøren og Sædet med, ja Kakkelovnene maatte ogsaa med, ja om det end og var min Natpotte, mine Pigers smukke Topper og Saloppper. Ak! jeg kan ikke fortælle jer det altsammen Faer, som de tog fra mig den Nat, uden Taarene maatte rinde ned af mine Kinder, og jeg snart være færdig, at fortvivle; jeg var tilfreds, at en kom og ville tage Livet af mig Vil I have 14 Sk. for Snesen af jeres Æg? sagde Rufferisken.

Nei

Nei, det er for lidt Moer; men vil I give mig 1 Mk. for Snesen, siden I har lidt saa stor Skade, saa skal I faae en Snees Moer. Men siden de toge saa meget fra jer Moer, som I haver opregnet, var Fanden da inde allene? sagde Bonden. Nei, hele Gaden vrimlede af lutter store og smaa Dievler, sagde Rufferskn. Ja saa var det ikke Under, at de tog jeres Kakkelovn med, siden de var saa mange; men dog kan jeg ikke vide, hvad Fanden vilde med jeres Kakkelovn; thi der er jo varme nok i Helvede, sagde Bonden. Hvad vilde han da med mine Pigers Topper og Saloppert? sagde Rufferskn. Ja Moer, dem kan han bruge til dem han faaer i Helvede. Jeg kan saa grant huske, jeg var engang i Kirke, da vor Præst havde det Evangelium om den Babyloniske Hore, da han begyndte at pæge og raabte: at Helvede var saa heed, og der var saadan en Ild, som aldrig kan udslukkes, da kan jeg sværge jer til Moer, at de halve af vores Qvinder og vore Piger, de græd, saa Vandet løb dem langs ned af Laarene, da de hørte, at alle Rufferskr og Horer skulle til Helvede, naar de døer, ja han sagde: at Fanden havde en stor Bog, hvori han havde alle deres Navne opskrevne, som fremture i deres Horerie, naar

de

de ikke vil omvende dem i Tide og bede om Naade, sagde Bonden. Det maae være en artig Præst, sagde Rufersken; hvor kan jer Præst fortælle jer, hvor varmt der er i Helvede, eller sige jer om den store Bog, hvor alle Navnene ere skrevne udi, han har jo aldrig været i Helvede, langt mindre læst udi den store Bog i Navneregisteret; Jo, I maae min Siel troe Moer! vor Præst er en klog Mand, sagde Bonden. Ji han maae være saa klog som han være vil, saa er det min Siel Løgn, svarede Rufferskęn. Hvad heder I Moer? sagde Bonden. Hvorfor sporger I om, hvad jeg heder? sagde Rufferskęn. Saa Gud Moer, jeg sporger ad, for naar jeg kommer hiem, vil jeg sporge vor Præst ad, om han ikke har seet jer Navn staaende skreven i Bogen, thi saa vil jeg lade jer det vide, at I kunde omvende jer i Tide, sagde Bonden. Det var bedre, I spurgte jer Præst ad, om han ikke har læst jeres Navn i Bogen eller Registeret, I seer ikke saa ærlig ud dertil, at I jo gierne kunde være skreven, svarede Rufferskęn. Nei, min Siel er jeg ikke; thi jeg har ikke horet, siden jeg fik min Qvinde, og det er alt over 30 Aar siden jeg fik hende, sagde Bonden. Ja man kan jo nok fortiene sig Helvede paa andre Ting,

end

end som allene paa Horerie, enten ved falsk Vægt, falsk Maal, Tyverie, Bedragerie med mere, hvormed man udsuer sin Næste og stiæler ham Pengene ud af Lommen, svarede Ruffersken. Det er sandt nok Moer; I siger: jeg troer, saavidt jeg kan see og høre, saa har I nok prøvet alle Ting, siden I haver solgt Pons og haver havt Piger med høie Topper, som I siger, at Fanden tog. Jeg undrer mig over da han tog jer Gods og jeres Pigers Toppe, at han ikke tog jer med Moer. Er I gift Moer? sagde Bonden, Ja, til Knæerne, sagde Ruffersken. Hvad heder jer Mand, Moer, sagde Bonden, Mine Piger kalder ham Pokkel Rordig, ellers har han lært at være Barbeer, eller som man siger K. F. sagde Rufferſken. Kan jeg da faae mit Skiæk af, saa skal I faae en Snees af mine Æg for 14 Sk., sagde Bonden. Ja, da kommer jeg nok til at svie det af; thi min Mand, den dovne Rad, har ladet sine Knive ruste i Fouteralet, og han haver ikke kiert sig om dem, saa længe jeg og mine Piger kunde ernære ham Hvad han nu herefter vil tage sig for, vil Tiden lære baade ham og mig, sagde Rufferſken Men er det sandt Moer: seer Fanden saa hæsſelig ud, som Folk siger? thi

det

det veed I Moer, sagde Bonden. Ja, han seer just ikke meget appetitlig ud, her skal I see ham, sagde Russersken. Hun griber til Lommen, Bonden, som ikke torde staae Fanden saa nær, rykte sig lidet tilbage, og observerede ikke, at han stod paa det andet Trappetrin, faldt baglends over i Rendestenen, med samt sin Kurv og sine Æg, og sønderslog de fleste af dem. O! hvor begyndte den arme Bonde at jamre sig, og sagde: alt dette maae jeg takke jer Fanden for Moer! thi havde I ikke havt den slemme i jer Lomme, saa havde jeg beholdt mine Æg udi min Kurv, sagde Bonden. I gamle Tosse, han staaer jo kuns afskildret paa et Stykke Papiir, sagde Russersken. Ji! enten Fanden er nu afskildret paa Papiir, eller I har ham levende! saa tog han dog mine Æg. Jeg fattige Mand! hvad skal jeg sige i Aften naar som jeg kommer hiem til min Qvinde? hun tør vel give mig et par Ørefigen. Det kunde dog være lige meget; men hun tør vel og lade mig gaae fulten i Seng, og i Morgen gaae hen til vor Præst, og forklage mig og sige: at jeg har solgt mine Æg, og drukket Pengene op, sagde Bonden. Er hun saa slem? sagde Russersken. Ja, I maae troe Moer, at det er en

Helve-

des Qvinde, Moer! som jeg har, sagde Bonden. Har I ingen Born Faer? sagde Rusferskén. Jo min Siæl har jeg saa; men naar min Qvinde begynder at slaae paa mig, saa maae jeg tie som en Muus; thi ellers kommer de med, og vil banke paa mig. Jeg arme Mand er ret ulykkelig i Dag. Har I ikke en Ponsebolle Moer, at vi kunde samle disse Æggeblommer op i? saa kunde I legge Flesk til, saa kunde vi begge faae noget at spise, sagde Bonden. Ja Fanden ikke Ponseboller, jeg vil see om jeg haver en Leerskaal eller Træbakke, sagde Rusferskén. Skynd jer noget Moer, sagde Bonden. Rusferskén sprang ind i Gaarden og skulle hente noget at tage Æggeblommerne udi; Bonden stod og passede paa sin Kurv: jeg gik imidlertid ind til Brændeviinsbrænderen og fik mig nok en Sobken; thi jeg var temmelig forfrossen. Jeg kom aldrig saa snart ud fra Brændeviinsbrænderen, forend jeg saae den gamle Rusferske laae og gravede i disse sonderslagne Æg, tilligemed den stakkels Bonde. De fik dog endeel i en Leerskaal. Men hvad skeer? som de laae i deres beste Andagt, kom tre Matroser tilgaaende, og saae dette Syn; men de vare ikke seene, forend de fik dem hver en Sneebold, hvilken de af et godt Hierte

trykte

trykte den gamle Rufferske i Hovedet, med disse troeværdige Ord, "Der har du Fastelavns-Boller, du gamle Rufferske!,, De tvende traf hende, men den Tredie slog feil af hende, og traf midt i Skaalen, saa at de sønderslagne Æg fløi baade Bonden og Rufferſken om Ørene. Hvad den arme Bonde ikke var arrig før, saa blev han nu, da han greb med sin Næve i Skaalen i disse ſkidne Æggeblommer, og tørrede den gamle Rufferske saa smukt i Ansigtet, at hun neppe, det jeg troer, kunde vaske sig af en heel Time. Bonden gik hen, og tog sin Kurv; thi han fornam, at der vankede ingen Fleskekage dengang, og sagde: Farvel du gamle Rufferske, nu seer du værre ud end Fanden, som du har i Lommen. Jeg fulgte strax bag efter; neppe kom Bonden til den lille Gade ligefor Gabels Gaard, førend han saae, at Vinduerne vare borte, da tænkte han, at Satan havde og været der. Han vilde see lidt for. høit i Veiret, i det sämme gled hans Fod, og han faldt og slog de overblevne Æg i Stykker. Hvor Bonden ikke var harmelig før, saa blev han da. Jeg sagde til ham: Jeg troer J faldt Faer. Ja, det er den anden Gang i Dag, jeg troer rigtig at Fanden er her i Byen, nu har jeg mistet 7

Snese

Snese Æg i Dag, og har nu Fanden taget mine Æg, saa skal han og have Kurven med. Bonden var ei heller seen, forend han tog sin Kurv, med disse Ord: "Har du taget mine Æg, saa har du der Kurven med; og kastede saa Kurven ind i Gabels Gaard. Jeg forbarmede mig over den stakkels Bonde, og tog til Lommen og gav ham en Pies, han skulle drikke min Skaal i. Bonden takkede mig og begyndte at gaae sin gamle Tour, og raabte: Her er friske Æg, Piger! Jeg kan sværge dig til, gode Læser! jeg kunde ikke bare mig for at lee. Bonden blev endnu ved at raabe: Her er friske Æg, Piger! I det samme mødte ham en Kiærling med tvende Kurve paa Armen: Den ene havde hun Brændeviin og Brød udi; den anden havde hun Billeder udi, hvor Fanden og Stru-else var afskildret. Bonden saae strax Flasken og Brødet, og sagde til Kiærlingen: giv mig for 2 Skill. Brændeviin og for 1 Skill. Brød. Ja, Faer! sagde Kiærlingen. Hun begynder at skienke. Bonden begynder at raabe: Her er friske Æg, Piger! Kiærlingen saae til Bonden, og tænkte at han var ikke klog, men siger til ham: Hvad faaer I for Snesen af jeres Æg, Faer? Bonden sagde med en trøstig Mi-

ne:

Moer? sagde Bonden: Ji! han tog dog dem om Natten, som Fanden tog Græv Struels om Dagen. Gud bevare mig vel, sagde den gamle Bonde, det maae ikke have været meget got at være her i Kiøbenhavn den Nat, siden Fanden har saa regieret med jer Moer, Ja! det var ikke med mig allene, men han tog saa mange andres Velfærd, foruden min, sagde Rufferskēn. Men har Fanden og taget jeres Vindver og Dørre med? sagde Bonden. Ja han tog mit Sølv og Guld, Uldent og Linnet, mine Kiødpølser og mine røgede Gaasefierdinger, ja mit Smør og Kiød, og mine Fleskeskinket, mit Brød, mit Meel, kort sagt: Ponseskaale, Ponse- og Spiseskeer, Tallerkener, Kiedler og Fade, ja meget mere, som jeg ej kan opregne; jeg kan sværge jer til Faer, han glemte ej at tage Vandhusdøren og Sædet med, ja Kakkelovnene maatte ogsaa med, ja om det end og var min Natpotte, mine Pigers smukke Topper og Salopper. Ak! jeg kan ikke fortælle jer det altsammen Faer, som de tog fra mig den Nat, uden Taarene maatte rinde ned af mine Kinder, og jeg snart være færdig, at fortvivle; jeg var tilfreds, at en kom og ville tage Livet af mig Vil I have 14 Sk. for Snesen af jeres Æg? sagde Rufferskēn.

Nei

Nei, det er for lidt Moer; men vil I give mig 1 Mk. for Snesen, siden I har lidt saa stor Skade, saa skal I faae en Snees Moer. Men siden de toge saa meget fra jer Moer, som I haver opregnet, var Fanden da inde allene? sagde Bonden. Nei, hele Gaden vrimlede af lutter store og smaa Dievler, sagde Rufferskent. Ja saa var det ikke Under, at de tog jeres Kakkelovn med, siden de var saa mange; men dog kan jeg ikke vide, hvad Fanden vilde med jeres Kakkelovn; thi der er jo varme nok i Helvede, sagde Bonden. Hvad vilde han da med mine Pigers Topper og Saloppér? sagde Rufferskent. Ja Moer, dem kan han bruge til dem han faaer i Helvede. Jeg kan saa grant huske, jeg var engang i Kirke, da vor Præst havde det Evangelium om den Babyloniske Hore, da han begyndte at pæge og raabte: at Helvede var saa heed, og der var saadan en Ild, som aldrig kan udslukkes, da kan jeg sværge jer til Moer, at de halve af vores Qvinder og vore Piger, de græd, saa Vandet løb dem langs ned af Laarene, da de hørte, at alle Rufferskker og Horer skulle til Helvede, naar de døer, ja han sagde: at Fanden havde en stor Bog, hvori han havde alle deres Navne opskrevne, som fremture i deres Horerie, naar

de

de ikke vil omvende dem i Tide og bede om Naade, sagde Bonden. Det maae være en artig Præst, sagde Rufferskeh; hvor kan jer Præst fortælle jer, hvor varmt der er i Helvede, eller sige jer om den store Bog, hvor alle Navnene ere skrevne udi, han har jo aldrig været i Helvede, langt mindre læst udi den store Bog i Navneregisteret; Jo, I maae min Siel troe Moer! vor Præst er en klog Mand, sagde Bonden. Ji han maae være saa klog som han være vil, saa er det min Siel Løgn, svarede Rufferskçn. Hvad heder I Moer? sagde Bonden. Hvorfor sporger I om, hvad jeg heder? sagde Rufferskçn. Saa Gud Moer, jeg sporger ad, for naar jeg kommer hiem, vil jeg sporge vor Præst ad, om han ikke har seet jer Navn staaende skreven i Bogen, thi saa vil jeg lade jer det vide, at I kunde omvende jer i Tide, sagde Bonden. Det var bedre, I spurgte jer Præst ad, om han ikke har læst jeres Navn i Bogen eller Registeret, I seer ikke saa ærlig ud dertil, at I jo gierne kunde være skreven, svarede Rufferskçn. Nei, min Siel er jeg ikke; thi jeg har ikke horet, siden jeg fik min Qvinde, og det er alt over 30 Aar siden jeg fik hende, sagde Bonden. Ja man kan jo nok fortiene sig Helvede paa andre Ting,

end

end som allene paa Horerie, enten ved falsk Vægt, falsk Maal, Tyverie, Bedragerie med mere, hvormed man udsuer sin Næste og stiæler ham Pengene ud af Lommen, svarede Rufferskden. Det er sandt nok Moer; I siger: jeg troer, saavidt jeg kan see og høre, saa har I nok prøvet alle Ting, siden I haver solgt Pons og haver havt Piger med høie Topper, som I siger, at Fanden tog. Jeg undrer mig over da han tog jer Gods og jeres Pigers Toppe, at han ikke tog jer med Moer. Er I gift Moer? sagde Bonden, Ja, til Knæerne, sagde Rufferskden. Hvad heder jer Mand, Moer, sagde Bonden, Mine Piger kalder ham Pokkel Rordig, ellers har han lært at være Barbeer, eller som man siger K. F. sagde Rufferskden. Kan jeg da faae mit Skiæk af, saa skal I faae en Snees af mine Æg for 14 Sk., sagde Bonden. Ja, da kommer jeg nok til at svie det af; thi min Mand, den dovne Rad, har ladet sine Knive ruste i Fouteralet, og han haver ikke kjert sig om dem, saa længe jeg og mine Piger kunde ernære ham Hvad han nu herefter vil tage sig fer, vil Tiden lære baade ham og mig, sagde Rufferskken Men er det sandt Moer: seer Fanden saa hæsslig ud, som Folk siger? thi

det

trykte den gamle Rufferske i Hovedet, med disse troeværdige Ord, "Der har du Fastelavns-Boller, du gamle Rufferske!" De tvende traf hende, men den Tredie slog feil af hende, og traf midt i Skaalen, saa at de sønderslagne Æg fløi baade Bonden og Ruffersken om Ørene. Hvad den arme Bonde ikke var arrig før, saa blev han nu, da han greb med sin Næve i Skaalen i disse skidne Æggeblommer, og tørrede den gamle Rufferske saa smukt i Ansigtet, at hun neppe, det jeg troer, kunde vaske sig af en heel Time. Bonden gik hen, og tog sin Kurv; thi han fornam, at der vankede ingen Flesskekage dengang, og sagde: Farvel du gamle Rufferske, nu seer du værre ud end Fanden, som du har i Lommen. Jeg fulgte strax bag efter; neppe kom Bonden til den lille Gade ligefor Gabels Gaard, førend han saae, at Vinduerne vare borte, da tænkte han, at Satan havde og været der. Han vilde see lidt for høit i Veiret, i det samme gled hans Fod, og han faldt og slog de overblevne Æg i Stykker. Hvor Bonden ikke var harmelig før, saa blev han da. Jeg sagde til ham: Jeg troer I faldt Faer. Ja, det er den anden Gang i Dag, jeg troer rigtig at Fanden er her i Byen, nu har jeg mistet 7

Snese

Snese Æg i Dag, og har nu Fanden taget mine Æg, saa skal han og have Kurven med. Bonden var ei heller seen, forend han tog sin Kurv, med disse Ord: "Har du taget mine Æg, saa har du der Kurven med; og kastede saa Kurven ind i Gabels Gaard. Jeg forbarmede mig over den stakkels Bonde, og tog til Lommen og gav ham en Pies, han skulle drikke min Skaal i. Bonden takkede mig og begyndte at gaae sin gamle Tour, og raabte: Her er friske Æg, Piger! Jeg kan sværge dig til, gode Læser! jeg kunde ikke bare mig for at lee. Bonden blev endnu ved at raabe: Her er friske Æg, Piger! I det samme mødte ham en Kiærling med tvende Kurve paa Armen: Den ene havde hun Brændeviin og Brød udi; den anden havde hun Billeder udi, hvor Fanden og Struelse var afskildret. Bonden saae strax Flasken og Brødet, og sagde til Kiærlingen: giv mig for 2 Skill. Brændeviin og for 1 Skill. Brød. Ja, Faer! sagde Kiærlingen. Hun begynder at skienke. Bonden begynder at raabe: Her er friske Æg, Piger! Kiærlingen saae til Bonden, og tænkte at han var ikke klog, men siger til ham: Hvad faaer I for Snesen af jeres Æg, Faer? Bonden sagde med en trøstig Mine:

ne:

ne: Atten Sk. Moer. Lad mig faae mit Brændeviin; han drak det og begyndte at spise Brød til. Han begyndte atter at raabe: Her er friske Æg, Piger! Kiærlingen, som ikke saae nogen Kurv, hvor han skulle kunde have sine Æg, siger til ham: Haver I dem i Lommen Faer? Nei, sagde Bonden, jeg haver dem i min Kurv. Lad mig see dem, sagde Kiærlingen. Bonden griber til Nakken, og vilde tage Kurven. Hvad griber I efter, sagde Kiærlingen? Jeg griber efter min Kurv, sagde Bonden. I har jo ingen Kurv, jeg tænkte I havde havt Æg i Lommen, sagde Kiærlingen. Nei min Siel har jeg ikke, men nu husker jeg, at jeg gav Struels min Kurv for; thi han har faaet alle mine Æg. Giv mig nok for en Skilling Brændeviin. Ja Faer, sagde Kiærlingen. Hvad har I vel da i den anden Kurv Moer, siden I holder jer Kaabe saa tæt over den? Der har jeg smukke Billeder. Sin got Faer? drik, saa skal I faae dem at see. Bonden drikker og Kiærlingen begynder at rage i sin Kurv og tager et Billede op, hvor Fanden og Struense stod afskildret. See her, sagde Kiærlingen: det er Fanden, og det er Struels. Saa har I min Siel og mine Æg, Fanden vil snart bringe jer min

Kurv

Kurv med; thi jeg gav ham den for lidt siden. Farvel Moer, sagde Bonden. Ja mine fire Skilling først sagde Kiærlingen. Nei, I har min Siel Værdie nok for jeres fire Skilling. I har 7 Sneese Æg, det veed jeg, og nu kommer Fanden snart og bringer jer Kurven med. Bonden gav sig til at gaae det bedste han kunde Kiælingen bag efter og raabte om sine fire ß. Bonden sagde, at han havde ikke længer Tid, thi det ringe til Porten. Hvad Port! hvad Port! sagde Kiærlingen! jeg vil min Siel og Salighed have mine fire Skilling. Hun fik den arme Bonde ved Armen. Bonden bad om hun da ikke vilde lade ham faae Fanden hiem med sig; thi han vilde vise sin Præst ham, han skulle nok lære Fanden til at skaffe ham sine Æg igien, tillige med hans Kurv, om han ellers kiendte sin Præst ret. Ja, svarede Kiærlingen: men det koster to Skilling, saa faaer I baade Fanden og Struels, de maae dog saate være to Skilling værd. Jeg vil min Siel ikke give en Skilling for Struels, thi kunde I skille dem ad, saa havde jeg nok af Fanden, naar jeg ikkuns havde ham hiem med mig til vor Præst. I! saa kan I jo tage Struels hiem til jer Kone; thi hun har dog vel aldrig seet ham levende.

Lige-

Ligemeget hvilket hun har, man kan jo see Forrædere og Skielmer nok, om det er kun i vor egen Bye, saa har vi baade Forrædere og Skielmer. Men dog ikke saa store, som vi haver i Kiøbenhavn, sagde Kiærlingen. Ja, da kan jeg sværge jer til Moer, om jeg gik ud og skiød en Hare og en af mine Naboer fik det at vide, hialp de mig vist nok strax i Blaataarn. Saa! giorde de det? sagde Kiærlingen. Bonden tog i Lommen og gav Kiærlingen sine 6 Skilling, endskiønt han kløòte sig temmelig bag Øret, men blev dog glad, at han fik Fanden i Lommen, hvorved han dog tænke at komme til sine Æg igien, naar hans Præst fik ham at see. Kiærlingen ikke desto mindre, at hun fik sine Penge. Bonden begyndte at marchere af, det beste han kunde med sit diævelske Billede i Lommen, som han skulde hiem og vise sin Præst. Saa vidt som jeg kunde see, vil han ikke blive længe borte, forend han vil komme med Æg igien, og da vil han ikke meer være bange for Fanden, thi nu har han ham i Lommen. Jeg var ikke seen før jeg forføyede mig hiem; thi jeg frygtede at jeg skulde glemme Discursen. Hvor det siden gik Bonden, veed jeg ikke.

En kort Sang,

som næsten ligner Historien.

En Vise vi skriver, som er vel galant,
De, som den har skrevet, de far ei med Tant,
De kan og vel skrive en anden endnu,
Om det vilde falde dem i deres Hu.
Dog ville vi spille,
De Spidsbuber drille,
Og høre, hvad Ende de komme kan til.

2. Sæding og Olstrup, ja Hoergaard med,
Der er de Spidsbuber deres Fødested.
I Breigning der er de og findes nu i.
Om I mig vil høre og nu staae mig bi,
Saa ville vi spille,
Nu ville vi drille
Med dennem, som er her og findes endnu.

3. Den første i Spidsen vi skriver nu om,
Jeg maae det vel sige, thi det er heel grum.
Den Førstenborgs Knegt han er saa gesvindt,
Han Ulden afplukker, og det ganske flint.
Han Foeret indhente,
Og samme opbrændte.
En underlig Leeg er at høre derpaa.

4. De Oste de smager saa lekker og vel,
Men Brødet det er dog det bedste dertil.
Ja, Æg, som er' sødne, de smager og vel,
Dem vil han til Brødet nu spise med Skiel.
Hvad vilde en Qvinde?
Hun kom just derinde,
At hente sig Tran til sin Lampe især.

5. Rudmos der er dog det artigst Sted,
Der findes tre Knegte, de ere tilred'.
De Pengene stiæler og Grynen' dertil,
Ja, Tobak og Brod de endog have vil.
Saa tog de og Torve,
Til Kiokken dem forde
Hiem til deres Huse, og det i en Hast.

6. Den anden han ogsaa fra Olstrup nu kom.
Den Bygsæd den er baade stor og grum.
Han tog den, hvor stor og hvor grum den end var
Og hiem til sit Huus han samme strax bar.
Saa ville vi spille,
Den tredie og drille.
Med Skiorten paa Nakken han sprang saa gesvindt.

7. Hvor stærk han end springer, en Mand der dog kom,
Saa at han med Skiorten nu maatte vend om.
Manden vil hore og sporge ham til,
Men Spidsbuben bad ham, han skulde tie stil.
Men vi vil nu spille,
Og hannem saa drille.
Fordi han havde saa Fandens en Hæl.

8. Min Pen jeg omskiærer og det nu vil snart.
De Giæster er' fundne, det var dog saa rart.
I Breining der findes de alle endnu,
Om jeg ret kan mindes, saa er i Hu.
Nu ville vi ende,
Til Norden os vende.
God Dag, kiære Broder! og Tak for det sidst.

Tvende
Lystige Historier,

Den Første,
om den meget gavmilde
Højbjergs Gubbe,
eller
Trolden paa Gulland,
som
af en Bonde ved sin Dreng blev budet til Barselgilde, men blev paa en artig Maade fixeret, saa han ej torde vove sig ved at komme der, gav dog Bonden en meget anseelig Faddergave.

Den Anden,
om den fra Hyrdestaven ophøjede
Hyrde,
Navnlig Philander,
som inden kort Tid blev
en Fyrstelig Skatmester.

Trykt i Haderslev 1805.

Den første:

Den gavmilde Højbjergs Gubbe;

eller

Trolden paa Gulland.

Paa Gulland ligger et Bjerg, hvilket, fordi det er det højeste der paa Landet, kaldes Højbjerg. I samme Bjerg boede en gammel Bjergmand eller Trold, som havde sit Navn af Bjerget, og blev for sin Alders skyld kaldet paa det Gullandske Sprog: Højbjergs Gubbe. Denne Bjergmand var meget højt anseet af Landets Indbyggere, thi de havde den Indbilding, at de ved hans Hjelp og Troldom kunde bekomme alt, hvad de forlangede. De spurgte ham til Raads i alting, og besøgte ham jevnlig. Iblandt andre boede der tæt hos Bjerget en meget fattig Bonde og Fiskere, som altid havde slet Føde, og knap det, han kunde opholde Livet med. Han saae en stor Deel af hans Naboer lide meget vel; og, som Rygtet gik, at de levede i saadan Velstand formedelst Bjergmandens Undsætning, resolverede han, for at faae Ende paa hans kummerlige Levnet, at han og vilde spørge Bjergmanden om Raad, hvad han skulde gjøre, og hvorledes han skulle fange sin Sag an, paa det han, ligesom hans Naboer, kunde faae Lykke til Fiskerie, Jagt og anden Haandtering,

som de brugte. Han gik derpaa hen til Bjerget, og begjerte at tale med Bjergmanden. Han kom strax ud til ham i en gammel Mands Skikkelse, og spurgte: hvad hans Begjering var? Bonden svarede: at Rygtet gik blandt Folket paa Landet, at han hjalp Indbyggerne i deres Agerdyrkning, Jagt og Fiskerie, og at de, som han saaledes assisterede, vare velholdne Folk; men at han tvertimod med sit store Slæb kunde knap fortjene saa meget, som han til hans daglige Ophold behøvede. Han bad derfor, at han (om ellers det, som om ham blev sagt, var sandt) vilde og være ham behjelpelig, saa at han rigeligere og med mindre Møye sit Ophold kunde have. Bjergmanden glædte sig over, at denne eenfoldige Mand var kommen i saadanne Tanker om ham, tænkte og at gjøre sin Flid, at han derudi kunde blive styrket, og sagde: at det var ham, som saaledes velsignede hans Naboer, og om Bonden vilde troe ham, saa skulle han i alle Maader blive lige saa lykkelig, og have samme Vilkor, som de. Bonden blev glad over dette Svar, gik hjem, og gav sig til det Arbejde han var vant til at forrette, som lykkedes meget vel for ham. Thi han fik ej allene Held til hans Fiskerie, saa at hans Garn blev fyldt med gode Fiske, men han havde desuden i sine andre Gjerninger god Fremgang, og Buen træffede, hvad han skjød efter. Bjergmanden betjente sig af denne Lejlighed, og da han allerede havde faaet denne eenfoldige Mand i stor Vildfarelse, blev han ved at forblinde ham, og bildte ham ind, at al den Lykke og Velsignelse, han begyndte at faae udi sit Arbejde, kom allene fra ham, og bluedes ej ved, at berøve Gud den Ære, som han burde at have, for det Gode, Bonden nød.

Kort Tid derefter hendte det sig, at Bondens Kone kom i Barselseng, saa at han skulde

byde

byde Faddere, og holde Barselgilde. Bonden bad til dette Gilde hans Naboer, og de, der havde gjort ham Tjeneste. Eftersom han nu indbildte sig, at Bjergmanden havde gjort ham langt større Tjeneste, end nogen anden, torde han ej gaae ham forbi: dog vilde han meget nødig have ham, thi han frygtede for den Ulempe, som heraf skulle komme. Han blev derover meget melankolisk, og vidste ej, hvorledes han vel kunde slippe igjennem. Denne hans Bekymring fornam en Dreng, som tjente ham, og spurgte ham om Aarsagen til hans Sorg? Han meente, at det ej nu var Tid at sørge, siden han ej allene var velsignet med en Livs-Arving, men der stod endog et kosteligt Gilde for, paa hvilket han burde være lystig, og fornøje sine Gjæster, som ej kunde skee, saalænge han havde melankoliske Tanker i Hovedet. Bonden svarede: Min Dreng! du har stor Ret i det du siger; men dersom du vidste min Sorg, saa skulle du have stor Medlidenhed med mig, og jeg har den Tanke, at du skal bifalde min Mening, at jeg til samme min Bekymring har største Aarsag. Du veed, at jeg til dette forestaaende Gilde skal byde, efter Landets Skik, mine gode Venner. Nu kan jeg ikke gaae Bjergmanden forbi; thi for de store Tjenester han har gjort mig, maae jeg endeligen være taknemmelig. Dersom jeg ikke er det, maae jeg befrygte, at han, isteden for at gjøre mig Godt og velsigne mit Arbejde, som han allerede har begyndt at gjøre, hvilket dig ikke kan være ubekjendt, vil blive vred paa mig, straffe mig, og borttage det Gode fra mig igjen, som jeg allerede af ham har oppebaaret, saa at jeg bliver nødt til at leve min øvrige Tid i den ynkeligste Fattigdom. Men om jeg byder ham til Gjæst, og han indfinder sig, saa æder han op alt det jeg har i mit Huus; og om det stikker ham, da skal han ikke være bange for at drikke den hele

Bryg-

Brygning Øl ud allene, uden nogens Hjelp. Ved hvilken overmaade store Fraadsen og Drikken, han mager det saa, at ingen af de andre Gjæster, som ere budne med ham, faaer noget, og jeg bliver til Spot og Vidunder for de andre Gjæster, ja jeg bliver igjen til en Staader, som jeg var tilforn. Mener du da ej, at jeg har stor Aarsag til at sørge og jamre mig? — Drengen svarede: Kjære Huusbonde! jeg kan ej nægte, at I jo har stor Aarsag til at være bedrøvet; men vær ikkun frimodig, jeg vil af al min Formue stræbe efter, at jeg kan opfinde noget godt Raad til Eders Tjeneste. Jeg har den Forhaabning, at jeg ved min Underfundighed skal holde ham fra Eders Barselgilde, og dog skaffe Eder en anseelig Faddergave. Men efterdi han har været saa god imod Eder, da faaer I endelig at gjøre ham den Ære, og indbyde ham; og dersom I vil tillade mig det, saa vil jeg reise derhen, og byde ham paa Eders Vegne til Gjæstebudet. Jeg forsikrer Eder, at han ikke skal komme, men være glad, at han kan blive borte. Bonden hørte med Fornøjelse paa Drengens Tale, og tog med største Glæde imod hans Tilbud, takkede ham højlig, og sagde: Dersom du kan hjelpe mig af denne forestaaende Nød, da gjør du mig en stor Tjeneste, og du maae forlade dig til, at jeg aldrig skal forglemme det, men altid være taknemmelig imod dig saalænge jeg lever. Drengen gav ham igien Forsikring, at han vilde gjøre sin Flid til, at det han havde lovet ham, skulde skee, saafremt der var Lykke i Femkort, og bad ham, at han vilde tilstæde ham at gjøre herudi hvad ham bedst syntes, hvilket ham og blev tilladt.

—

Derpaa begjerede Drengen en god stor Sæk, spændte for Vognen, og gav sig paa Reisen til Bjergmanden. Da han kom til Bjerget, hvor denne

denne Trold boede, gik han ind til ham, som saae meget ilde, gammel, grim og hæslig ud, hilsede ham fra sin Huusbonde, og sagde, at han var kommen herhid for at betjene sig af hans Hjelp, til at faae en god Deel store og fede Dyr, saa og en Hob store Fiske, og at han til den Ende havde taget sit Garn med sig, som han strax vilde sætte ud. Men for alting bad han ham, at han vilde stræbe efter, at skaffe ham det, som godt og lækkert var; thi denne gang vilde hans Huusbonde ingen smaae Fiske have, ej heller magre Dyr. Højbjergs Gubben hørte med Forundring paa Drengens Tale, og sagde: Hvorledes kommer det sig, at din Madfader nu vil have saa meget godt Vildt, og saa mange store Fiske? Han plejer jo ikke at være saa kræsen paa sig, han har hidindtil været fornøjet med, hvad der har kundet falde, enten det har været fedt eller magert, stort eller smaat. Drengen sagde: Det var meget vel, at I gjorde mig dette Spørsmaal, og jeg er Eder derfor største Tak skyldig; thi jeg havde nær forglemt mit vigtigste Ærende til Eder, som er dette:

„Min Huusbondes Kone har i disse Dage gjort
" Barsel, og er bleven begavet med en ung Ar-
" ving, og da han har isinde, den og den Dag
" at gjøre Barselgilde, beder han, at I da,
" tilligemed andre gode Venner, vil gjøre ham
" den Ære, at være hans Gjæst, og tage til
" Takke med et ringe Maaltid, til hvilket han
" vil have Vildtet, som jeg hos Eder for-
" langer."

Denne Tale var Trolden meget behagelig og klingede vel i hans Ører. Han takkede strax for den Ære hans Huusbonde ville gjøre ham, og lovede at indfinde sig. Han forundrede sig der-

hos

hos over denne Bondes Høflighed, som han ej endnu havde fundet at have været saa stor hos nogen af de andre Indbyggere, og sagde derfor: Jeg er en ældgammel Mand, og kan med Sandhed sige, at ingen af dette Lands Indbyggere har, saa længe jeg har været her, gjort mig saa stor Ære, som din Huusbonde nu beviser mig. Hils ham, og tak ham, indtil jeg selv (som vist nok skal skee) kommer til Gildet og aflegger min mundtlige Taksigelse. Men, Kiere! sig mig, hvad for Gjæster kommer der? Drengen svarede: Jeg veed dem ikke alle, dog har jeg hørt min Huusbonde nævne adskillige, som kommer der. Iblandt dem er Sanct Peder en af de fornemmeste. Bjergmanden svarde: Kommer han der, saa veed jeg ikke, om jeg kan komme. Han har en meget veltalende Tunge, og dersom han giver sig i Samtale med mig, frygter jeg for, at jeg efter nogen Dispnt kommer til at give tabt, og at staae med Skamme; thi jeg kan ej svare paa hans Spørgsmaale, som det sig bør; desuden har jeg ej den Mester, som han, jeg er ej heller af hans Skole, og det Partie jeg er af, har et dødeligt Had til hans. Dog jeg troer at jeg kommer. Skulde han vilde indlade sig i nogen Diskurs med mig, vil jeg intet svare ham, og lade, som jeg ej forstaaer hvad han siger. Eller om jeg skulde blive nødt til at tale med ham, da vil jeg falde tilføye i alting og give Magt alt hvad han siger. Jeg vil da forhaabe, at han holder inde, naar han fornemmer, at jeg ej er imod ham, men giver ham Ære. — Min Resolution er altsaa denne: At, saasom din Huusbonde har beviist mig den Ære og indbudet mig, da vil jeg ikke heller afslaae hans Tilbud, men jeg vil indfinde mig.

Hvad for andre Gjæster kommer der? Hvem bliver den fornemmeste? Jeg troer vel, sagde

Dren-

Drengen, at vor Herre, som i alt det vi tage os for, bør være tilstæde, vil vel og blive her den fornemmeste, og jeg tvivler ikke paa, at jo min Huusbonde byder ham.

Trolden, som blev over Drengens Tale forskrækket, svarede: Hvad siger du? Mener du at vor Herre skal komme der? Dersom jeg var forsikret derpaa, da maae du troe, at jeg, hvor gjerne jeg vilde, ikke tør sætte Foden inden Døren. Jeg skulle vel stræbe efter at komme tilrette med Sancte Peder; men det er umueligt, at jeg og vor Herre kan forliges, thi han vil have det fornemmeste Sted i Huset, og jeg prætenderer det samme. Jeg veed ikke hvad jeg skal gjøre. Jeg vilde nødig blive borte, efterdi Manden har ladet mig bede, men jeg kan ikke vel komme, uden at mig stor Spot og Vanære skal vederfares. Jeg er ret tvivlraadig. Men om jeg kommer der, og sætter mig i en Krog, saa at ingen af disse høje Gjæster skal see mig, saa troer jeg, at jeg bliver i Fred for dem. Hvad synes dig? Drengen, som var nødt til at holde gode Miner, men dog ønskede, at han vilde blive borte, lod som han var meget vel fornøjet med Troldens Tale, og svarede: Ja, det er meget vel. Hvad vil nu min Huusbonde blive glad, naar han faaer at høre, at I har givet mig saa godt Svar! Skal det da være vist, at I vil Komme? Troe mig, svarede Bjergmanden, at det som jeg har sagt, skal jeg vist efterkomme. Jeg haaber at faae der en meget lystig Aften, thi vor Herre og Sancte Peder bliver der vel ikke længe, og naar de ere borte, saa bliver jeg den fornemmeste i hele Langet; saa vil jeg komme frem af Hullet, hvor jeg har siddet og kukkeluret udi, og ret holde mig lystig og spille Mester, saa det skal have Skik.

Der

Der kommer vel og en stor Hob Qvindfolk til dette Gilde, (som skulde være min største Fornøjelse.) Hvem bliver den fornemmeste af dem? Drengen svarede: Jomfrue Maria. Bjergmanden sagde: Det maae jeg bekjende, din Huusbonde slaaer stort paa. Men efterdi han belaver sig paa saa mange Gjæster, saa mener jeg og ufejlbarlig, at han vil have Musik. Hvad for Spillemænd kommer vel der? Drengen svarede: Ja visselig vil han have Spillemænd; mener J at han vil være melankolisk, nu han har faaet en Arving? Nej nej, der skal være Glæde og Lyst, Springen og Dandsen det hele Huus over, og der kommer Trommespil, som hos os Bønder meest er brugeligt. Det er et smukt og lystigt Spil, og vi kan brav dandse og springe derefter. Bjergmanden blev derover meget forskrækket, thi han bildte sig ind, at det var Torden. Drengen talte om, og da han for den var forfærdelig bange, sagde: Det har hidindtil været mit fulde Forsæt, at jeg vilde komme til din Huusbondes Gilde; men nu maae jeg (som jeg desværre fornemmer) mod min Villie forandre mine Tanker, og sige reent ud Nej; thi det sidste er langt værre end det første. Jeg tænkte dog at indfinde mig, endskjønt der kom saadanne fornemme Gjæster; men saasom der kommer Trommespil, vil og tør jeg ingenlunde komme, saa du ej har behov at flattere dig længere med de Tanker. Aarsagen, hvorfor jeg ikke tør komme, skal jeg kortelig fortælle dig:

Jeg var for fire eller fem Uger siden til et Gilde hos en af mine gode Venner, hvor jeg holdt mig lystig hele Natten. J Dagningen gik jeg derfra, og vilde gaae hjem til mit Huus, uden at have Tanker om at komme i Klammerie med nogen. Da jeg gik paa Marken, opsteeg der store tykke Skyer paa Himmelen, og det blev temmelig

sig mørkt, saa at jeg frygtede for en stor Regn. Jeg hastede derfor, saa meget mig gamle Mand mueligt var, paa det jeg kunde komme hiem, forend Regnen faldt, efterdi der paa Marken ingen Sted fandtes, hvor jeg, mens den stod paa, kunde sidde i Læe. Men jeg naaede ikke mit Ønske, thi, i hvor fast jeg end luntede afsted, overfaldt dog Uvejret mig, og Trommeslageren begyndte at spille forskrækkelig op, hvorover jeg gav mig endnu stærkere til Beens, og skyndede mig saa flux, at jeg i en kort Tid kom til Døren af mit Huus. Jeg fik Nøglen op i en Hast, men, som jeg var meget forskrækket, stod jeg og famlede med Nøglen i Laaset. I det samme blev der en Trommestikke kastet efter mig, som rammede mit ene Laarbeen, at det gik midt i Stykker. Der laae jeg som en Stomper, maatte krybe frem, og legge mig i min Rede, hvor jeg har ligget alt siden, og imidlertid forsømt mange vigtige Forretninger. Desuden halter jeg endnu lidet af denne Ulykke.

Om jeg nu var saa taabelig, og kom til Gilde, da vilde jeg vist komme i ligesaa stor Ulykke. Thi naar han spiller, og jeg skal til at dandse, da, naar han seer, at jeg ej kan skikke mig saa vel med Complimenter og Caprioler i Dandsen, som de andre, bliver han igjen strax vred, og slaaer mig det andet Laar i Stykker med, saa jeg over det samme bliver en Krøbling. Derfor er det bedst at blive derfra, og skye dem, man kan komme i Fortred med. Jeg beder derfor, at du vil hilse din Huusbonde, og undskylde mig; du veed nu Aarsagen, hvorfor jeg ej kan komme. Men pleje de, som ere budne til Barselgilde, og at give Gaver? Drengen blev nu glad over, at Bjergmanden vilde ikke komme; dog svarede han: det vil gjøre min Huusbonde meget ondt, at I ikke kommer, men jeg tør nu ikke

som de brugte. Han gik derpaa hen til Bjerget, og begjerte at tale med Bjergmanden. Han kom strax ud til ham i en gammel Mands Skikkelse, og spurgte: hvad hans Begjering var? Bonden svarede: at Rygtet gik blandt Folket paa Landet, at han hjalp Indbyggerne i deres Agerdyrkning, Jagt og Fiskerie, og at de, som han saaledes assisterede, vare velholdne Folk; men at han tvertimod med sit store Slæb kunde knap fortjene saa meget, som han til hans daglige Ophold behøvede. Han bad derfor, at han (om ellers det, som om ham blev sagt, var sandt) vilde og være ham behjelpelig, saa at han rigeligere og med mindre Møye sit Ophold kunde have. Bjergmanden glædte sig over, at denne eenfoldige Mand var kommen i saadanne Tanker om ham, tænkte og at gjøre sin Flid, at han derudi kunde blive styrket, og sagde: at det var ham, som saaledes velsignede hans Naboer, og om Bonden vilde troe ham, saa skulle han i alle Maader blive lige saa lykkelig, og have samme Vilkor, som de. Bonden blev glad over dette Svar, gik hjem, og gav sig til det Arbejde han var vant til at forrette, som lykkedes meget vel for ham. Thi han fik ej allene Held til hans Fiskerie, saa at hans Garn blev fyldt med gode Fiske, men han havde desuden i sine andre Gjerninger god Fremgang, og Buen træffede, hvad han skjød efter. Bjergmanden betjente sig af denne Lejlighed, og da han allerede havde faaet denne eenfoldige Mand i stor Vildfarelse, blev han ved at forblinde ham, og bildte ham ind, at al den Lykke og Velsignelse, han begyndte at faae udi sit Arbejde, kom allene fra ham, og bluedes ej ved, at berøve Gud den Ære, som han burde at have, for det Gode, Bonden nød.

Kort Tid derefter hendte det sig, at Bondens Kone kom i Barselseng, saa at han skulde

byde

byde Faddere, og holde Barselgilde. Bonden bad til dette Gilde hans Naboer, og de, der havde gjort ham Tjeneste. Eftersom han nu indbildte sig, at Bjergmanden havde gjort ham langt større Tjeneste, end nogen anden, torde han ej gaae ham forbi; dog vilde han meget nødig have ham, thi han frygtede for den Ulempe, som heraf skulle komme. Han blev derover meget melankolisk, og vidste ej, hvorledes han vel kunde slippe igjennem. Denne hans Bekymring fornam en Dreng, som tjente ham, og spurgte ham om Aarsagen til hans Sorg? Han meente, at det ej nu var Tid at sørge, siden han ej allene var velsignet med en Livs-Arving, men der stod endog et kosteligt Gilde for, paa hvilket han burde være lystig, og fornøje sine Gjæster, som ej kunde skee, saalænge han havde melankoliske Tanker i Hovedet. Bonden svarede: Min Dreng! du har stor Ret i det du siger; men dersom du vidste min Sorg, saa skulle du have stor Medlidenhed med mig, og jeg har den Tanke, at du skal bifalde min Mening, at jeg til samme min Bekymring har største Aarsag. Du veed, at jeg til dette forestaaende Gilde skal byde, efter Landets Skik, mine gode Venner. Nu kan jeg ikke gaae Bjergmanden forbi; thi for de store Tjenester han har gjort mig, maae jeg endeligen være taknemmelig. Dersom jeg ikke er det, maae jeg befrygte, at han, isteden for at gjøre mig Godt og velsigne mit Arbejde, som han allerede har begyndt at gjøre, hvilket dig ikke kan være ubekjendt, vil blive vred paa mig, straffe mig, og borttage det Gode fra mig igjen, som jeg allerede af ham har oppebaaret, saa at jeg bliver nødt til at leve min øvrige Tid i den ynkeligste Fattigdom. Men om jeg byder ham til Gjæst, og han indfinder sig, saa æder han op alt det jeg har i mit Huus; og om det stikker ham, da skal han ikke være bange for at drikke den hele

Bryg-

Brygning Øl ud allene, uden nogens Hjelp. Med hvilken overmaade store Fraadsen og Drikken, han mager det saa, at ingen af de andre Gjæster, som ere budne med ham, faaer noget, og jeg bliver til Spot og Vidunder for de andre Gjæster, ja jeg bliver igjen til en Staader, som jeg var tilforn. Mener du da ej, at jeg har stor Aarsag til at sørge og jamre mig? — Drengen svarede: Kjære Huusbonde! jeg kan ej nægte, at I jo har stor Aarsag til at være bedrøvet; men vær ikkun frimodig, jeg vil af al min Formue stræbe efter, at jeg kan opfinde noget godt Raad til Eders Tjeneste. Jeg har den Forhaabning, at jeg ved min Underfundighed skal holde ham fra Eders Barselgilde, og dog skaffe Eder en anseelig Faddergave. Men efterdi han har været saa god imod Eder, da faaer I endelig at gjøre ham den Ære, og indbyde ham; og dersom I vil tillade mig det, saa vil jeg reise derhen, og byde ham paa Eders Vegne til Gjæstebudet. Jeg forsikrer Eder, at han ikke skal komme, men være glad, at han kan blive borte. Bonden hørte med Fornøjelse paa Drengens Tale, og tog med største Glæde imod hans Tilbud, takkede ham høilig, og sagde: Dersom du kan hjelpe mig af denne forestaaende Nød, da gjør du mig en stor Tjeneste, og du maae forlade dig til, at jeg aldrig skal forglemme det, men altid være taknemmelig imod dig saalænge jeg lever. Drengen gav ham igjen Forsikring, at han vilde gjøre sin Flid til, at det han havde lovet ham, skulde skee, saafremt der var Lykke i Femkort, og bad ham, at han vilde tilstæde ham at gjøre herudi hvad ham bedst syntes, hvilket ham og blev tilladt.

Derpaa begjerede Drengen en god stor Sæk, spændte for Vognen, og gav sig paa Reisen til Bjergmanden. Da han kom til Bjerget, hvor

denne

denne Trold boede, gik han ind til ham, som saae meget ilde, gammel, grim og hæslig ud, hilsede ham fra sin Huusbonde, og sagde, at han var kommen herhid for at betjene sig af hans Hjelp, til at faae en god Deel store og fede Dyr, saa og en Hob store Fiske, og at han til den Ende havde taget sit Garn med sig, som han strax vilde sætte ud. Men for alting bad han ham, at han vilde stræbe efter, at skaffe ham det, som godt og lækkert var; thi denne gang vilde hans Huusbonde ingen smaae Fiske have, ej heller magre Dyr. Højbjergs Gubben hørte med Forundring paa Drengens Tale, og sagde: Hvorledes kommer det sig, at din Madfader nu vil have saa meget godt Vildt, og saa mange store Fiske? Han plejer jo ikke at være saa kræsen paa sig, han har hidindtil været fornøjet med, hvad der har fundet falde, enten det har været fedt eller magert, stort eller smaat. Drengen sagde: Det var meget vel, at I gjorde mig dette Spørsmaal, og jeg er Eder derfor største Tak skyldig; thi jeg havde nær forglemt mit vigtigste Ærende til Eder, som er dette:

„Min Huusbondes Kone har i disse Dage gjort
„Barsel, og er bleven begavet med en ung Ar-
„ving, og da han har isinde, den og den Dag
„at gjøre Barselgilde, beder han, at I da,
„tilligemed andre gode Venner, vil gjøre ham
„den Ære, at være hans Gjæst, og tage til
„Takke med et ringe Maaltid, til hvilket han
„vil have Vildtet, som jeg hos Eder for-
„langer.“

Denne Tale var Trolden meget behagelig og klingede vel i hans Ører. Han takkede strax for den Ære hans Huusbonde ville gjøre ham, og lovede at indfinde sig. Han forundrede sig der-

hos

hos over denne Bondes Høflighed, som han ej endnu havde fundet at have været saa stor hos nogen af de andre Indbyggere, og sagde derfor: Jeg er en ældgammel Mand, og kan med Sandhed sige, at ingen af dette Lands Indbyggere har, saa længe jeg har været her, gjort mig saa stor Ære, som din Huusbonde nu beviser mig. Hils ham, og tak ham, indtil jeg selv (som vist nok skal skee) kommer til Gildet og aflegger min mundtlige Taksigelse. Men, Kjere! sig mig, hvad for Gjæster kommer der? Drengen svarede: Jeg veed dem ikke alle, dog har jeg hørt min Huusbonde nævne adskillige, som kommer der. Iblandt dem er Sanct Peder en af de fornemmeste. Bjergmanden svarde: Kommer han der, saa veed jeg ikke, om jeg kan komme. Han har en meget veltalende Tunge, og dersom han giver sig i Samtale med mig, frygter jeg for, at jeg efter nogen Disput kommer til at give tabt, og at staae med Skamme; thi jeg kan ej svare paa hans Spørgsmaale, som det sig bør; desuden har jeg ej den Mester, som han, jeg er ej heller af hans Skole, og det Partie jeg er af, har et dødeligt Had til hans. Dog jeg troer at jeg kommer. Skulde han ville indlade sig i nogen Diskurs med mig, vil jeg intet svare ham, og lade, som jeg ej forstaaer hvad han siger. Eller om jeg skulde blive nødt til at tale med ham, da vil jeg falde tilføye i alting og give Magt alt hvad han siger. Jeg vil da forhaabe, at han holder inde, naar han fornemmer, at jeg ej er imod ham, men giver ham Ære. — Min Resolution er altsaa denne: At, saasom din Huusbonde har beviist mig den Ære og indbudet mig, da vil jeg ikke heller afslaae hans Tilbud, men jeg vil indfinde mig.

Hvad for andre Gjæster kommer der? Hvem bliver den fornemmeste? Jeg troer vel, sagde

Dren-

Drengen, at vor Herre, som i alt det vi tage os for, bør være tilstæde, vil vel og blive her den fornemmeste, og jeg tvivler ikke paa, at jo min Huusbonde byder ham.

Trolden, som blev over Drengens Tale forskrækket, svarede: Hvad siger du? Mener du at vor Herre skal komme der? Dersom jeg var forsikret derpaa, da maae du troe, at jeg, hvor gjerne jeg vilde, ikke tør sætte Foden inden Døren. Jeg skulle vel stræbe efter at komme tilrette med Sancte Peder; men det er umueligt, at jeg og vor Herre kan forliges, thi han vil have det fornemmeste Sted i Huset, og jeg prætenderer det samme. Jeg veed ikke hvad jeg skal gjøre. Jeg vilde nødig blive borte, efterdi Manden har ladet mig bede, men jeg kan ikke vel komme, uden at mig stor Spot og Vanære skal vederfares. Jeg er ret tvivlraadig. Men om jeg kommer der, og sætter mig i en Krog, saa at ingen af disse høje Gjæster skal see mig, saa troer jeg, at jeg bliver i Fred for dem. Hvad synes dig? Drengen, som var nødt til at holde gode Miner, men dog ønskede, at han vilde blive borte, lod som han var meget vel fornøjet med Troldens Tale, og svarede: Ja, det er meget vel. Hvad vil nu min Huusbonde blive glad, naar han faaer at høre, at I har givet mig saa godt Svar! Skal det da være vist, at I vil Komme? Troe mig, svarede Bjergmanden, at det som jeg har sagt, skal jeg vist efterkomme. Jeg haaber at faae der en meget lystig Aften, thi vor Herre og Sancte Peder bliver der vel ikke længe, og naar de ere borte, saa bliver jeg den fornemmeste i hele Lauget; saa vil jeg komme frem af Huller, hvor jeg har siddet og kukkeluret udi, og ret holde mig lystig og spille Mester, saa det skal have Skik.

Der

Der kommer vel og en stor Hob Qvindfolk til dette Gilde, (som skulde være min største Fornøjelse.) Hvem bliver den fornemmeste af dem? Drengen svarede: Jomfrue Maria. Bjergmanden sagde: Det maae jeg bekjende, din Huusbonde slaaer stort paa. Men efterdi han belaver sig paa saa mange Gjæster, saa mener jeg og ufejlbarlig, at han vil have Musik. Hvad for Spillemænd kommer vel der? Drengen svarede: Ja visselig vil han have Spillemænd; mener I at han vil være melankolisk, nu han har faaet en Arving? Nej nej, der skal være Glæde og Lyst, Springen og Dandsen det hele Huus over, og der kommer Trommespil, som hos os Bønder meest er brugeligt. Det er et smukt og lystigt Spil, og vi kan brav dandse og springe derefter. Bjergmanden blev derover meget forskrækket, thi han bildte sig ind, at det var Tørden, Drengen talte om, og da han for den var forfærdelig bange, sagde: Det har hidindtil været mit fulde Forsæt, at jeg vilde komme til din Huusbondes Gilde; men nu maae jeg (som jeg desværre fornemmer) mod min Villie forandre mine Tanker, og sige reent ud Nej; thi det sidste er langt værre end det første. Jeg tænkte dog at indfinde mig, endskjønt der kom saadanne fornemme Gjæster; men saasom der kommer Trommespil, vil og tør jeg ingenlunde komme, saa du ej har behov at flattere dig længere med de Tanker. Aarsagen, hvorfor jeg ikke tør komme, skal jeg kortelig fortælle dig:

Jeg var for fire eller fem Uger siden til et Gilde hos en af mine gode Venner, hvor jeg holdt mig lystig hele Natten. I Dagningen gik jeg derfra, og vilde gaae hjem til mit Huus, uden at have Tanker om at komme i Klammerie med nogen. Da jeg gik paa Marken, opsteeg der store tykke Skyer paa Himmelen, og det blev temmelig

lig mørkt, saa at jeg frygtede for en stor Regn. Jeg hastede derfor, saa meget mig gamle Mand muligt var, paa det jeg kunde komme hiem, forend Regnen faldt, efterdi der paa Marken ingen Sted fandtes, hvor jeg, mens den stod paa, kunde sidde i Læe. Men jeg naaede ikke mit Onske, thi, i hvor fast jeg end luntede afsted, overfaldt dog Uvejret mig, og Trommeslageren begyndte at spille forskrækkelig op, hvorover jeg gav mig endnu stærkere til Beens, og skyndede mig saa flux, at jeg i en kort Tid kom til Døren af mit Huus. Jeg fik Nøglen op i en Hast, men, som jeg var meget forskrækket, stod jeg og famlede med Nøglen i Laaset. I det samme blev der en Trommestikke kastet efter mig, som rammede mit ene Laarbeen, at det gik midt i Stykker Der laae jeg som en Stømper, maatte krybe frem, og legge mig i min Rede, hvor jeg har ligget alt siden, og imidlertid forsømt mange vigtige Forretninger. Desuden halter jeg endnu lidet af denne Ulykke.

Om jeg nu var saa taabelig, og kom til Gilde, da vilde jeg vist komme i ligesaa stor Ulykke. Thi naar han spiller, og jeg skal til at dandse, da, naar han seer, at jeg ej kan skikke mig saa vel med Complimenter og Caprioler i Dandsen, som de andre, bliver han igjen strax vred, og slaaer mig det andet Laar i Stykker med, saa jeg over det samme bliver en Krøbling. Derfor er det bedst at blive derfra, og skye dem, man kan komme i Fortred med. Jeg beder derfor, at du vil hilse din Huusbonde, og undskylde mig; du veed nu Aarsagen, hvorfor jeg ej kan komme. Men pleje de, som ere budne til Barselgilde, og at give Gaver? Drengen blev nu glad over, at Bjergmanden vilde ikke komme; dog svarede han: det vil gjøre min Huusbonde meget ondt, at I ikke kommer, men jeg tør nu ikke

bede

bede eder mere, eftersom I har saa god Undskyl-
ning. I skal desuden være højst betakket, at,
endskjønt I ikke kommer, I dog alligevel vil
ihukomme min Huusbonde med Faddergave. Alle
som ere budne, endskjønt de ikke komme, give
efter deres Evne, og som de vil ansees til.

Højbjergs Gubben bad Drengen, at han
skulle tage en Sæk med sig, og følge ham efter.
Han gik derpaa ud i et stort Skatkammer, som
laae fuld af allehaande Ducater, Rosenobler,
Rigsdalere og andre kostbare Myndter iblandt
hverandre. Han bad Drengen at holde Sækken
op, tog saa en Skuffe fuld af Penge og kaste-
de den i Sækken. Derpaa spurgte han Dren-
gen: om der var nogen, som gav mere? Dren-
gen svarede: Ja, vist findes der de, som giver
mere. Højbjergs Gubben sagde: Efterdi der er
nogle som giver mere, da vil jeg lægge noget
til, thi jeg vil ikke være den ringeste. Han
tog saa en større Skuffe fuld af Penge, end
den forrige var, kastede den i Sækken, og spurg-
te saa igjen: om der var nogen, som gav mere?
Drengen svarede: Der er endnu de, som giver
større Gaver. Bjergmanden vilde ikke, at
nogen i Gavmildhed skulde overgaae ham, men
sagde: Førend jeg skulde agtes for den ringeste,
da skulde jeg før give bort alt det jeg ejer. Han
tog saa en meget større Skuffe fuld af Penge,
kastede den i Sækken, og spurgte, ligesom til-
forn: om der var nogen, som gav mere? Dren-
gen kunde nu ikke bære flere Penge, han sagde
derfor: Hold nu op, min Huusbonde er meget
rigelig af Eder bleven begavet, saa at jeg veed
ingen af hans Naboer der kan give saa ypperlig
en Gave, som I har give, og jeg takker stor-
lig paa hans Vegne.

Den-

Denne store Berømmelse behagede den lede og ilde udseende Trod saa vel, at han var ganske fornøjet, og sagde: Gak nu hjem, og giv din Huusbonde denne Gave; undskyld mig paa bedste Maade, og beed ham, ikke at fortænke mig. Du har nu hørt, at jeg har lovlig Aarsag til at blive borte, og naar du fortæller ham det, vil jeg haabe, at han nok giver sig tilfreds. Hils ham, og sig: at alle de Ting han har begjert af mig, skal han faae; men jeg selv kan umuelig komme, uden at Trommeslageren skulde blive borte. Drengen svarede: Det staaer nu ej til at forandre. Men dersom min Huusbonde havde vidst Eders Tanker tilforn, da havde han vel rettet sig derefter. Trommeslageren kommer vist; thi han er allerede betinget, og skulle vi nu sige ham af igjen, saa maatte vi befrygte, at han derover skulle blive meget fortørnet og vred. Bjergmanden sagde: Ja, saa gjør det ikke godt. Jeg havde tænkt at komme og sidde i Laug med Kudskene; men siden der kommer saadan Spil til Gildet at dandse efter, da tør jeg ingenlunde komme. Drengen blev glad over, at Trolden torde ikke komme, tog Afskeed fra ham, og rejste til sin Madfader, fortalte ham hvorledes han havde budet Bjergmanden til Barselgilde, og overleverede ham disse anseelige Gaver, som han havde narret Trolden til at give, og med hvad Ord og Omstændigheder han blev borte. Herover blev Bonden glad, gjorde Gilde med sine omliggende Naboer, og fik saaledes paa sin Sorg denne gang en fornøjelig Ende.

Den

Den Anden.

Philander, den ophøjede Hyrde.

En fornem Fyrste i Tydskland reed ud paa Vildsvinejagt med en Deel af sine Cavallerer. Da de nu vare komne til det Sted, hvor Jagten skulle holdes, blev enhver ordineret til sin Post. Jægerne begyndte at jage, og fik Vildtbasserne paa Drift, af hvilke een allerede var bleven blesseret, og havde bekommet et Fang, som stærk blødte. Dette Vildtsviin kom forbi det Sted, hvor Fyrstens Post var. Da han saae samme komme, skiød han, og gav det endnu et Saar. Derpaa forfulgte han det, og da han blev vaer, at det blødte meget stærk, blev han ved at forfølge det mere og mere ind i Skoven, og kom omsider saa langt bort, at han ej kunde høre mere til de andre, som vare i Følge med ham. Derover lod han Vildtsvinet fare, og vendte tilbage, for at see, om han kunde finde til sit Compagnie igjen. Men det var forgjeves; thi jo mere han reed, jo mere forvildedes han, og kunde slet intet finde ud af Skoven: ej heller fornam han nogen af dem, som vare i Følge med ham. Disse vare i ligesaa stor Bekymring for Fyrsten, som Fyrsten for dem. Det stod saa hen, Aftenen begyndte at fremtrække, Mørket trækkte paa, og Lysten forgik alle disse Jagtbrødre, fordi at Fyrsten var kommen af deres Øjesyn. I Skoven holdt de ikke for raadeligt, at blive Natten over, hvorfor de besluttede at ride til Fyrstens Residents, om han maaske skulle være hjemme. Men forgjæves, der var ingen Fyrste ankommen, hvilket foraarsagede større Alteration iblandt dem.

Fyrsten reed imidlertid forvildet i Skoven, med Mulm og Mørk omgiven. Desuden var han be-

befaget med Frygt og Rædsel for, at de vilde Dyr eller Røvere skulle skjæle ham livet fra. Han reed saa en lang Tid ud paa Natten, og vidste ikke hvor han var. Da han nu reed noget bedre omkring, saae han langt borte et lidet Skin af et Lys. Det Skin glædte ham vel i Begyndelsen, men han blev dog med Frygt beklemt, da han tænkte ved sig selv, at det maaskee kunde være en Røverhytte. Han stod derfor i Tvivl, om han skulle ride derhen eller ikke; dog resolverde han, at komme dette Skin nærmere. Han reed altsaa efter Lyset, og fornam ikke til nogen Ting paa Vejen; kom omsider saa nær, at han læt kunde see gjennem Vinduet ind i Stuen, men fornam ingen. Han tænkte ved sig selv, at han vilde holde der uden for det øvrige af Natten, indtil det blev Dag, at han kunde see, om der maaskee ved dette Huus maatte findes en Vej fra eller til.

Imidlertid han der holdte, ladte han sine Pistoler og Flinten, og lagde Flinten for ved sig paa Hesten, at, om saa var, at dette Huus skulle være et Røverhuus, og der skulle komme nogen, som vilde angribe ham, han da først vilde give dem Banesaar.

Da han nu holdte i disse Tanker, hendte det sig, at en Qvist af et Gjærde rørte ved Stillepinden af Gevæhret der laae for paa Hesten, og halv spændt, at det fyrede af, og gav et forfærdeligt Knald i den mørke Skov. Fyrsten blev derover saa forskrækket, at han vidste ej, hvad han skulle gjøre; thi han tænkte: er dette en Røverhule, saa komme de ud, og tage Livet af dig. Hyrden, som hedte Philander, vaagnede af dette Skud, og var paa sin Maade ligesaa bange inden for, som Fyrsten uden for; thi han tænkte, at der

maatte

maatte være en Deel Røvere uden for Hytten, som enten ville stikke Ild paa den, eller og myrde ham derinde. Han stod derfor op, kaldte paa sin Kone og Børn, fortalte dem hvad han havde hørt, og hvad hans Tanker om dette maatte være. Konen og Børnene bleve bange over hans Tale, og vidste ikke hvad de skulle tage dem til. Hyrden bad dem give sig tilfreds, befalede dem at læse, bede og synge, det torde blive godt, og om saa var, at dem noget Ondt skulle vederfares, da ville de itide befale sig Gud, at de kunde være vis paa en salig Ende. Derpaa begyndte de at læse, bede og synge, og bad inderlig, at Gud ville hjelpe dem af denne Angest, som var kommen dem paa. Fyrsten, som holdt uden for, og hørte alt det, der passerede, sluttede ved sig selv, at der uden Tvivl boede kristelige Folk i denne Hytte, thi Røvere og deres Lige pleje ej at være frygtsomme, ej heller saa gudelige, som han saae disse at være. Dette betog ham al Frygt, han reed til Døren, og bankede paa. Da det skeete, bleve de endnu mere bange i Hytten. Fyrsten mærkede af deres Andagt, at de frygtede sig for hans Skud og Banken, han bankede paa igjen, og sagde, at de skulle lukke op, dem skulle intet Ondt vederfares; thi han var en Christen-Mand, som var vildfaren, og kommen af sin Vej.

Da Hyrden hørte det, blev han glad, lukte ham ind, og bad ham, at han vilde sætte sig ned, som og skete. Imidlertid fortalte Fyrsten dem noget af sin Fare, hvad hans Tanker om denne Boelig var, og hvorledes hans Gevæhr var gaaet af uvitterlig og imod hans Villie. De fortalte ham igjen hvad Tanke de havde gjort sig om dette Skud og Banken, som havde sat dem i stor Forskrækkelse. — Fyrsten sagde, at de ej skulde frygte sig for ham, og bad, om han maatte blive hos dem

dem til det blev Dag, og de saa vilde ledsage ham paa den rette Vei til sit Hjem, som var en adelig Gaard, ikke langt fra Fyrstens Residents; saa vilde han rigelig belønne deres Umage, og hjelpe dem til Glæde for den Angest, de vare komne udi for hans Skyld.

Da Hyrden hørte, at denne Vildfarende var en adelig Person, ydmygede han sig dybere, gik ud, og ledte Hesten ind i Forstuen (thi han havde ej anden Staldrum), og plejede den med Brød og Vand, thi andet Foder havdes ikke. Han bad sin Kone, at frembære paa Bordet af det, som Huset formaaede. Det skeete strax. Hun bredte Dug, og satte god reen Bondeføde paa Bordet for Fyrsten, som og havde god Appetit. Han gav sig til at spise, og drak af det, som var tilstæde. Imedens Maaltidet varede, gik Konen hen og redte Sengen op med gode rene Lagener efter sin fattige Lejlighed, og bad Fyrsten at hvile sig der, naar han lystede.

Hyrden leverede sin Huusnøgel til Fyrsten, tog Kone og Børn med sig, og gik op paa Loftet og lagde sig i Halmen til Hvile.

Efterat Fyrsten havde spiist, lukte han Dørrene for sig, satte Lys og Gevæhr for Sengen, befalede sig Gud, og lagde sig til Hvile. Da han med Fornøjelse havde hvilet sit trætte Legeme, begyndte Dagen at frembryde; han stod op, og takkede Gud, som havde ført ham til saa fredsommeligt et Logemente. Hyrden, da han fornam, at hans Gjæst var opstaaet, gik han ned til ham, og gjorde sin Opvartning; hvorefter Hyrdekonen ej længe tøvede med, at bære Frokost paa Bordet, og bad denne Fremmede at faae Mad, og Hyrden spiiste med.

Efter Maaltidet lavede Hyrden Fyrstens Hest tilrette, og derpaa gave de sig paa Vejen med hverandre. Imidlertid spurgte Fyrsten denne Hyrde om hans Herkomst, Levnets Løb og Opdragelse, hvilket han korteligen berettede ham. Fyrsten spurgte ham og om Landmandens Tilstand i den omliggende Egn, hvorpaa Hyrden gav ham høflig og fornøjelig Svar, saavelsom og paa alle de øvrige Spørgsmaale der bleve gjort, saa at Fyrsten sluttede, at hans Følgesvend havde en god Forstand, og at der vel et godt Pund torde ligge skjult under denne ringe Habit. Han lovede ved sig selv, at sætte denne Hyrde i en bedre Stand, som og skeete.

Da disse to vare i bedste Diskurs og Følge, blev Fyrsten vaer, at der kom nogle ridende langt borte imod dem, hvoraf han sluttede, at de vare af hans Jagt-Compagnie, som søgte efter ham. De rede imod hverandre, og bleve kjendte, hvorpaa der blev saadan en glædelig Gratulation og Velkomst, at Hyrden næsten glemte sig selv over denne Hændelse, at det var Fyrsten, han havde saa dristig en Samtale med — Han ville tage Afskeed, og vende tilbage. Nejt nej! sagde Fyrsten, du har beviist mig Godt, og jeg er skyldig, at belønne dig. Kom kun og følg med; frygt dig ikke, men vær frimodig, du skal herefter komme i en bedre Tilstand. Hyrden fulgte med til Fyrstens Residents, han blev opført paa Slottet, godt beværtet og belønnet, og tillige givet ham det Løvte, at han nu kunde blive hos dem, da der skulle skee Befaling til Landsfogderne, at de skulle forskaffe hans Kone og Børn til ham.

Fyrsten fortalte sine Herrer alt det, ham af denne Hyrde var vederfaret; hvad for en Samtale de havde om allehaande vigtige Sager, og hvorledes

ledes denne Hyrde vidste at give saa grundig og forstandig Svar paa de Ting, han blev tilspurt om; desuden var han af en ærlig Herkomst, kunde læse og skrive, var af smuk Skabning, og vidste vel at skikke sig hos dem han omgikkes med. Alt dette, sagde Fyrsten, giver mig Anledning til at elske og hjelpe denne Mand. Disse Herrer, som undervejs ogsaa havde betragtet denne Hyrdes Skikkelse, og fornam, at det forholdt sig saaledes; som Fyrsten berettede, svarede: Ja, ligesom Fyrsten behager. Derpaa blev Philander fremkaldet, klædt i andre Klæder, og fik en liden Bestilling ved Hoffet. Men han undskyldte sig, og sagde: at han heller vilde leve i sin Hyrdestand, end at have en Bestalling ved Hoffet. Fyrsten sagde: Tag dig det ikkun paa; det er dog bedre at leve her i Velstand, end hisset i en Hyrdestand. Hyrden sagde: Det er vist, der er Fornøjelse og gode Dage ved Hoffet at forvente; men der findes og mange Misundere, som stræbe efter at bringe andre i Fare og Ulykke; tilmed er Lykkens Gunst ustadig at bygge paa; derfor synes mig, at det er bedre at leve i Roe med Fattigdom, end at leve i Uroe med Rigdom og Overflødighed. Keer dig intet om denne Handel, sagde Fyrsten, jeg vil beholde dig ved Haanden, og vil nu have, at du skal tjene ved mit Hof. Fyrsten gav ham en anselig Sum Penge, at føre sig op med, og gav ham en liden Bestilling, som han og tog imod, og forvaltede vel, og blev mere og mere beløben i dette Hof-Levnet.

Da Tiden kom, at enhver skulle gjøre Regnskab, kom Hyrden med, som havde troelig forvaltet sin Tjeneste, og aflagde saa god Regnskab, at ingen af hans Formænd kunde opnaae den Berømmelse, han fik. Dette gav Fyrsten Anledning til, at elske og forfremme ham mere og mere. Han fik en

 større

større Bestilling, den forvaltede han vel. Atter en større, og gjorde ligesaa. Han gik saa efterhaanden op ad Lykkens Trappe, men gav vel Agt paa sig selv, og ophøjede sig ikke af den Gunst, han var kommen udi. Han var venlig imod alle, adlydde sine Overmænd, var tjenstfærdig imod sine Jevnlige, og from imod sine Undermænd. Han overvejede ved sig selv: hvad Herkomst han var af, hvad han havde været, og hvad han nu var, samt hvad for et Kald der vilde følge paa, om han hovmodede sig af Lykkens Medhold. Paa det at han ikke skulde falde i Hoffærdigheds Tanker, gik han ved Lejlighed en eller to gange om Dagen hen og betragtede sin Hyrdestav, Taske og Pibe, som altid erindrede ham til Ydmyghed. Kort sagt, Fyrsten elskede ham meget, og gjorde ham omsider til sin Skatmester og høje Raad. Denne Gunst og Forfremmelse forvoldte, at der opvoxte adskillige Misundere, som stræbte efter at føre ham i Unaade hos Fyrsten. Men saasom denne gik sin Vej ligefrem, var der ingen, som kunde legge Stød i Vejen for ham.

Nu vilde denne Skatmester ej længere beboe Lejehuus, men han besluttede, at lade bygge et Huus. Pladsen blev udseet, Afridsningen gjort paa Bygningen, og Huset opbygt, som var anseelig og vel indrettet, med al Tilbehør og Lystighed, saa ingen Fyrstelig Person torde undsee sig for at beboe det. Da det var færdigt, flyttede han derind, for at beboe samme Pallads. De Store fra Hoffet forsømte ikke at aflægge deres Visiter hos ham, (ikke saa meget af Kjærlighed, som af Nysgjerrighed). De gratulerede ham, og toge med Forundring denne prægtige Bygning i Øjesyn.

Noget

Noget derefter anrettede denne Skatmesteren et stort Gjæstebud, og bad alle sine Misundere til sig. Han tracterede dem vel, og viiste dem al sin Herlighed rundt omkring, baade i Haugen og i alle Gemakker. Imidlertid kom de forbi et aparte afdeelt Gemak, som var forsynet med en Jerndør, samt stærke Hengsler og Laas. De spurgte ham: hvad der var inden for disse stærke Lukkelser? Skatmesteren svarede dem: at han derinde havde forvaret den ringe Fattigdom han havde, hvilket de begjerede at see. Men han sagde: Hvad der er inde, faaer De ikke at see, thi det er dem hverken nyttigt eller tjenligt. Misunderne optoge dette i en anden Mening, og dømte, at inden saa stærke Lukker maatte uden Tvivl være stor Rigdom forsamlet. Det blev ikke ved denne Tanke, men Misundelses Gnisten opulmede hos Efterstræberne. Da de nu havde været Skatmesterens Mundvenner, toge de Afskeed, og forsamlede sig paa et andet Sted, hvor de consulerede over denne Mand, og gave indbyrdes tilkjende, hvad Grund-Venskab de havde til ham. De fældte adskillige Domme over ham, og forbandt sig tilsammen, at føre ham hemmelig i Unaade. Thi, sagde de: han er en Hykler og falsk Mand imod Fyrsten. Vi vide jo alle hans Herkomst og Forfremmelse. Hvad havde han vel da han først kom i Gunst? Hvad har han vel samlet sig af de mange gode Bestillinger, han har havt? Og hvor meget mere vil han mele sin Kage, da han er bleven Skatmester? Thi af intet kunde han umuelig føre saadan Bygning op, og det, som mere er, skulle man ikke slutte, at det jernlukte Gemak var fuld af Penge? Jo visseligen, ellers havde han vel ladet os see derind. Men vi ville ved Lejlighed berette Fyrsten denne Handel, som og skeete. Fyrsten, som havde stor Kjerlighed til denne Mand, ville ikke troe noget af alt det, disse

beret-

berettede, men sagde: Jeg kan ikke troe, at denne Mand, som altid har gjort rigtig Regnskab, saa ingen har klaget over ham, skulde have gjort saa stort Underslæb, som I mig berette. Dog ville vi en Dag, ham uvidendes, følges ad, og tage alt det, I har berettet, i Øjesyn. Disse Misundere glemte ikke, at erindre Fyrsten om denne Besøgelse; thi de længtes efter den andens Unaade og Affsættelse. Fyrsten kom derpaa uformodentlig med disse Misundere en Dag til Skatmesteren, som, efter Skyldighed, tog meget vel imod Fyrsten, viiste ham al sin Herlighed, og sagde: Denne skjønne Bygning har jeg saaledes ladet indrette (for al den Løn jeg har bekommet i Fyrstens Brød,) for fremmede Ministre at logere udi, naar nogen her ankommer, til Eders Fyrstelige Naades Respect og Tjeneste. Dette behagede Fyrsten vel, som gik af et Gemak i et andet, og med Beundring og Fornøjelse besaae det hele. Endelig kom de til den Dør som disse Misundere havde gjort saa vidt og breedt af. Fyrsten spurgte Skatmesteren: Hvad har du derinde, mens der er saa stærk Lukke for? Han svarede: I dette Gjemme har jeg indelukt den fattige Deel og Armod, som Gud og Lykken har givet mig, men som ej er synderlig værd at see paa. Hvorfor ikke? sagde disse Misundere, have vi beseet alt andet, da er dette jo vel og værd at see? Philander anstillede sig, som han kun nødig ville til at lukke op, og foregav adskillige Indvendinger. Misunderne mærkede det, og fordi han saa ofte undskyldte sig, fattede de strax disse Tanker (ligesom forhen,) at der ufejlbarlig maatte være et stort Liggendefæe derinde. De gav Fyrsten deres Mening ved Miner og Gebærder tilkjende, at der var vist den Skat inde, som de tilforn havde talt om. De dreve paa Fyrsten, at han skulle lade ham lukke op for sig, for at faae den Skat at see,

som

som han havde profiteret sig i Fyrstens Tjeneste; og vilde Fyrsten nu ikke tage det i Øiesyn, saa kunde han siden praktisere Pengene bort, og Fyrsten derover komme tilkort. Derpaa begjerede Fyrsten, at han gjerne ønskede at vilde derind. Philander lukte da op et Laas efter det andet. De andre stod bag ved i den glade Tanke, at de nu nok skulde faae hans saa vel forvarede Skat at see. Da de kom derind, saae de (til deres største Forbauselse) intet, uden fire kalkede Vægge, hvorpaa hængte hans Hyrdetaske, Stav og Pibe. Er dette den Rigdom, sagde Fyrsten til disse Misundere, som I saa ofte har udbasünet for mig? De taug alle stille, og stode ganske beskjemmede.

Fyrsten fortalte nu Philander, hvorledes disse havde berettet, at han ved sit Skakkerie og Underfundighed havde profiteret sig stor Rigdom. Philander svarede: Jeg har alt længe forud sagt Eders Fyrstelige Naade det, at, jo mere Fyrsten elskede og ophøjede mig, jo flere Misundere fik jeg. Derfor sagde jeg og hver gang, naar jeg skulle betræde et højere Embede, at jeg hellere vilde tage denne min Rigdom, og forføye mig til min roelige Hyrdehytte. Men Eders Fyrstelige Naade har aldrig villet tilstæde mig min forrige Roelighed. Jeg vidste vel, at, saa længe jeg holdt mig slet og ret i Lejevaaning, tænkte enhver, at jeg havde intet; men da jeg blev Skatmester, og lod denne Bygning opføre, da dømte alle, at jeg var ganske riig, skjønt jeg dog intet ejer. Thi alt det jeg har forhvervet i Fyrstens Tjeneste, det har jeg sat i denne Bygning, hvilken dog ikke er min, men den tilhører Fyrsten med alt det, der findes udi. Denne Hyrdetaske, Stav og Pibe tilhører mig allene. Vil nu Fyrsten tilstæde mig, at jeg maae tage hvad mit er, og forføye mig til min Hytte? min Tjeneste vil jeg

gjerne

gierne overlade en anden, og levere Huset til Forsten. Disse Mænd, som her ere forsamlede, har jeg derfor gjæstebudet, og viist dem alt dette; thi jeg vidste vel, at de vare mine Mund-Venner, men ikke mine Grund-Venner. Det er sandt, sagde Forsten: derfor fik de alle saa lange Næser, de skal og herefter faae det paa deres Tallerken. Bliv du kun ved din Tjeneste, og frygt dig ikke.

Nu tog Forsten Afskeed, og gik hjem. De andre torde i lang Tid ikke lade sig see for Forsten. Nogle af dem kom i Unaade, og fra deres Tjeneste. — Disse bleve straffede, men Philander gik frem, og levede i Flor og Velstand sin Tid til Ende.

En
artig og nyttig
Konstebog,

hvorudi mange smukke

Konst-Stykker

forefindes.

Først af Italiensk paa Tydsk,

og

siden paa Dansk oversat

og formeret

med adskillige skiønne Konster,

som ej tilforn i disse Lande ere hørte.

Trykt i Haderslev 1810.

Fortale.

Den almægtige Gud har ved sin uendelige Viisdom meddeelt sine Kreature store og forunderlige Kræfter, men særdeles Urterne, Træerne, Dyrene, Stenene og Metallet o. s. v. ved hvis indgivne Kræfter man kan udrette store og merkelige Ting, uden nogen Mistanke og Troldom. Thi Gud har selv skabt og giort Medicinen til Menneskenes Nytte og Gavn; derfor, som Viismanden siger: bør ingen den foragte eller forsmaae. Saaledes haver jeg nogle lette og nyttige Stykker tilsammen samlet, til Huusnødtørft for dem, der ikke have mange Penge, altid at kunne søge Doctoren eller Lægen om Hielp, men med mindre Bekostning det at kunne udrette. Derfor, gunstige Læser! haver jeg denne Konstbog paa nye corrigeret og sat i Orden, saa og nogle Konststykker mere tilføyet, med deres Probation af den lovlige og høiberømte Medicinekonst, hvis Nytte og Gavn enhver, som saadant maatte behøve, nok skal erfare, at være rigtig og probatum; men nogle til Tidskortning og Lystighed tilsat. Vale!

Et urolig Menneske at giøre sovende.

Forhovedet og Tindingen ofte bestrøget med Vand af Mandragora, eller og noget deraf drukket, giør god Søvn.

At forhindre al unaturlig Søvn.

Vand af Bulmeurt er godt for dem, som have unaturlig Roe, uden eller inden til. At bestryge Hovedet dermed, eller Klude giort vaade deri, og lagt paa Tindingen, det befordrer en naturlig Søvn og Roe.

Ansigtets Rynker at bortdrive.

Tag Vand af hvide Lilier, og toe dit Ansigt ofte dermed. Det giver en frisk Farve i Ansigtet, og fordriver Rynker og Finner.

Tænderne at giøre hvide.

Tag Byg, Honning og Salt, bland det tilsammen, og gnid Tænderne dermed.

For Tandpine.

Tag Betonie, Salvie og Allun, syd det tilsammen i Viinædike, og hold det saa heed ved Tanden, som du kan taale det, saa forgaaer Pinen.

Imod graae Haar.

Vand af Matram eller Hiertensfryd to gange om Dagen drukket, hver gang et Lod, forhindrer graae Haar.

Haar at fordrive.

Bestryg det Sted, hvor Haaret er afraget, med Blod af en Flagermuus. Derefter skal der ingen Haar mere voxe.

Gule Haar at giøre.

Tag Rødder af Roe eller Bore, og kaag dem i den Lud, som du toer Haaret med.

At giøre Hænderne hvide.

Vand, brandt af Hønseæg, giør Hænderne hvide, naar man toer dem ofte dermed, og lader

dem tørres af sig selv. Eller Hænderne ofte toet, Morgen og Aften, i koldt Vand eller Neldefrøevand, og lade dem tørres af sig selv.

At stikke Hænderne i en sydende Materie, uden at brænde dem.

Bestryg Hænderne med den Urt Bingel eller Mercuriales, og stik dem derefter i en sydende Materie. Det skal ikke skade dine Hænder.

Brystene smaa og haarde at giøre.

Bestryg dem med Vinterlilie- eller Skarntyde-Vand. Eller samme Vand varmt giort, og varmt om Brystene omslaget, beholder dem smaa og haarde. Item: Vildebær- eller Havtornbærvand, to eller tre gange om Dagen med Klude paalagt, giør dem smaa og haarde.

At forsøge, om en Pige er Møe eller ikke.

Brænd Matramurt til Pulver, og lad Pigen lugte derpaa. Er hun ikke Møe, saa maae hun strax lade sit Vand. Eller: Tag døve Nelder, naar de ere grønne, og lad hende pisse derpaa. Er hun ikke Møe, saa visne Nelderne strax.

Tegn paa en frugtsommelig Kone, om hun er med et Drenge- eller Pigebarn.

Tag et Kad med reent Vand, og lad en Draabe Melk af hendes Bryst falde deri. Har hun da et Drengebarn, saa svømmer Melken oven paa Vandet; men har hun et Pigebarn, saa synker det til Bunds. Ligesaa merk: Naar en frugtsommelig Kone er meget tyk paa den høire Side, saa har hun et Drengebarn: men er den venstre Side tykkere, saa er det et Pigebarn.

At erholde et langt Liv.

Drik om Morgenen tidlig en god Drik af den Saft, kaldet Patientia, med en god Deel af Guds Naade, og brug det hver Dag, det er godt derfor. Det er og en kostelig Medicin for Sagten, Myrden og Ihielslagen.

At

At erholde en god Stemme.

Tag Fennikelvand, og drik deraf Morgen og Aften et Lod. Det gior et vidt Bryst og en god Stemme.

For Biestik.

Det nærmeste Middel er, at man strax toer Stedet med sin egen Urin, saa forgaaer Smerten, og det bolner ikke heller.

For skadelig Spise.

Vand af store Veibred er meget got for dem, der have ædt noget Ont, eller taget nogen fordærvelig Spise til sig, saa og for Troldom, fire eller fem Dage drukket, hver Dag halvandet Lod, og derefter en skarp Purgatz til sig taget.

For Buggens Forstoppelse.

Vand af Jordsød og Dubenkerbel, eller Fumas Terræ, drukket om Morgenen Klokken otte, gior god Stoelgang.

For Bugløb

Portulak eller Burgelvand drukket Morgen og Aften, hver gang en Unse eller halvanden, tre eller fire Dage efter hinanden, stopper naturlig Stoelgang. Eller: Tag Bønner, stød dem vel, steeg dem siden i en Pande med Smør, indtil de blive haarde og tørre, og æd deraf. Eller tag brunt Brød, bag det hart i en Pande, og æd det. It. tag tørre Agener, tørre Eegeblade og Veibredfrøe, gior deraf et Pulver, og drik det om Aftenen i varmt Øl efter Maaltidet, og om Morgenen naar du vil faste derpaa.

For Koldpis.

Syd Stilke af Kaalblade i Viinædike, og drik deraf, det hielper. Eller Agener, det hielper og.

Føddernes Træthed at fordrive.

Tag Veibred, stød dem vel, og bestryg Fødderne med denne Saft, det borttager al Træthed.

Tyk og ureen Viin at giøre klart.

Matramurt slaget i Vinen, som er afgangen, efter Fadets Størrelse, gior den frisk og klar igien.

Salt.

Salt Vand at giøre sødt.

Tag Leer i en Sæk, og sie det salte Vand derigiennem, saa længe, indtil det bliver klart. Saltheden skal deraf gaae bort.

At faae Høns eller Ænder til at ligge, ligesom de vare døde.

Kast Bulmefrøe eller Jusquiane for Hønsene eller Ænderne. Saa snart de æde deraf, falde de til Jorden, ligesom de vare døde. Eller tag en Høne, stik hende Hovedet under Vingen, og sving hende lidet omkring; leg hende siden paa Jorden, saa ligger hun, ligesom hun var død.

Ferskt Kiød eller Fiske længe at beholde for Fluespye og andre Orme.

Tag Melisse- eller Matramvand, og bestreng ferskt Kiød eller Fiske dermed; det holder Fluer og skadelige Orme derfra. Item, smukt friskt kaagt eller stegt, og strax fortæret, saa kan ingen Fluer eller Orme det fordærve.

Vildt længe ferskt at beholde.

Tag Kiødet, tryk Blodet reent af det, og leg det i en Leerpotte, fyld den med klaret Honning en Fingerbred over Kiødet, og bind et stærkt Læder over Potten, at ingen Luft kan komme derind.

At Brødet ikke skal mulne.

Tag en Rødskal fuld af Lavendelvand, og lad det i Deinevandet. Brødet, som deraf bages, skal ikke mulne, hvor længe du det end giemmer. Eller: Om du frygter, at dit Brød skal mulne, saa fæst Piger og Drenge, eller avl Huset fuld af Børn o. s. f. Men naar du ej formaaer dette, saa tag den Urt Ejno Miscericors mod de Fattige som sidde for Kirkedørrene eller gaae paa Gaden. Giv disse det at æde, saa faaer du Dona Dej, og Brødet mulner ej.

Høns eller Kapuner snart at giøre fede.

Giør Hul i Jorden, leg deri paa Bunden Møg, paa Møget leg Nelder siden igien paa Nelderne, Møg, og paa Møget Nelder, saa længe, indtil Hullet

Hullet eller Polen er fuld, og lad Honsene gaae saa længe derpaa, til Melderne begynde at voxe, siden lade dem gaae af, saa blive de snart fede.

At alle Ærterne skal løbe ud af Gryden, naar den staaer paa Ilden.

Kom Qvægsølv eller Terpentin i Gryden, saa løber det alt af, hvad der er udi.

Fugle at fange med Hænderne.

Tag Byg, læg det i Viinædike, og kast det, naar det er blødet, for Fuglene, saa kan du fange dem med Hænderne.

Fremmede Duer at bringe til sine.

Tag Byg, leg det i Honning, og kast det for Duehuset, hvor du forer dine Duer. Eller: Om du tager Handuen, naar Hunnen har Unger, og slagter ham, saa flyver Hunnen hen til andre Duehuse, for at søge efter Hannen, og bringer saa andre Duer med sig.

Fisk at fange.

Tag Bolmefrøe, Honning, gammel Ost og lidet Bygmeel, stød det iblant hinanden, kom lidet Brændeviin dertil, og gior en Dej deraf. Tag saa Dejen, gior deraf runde Kugler, som Ærter, og kast dem for Fiskene i Vandet; saa svømme de strax oven paa Vandet, og vende Buggen op, saa kan du tage dem med Hænderne.

At fange Fisk om Natten.

Tag en Glas Løgte, sæt et antændt Lys deri, og hold Løgten over Vandet, saa komme Fiskene oven paa Vandet efter Lyset. Eller tag Melder og Huusløg, stød det tilsammen, og kom Saften i Vandet, saa forsamle de sig der, og naar du bestryger Hænderne med denne Saft, saa kan du tage Fiskene.

At Fiskene vel bide, naar man vil mede.

Tag hvide Urter, frisk Faaretælle og det Hvide af et Æg, bland det vel tilsammen, og sæt det paa Krogen, saa skal de vel bide.

At giøre druknede Fluer levendes igien.

Leg dem i varme Aske, saa skeer det saaledes.

Rotter

Rotter at fordrive.

Attig-Rod, paa Nicasius-Dag om Morgenen Klokken To opgraven, og lagt i Laden eller Huset, fordriver Rotterne. Eller: sæt en levende Rotte i en Potte, og giør en sagte Kulild under Potten, saa skriger Rotten i Potten, hvorover de andre Rotter komme dertil, og du kan slaae dem ihiel.

Lopper at fordrive.

Tag Attig-Urt, og leg den i Sengen. Eller slaae Brondvand paa Urten, og bespreng Kammeret med dette Vand, saa fordriver det alle Lopperne Eller: Leg Malurt og Syvenbom i Sengehalmen. Eller kom det i en Spand Vand, og bespreng Kammeret dermed, saa flye de alle bort derfra. Item: Tag en Potte, bestryg den med Bukkefet, og sæt den ved Sengen, saa springe alle Lopperne deri.

Luus at fordrive.

Giør en Ild, kast Qvægsølv derpaa, og heng Klæderne i Røgen, saa skal der ingen Luus komme i Klæderne derefter.

At giøre, at alle Folkene ved et Bord synes sorte, som Morianer.

Tag Bomolie i en Lampe, og kom deriblant Krudt og Spitsglas. Saa længe denne Lampe brænder, synes de alle, som sidde omkring den, saa sorte, som Morianer.

At en Sild skal vende sig selv om paa Risten.

Tag en Pennefieder, og lad Qvægsølv deri, stop Fiederen vel til igien, og stik den i Silden saa skal Silden vende sig selv om paa Risten.

Et Lys at giøre, som ikke kan blæses ud.

Tag en huul-Hampestengel og fyld den med Svovel. Naar du tænder samme an, saa kan Vinden ikke blæse det ud.

At man kan see saavel om Natten, som om Dagen.

Bestryg Øjnene med Blod af en Flagermuus, saa kan du see saavel om Natten, som om Dagen.

At kiende, om et Fruentimmer har sminket sig.

Tag lidet Safran i Munden, tyg det vel, og lad Aanden fare i Øinene paa den, du mener, der har sminket sig, er hun sminket, saa skal hun paa Timen blive guul, som Safran.

At tænde Ild ved Solen.

Tag et klart Bækken, leg et Speil deri, sæt det i den hede Soel, og leg derhos tørre Blaar af Hør smaahakket. Naar nu Straalerne af Speilet skinne paa Blaarene, saa tændes der Ild i.

At et Lys kan brænde i Vand.

Tag Viin, Bomolie, Svovel, Qvægsølv, Vox, Salt og Honning; bland det tilsammen; og giør et Lys deraf, det brænde i Vand. Eller tag et Lys, og trykt en Skilling i den underste Ende, sæt det derpaa sagte ned i en Spand Vand, og tænd Lyset an, saa skal det brænde ned til Enden.

At Kul kan brænde i Vand.

Tag Vand, som er distilleret af Menneskeskarn, kom det i et Glas, og leg Gløder i dette Vand. De skal ikke gaae ud, saa længe der er Vand hos. Men Glasset maae have et lidet Hul.

Et langvarigt Lys at giøre.

Tag det Ormesaft, som skinner om Natten, bland det med et Qvintin Qvægsølv, og kom det i en Glas Flaske, saa lyser det om Natten.

At tænde Ild uden Ild.

Tag Bomuld, giør det vaad i distilleret Vand af Menneskeskarn, og lad det saa tørres af sig selv. Giør det tre gange, leg det siden i Solen, saa tænder det sig selv an.

Mand og Kone at foreene, som altid kives og trættes.

Giv dem begge at drikke af et Kruus, kaldet Valeriana, saa blive de strax gode Venner.

At et Æg skal løbe op ad en Kiep.

Giør et lidet Hul paa Ægget, og tag baade Blommen og det Hvide ud, at Ægget bliver tomt.

Fyld

Fyld det siden fuld med Majmaanedsdug, smør saa Hullet til med Vox, og bind Peragament derover, at Duggen ikke komme ud. Sæt det siden i den hede Soel hos en Kiep eller et Spyd, saa skal Duggen med Æggeskallet fare op af Kieppen eller Spydet.

En Hest at giøre stadig.

Tag en Ulvetarm, leg den tvert over Vejen, og skiul den med Sand, saa skal ingen Hest gaae derover, saa længe Tarmen ligger der.

At støde et fuldt Kruus om, uden at der skal løbe noget ud af Kruset.

Tag en Unse af den Urt, kaldet Violes, leg det i et Kruus med Viin, og om du støder det om, skal der dog intet af Vinen løbe ud af Kruset.

Et Æg at bringe i en Flaske eller igiennem en liden Ring.

Leg et Æg to Dage og Nætter i Viinædike, siden tag Ægget, og trild eller ruld det mellem Hænderne, eller paa et Bret, indtil det bliver langt og smalt, og kom det siden lettelig i Flasken, eller giennem Ringen.

Et Æble at bringe i en tranghalset Flaske.

Heng Flasken paa Æbletræet medens Æblerne endnu ere smaa, bring et lidet Æble ind i Flasken, og lad det saa voxe i Flasken, indtil det bliver stort. Det samme kan man og giøre med Viindruer.

Et gammelt Træe at giøre ungt.

Grav Jorden op omkring Roden af Træet som er gammelt og begynder at tørres, kløv to eller tre af de største Rødder, og driv en Kile derind, bedæk siden Roden med samme Jord, saa bliver Træet ligesom ungt igien, og grønnes.

At faae Fioletter til at voxe dobbelt.

Tag en Bønnestilk, fyld den med Leer eller Jord, og kom deri saa mange Kierner af Frøet, som du vil have der skal blive dobbelt; giør saa en rund Bold af Leret, og sæt den i Jorden.

At

At faae Kirsebær til at voxe indtil St. Mortens Dag.

Naar du poder eller ymper Kirsebær paa et Muulbærtræe, saa skeer dette.

Kirsebær lang Tid at forvare.

Kom Kirsebær, som ikke ere qvæstede, i et Fad, og leg Cahola eller Skovrod under dem. Saa længe du ikke rører dem iblandt hinanden, blive de grønne, at man kan æde dem.

At give Kirsebær en god Smag.

Naar du vil pode et Kirsebærtræe, da leg Poden først i Honning, saa faaer den en god Smag.

Kirsebær eller Plommer friske at holde et heelt Aar.

Tag Kirsebær eller Plommer førend de blive fuldkommen modne, leg dem i en Leerpotte og slaae Honning derover. Kliin derefter Potten til med Leer eller Vox, og sæt den i Sand.

Nødder friske at beholde et heelt Aar.

Tag store Nødder, grav dem i Jorden, og dæk dem vel til, saa blive de saa længe friske, indtil de andre blive modne paa Træerne igien.

Blæk at giøre, saa Musene skye at skiære, hvad man skriver dermed.

Tag Malurtvand, og kom det blandt Blækket. Hvad man skriver dermed, æder ingen Muus.

For Pesten.

Om Morgenen, førend man gaaer af Huset, at drikke et Lod Valerianvand, et godt derfor. Sukkervand er altid godt for Pesten. Eller tag Vand af Angelika, hvilket er det allerbedste, som man kan finde mod Pesten, og drik deraf om Morgenen fastendes en halv Unse.

Naar nogen er angrebet af Pesten.

Naar Pesten har angrebet nogen, saa tag tolv Unser Angelikavand, en halv Drachma Pulver af Angelikarod, en Drachma Teriak, og et halvt Lod Edike. Bland det vel tilsammen, og giv den Syge det at drikke førend han sover, dog skal han

til-

tilforn lade en Aare aabne. Naar han har drukket det, skal han legge sig til at sove. Det hielper vist. Eller Vand af store Veibred drukket, og et Klæde i samme Vand vaadgiort og ofte lagt over Leveren paa den venstre Side, saa forsvinder Pesten.

Imod overvættes Hede af Pesten.

Tag blaae Fiolvand, drik det, og blandt din Drik dermed; det er meget godt for Pesten. Eller tag Hampeblaar, giør dem vaade i Huuslogvand, og leg det derpaa, eller bland det med Rosenvand og bestryg Lemmerne dermed, det er meget godt.

Kiendetegn, om en Syg skal leve eller døe.

Tag døve Nelder, naar de ere smaa, og kast dem i den Syges Vand. Blive de da grønne, er det et Tegn, at den Syge bliver sund igien. Men tørres og visne de snart, saa døer han. Eller tag Flesk, gnid den Syges Fodsoler dermed, og kast det siden for en Hund. Æder Hunden Flesket, betyder det, at han bliver sund igien. Men vil Hunden ikke æde det, saa døer han.

At kaage Melk, som ikke skal skilles ad, eller løbe sammen.

Kom noget hvid Sukker i Melken, saa løbe den ikke tilsammen.

At giøre Silkeorme.

Tag Hiernen af en Kalv, grav den ned i en Møddingpøel, og lad den der ligge i fire Uger, saa avles deraf Silkeorme. Giv dem derpaa Muulbærblade at æde.

At faae Petersillie til at voxe i fire Timer.

Leg Petersilliefrøet en Nat over i sød Melk at blødes, og paa det Sted, hvor du vil saae det, skal du legge smaastødt ulædsket Kalk, en Finger tyk, hvilket skal igientages tre gange. Tag siden Frøet af Melken, og saae det paa Kalken, strøe saa Kalk igien derpaa, siden paa Kalken Jörd, og tilsidst strenk Vand derpaa; saa skal Petersillien komme frem inden fire Timer er omme.

En

En Hest at giøre hvid.

Tag Maltorme, kaag dem vel i reent Vand, og lad dem tre Dage ligge deri; toe saa en sort Hest med dette Vand, saa faaer han hvide Haar.

For Drukkenskab.

Tag Saften af et Eiertræ, og drik den om Morgenen fastendes, det er godt derfor; og om du og er bleven drukken, da drik af samme Saft, saa bliver du igien ædru. Eller: Æd om Morgenen fastendes Svinemarv, saa bliver du ikke drukken. Men er du drukken, da leg en vaad Klud over din Hemmelighed, saa bliver du ædru. Eller: drik et Lod Betonievand om Morgenen fastendes, saa bliver du ikke drukken den Dag.

At et Menneske ikke skal blive drukken, hvor meget han end drikker.

Tag Lungen af en Væder, og æd den. Eller æd af den Urt Portulaca, eller æd Hesselnødder, eller feed Flesk; hvilket af dette du æder fastendes, bevarer dig, at du ikke bliver drukken.

At et Menneske skal snart blive drukken.

Tag et Stykke Aloestræe, og leg det to Dage i Viin. Denne Viin, blandet med anden Viin, giør alle dem, som drikke deraf, snart drukne. Item: Paradiistræe, lagt i Viin, og deraf drukket, giør det samme.

At see Stierner ved høj lys Dag.

Tag et skiønt klart Bækken, leg deri et klart Speil, og kom klart Vand i Bækkenet, saa at det staaer over Speilet, saa kan du see Stiernerne i Speilet.

At forestille en Viingaard over et Bord, eller hvor man vil.

Tag et Glas med en smal Hals, bind det til et Viintræe, naar Druerne har blomstret, og stik en Drue i Glasset, dog saa, at Druen ikke bliver stødt; klin saa Glasset tæt til med Vox, og lad Druen voxe og blive moeden i Glasset. Naar den er moeden, saa skiær den af, og fyld Glasset med

Bom-

Bomolie, og bland det vel iblandt hinanden. Denne Olie at brænde i en Lampe, foruden andre Lys, giør en Viingaards Lignelse med modne Druer i Stuen eller Kammeret, hvor Lampen brænder.

At giøre en Dødfarve.

Tag Blaar; dyp dem i Brændeviin, og stik siden Ild i dem; saa synes alle, som ere derhos, at have en Død- eller Askefarve.

At giøre Viin af Edike,

Tag Eblekierner, giør et Pulver deraf, og kom det i Ediken, lad den derpaa staae i otte Dage, saa bliver den til god Viin.

Føddernes Sveed at fordrive.

Tag Kobber, lad det file smaat, og strøe det siden i Strømperne. Naar du bruger det ti eller tolv gange om Sommeren, saa bliver dine Fødder altid tørre.

En løjerlig Konst, at fordrive Søvn fra de dovne Piger.

Tag Hestestøv og smaaskaaren Hestehaar, og et halvt Lod Foedaris. Stød det tilsammen, og strøe det i Sengen, og paa deres bare Ryg.

At æde Hønsekiød foruden Penge.

Tag en Haandfuld Byg, leg det i bløb i stærk Brændeviin en heel Dag, giv saa Hønsene det at æde. Saa snart de har ædt det, falde de om, som de vare døde, saa kan du tage og stege dem.

At en Kande, Glas eller Potte kan om Sommerdage fryse til Bordet.

Tag Snee, Iis eller Hagel, saa meget du vil, slaae det i en Kande eller Potte, sæt den paa et Bord, og lad Vand uden om Potten, kom siden en Haandfuld Salt i Potten, og rør det med en Kniv iblandt hinanden; strax skal Vandet uden om Potten fryse fast til Bordet. Er proberet.

At en Hest kan løbe en heel Dag, og ikke blive træt.

Giv ham af en Grisemilt og Kunegretfrøe at æde, og den Dag, du vil bruge Hesten, da bestryg

ham

ham Fødderne med Myresalve; saa kan han løbe en ganske Dag, og bliver ikke træt, og Hesten til ingen Skade.

At et Harnisk eller andet Gevæhr ikke skal ruste et heelt Aar.

Tag Terpentin, usaltet Karpefet og Viinsteenolie, destilleer et Vox deraf, smør det tre gange paa Harnisket, og lad det tørres af sig selv.

At en Slange skal døe for dig.

Tag en Hesselkiep, som er et Aar gammel, stik dermed en rund Kreds omkring Slangen, saa maae den døe i Kredsen. Og alle Slange flye bort fra dig, naar du bær samme Kiep hos dig.

At tage en Slange i Haanden.

Tag Verbonisaft, og salv Hænderne dermed, saa kan du uden Fare tage en Slange i Haanden.

At giøre store Æbler, som et Hoved.

Stik et Hul i Æblet, fyld det med Roefrøe, luk det saa til igien, og lad det dermed voxe.

Et vellugtendes Pulver at giøre.

Tag Leverfarve, Roser, Cypri Alexandrini, guul Sandel, af hvert to Lod, Fioler et Lod, Paradiistræe, Kalmus, Galligant, Belzen, af hvert et Gran, Sibet to Gran. Bland det tilsammen, og giør et Pulver deraf; bevar det saa i et reent Glas.

Et vellugtendes Lys at giøre.

Tag Paradiistræe et halvt Lod, Belzen to Lod, Storax Calamita to Lod, Desmer tive Gran, Ambra ti Gran, og Rosenvand, saa meget du vil. Stød alle disse Ting, og giør et Lys deraf.

At giøre et Fyrværk, som kan brænde under Vand.

Tag et halvt Pund Bøssekrudt, fem Lod Colophonia, fire Lod Bomolie, og tre Lod Svovel. Bland det vel tilsammen og lad det tørres, saa kan du prøve det. Brænder det for hastig, saa bland mere Svovel og Colophonia deriblandt. Men brænder det ikke nok, saa kom mere Bøssekrudt

der-

derpaa. Naar det nu brænder godt, saa bind Halm, eller et Linklæde, eller Hamp omkring det. Bind det tæt tilsammen, og dyp det siden i varmt Beeg. Naar det er tørt igien, saa bind mere Halm eller Linklæde derom, og dyp det endnu engang i sydendes Beeg. Lad det siden tørres vel, at intet Vand kommer dertil. Naar du nu vil brænde det af, saa giør en liden Hule, tænd det an i Hulen, og kast det siden i Vandet; saa brænder det og springer op og ned, frem og tilbage, og er heel lystig at see. Man kan og tage Oleum petræ iblandt det, saa bliver det mere heftigere og stærkere.

At en Høne skal udligge Kyllinger med mange Slags Farver.

Bestryg Æggene med mange Slags Farver, ligesom du vil have Kyllingerne farvet, og besmør Æggene derefter med Bomolie, lad dem saa tørres, og leg dem siden under Hønen.

At tænde Ild i en Krave eller et Tørklæde, dog uden Skade.

Tag en Krave eller et Tørklæde, dyp samme i Brændeviin, og tænd Ild deri ved Lyset, saa brænder Vinen af Klædet uden Skade.

At stege et Æg i Haanden.

Giør et lidet Hul paa Ægget, og lad noget af det Hvide ud, lad Aqvavite derind, og vend saa Hullet ret til Haanden, naar det røger stærkest.

Et Pulver, som man kan gnide paa Papiir, og bruge til at skrive paa.

Tag stødte Galæble og Kobberrøg, men det maa først udbrændes, som man brænder Allun. Disse begge Dele stød smaa, og gnid det paa Papiir. Skriv siden derpaa med Vand, Øl eller Viin, saa bliver det sort.

At reise, og ikke blive træt.

Tag til dig Bynke eller Jernurt, saa bliver du ikke træt, saa bider dig og ikke nogen Hund eller Øgle. Man maae grave dem op naar Solen

staaer

staaer i Jomfruen, enten otte Dage for Bartholomæus, eller otte Dage derefter.

At gaae ti Mile paa en Dag.

Tag gule Hiortetunger, leg dem i Viin, og æd dem af Vinen.

Vildt at skyde.

Tag Hiertet og Leveren af en Flagermuus, og kom blandt Blyet, naar du støber Kugler, saa kan du treffe, hvad du vil.

Et Stykke Sølv at smelte i en Nødskal, og dog Nødskallen uforbrændt.

Tag Salpeter, Svovel og Bark af Buxbomtræe, af hvert lige meget. Leg det tilsammen med et Stykke Sølv i en Nødskal, leg det siden i Ilden, saa skal du see Under. Er proberet.

At antænde et Lys paa en Væg.

Tag Svovel, og bestryg dermed et Sted paa en Væg, hvor et Billed eller Ansigt er malet. Tag derefter et brændende Lys, blæs det ud, og hold saa Lyset, medens der endnu er Ild ved, til Munden paa Billedet, hvor Svovlen sidder, saa antændes det.

Naar det er godt at saae Erter.

Naar Maanen er i det sidste Qvarteer, og har kun tre Dage at tage af udi, er det bedst; thi saa blomstrer de tillige, og blive tillige modne.

At Viindrankerne skal faae Lede til Vinen.

Tag tre eller fire levende Aal, kom dem i en Kande Viin, og lad dem ligge deri, indtil de ere døde, sie saa Vinen giennem et Linklæde, og giv Viindrankeren den at drikke.

At giøre, som der vare Madiker i Maden.

Tag Harpe- eller Luthstrenge, skiær dem i lange Stykker som Madiker, og kast dem saa i heed Søbemad, og rør det om.

Mulvarpe at fange.

Tag to levende Mulvarpe, sæt dem i en Potte i Jorden, hvor de opkaste, og naar de ikke kan

komme ud af Potten, saa skrige de, hvorover de andre komme dertil, og vil ogsaa i Potten.

Glas at afskiære.

Tag en Traae, dyp den i Svovel, og bind den omkring Glasset, saa vidt det skal afskiæres. Stik siden Ild i Traaen, saa brækker Glasset af, hvor Svovlet har brændt.

Glas at forgylde.

Tag af den Farve, som Malerne kalde Hyacinth, riv det med Salt, og lad det tilsammen. Giør saa Glasset heed, og dyp det nogle gange deri, saa bliver det uden og inden til forgyldt.

En Maade at vække sig selv op af Søvne paa hvad Tid man vil.

Tag ligesaa mange Laurbærblade, som du vil sove Timer, leg dem i en Klud, og bind dem paa Issen. Leg dig saa paa den venstre Side trygt at sove, og den Time du begierer, skal du vaagne.

At faae en Ravn, som er malet paa en Væg, til at synge.

Giør et Hul i Muren, sæt en Frøe derind, og sæt et Ark Papiir, hvorpaa Ravnen er malet, for Hullet, og uden for Papiret et brændende Lys; saa skal Frøen snart begynde at raabe, og Folkene ej andet mene, end Ravnen raaber og synger, hvoraf et heelt Selskab kan have Plaiseer.

En glat Hud at giøre.

Tag Bønnekrudt, og Vand, og toe dig ofte dermed, saa bliver Huden glat.

At giøre Ansigtet skiønt hvidt og klart.

Tag Gede- og Eselsmelk, nogle stødte Druer, og en Skeefuld stærk Viinædike. Lad det syde, og toe Ansigtet dermed hver Aften og Morgen, og toe det saa af med frisk Vand. Er proberet.

At Hønsene skal legge store Æg.

Giv dem Menge eller Rødsteen at æde. Eller tag Svovel af en Leerpotte, stød det smaat, og bland derefter Viin og Klie sammen, og giv dem Svovlet deri at æde.

At

At Hønsene skal legge Æg hele Vinteren.

Giv dem Hampefrøe at æde, saa legge de Æg hele Vinteren igiennem.

At Hundene ikke skal gøe ad dig.

Bær hos dig den Urt og Rod, kaldet Serpentin, eller Øgleurt, saa gøer ingen Hund ad dig.

At Øllet ikke bliver suurt om Sommeren.

Tag et nyesgiort Æg, stik Huller deri med en Naal, leg skallede Laurbær, lidet Humle og nogle Bygkierner dertil Kom alt dette i en Pose, og heng den ind igiennem Spundet, saa skal Øllet ikke blive suurt, saa længe en Draabe er i Tønden,

Et Æg at kaage paa sit Hoved.

Tag et nytbaget Brød, saasnart det kommer af Bagerovnen, skiær et Hul oven i Brødet, leg et Æg deri, og sæt det udskaarne Stykke Brød igien paa sit Sted. Hold saa Brødet svøbt i en Dug over Hovedet, saa skal Ægget snart kaage.

En Kapun at stege i en Sæk.

Naar Kapunen er plukket og beredt til at steges, saa fyld den med Smør, leg den i en Træe eller Blik Bøsse, og stik et heed dog ikke gloende Staal, saa langt som Kapunen er, igiennem den. Luk saa Bøssen til, og svøb den i en Sæk, saa skal du inden faa Timer, naar du aabner Bøssen, finde en god steegt Kapun, som du strax kan spise.

At giøre hvide Pletter paa Heste.

Tag Hønsemøg, bind det paa Hesten, hvor du vil, at han skal blive hvid, og lad det ligge en Nat; saa skal du om Morgen finde hvide Pletter, hvor Møget har lagt.

Kobber at giøre blød og hvid.

Tag en ung Drengs Urin, bland og rør Salt deri, giør Kobberet heed, og lædsk det deri af; saa bliver det hvid, og lader sig godt forarbeide.

At Hundene ikke skal blive galne.

Plinius forsikrer, at de ikke blive galne, naar man giver dem lidet Qvindemelk at drikke.

Skiemtmedicin.

Et kosteligt Recept for en Ølsyg Broder, som har ondt i sit Hoved af Drik.

Tag det Blaae af Himmelen, Kummelen af en gammel Brok, Fettet af en Myg, en Maade Trompetenskrald, en Maade Krigsblod, fem rustede Hesteskoesøm, ni Hoeleespidser, stødt i en Peberqvern, Saften af et Knebelspyd, Indholden af en gammel Greeb, et Lod Fuglesang og et Lod Klokketon. Kom dette altsammen i en Morter af Glas, og stød det med en Ræverumpe, kom det saa i en Potte, som er giort af Vox, og lad det kaage i fire Timer til en Salve. Tag siden deriblant Efterfølgende: Fire Lod Stokpeber, og et Stykke ubrændt Aske, en Alen lang og en Tommelfinger tyk. Riv Lænderne lystig dermed. Er probatum.

Et andet for Hovedværk af Drik.

Drik om Morgenen fastendes en god Drik Bitterviin eller Salvieviin, og æd strax derpaa en Pandekage af 24 Æg. Det er meget godt og nyttigt, men en fire Dags Fasten var dig bedre. Men for alting er det dig nyttig, at du tager noget af den Urt, som kaldes: Drik dig ikke fuld. Brug den altid, saa bliver du fri for denne Sygdom, og beholde mere Penge i din Pung, og kan og have desbedre Klæder.

Lykkens Tumleklode,
snart op, snart ned, snart op igien.

Eller

Historie
om en

Kongeson,
som efter sin Faders Død antog

Kronen og Thronen,
derefter kom saa vidt,

at han blev en Staldknægt,

og

havde omsider Galgen over Hovedet,

han skulde hænges udi

formedelst Ridder = Rods Skalkagtighed;

men kom dog lykkelig paa det sidste

til Kongelig Ære og Værdighed
igien.

1819.

Til Madrit i Spanien var en udlevet Konge, hvis Dronning tilforn var død, og havde efterladt sig to Børn, en Prinds og en Princesse. Da nu Tiden var forhaanden, at denne Konge ligeledes ved Døden skulde forlade disse sine to høitelskende Børn, saa kaldede han dem begge for sig, og formanede dem, at ingen af dem, efter hans Død, skulde give sig i Egtestanden. Sønnen skulde vel antage Regieringen; men paa det at Søsteren ei skulde være forskudt, eller mindre anseet i Ære og Arvelod, saa skulde hun baade af denne sin Broder, og hver Undersaat, agtes for Landets og Rigets Dronning, og gives ligesaa stor Respect og Ære, som Kongen fik. Dette Testamente indgik disse to dydkronede Børn med deres gamle og snart hensovede Fader, og bekræftigede det, hver for sig, med en korperlig Eed, at Faderens Ord i alle Maader af dem skulde holdes. Hvorpaa den Gamle sødelig hensov.

Eftersom Kronprindsen nu igien skulle hyldes og krones til Konge, saa skulde der, efter denne Tids Skik, forud i fiorten Dage holdes Ridderspil og Herredage; til hvilken Høitid og mange udenlandske Potentater og Herrer vare forsamlede, for at honorere den ny Konge, og selv at indlegge sig deres store Ære. Som Torneringen nu angik, fandtes der adskillige saa evede og kiekke Cavallerer paa Ridebanen, at slige

Exercitier aldrig for vare seet i samme Rige; og den ny Konge kom ikke mere mod den ringeste af de andre, end Kragen i liflig Sang kan ligne den sødsyngende Nattergal. Da disse Herredage endelig vare ude, og Kroningen var skeet, saa at hver af disse Fremmede toge hiem til sit Land og Bopæl igien; saa faldt den ny Konge en Dag i særdeles Griller over sin Ringhed og Udygtighed imod de andre paa Ridderbanen, saa sluttende: Nu forhaaner enhver især mig hiemme hos andre, saa jeg derover kommer i stor Foragt og Vanære. Han brugte endog disse Ord: Min Fader, der nu ligger i Støvet, er Aarsag til alt dette; thi i det Sted han holdt mig hiemme hos sig, som et Dæggelam, da skulde han ladet mig komme ud i Verden, at see mig om og lære noget; saa havde han nu ingen Spot havt i sin Grav, og jeg (til Foragt) ei været fra mangen een paa Tungen. Over disse underlige Slutninger, som denne Konge giorde, faldt han i den halv desperate Resolution, at han uden Modstand og Modsigelse vilde give sig til at være en useet Pillegrim, og ikke beklæde den Kongelige Stoel, førend han med større Værdighed kunde besidde den, og havde indlagt sig et særdeles Navn og Rygte hos fremmede Potentater. Men paa det at ingen skulle kiende eller antage ham for det han var, saa vilde han i Baadsmands Klæder ubemerkt gaae bort, at ingen af hans Vedkommende, hverken Søster, som var Dronning, eller nogen anden, skulde vide, hvor han blev.

Da nu Natten kom, i hvilken han agtede at begynde sin Pillegrimsgang, tog han først til sig et lidet Con-

ſey af hans Søſter, hvilket han ſatte til beſte Forvaring imellem ſine ſtore kruſlede Hovedlokker; thi han vidſte ei, hvad ham underveis kunde vederfares. Dernæſt forſynede han ſig med en ringe Tærkpenge i Nødsfald, og ſneeg ſig ſaa uformerkt ud af en Baggang, ſaa han kom ſin Vei. Hvad Allarm, Søgning, Sorg og Veeklage, Søſteren tilligemed alle Slottets Folk og det ganſke Lands Indbyggere kom udi, over denne deres Konges ſaa uventelige og uvitterlige Borteblivelſe, gaaer man her for Vidtløftigheds Skyld forbi, og henſtiller det til enhvers egen Eftertanke og Skionſomhed. Hvorfor vi forblive ved den beklagende Pillegrims-Konge, ſom vandrede ſaa længe ubekiendt omkring i ſine Baadsmandsklæder, indtil han kom i en ſtor Ørken og en ſæl Skov, hvorigiennem der gik een eneſte Landevei, og ved ſamme Vei var en ſlem Røverkule fuld af Mordere og Røvere, i hvis Hænder og Vold denne forklædede og ynkværdige Baadsmand uſkyldig kom. Men eftersom han ſaae ung og friſk ud, ſparede de dog hans Liv, og røvede ikkun alle hans Klæder fra ham; thi de tænkte og ſagde til hinanden: Han ſtunder til Verden, og kan til en anden Tid og Sted forekomme os, at vi kan have ſtørre Fordeel ved ham, end denne Gang. De lod ham derfor ſlippe af deres morderiſke Hænder, med nogle uſle gamle Pialter, de ſlængte til ham, ſom han kunde ſkiule ſin nøgne Krop lidet udi. Alt dette gik ham dog ikke meget haardt til Hierte, eftersom hans kruſlede Haar var endnu ved Magt, i hvilket han havde ſkiult og forvaret ſin Søſters dyrebare Skilderie.

Efter lang Vandring kom han omsider til et Kongeligt Slot i Polen. Han søgte strax Kongens Stald, og blev staaende ved Staldddøren, hvor han forefandt Staldmesteren, som besaae, hvorledes Staldknægterne havde accommoderet Hestene. Imidlertid gav denne usle Pillegrim sig meget ynkelig med mange dybe Suk, hvilket foranledigede Staldmesteren at spørge ham: hvad han var for en Landsmand? og hvorfor han, som en ung og tilsyne frisk Person, saa tidlig havde taget Tiggerstaven i Haanden? Stymperen svarede med Sagtmodighed: At han, som en fremmed Karl, der søgte sin Lykke i Verden, var ulykkelig falden i Røveres Hænder, og udplyndret af dem, saa han ingen anden Rigdom havde, end denne Staadderstav og de paltede Klude og Klæder, han skiulte sig i, dem de kastede til ham for hans gode og gangbare Klæder; og for denne hans ringe Anseelse torde han ei anholde om nogen Tieneste, i hvilken han, ved Guds Hielp, kunde fortiene sit Brød, og nogle Klæder igien. Staldmesteren ynkedes over denne vakre Person, fordi Lykken havde været ham saa ublid, og sagde: Er det saa i Sandhed, som I foregiver, og agter I at tiene troelig og vel; saa vil jeg, paa et Forsøg, antage eder her i Stalden, og strax give eder Klædet og Kongens Liberie; derimod skal I have disse Heste at opvarte. Dette Tilbud modtog Pillegrimmen med ærbødigst Taknemmelighed, og forrettede samme Bestilling med saa stor Flid, at Staldmesteren særdeles lovede og yndede ham, frem for nogen af de andre Staldknægte.

Efter nogen Tids Forløb havde Kongen der paa Stedet en Drøm om to store sorte Hunde, som vare komne efter ham, og vilde bide ham. Da samme to Hunde ikke kunde faae deres Ondskab yttret, fordi Kongen værgede sig med et got Sværd, som han havde i Haanden, saa kom den tredie Hund de andre to til Hielp, og denne beed et Stykke af Kongens Hals, hvilket giorde ham saare ont. Dog lidet derefter syntes han, hvorledes Hunden udspyede det Stykke Kiød, og det kom ham gandske uskadt paa Halen igien.

Da Kongen opvaagnede af denne Drøm, over hvilken han forfærdede sig, saasom han laae i stor Angest Sveed, af det Arbeide, han i Søvne havde havt med ommeldte Hunde; saa lod han kalde til sig alle sine vise Mænd, som udgave sig for, at kunde forklare Drømme, og fortalte dem Drømmenes hele Omstændighed, hvis Forklaring hver især af de Vise skulde giøre, og indgive inden tre Dage under deres Haand, hvilket og skeete. Men som den ene vilde være visere og skarpsindigere, end den anden, saa kom den enes Mening ikke nær overeens med den andens, hvorover Kongen blev haare fortørnet, og sagde: Hvad nytte mig disse Giettesødeler, jeg her har? Eftersom ikke een stemmer overeens med en anden, hvilken af dem skal jeg da troe, der har forklaret mig Drømmen ret?

Da det nu blev kundgiort for hver Mand, hvorledes Kongen havde faaet Unaade til de Vise, og havde sat dem af fra deres Bestillinger, som ret og billigt var, eftersom de tiente ham snarere for Nedere og Optrækkere, end for Spaamænd og nyttige Tienere; saa skal

de

de gamle Staldknægte Hovederne sammen, (formedelst den Avind, de havde faaet til den Nykomne, ved det at han, frem for de, havde Staldmesterens Yndest og Gunst,) og spandt en Løgn op i Hast, at de vilde give den ny Staldknægt an for den, i der havde roset sig af, at det var ham en let Sag, at forklare Kongens Drøm, om det maatte blive ham tilladt.

Saa snart dette deres falske Angivende var kommen Kongen for Orene, lod han bemeldte ny Staldkarl kalde for sig, og befalede ham, at han inden tre Dage, under sit Livs Fortabelse, skulle sandfærdig forklare ham Drømmens Udtydning. Staldkarlen undskyldte sig vel paa det allerunderdanigste, og sagde: at han aldrig havde tænkt, mindre sagt det, hvorfor det og var ham umueligt at giøre. Men Kongen talede ham vredelig til, og sagde: Ingen Snak, her ere saa mange Vidner paa din Mund; enten forklar mig Drømmen sandfærdig, eller lad Knappen (Hovedet) til.

Hvad var her at giøre? Den Hiertekleinte og bævende Karl gik taus ud. Han kunde ikke tale et Ord mere for Angest, ej heller torde han tale og undskylde sig, fordi de løgnagtige Vise havde ophidset Kongen til Vrede, saavel som og den forskrækkelige Drøm i sig selv. Ikke destomindre saa søgte han det nærmeste Raad og Middel, som var dette: At, eftersom han ingen Opløsning derom kunde vente sig hos noget Menneske, saa indfaldt han ved idelig Bøn og Paakaldelse til den, som veed alle Ting, endog forend de skee. Der blev ham og derpaa aabenbaret og tilkiendegivet, hvad han bad om, hvorover, da den foresatte

tredi-

tredie Dag var kommen, fremstillede han sig for Kongen igien, og sagde: Høipriseligste Monark! stormægtigste Konge! eftersom jeg ikke ved min egen Viisdom og Skarpsindighed har funden udgrandske Eders Drømis hemmelige Bemerkelse, saa har jeg derfor indfaldet til den, som veed alle skiulte Raad og Anslag, hvorpaa mig og sammes Forklaring og Aabenbarelse er kundgiort. Mig er ikke bekiendt, o Konge! hvor vidt Eders Familie og Slægtlinie strække sig; derfor maae jeg først spørge: om Kongen ikke har 3 Brødre? paa det jeg deraf kan slutte, om Aabenbaringen er vis og sandfærdig. Kongen svarede: Ja, jeg har 3 Brødre, to, som ere Fyrster, og en, som er Konge. Vel! sagde den anden, nu er Knuden løst, og Drømmens Forklaring er denne:

Kongens tvende Brødre, som ere Fyrster, betydes ved de to sorte Hunde, som først kom; hvilke inden et Fierding Aar komme med fiendtlig Indfald og Stormerhaand, at disse støde Kongen af Thronen og fra Riget. Men de skal ikke formaae mod Kongens Sværd og stærke Magt. Derefter kommer den tredie Broder, som er Konge, de 2 første til Hielp, og da nødes Kongen til at tage Flugten. Dog skal andre Potentater, naar de høre saa stor en uchristelighed, komme Kongen til Hielp, og jage dem alle 3 paa Flugten, saa at Kongen igien skal komme til sin forrige Værdighed og Regiering. Og dette er det Stykke Kiød, den tredie Hund udspyede, som kom uskadt i Halen igien.

Da

Da Kongen havde hørt denne Forklaring, forundrede han sig saare derover, og holdt den for langt rimeligere, end al den Snak, som de Vise havde foreskrevet ham. Derfor tog Kongen ham strax fra Stodden, og sagde: Den, som haver sagt dig det, han kan vist sige dig mere. Du skal herefter være en Minister til Hove, og den øverste Hofmester paa Slottet; ved dit Raad skal alle Slottets Sager forrettes. Imidlertid giorde Kongen Anordning om en Nødanstalt, til at forsvare sig mod disse store Fienders Ankomst.

Da nu den ommeldte og ventede Tid var kommen, kom og Spaadommens Fuldbyrdelse, at de to Fyrster, Kongens Brødre, kom, og beleirede Staden. Men som de vare alt for svage til at indtage den, tøvede den tredie Broder, nemlig Kongen, ikke længe, førend han kom dem til Hielp, og fik Overhaand, saa at de toge Kronen og hans Herredømme i Besiddelse.

Men hvor længe var vel Adam i Paradis? Det varede ikke længe, førend de andre omliggende Potentater forsamlede sig med deres Magt, og joge disse 3 utrudne Enyltegiester til Dørs, saa at det havde Skik. Hvorover den fordrevne Konge kom igien til sine Riger og paa den Kongelige Throne at sidde.

Efter denne Tids Forløb fik Kongen langt større Kierlighed og Naade for sin Hofmester end tilforn, saasom det var kommen til en god og lykkelig Ende, formedelst det, at Kongen, efter hans Spaadom, alt forud havde tilskrevet de andre Potentater om Hielp, ifald saadan Casus til den Tid skulle forefalde, og der-

over

over beredte disse hans Naboer sig, og til at slaae ham ihiel.

Over denne Naade, som den ny Hofmester var kommen udi, var en Hofbykler, ved Navn Ridder Rød, (af andre kaldet Ridder Ræv,) meget fortrydelig; thi han frygtede for, at denne skulle i sin Tid udstikke ham. Hvilket og ikke var af Veien, men Kongen og Riget til stor Fordeel og Nytte, naar saadanne Ojentienere og store Pengetrækkere komme tilside, og bleve afskaffede. Samme Fuxsvandser, Ridder Rød, overvejede alle de Skilmstykker, han kunde optænke, om der var noget, som kunde virke hos Kongen, at Hofmesteren kunde komme i Unaade, paa det han selv herefter, som for, kunde være en Hane i Kurven, og trække Kongen ved Næsen, hvor han vilde. Endelig sluttede han ved sig selv: Her maae vel findes nogen Anledning, saasom denne Hofmester brænder Lys hos sig hver Nat til Klokken Tolv eller Eet. Giester har han ikke hos sig, og Rigets Bestillinger har han ikke med at giøre. Hvad monne han tage sig for? Han resolverede sig derpaa, en Aften med bare Fødder at lure ved Hofmesterens Dør, og at kige derind igiennem Noglehullet. Just laae da Hofmesteren paa sine Knæe, med sammenlagde oploftede Hænder, at bede til Gud, og havde sin Søsters lidet Skilderie paa Bordet for sig, paa det han derved desto andægtigere og kunde indslutte hende i sin Bøn. Da Ridder Ræv saae det, sluttede han ved sig selv, at, saasom Gud ei vil tilbedes ved Billeder, saa maatte det være Dievelens Lignelse, han havde for sig, ved hvilket han

til

tilbad ham, og hos ham søgte Raad og Viisdom i tvivlraadige Sager, særdeles i forrige Drømmens Forklaring.

Om Morgenen tidlig skyndede Ridder Ræv sig, at han kunde komme til Kongen, og forrette sit Ærende. Da han fik Kongen i Eenrum for sig selv, sagde han: Naadigste Konge! nu begriber jeg, hvorledes Hofmesteren, som var Staldknægt, frem for nogen anden, var saa viis og oplyst at kunne forklare Kongens Drøm. Thi det har han, som han selv sagde, ikke af sin egen Klogskab; men som fornemmes, saa har han en Raadmand, der ikke skulle forlanges længe i vigtige Sager, eftersom Enden vel ville skade dobbelt mere, end Begyndelsen har gavnet.

Kongen spurgte: hvo denne Raadmand skulle være, som bruges uden Gud og de, som vare for Dinene? Ridder Ræv svarede med faa Ord: Saa tilbeder han Dievelen paa en Tavle, hvilken jeg saae i Aftes; og dersom Kongen behager, at gaae med i Aftien, saa skal Eders Majestæt selv see og erfare det samme.

Over denne Tidende blev Kongen noget heed om Ørene, dog satte han det hen indtil Aftenen, for selv ved eget Syn at erfare Sagen. Da nu Kongen om Aftenen fulgte med Ridder Ræv, og kigede hiennem Nøglehullet, fandt han Hofmesteren i samme Stilling, (ligesom Ridder Ræv forrige Aften,) at han laae og bad, med Tavlen for sig. Nu sluttede Kongen, at det var Sandhed, som Ridder Ræv havde sagt; hvorfor han løb mod Døren med Foden, og vilde støde den op.

Hof-

Hofmesteren blev derover forbauset, fastede Tavlen tilside, og tog sit Sværd i Haanden; thi han frygtede, at de vare Røvere og Voldsmænd. Men da han lukte Døren op, og saae, at det var Kongen, blev han noget bange, og vidste ei, hvad det skulle betyde, at Kongen kom saa tildags. Derpaa tilspurgte Kongen ham: hvad hans Forretning var, eftersom han fandt ham i saa andægtige Bønner, paa saadan fremmed Maade, med Billeder for sig? hvilket han forlangte at see paa. Hofmesteren torde ikke vægre sig deri, men sprang strax til, og tog Skilderiet frem. Da Kongen fik det at see, og fornam, at det var et Fruentimmers Skilderie, spurgte han: om det var Dievelens Datters eller hans Moders Lignelse? Deraf loe Ridder Ræv saa smerlig.

Da Hofmesteren det fornam, tænkte han: Her er Ulve i Mosen. Han gik derfor strax til Meningen, tog Bladet fra Munden, og sagde: Velan! eftersom jeg merker, hvad Tone Visen synges med, som i sin Tid vel videre skal blive aabenbaret; saa maae Kongen vide dette: Jeg har uorettet det, hvorved jeg kan være mig selv bekiendt; jeg er og ikke af saa ringe Stand, som jeg er agtet og anseet for. Det samme, som Kongen er af Byrd og Blod, Stand og Værdighed, det er jeg og. Min Fader var Konge i Spanien, og residerede til Madrit. Efter hans Død blev jeg hyldet og kronet til Konge, og min Søster er regierende Dronning sammesteds. Men saasom jeg i min Faders Tid ei saa fuldkommen blev oplært i nedkommende Sager, saa resolverede jeg mig, uden nogens Vidende, at

for,

forlade mit eget Rige, og agtede ikke at komme igien, førend jeg i udenlandske Sager var drevet og øvet, og derved havde indlagt mig nogen særdeles Ære og Roes. Imidlertid kom jeg underveis i Røveres Hænder, og blev aldeles berøvet, saa at jeg ikke havde Anseelse til at søge nogen hoiere Bestilling, end den, jeg først fik ved Kongens Stald.

Over disse Ord faldt Kongen et i liden Forundring, og hvad ikke han, da Ridder Ræv, som stod hos dem. Desforuden sagde Hofmesteren fremdeles: Denne Tavle, som Kongen og Ridder Rød støde sig paa, er ikke, som Ordene lyde; men det er min Søsters Skilderie, som jeg har taget til mig i den Henseende, at, naar jeg saae det, jeg da desbedre og alvorligere kunde bede for hende, tilligemed for mig selv.

Da Ridder Rød hermed fornam sig at være slagen af Skolen, begierte han at see Skilderiet, og imidlertid han beskuede det, optænkte han paa staaende Fode dette Skielmstykke: Ih! sagde han, Herr Hofmester! er det Eders Søster, saa har jeg uden Tvivl, som mig synes af Lineamenterne, i forrige Tider taget hende i Favn, saa hun, som jeg tør sige, er den største Hore, og ikke Dronning til Madrit i Spanien. Mon Dieu! svarede Hofmesteren, hvad ere disse for Ord? Kan I præstere det, Eders Mund har talet, da sigee mig, hvad det er for et Tegn, hun har paa sit Legeme, eftersom I har været hende saa nær og betroet. Ridder Ræv sagde: Hvad Tegnet angaaer, da har jeg ikke giort mig Umage, for at vide og erfare det, tilmed give offentlige Horer ikke saa lang Tid, eftersom de

hver

hver Time vente Forandring og fremmede Gieſter. Men ſkulde det gielde om noget, og jeg vilde giøre mig Umage at reiſe derhen igien i Beſøgelſe, ſaa ſkulde jeg let faae der at vide.

Nu var ſamme Tegn ſaa forſorgen, at ingen vidſte eller maatte faae det at vide, uden Dronningen ſelv, hendes Broder, og en Frue, ſom havde været hendes Amme; hvilken Frue og tilforn havde maattet giøre Eed paa, at hun aldrig ville aabenbare det. Derfor ſvarede Hofmeſteren paa Ravens ſtolte Tale: Derſom I, Herr Ridder! kan bringe vis Relation derom, ſaa giver jeg denne Dom over mig ſelv: At jeg ſtrax vil lade mig hænge i den høieſte Galge, ſom kan bygges. Og paa det ingen Tvivl ſkal bæres om mig, at jeg vilde fordølge det, naar I kommer tilbage igien, ſaa vil jeg ſtrax ſkrive det paa et Stykke Papiir, og forſegle det med min Ring, hvilket ſkal blive i Kongens Giemme, indtil I har ſagt Eders Meening; ſiden kan det i min Overværelſe aabnes og efterſees, om det befindes ret.

Dermed var Ridder Rod vel fornøiet, tog derpaa Afſkeed, og begav ſig paa Reiſen. Da han langt om længe var kommen Madrit i Spanien noget nær, kom han om Aftenen til et Skovhuus, i hvilket en gammel aftakket Skytte fra Hoffet boede, ſom holdt Værtshuus. Der tog han Logemente denne Nat, og anſtillede ſig meget ydmyg og venlig imod Verten, paa det at han kunde faae noget udleedt eller udlokket af ham om Dronningen og Sagens Beſkaffenhed. Men da han i Særdeleshed ſpurgte ham om det forborgene

Tegn,

Tegn, svarede Verten i sin Eenfoldighed: Gunstige Herre! mig og mine Lige er denne Sag gandske ubekiendt; men skal nogen vide Underretning derom, da boer der en Frue paa en Herregaard, to Mile herfra, som heder Liliendahl, hun har været Dronninges Amme, og hun veed det vel.

Da Ridder Ræv hørte denne Anledning, lod han det saa passere, ligesom han ikke stort lod sig det være angelegen. Imidlertid sad Ræv'n ham dog i Ermet, og Skalken bag Øret; thi om Morgenen tidlig forføiede han sig derfra, og lige hen til benævnte Frue. Da han kom uden for Porten ved hendes Gaard, sendte han sin Tiener derind, for at forhøre ved Fruen, om det var hende beleiligt, saa vilde hans Herre, der var en Greve fra Upsal, gierne have den Ære, at opvarte hende. Fruen svarede strax Ja, det skulde være hende en Plaisir og Fornøielse. Thi den gamle Kierling, der neppe havde en Tand i Munden, giorde sig Tanker om, at det var en Frier, som vilde forløse sig i hendes Person; hvorfor hun og, da han kom, meget venlig modtog ham, og lod paa det samme anrette et kosteligt Maaltid. Over Bordet holdt han gode Miner, da han merkte hendes Tanker. Men imidlertid, blant anden Discurs, førte han Dronningen paa Bane, og især, af et falskt Hierte, beklagede deres Konges uvitterlige Afskeed. Endelig slog han omsider dette for, at der i hans Rige var spørgeret et forborget Tegn, som Dronningen her skulle være født med; og endskiønt det var noget, som hverken kunde give eller tage, sagde han, saa var det dog for-

nøiagtigt at vide, at man iblant andre nye Relationer og kunde notificere sin Konge det, naar man kom hiem igien. Ikke desmindre forlangte han aldrig at see sin Vocpal, dersom han, imod Forhaabning, skulde være saa uheldig, at hans Ærende hid til Gaarden, som angik den velbaarne Frue og ham, ikke skulle faae et uskikkeligt Udfald.

Disse smigrende Ord giorde den kiøleføge Kierling saa troehiertet, at hun ei kunde formene ham det, som i mange Aar havde ligget skiult i hendes; men hun betragtede sig ham først meget alvorlig, og sagde: Smukke Herre! elskende Ven! det Tegn Dronningen angaaer, er mig strengelig forbudet, at jeg ikke nogentid skulle aabenbare det; ikke desmindre, da I, som en velmeent Ven, og uden Riget boefast, forlanger at vide det, saa kan jeg dem ikke negte Eders Lyst. Beskaffenheden er denne: Paa Dronningens høire Arm sidder en liden rød Vorte, en Ært stor, med 2 Sølv-haar og et Guldhaar. Dette er det forborgne Tegn, hun er født med. Got, tænkte Ryoen, nu fik jeg Haren af Busken. Han optog Ordene med en latterlig Mine, og gav sig umærket i anden Snak, hvormed Aftenen blev henbragt, indtil han skulle gaae til Senge. Synen var nok færdig at gaae med, om det kunde lade sig giøre; imidlertid, om saa skeete, er der ingen vis Kundskab om.

Da Morgenen brækkede om, stod han op, og lod spænde for; bad Fruens Piger, at de skulle formelde hans Afskeed til Fruen; han havde et vigtigt Ærende, en halv Miil Veis derfra, hos en bekiendt Ven, som han

skulle tale med. Til Middag vilde han komme igien, og være Fruens Giest. Derpaa reiste han, ikke som han sagde, men lige hiem den Vei han var kommen fra. — Da Fruen opvaagnede, blev hun vel lidet [illegible] over denne Ridders uformodentlige Bortreise, dog trøstede hun sig ved hans Ankomst igien til Middag. Men den Middag er ikke kommen endnu.

Ridder Rod foer nu for fuld Vind lige til Polen igien, og da han var ankommen til Slottet, lod han strax Hofmesteren hente til Kongen, og nu sagde han for [illegible], at han havde [illegible] med den smukke Dronning, (saa meente han) og til Beviis paa Hemmeligheden havde han seet og erfaret, som var en rød Vorte paa hendes høire Arm, med 3 Haar paa, de 2 Sorte og et Guldhaar.

Her var Mollen slaaet, og Dommen over Hofmesteren fældet. Thi foruden, at det forseglede Brev, som blev aabnet, stadfæstede det samme, saa kunde det ikke nægtes, ved den Alteration og store Forandring med en Opaneelse, som Hofmesteren paakom, efterdi han fuldkommen fandtes; at det var Sandhed, som Ridder Rod havde sagt, og at hans Søster, efter sin Beretning, vist havde givet sig til en Skiøge og Hore. Han kunde ikke længer indbilde sig, det var saa forræderisk tilgaaet; hvorfor han og uden nogen Modsigelse lod sig arrestere, og ventede intet andet hver Time og Stund, end Døden.

Imedens han nu sad i Arrest, og efter som en saa høi og kunstig Galge af nyhugget Steen, paa hvilken han skulle hænges, ikke kunde blive færdig i Andethalvt

halvt Aars Forløb; saa indgav han en ydmyg Sup-
plique til Kongen, ikke om Pardon, thi intet var
ham kierere, end at døe og komme af Verden: men
som han gierne endnu engang vilde see Madrit i Spa-
nien førend han døde, (dog tilsvor han sig i Suppli-
qven, at han ej agtede eller vilde tale et Ord, hverken
mundtlig eller skriftlig, hemmelig eller aabenbar, med
noget Menneske der,) at Kongen da af særdeles Naa-
de, og for hans Tieneste ved Hoffet, saavel i Drøm-
mens Forklaring, som videre, vilde tillade ham, at
reise derhen. Han forlangte ikke at komme løs og
ledig, men som en Dødsfange afsted; ikke eenlig, men
med saa stor Gardevagt, som Kongen selv vilde beor-
dre. Kongen læste denne hans Supplique ej uden med
vaade Øine, thi han tænkte: denne Karl har giort os
mere Got end Ont; han har ikke giort noget, hvor-
med han har fortient Døden, uden allene, at han giør
sig selv til Konge, som er Løgn, og sin Søster til
Dronning, som er en Hore; hvorved denne høikonge-
lige Stand fornærmes. Dog, for hans tro og store
Tienester, bevilgede han ham sin Begiering, og der-
paa befalede, at Fangen skulde sluttes med lemfældige
Jern ved Hænder og Been, saa han kunde røre og be-
væge dem hvor han vilde; han skulde kiøre i en sort
overtrukket Caretz med fire sorte Heste for. Kudsken
og sexten Ryttere, som skulde følge med, skulde og
have sorte Sørgeklæder paa, til et Tegn, at den, de
fulgte, var en Dødsfange.

Som de nu begave sig paa Reisen, og vare kom-
ne i Spanien, kom de omsider til Madrit, og Fangen

befalede Kudsken at kiøre lige op til Slottet og omkring samme. Da han havde giort en Tour derom-kring, blev han holdende lige for et Vindue, i hvilket Dronningen stod, og beskuede denne ukiendelige Sorgefærd. Han kiørte atter omkring Slottet, og blev holdende anden gang paa samme Sted for Vinduet. Dronningen forundrede sig, og tænkte: hvad monne dette være? En ringe Standsperson er det ej, men maae være en stor Potentat, hvis Dronning maaskee er død, hvorfor han kommer saa sørgelig afsted. Hun resolverede sig at gaae med sine Jomfruepiger ud paa Slotsbroen, for at erfare denne Omstændighed, eftersom han ikke kom til hende enten selv eller ved Bud. Da hun nu kom ned paa Vindebroen, steeg han ud af Vognen, og gik lige imod hende i denne underlige Postur, med Jern om Hænder og Been. Hun blev derover forbauset, og kunde ikke kiende ham for sin Broder, eftersom han formedelst saa stor Sorg og Gienvordighed var bleven meget forandret. Da han kom hende ganske nær, rakte han den høire Haand i Veiret, ligesom han ved Hattens Aftagelse vilde hilse hende, slog hende i det samme stiltiende paa Munden. Derpaa vendte han tilbage i sin Vogn, og bad Kudsken nu kuns at kiøre til Polen igien.

Paa Hiemreisen kom de uformodentlig udi Skoven til samme Skovhuus, hvor Ridder Rød tilforn havde været og udspeidet Dronningens hemmelige Tegn. De medfølgende Ryttere raabte paa Verten, han skulde komme ud med tre eller fire Kander Viin, paa det de af den lange Reise kunde vederqvæge sig noget. Verten

kom

som strax ud at besee disse forte Drabantere, og spurgte dem: hvad Landsmænd de vare? og hvad deres Forretninger var? Vi ere fra Polen, og have her een med os, som inden tre Maaneder skal henges, fordi han har givet sig ud for at være Konge her i Riget, og hans Søster skulde, efter hans Ord, være Dronning. Men da man hørte sig om, saa foer han med Usandhed; thi hans Søster er den største Hore der kan være til. Det er bleven vitterligt og beviist ved et vist Tegn hun har paa sit Legeme, hvilket en Cavaleer til Hove hos os, nemlig Ridder Rød, har bragt med sig, efterat han selv for nogen Tid siden var herover, og havde beligget og visiteret hende.

Den gamle Skytte, som vidste, at saadant var aabenbare Løgn og Forræderie, fandt sig strax deri, og erindredes, hvorledes Ridder Rød havde spurgt ham om samme Tegn, samt at han til Gjensvar havde fremsat den gamle Frue paa Lilliendahl, som ene, næst Dronningen, var vidende derom. Han tænkte derfor: Her er vel Bræmse i denne Biekube. Han kaldte paa sin Kone, at hun skulde komme ud, og tractere Giesterne; han fik at fare hen i Skoven, og see, om der ikke vare nogle Skovtyve, thi han syntes at høre Skovhug.

Derpaa kastede han sig paa Mæren, og i fuld Kiærspring foer til Madrit til Slottet. Imidlertid reiste Rytterne bort med Fangen til Polen Da Skytten var kommen for Slotsdøren, hvor Dronningen laae inde, sig af Alteration over det uventede Dresigen, hun havde faaet, sagde han til Vagten for.

Doren, at han strax skulde melde ham an hos Dronningen, saasom han havde noget at fremføre, der angik hendes Land og Rigets timelige Beste. Derpaa blev befalet, at Skytten skulle komme ind. Nu fortalte han Sagens hele Beskaffenhed om Ridder Rød ved Hoffet i Polen, og hvorledes han for fire eller fem Maaneder siden havde logeret i hans Huus en Rats Tid. Imidlertid, sagde Skytten, spurgte han mig om et forborget Tegn paa Dronningens Legeme. Men jeg, som aldrig har vidst, mindre tænkt, at han skulle have Forræderie hos Øret, svarede ham i min Taabelighed, at om nogen Fremmed skulle vide det, saa var der ingen anden, uden Fruen paa Liliendahl, der havde været Dronningens Amme. Men nu merker jeg, at der er en Djævel i Gryden. Dronningen maae vide, at det bygges paa Galgen hver Dag uden for Residentsporten i Polen, og Eders Broder, som i Dag var her med sexten sorte ridende Følgesvenne, skal inden tre Maaneder henges i den. Thi den Forræder, Ridder Rød, har uden Tvivl faaet Tegnet at vide af den gamle Rufferske og Pulverhex paa Liliendahl; og det foraarsager vel denne Eders Broders Ulykke. Jeg, fordi jeg taabelig nok gav ham Anledning, beder om Dronningens Naade; thi jeg tænkte ikke, at deraf vilde flyde og følge saadant, som nu kan sees, og derfor har jeg ikke villet dølge for Eder den Tidende, som disse Ryttere have ført mig.

Dronningen, som ikke med sovende Øine ansaae ham, eller med tilstoppede Øren anhørte denne hans alvorlige Tale, bad ham kuns at fare hiem i Fred.

Men

Men den gamle Karen Møllers paa Liljeholt lod hun sætte i Troldkonehullet, efterat hun ved hendes Piger havde faaet udspurgt, at Tegnet var over Bordet aabenbaret for Ridder Rød, da han var der. Imidlertid fik Dronningen andet at tænke paa, end paa Mundkokken, og ligge til Sengs. Hun lod uden Forhaling forsamle nogle galante Bordyrepiger, som i Hui og Hast skulde tage en Vante under Hænder at sye og stikke med Ædelstene, som skulde passe sig til hendes venstre Haand. Samme Vante var lidt mere end en Vandrekage værd. Da den var færdig, tøvede Dronningen ikke længe, inden hun kom til Vogns, og fik Veien til Polen opspurgt, og just kom hun til den Kongelige Residentsstad Dagen tilforn, forend hendes Broder skulde op i Høiden.

Da Dronningen nu hørte en stor Allarm i Staden blant alle Folk, (som vel kan tænkes, at hvor to Kierlinger eller smaa Drenge kom tilsammen, der var den usle Fange og hans Hængende i Morgen imellem,) spurgte hun: hvad der var paa Færde, medens der var saa stor Støien og Væsen? Nogle svarede: I Morgen skal en stor Herre hænges i en udhuggen Steengalge, som er hundrede Alen høi. Dronningen spurgte: om Fangen blev udført til Retterstedet igiennem denne Gade? og om Kongen selv kom ud at see derpaa? Folkene svarede: Kongen skal udføres giennem den store Stadsgade, og bliver ikke hængt, forend Kongen selv er nærværende at see derpaa. Dronningen foer derpaa til bemeldte store Stadsgade, tog der Logement i et store Vertshuus, og gav sig ud for en

Grev.

Grevinde af Lanterrogen. Da nu Aftenen og Maaltidet kom, spurgte hun Verten over Bordet om Nyt? Han svarede: Høibaarne Grevinde! der er vel aldrig for hørt saadant om Nyt, af ein Konge er hængt. En Konge? sagde Grevinden! ih! det er forskrækkeligt! Hvorledes det? maa jeg spørge. Derpaa fortalte han hende den hele Sag, saaledes, som det i samme Dage ved offentlig Trommeslag var oplæst paa alle Gader og Stræder, hvad Aarsagen var, hvorfor Hofmesteren skulle hænges; paa det at Kongen kunde være uskyldt, og Almuen derom ei skulde giøre sig en feil Mening. Grevinden bad Verten, at, naar Fangen i Morgen kom der forbi, han da vilde pikke paa hendes Kammerdør. Verten svarede Ja, og derpaa gik hun til Sengs.

Om Morgenen tidlig stod hun op igien, og iførte sig en dyrebar med Guld og Ædelstene bestukken Klædning, saa at Verten, da hun, efter hans Advarsel, kom ud af Døren, blev saa bestyrt, at han ei andet vidste, end Kammeret stod i Ild og Lue. Endelig saae hun inden for Vinduet Fangen an, og som hver kan tænke, med et i Blod svømmende Hierte. Dog holdt hun sig mandelig, at ingen skulde merke det. Men da Kongens Drabantere kom jagendes til Hest, og Kongen bag efter i en Vogn, da sprang hun ud af Døren, og i denne yppertige Klædning faldt ned paa Knæ i Dyndet lige for Kongens Vogn. Kongen raabte til Kudsken, at han skulde holde, og steeg strax ud af Vognen, tog hende selv under Armen, og sagde: Priseligste Nymphe! Eders saa overmaade kostelige,

ja

sa kongelige Dragt, viser mig, at Eders Person er for værdig til, at give mig saadan en Caresse, staaer kun op, og melder Eders Ærende. Jeg forsikrer Eder at kongelig Naade i alt det, som mueligt kan være, undtagen det eeneste, at der ingen Von skeer for Kongens Liv: thi han har forbrudt sit Liv mod Kongens høie Majestæt, det han absolut skal døe for. — Gesandten reiste sig op, og svarede: Høipriseligste Monark, allernaadigste Konge! mit Forsæt er ikke, at forstyrre Hvalen i Egget, som er til større Ulykke end Gavn, eller at bede for dens Liv, som med al Rette har fortient Døden. Kongen gaaer mig ei an i nogen Maade; men jeg har ellers min Hiertesorg at klage, og at besvære mig over een, som uden Tvivl er under Eders Majestæts Herredømme. Dog, forend jeg gier Sagen videre oplyst, beder jeg ydmygst, at Kongen vilde behage at skue denne liden Vante, og efter sin høie Skionsomhed omtrent skattere mig den, hvor stor dens Værd kan være.

Kongen betragtede med stor Forundring denne saa dyrebare og konstige som kostelige Vante, sigende: Priisværdigste Dame! saa vidt jeg kan see og slutte, er denne Vante saa dyrebar, at, om dens Værdie skulle udtrækkes af mit Skatkammer, da bleve de fleste og største Ledikker tomme og pengeløse. Men, naadigste Konge! svarede hun, denne Vante æstimerer jeg kuns for en ringe Baggtelle imod een til min høire Haand, som var ti gange dyrebarere, og den har een her ved Hoffet, naunlig Ridder Rod, snystaalet mig fra.

Kongen, uden videre Ophold, lod strax ved en Løber indhente Ridder Rød fra Rytterpladsen, hvor han var ude, og havde saa travelt at bestille, som en Rotte i et Ærtefad, inden han kunde faae Fangen opslukket og fra sig af Veien. Da Kongens Ordre kom til Ridderen, at han cito skulde komme til Kongen i den og den Gade, tænkte han ikke, at der var saadan Smør i Kaalen, men meente, at Kongen havde faaet en vigtig Sag for, som han skulde tages til Concilium udi. Han smurte derfor Hestens Hæle med sine Sporer, og fløi af Hiertens Glæde som en Fugl afsted. Men han kom alt for tidlig, der blev hængt ved Lys. Da Ridder Rød havde giort sin Reverents for Kongen og det hosstaaende propre Fruentimmer, sagde Kongen til ham: Ridder! hvad synes dig, at denne Vante er værd? Har du nogentid seet dens Lige? Rød svarede: Naadigste Konge! min Skiønsomhed er for ringe til, at sætte Priis paa saa stor en Skat, eftersom jeg aldrig har seet, langt minde eiet saadan overmaade Skat i saa lidet et Skatkammer. Kongen sagde fremdeles: Denne honette Dame besværer sig, som hun og har Aarsag til, over en stor og grov Tyv, der har staalet Magen til denne, som var til hendes høire Haand, og, efter Foregivende, ti gange saa stor af Værdi, som denne. Hvad Dom synes dig, denne Tyv skulde fældes med, som det har begaaet? Ridder Rød, som tænkte ikke, at Katten lurede paa Musen, svarede: Dersom hon var her strax ved Haanden, og min Dom skulde formaae noget, saa skulde han strax hænges jevnsides i Dag hos Fangen.

Der-

Derpaa vendte Kongen sig til Grevinden og sagde: Veed I, hvor Eders Tyv er, saa siger frem, og navngiver ham. Hun svarede: Min Tyv er ingen uden Ridder Rod, som herhos staaer, endskiønt han ved Vantens Betragtelse gior sig saa fremmed, som han aldrig havde seet mig eller den før. Hille Bozfelten! disse Ord vare Tordenstene paa Rævens Hierte, og hendes Tale som en gloende Lue omkring hans Øren. Hvad? sagde Ridder Rod, er jeg Eders Tyv? I tager feil, Menneske, jeg har aldrig seet hverken Eder eller Eders Vante før. O Snak! svarede Grevinden, er det gaaet Eder af Glemme, da I i Fior Jule Aften besøgte mig paa min Herregaard i Flandern, hvor vi efter Maaltidet spillede en Allabazeth om Ducater? Samme Aften betragtede I med stor Fornøielse denne saavel som den anden Vante, hvilken I af Skiemt tog til Eder om Aftenen, men om Morgenen sneeg Eder bort med den for Alvor. Ha ha ha! nu maa jeg lee, sagde Ridder Rod, o hør, naadigste Konge! hvor denne Qvinde raser. Hun taler om i Fior Jule Aften, at jeg da var i Flandern, da jeg dog den Tid spiiste med Eders Majestæt her i Polen. Videre siger hun, at jeg spillede med hende, og beskuede hendes Vante, da jeg dog, ved Himmel og Jord! ved Eders Majestæt og min ridderlige Orden, ved al min Ære og Velfærd! aldrig veed, at have enten seet, talt eller omgaaet med hende før. Merker Eders Majestæt Mandens Ord? sagde Grevinden. Her kiender og ved Eed erklærer han baade for sig og mig, at han aldrig har seet eller omgaaet med mig, da han dog sandfærdig har [illegible]

befalede Kudsken at kiøre lige op til Slottet og omkring samme. Da han havde giort en Tour deromkring, blev han holdende lige for et Windue, i hvilket Dronningen stod, og beskuede denne ukiendelige Sorgefærd. Han kiørte atter omkring Slottet, og blev holdende anden gang paa samme Sted for Winduet. Dronningen forundrede sig, og tænkte: hvad monne dette være? En ringe Standsperson er det ej, men maae være en stor Potentat, hvis Dronning maaskee er død, hvorfor han kommer saa sørgelig afsted. Hun resolverede sig at gaae med sine Jomfruepiger ud paa Slotsbroen, for at erfare denne Omstændighed, eftersom han ikke kom til hende enten selv eller ved Bud. Da hun nu kom ned paa Windebroen, steeg han ud af Vognen, og gik lige imod hende i denne underlige Postur, med Jern om Hænder og Been. Hun blev derover forbauset, og kunde ikke kiende ham for sin Broder, eftersom han formedelst saa stor Sorg og Gienvordighed var bleven meget forandret. Da han kom hende ganske nær, rakte han den høire Haand i Veiret, ligesom han ved Hattens Aftagelse vilde hilse hende, slog hende i det samme stiltiende paa Munden. Derpaa vendte han tilbage i sin Vogn, og bad Kudsken nu kuns at kiøre til Polen igien.

Paa Hiemreisen kom de uformodentlig udi Skoven til samme Skovhuus, hvor Ridder Rød tilforn havde været og udspeidet Dronningens hemmelige Tegn. De medfølgende Ryttere raabte paa Verten, han skulde komme ud med tre eller fire Kander Viin, paa det de af den lange Reise kunde vederqvæge sig noget. Verten

kom

kom strax ud at bese disse sorte Drabantere, og spurgte dem: hvad Landsmænd de vare? og hvad deres Forretninger var? Vi ere fra Polen, og have her een med os, som inden tre Maaneder skal henges, fordi han har givet sig ud for at være Konge her i Riget, og hans Søster skulde, efter hans Ord, være Dronning. Men da man hørte sig om, saa foer han med Usandhed; thi hans Søster er den største Hore der kan være til. Det er bleven vitterligt og beviist ved et vist Tegn hun har paa sit Legeme, hvilket en Cavaleer til Hove hos os, nemlig Ridder Rød, har bragt med sig, efterat han selv for nogen Tid siden var herover, og havde beligget og visiteret hende.

Den gamle Skytte, som vidste, at saadant var aabenbare Løgn og Forræderie, fandt sig strax deri, og erindredes, hvorledes Ridder Rød havde spurgt ham om samme Tegn, samt at han til Giensvar havde fremsat den gamle Frue paa Lillendahl, som ene, næst Dronningen, var vidende derom. Han tænkte derfor: Her er vel Bræmse i denne Biekube. Han kaldte paa sin Kone, at hun skulde komme ud, og tractere Giesterne; han sik at fare hen i Skoven, og see, om der ikke vare nogle Skovtyve, thi han syntes at høre Skovhug.

Derpaa kastede han sig paa Mæren, og i fuld Kiersspring foer til Madrit til Slottet. Imidlertid reiste Rotterne bort med Fangen til Polen. Da Skytten var kommen for Slotsdøren, hvor Dronningen saae inde, sug af Alteration over det uventede Øretigen, hun havde faaet, sagde han til Vagten for

Døren, at han strax skulde melde ham an hos Dronningen, saasom han havde noget at fremføre, der angik hendes Land og Rigets timelige Beste. Derpaa blev befalet, at Skytten skulle komme ind. Nu fortalte han Sagens hele Beskaffenhed om Ridder Rod ved Hoffet i Polen, og hvorledes han for fire eller fem Maaneder siden havde logeret i hans Huus en Nats Tid. Imidlertid, sagde Skytten, spurgte han mig om et forborget Tegn paa Dronningens Legeme. Men jeg, som aldrig har vidst, mindre tænkt, at han skulle have Forræderie hos Øret, svarede ham i min Taabelighed, at om nogen Fremmed skulle vide det, saa var der ingen anden, uden Fruen paa Liliendahl, der havde været Dronningens Amme. Men nu merker jeg, at der er en Diavel i Gryden. Dronningen maae vide, at det bygges paa Galgen hver Dag uden for Residentsporten i Polen, og Eders Broder, som i Dag var her med sexten forte ridende Folgesvenne, skal inden tre Maaneder henges i den. Thi den Forræder, Ridder Rod, har uden Tvivl faaet Tegnet at vide af den gamle Rufferske og Pulverhex paa Liliendahl, og det foraarsager vel denne Eders Broders Ulykke. Jeg, fordi jeg taabelig nok gav ham Anledning, beder om Dronningens Naade; thi jeg tænkte ikke, at deraf vilde flyde og følge saadant, som nu kan sees, og derfor har jeg ikke villet dølge for Eder den Tidende, som disse Ryttere have ført mig.

Dronningen, som ikke med sovende Øine ansaae ham, eller med tilstoppede Øren anhørte denne hans alvorlige Tale, bad ham kuns at fare hiem i Fred.

Men

Men den gamle Karen Maters paa Lilienholt lod hun sætte i Troldkonehullet, efterat hun ved hendes Piger havde faaet udspurgt, at Tegnet var over Bordet aabenbaret for Ridder Rod, da han var der. Imidlertid fik Dronningen andet at tænke paa, end paa [illegible], og ligge til Sengs. Hun lod uden Forhaling forsamle nogle galante Broderepiger, som i Dag og Nat skulde tage en Vante under Hænder at sye og stikke med Ædelstene, som skulde passe sig til hendes venstre Haand. Samme Vante var lidt mere end en Handskemage værk. Da den var færdig, tøvede Dronningen ikke længe, inden hun kom til Vogns, og fik Veien til Polen opspurgt, og just kom hun til den Kongelige Residentsstad Dagen tilforn, førend hendes Broder skulde op i Høiden.

Da Dronningen nu hørte en stor Allarm i Staden blant alle Folk, (som vel kan tænkes, at hvor to Kierlinger eller smaa Drenge kom tilsammen, der var den usle Fange og hans Hængende i Morgen imellem,) spurgte hun: hvad der var paa Færde, medens der var saa stor Støien og Væsen? Nogle svarede: I Morgen skal en stor Herre hænges i en udhuggen Steengalge, som er hundrede Alen høi. Dronningen spurgte: om Fangen blev udført til Retterstedet igiennem denne Gade? og om Kongen selv kom ud at see derpaa? Folkene svarede: Fangen skal udføres giennem den store Stadsgade, og bliver ikke hængt, førend Kongen selv er nærværende at see derpaa. Dronningen foer derpaa til bemeldte store Stadsgade, tog der Logement i et stort Værtshuus, og gav sig ud for en

Grev-

Grevinde af Lanterayen. Da nu Aftenen og Maaltidet kom, spurgte hun Werten over Bordet om Nyt? Han svarede: Høibaarne Grevinde! der er vel aldrig før hørt saadant ont Nyt, at en Konge er hængt. En Konge? sagde Grevinden! ih! det er forskrækkeligt! Hvorledes det? maa jeg spørge. Derpaa fortalte han hende den hele Sag, saaledes, som det i samme Dage ved offentlig Trommeslag var oplæst paa alle Gader og Stræder, hvad Aarsagen var, hvorfor Hofmesteren skulle hænges; paa det at Kongen kunde være undskyldt, og Almuen derom ei skulde giøre sig en feil Mening. Grevinden bad Werten, at, naar Fangen i Morgen kom der forbi, han da vilde vække paa hendes Kammerdør. Werten svarede Ja, og derpaa gik hun til Sengs.

Om Morgenen tidlig stod hun op igien, og iførte sig en dyrebar med Guld og Ædelstene bestukken Klædning, saa at Werten, da hun, efter hans Advarsel, kom ud af Døren, blev saa bestyrt, at han ei andet vidste, end Kammeret stod i Ild og Lue. Endelig saae hun igiennem Vinduet Fangen an, og som hver kan tænke, med et i Blod svømmende Hierte. Dog holdt hun sig mandelig, at ingen skulde merke det. Men da Kongens Drabantere kom jagendes til Hest, og Kongen bag efter i en Vogn, da sprang hun ud af Døren, og i denne opperlige Klædning faldt ned paa Knæ i Dyndet lige for Kongens Vogn. Kongen raabte til Kudsken, at han skulde holde, og steeg strax ud af Vognen, tog hende selv under Armen, og sagde: Priseligste Nymphe! Eders saa overmaade kostelige,

ja

og

sa kongelige Dragt, viser mig, at Eders Person er for værdig til, at give mig saadan en Caresse, staaer kun op, og melder Eders Ærende. Jeg forsikrer Eder at kongelig Naade i alt det, som mueligt kan være, undtagen det eneste, at her ingen Bon skeer for Fangens Liv; thi han har forbrudt sit Liv mod Kongens hoie Majestæt, det han absolut skal døe for. — Grevinden reiste sig op, og svarede: Hoipriseligste Monark, allernaadigste Konge! mit Forsæt er ikke, at kurre Hyslen i Egget, som er til større Ulykke end Gavn, eller at bede for dens Liv, som med al Rette har fortient Døden. Fangen gaaer mig ei an i nogen Maade; men jeg har ellers min Hiertesorg at klage, og at besvære mig over een, som uden Tvivl er under Eders Majestæts Herredømme. Dog, forend jeg gier Sagen videre oplyst, beder jeg ydmygst, at Kongen vilde behage at skue denne liden Vante, og efter sin hoie Skionsomhed omtrent skattere mig den, hvor stor dens Værd kan være.

Kongen betragtede med stor Forundring denne saa dyrebare og konstige som kostelige Vante, sigende: Priisværdigste Dame! saa vidt jeg kan see og slutte, er denne Vante saa dyrebar, at, om dens Værdie skulle udtrækkes af mit Skatkammer, da bleve de fleste og største Ledikker tomme og pengeløse. Men, naadigste Konge! svarede hun, denne Vante æstimerer jeg kuns for en ringe Bagatelle imod een til min høire Haand, som var ti gange dyrebarere, og den har een her ved Hoffet, nemlig Ridder Rod, frastaalet mig fra.

Kongen, under hans Ophold, lod strax ved en Tiener indhente Ridder Rød fra Natterpladsen, hvor han var ude, og havde saa travelt at bestille, som en Rotte i et Ertefad, inden han kunde faae Kangen opsnuket og fra sig af Veien. Da Kongens Ordre kom til Ridderen, at han cito skulde komme til Kongen i den og den Gade, tænkte han ikke, at der var saadan Smør i Kaalen, men meente, at Kongen havde faaet en vigtig Sag for, som han skulde tages til Concilium udi. Han smurte derfor Hestens Hale med sine Sporer, og fløi af Hiertens Glæde som en Fugl afsted. Men han kom alt for tidlig, der blev hængt ved Lys. Da Ridder Rød havde giort sin Reverents for Kongen og det hosstaaende propre Fruentimmer, sagde Kongen til ham: Ridder! hvad synes dig, at denne Vante er værd? Har du nogentid seet dens Lige? Rød svarede: Naadigste Konge! min Skionsomhed er for ringe til, at sætte Priis paa saa stor en Skat, eftersom jeg aldrig har seet, langt mindre eiet saadan overmaade Skat i saa lidet et Skatkammer. Kongen sagde fremdeles: Denne honette Dame besværer sig, som hun og har Aarsag til, over en stor og grov Tyv, der har staalet Vanten til denne, som var til hendes høire Haand, og, efter Foregivende, ti gange saa stor af Værdi, som denne. Hvad Dom synes dig, denne Tyv skulde fældes med, som det har begaaet? Ridder Rød, som tænkte ikke, at Katten lurede paa Musen, svarede: Dersom hon var her strax ved Haanden, og min Dom skulde formaae noget, saa skulde han strax hænges jevnsides i Dag hos Fangen.

Der-

Derpaa vendte Kongen sig til Grevinden og sagde: Veed I, hvor Eders Tyv er, saa siger frem, og navngiver ham. Hun svarede: Min Tyv er ingen uden Ridder Rod, som herhos staaer, endskiønt han ved Vantens Betragtelse gior sig saa fremmed, som han aldrig havde seet mig eller den for. Hille Bødselen! disse Ord vare Tordenstene paa Rævens Hierte, og hendes Tale som en gloende Lue omkring hans Øren. Hvad? sagde Ridder Rod, er jeg Eders Tyv? I tager feil, Menneske, jeg har aldrig seet hverken Eder eller Eders Vante for. O Snak! svarede Grevinden, er det gaaet Eder af Glemme, da I i Fior Jule-Aften besøgte mig paa min Herregaard i Flandern, hvor vi efter Maaltidet spillede en Allabazeth om Ducater? Samme Aften betragtede I med stor Fornøielse denne saavel som den anden Vante, hvilken I af Skiemt tog til Eder om Aftenen, men om Morgenen sneeg Eder bort med den for Alvor. Ha ha ha! nu maa jeg lee, sagde Ridder Rod, o hør, naadigste Konge! hvor denne Qvinde raser. Hun taler om i Fior Jule Aften, at jeg da var i Flandern, da jeg dog den Tid spiiste med Eders Majestæt her i Polen. Videre siger hun, at jeg spillede med hende, og bestiaalede hendes Vante, da jeg dog, ved Himmel og Jord! ved Eders Majestæt og min ridderlige Orden, ved al min Ære og Velfærd! aldrig veed, at have enten seet, talt eller omgaaet med hende for. Merker Eders Majestæt Mandens Ord? sagde Grevinden. Her kiender og ved Eed erklærer han baade for sig og mig, at han aldrig har seet eller omgaaet med mig, da han dog sandfærdig har Naalet

og berøvet mig min høire Haands Vante. Jeg mener min Ære og Reputation. Han har aldrig seet mig før, siger han, det er sandt; og dog har denne min Æretyv sagt, at han har beligget mig, og udført mig som en offentlig Hore. Jeg er Dronning til Madrit i Spanien, og den, I i Dag agte at hænge, er min naturlige Broder, Arvekonge sammesteds. Dommen, som Eders Majestæt og denne Æretyv selv har fældet over sig, vil jeg strax i denne Time uden Ophold have exeqveret. Derhos siger og stadfæster jeg nu ved Eed, at, dersom samme min Broder ikke med større Proces og Ære bliver indført til Slottet, end han med Spot og Vanære blev udført til Galgen, saa skal, om Gud sparer Liv, inden Aaret endes, Kongens Throne i Polen blive til Dronningens Applekammel i Spanien.

Punctum claratum! Messen var sungen, og Prækenen ude. Herr Matsfofs, herunter vom Pferd! Ræven blev strax annammet af Bødelen, hans Orden blev brændt, og hans Kaarde brudt i Stykker for hans Knæ, samt Hænderne bagbundne, og derpaa, med en Rakkerknægt ved hver Side, udtrakt som et Asen, med en Strikke om Halsen, til Galgen, og der maatte han op at see Kiøge Høns.

Dronningens Broder blev afført sine Fangeklæder, og ifort sin kongelige spanske Dragt, og gik paa rødt Kløvel fra Stadsporten til Slottet, med Krone paa Hovedet og Zepter i Haanden imellem sin Søster paa høire og den Polske Konge paa venstre Side, og saa med deres Kroner paa Hovederne. Denne hele Proces, med allehaande Instrumenter, Spil, Torneringer,

neringer, Fordærver, og saa videre, maae for Vidt-
løftigheds Skyld gaaes forbi, eftersom den Mad nu ikke
smager i vor Mund. Derpaa, efter fiorten Dages
Ceremonie og Herlighed, reiste Kongen og Dronnin-
gen, (Broder og Søster) hiem med hinanden til Ma-
drit i Spanien, og levede tilsammen i Regieringen vel
fornøiet, indtil de døde.

Udtog af denne Historie,
Sangviis.

Mel. Sorrig og Glæde de vandre tilhaabe.

Tumlende Lykke! som raser og raver
  Hulder til Bulder paa rundeste Klod.
Nogle du neppe i Tankerne haver,
  Andre du tiener med Liv og med Blod.
    Een føres op
    Paa Biergetop,
  Nogle i Dalen maae slide sin Krop.

2.

Ræven med Svandsen vel stryger og lokker,
  Griner og smiler, som fanreiste Ven;
Gaasen dog tænker: Dig føre nu Pokker
  Fra mig og evig til Hækkenfelds hen!
    Han uden Tvist
    Bruger sin List,
  Indtil at Kiækfiæk sin Strube har mist.

3.

Ligesaa spiller og Lykken med somme,
Taler dem til med guldglimrende Mund;
Siden, naar Dagen og Timen er omme,
Kommer hun frem som taugsbidende Hund,
Om han end sveer,
Jeg dog ei troer;
Manden i Ærmet paa Lykken alt boer.

4.

Jeg kan vel mindes, hvordan hun har daaret
Mig fra min Vugge og spædeste Blee.
Men hvor fortredelig har hun ei baaret
En mægtig Konge? Det her er at see.
See dig i Speil,
Merk hendes Feil,
Lykken for alle ei stryger sit Seil.

5.

Denne guldkronede Konge ei længe
Klædte sin Stoel, da hans Fader var død,
Forend han vandred i tornede Enge,
Hvor han geraadte i yderste Nød,
Han spurgte: hvor
Lykken nu boer?
Ingen da svarde, som Jnden begreb.

6.

Da han veemodelig fældede Taare
Udi den trøstelos Ørken og Skov,
Himmelhøit raabte! og klaged sig saare;
Lykken maa sidde, døvhørende sov.

Røvere var
Færdig med Svar,
Og ham i voldsomme Hænder de tar.

7.

Ploger og plyndrer, det meste de kunde.
Paltet og revet saa maatte han gaae,
Uliig en Konge, men liget en Bonde,
Tigge sig frem, hvor han lidt kunde faae,
Krummer og Brød,
Klæder i Nød.
Hannem sin Skiæbne da saare fortrød.

8.

Siden i Stalden blant andre Staldknægte
Maa han opvarte den snausefuld Hest;
Ingen ham agted for ringeste Hægte,
Men efterstræbte, som de kunde best.
Nu stak det ind
Lykken i Vind,
Han skulde sidde for brusende Vind.

9.

Kongen ham satte i Høihed og Ære,
For han forklarede en hemmelig Drøm
Ridder ved Hoffet strax rede mon være,
Som derpaa anked, han smedde sit Søm,]
Fæsted det fast;
Strikker og Bast
Listig til Wippen han snoede i Hast.

10.

10.

Lykken holdt Miner, begyndte at smile,
Vendte nu Ryggen, nu Bugen herom;
Endelig lagde sig dødlig til Hvile;
Stymper imedens til Galgen udkom.
Hvor gik det meer?
Det veed ei mand.
Lykken opvaagned, og kom ham ihu.

11.

Thi da han tænkte paa Døden og Strikke,
Spandt Lykken Kreise og Frihedens Baand.
Ridderen maatte selv Skaalen uddrikke,
Som han til denne har taget i Haand.
Han maatte see,
Hvordan i Snee
Kiøge Huus dandse, og sig kan betee.

12.

Saa kom omsider til Kongelig Krone,
Denne forhadte og dødelig Mand;
Lykken ham ofrede Jacobinernes Throne;
Over det forrig regierende Land. —
Saa gaaer det til,
Naar Lykken vil,
At hver kan vinde og tabe sit Spil?

Historie
om en
Soldesætterson
af
Hammertoft i Pommern,
som,
efterat han af sine tc Brødre havde lidt
stor Foragt og Forfølgelse,
blev
Fyrste i Catalonien,
og fik
en Prinzesse til Ægte,
formedelst et got Arvegods efter sin Fader.

Saa og
en sandfærdig Efterretning
om
Hexernes Reise
til
det berømte Bloksbierg,
paa St. Hans-Nat.

Trykt i dette Aar.

I Hammertoft, en Bondebye i Pommern, boede en ringe Soldesætter, som ellers havde sin Omgiængelse med en Biergeqvinde, som lærte ham adskillige Ting i den sorte Konst. Hvorover han ogsaa, da han fornam, at Døden var nær for Døren, kaldte sine trende Sønner for sig, og sagde til dem: Om de vilde have noget efter hans Død til Arvegods, saa skulde de nu udsige og ønske sig det, som de begierede. De to første og ældste Sønner ønskede sig derpaa, aldrig at maatte blive pengeløs, i den Mening, at de saa ingensinde kunde komme til at trænge. Men den tredie eller yngste Søn var langt anderledes sindet. Han havde i sin Barndom hørt det Ordsprog: At den, som havde en god Pigernes-Been, laae aldrig paa Gaden. Dette førte han sig til Gemytte, og ønskede sig derfor af sin Fader saadant et Arvegods; hvilket han og efter Be-

giering fik, saa at han sikker dermed kunge forsvare sig, hvor han i Tieneste blev antaget.

Efterat Faderen nu var død og borte, besluttede de to ældste Brødre imellem sig, at de vilde reise til det Fyrstelige Slot i Catalonien, som blev kaldet Rosenholm, hvor den deiligste Frøken under Solen var, ved Navn Florentina Diamantha, og der vilde disse to Brødre give sig i Tieneste, paa det de kunde have ligesom et lidet Paradiis at leve udi her paa Jorden. Men den sidste og yngste Broder, som af de andre to var meget foragtet, maatte ei giøre dem Selskab, med mindre han vilde være deres Tiener og Opvarter.

Da han indgik dette Forbund med dem, at han i Compagnier ei vilde byde sig til at være deres Laugs- og Ligemand, men agtes som deres Tiener, begave de sig paa Reisen, og kom underveis om Natten i Logemente hos en rig Enke, som holdt Vertshuus, hvor de lod sig kostelig tractere. Men den arme Tiener maatte imidlertid holde Vagt uden for Døren, og der staae med en tom Madpose og hungrig Mave. Endelig kom Enken ud at see sig om, og blev da denne arme Joseph vaer, hvorfor hun spurgte: hvem han tilhørte? Stakkelen svarede, at han gierne vilde fortælle hende Sagen, dersom hun først vilde love og sværge ham til, at hun aldrig vilde aabenbare det for noget

Men-

Menneske. Enken var, (som gemenlig alle Fruentimmer ere,) saare nysgierrig, for at vide Sagens Beskaffenhed; hun tilsagde ham derfor, at hun ei vilde lade sig merke for nogen. Hvorpaa han begyndte at fortælle hende alle Omstændigheder, hvorledes disse to, som ruttede og holdt sig saa lystig derinde, vare hans kiødelige Brødre; men Aarsagen, hvorfor hans Arvelod ikke bestod i rede Penge og Midler, som deres, var denne: at han ikke havde ønsket sig andet af sin Fader til Arv, en et got Børnetøi. Thi han havde fra Ungdom af hørt, at den, der med sligt Arvegods var vel forsynet, blev sielden huusvild. Enken, som med stor Andagt tilhørte, og lagde denne merkværdige Tale paa Hiertet, (hvilken hun bedre forstod, end han kunde fortælle,) blev derved noget hiertekippet, og sagde: Min Ven! der ere mange Daarer og Giekke til; om I har været een med, for at fylde Tallet; derpaa tvivles ikkuns lidet efter eders Tale. (Dog meente Enken det vel heller ikke saa lige, som hun sagde.) Ikke desmindre bad hun ham at gaae ind i Kiøkkenet, for der at varme sig. Imidlertid lod hun varme en god Kande Dyttings-Øll med Sirup og andet Got udi, og rette brav an, hvormed hun, ligesom af Kristen-Kierlighed og Medynk over ham, saae ham tilgode. Men hun havde den Streeg bag Øret, at hun agtede i Eenrum at tage Skiel derfor.

Da

Da nu denne Broder var vel tilpakket, og havde faaet sig en god Svidser = Ruus, anviste hun ham en god opredt Seng, og efter at han havde lagt sig, satte hun sig paa en Stoel hos ham. Hun vilde endelig høre mere om hans Livs = Bedrift i Verden. Hun bad ham og, at han paa nye skulde fortælle hende den forommeldte Historie, hvorledes hans Brødre vare saa vel bemidlede, og han derimod havde intet, uden det, han tilforn havde sagt, hvilket hun syntes at være noget utroeligt. Broderen, der nu laae i Sengen med et glad Hierte og et lystigt Hoved, svarede: Hierte = Qvinde og fromme Moder! denne Sags Beskaffenhed er i al Sandhed saaledes, som jeg forhen fortalte; og er jeg endnu i fuldkommen Tanker om, at mit Arvegods vel skal holde mine Brødres ud, og i sin Tid tilføie mig baade Gaard og Grund, Huus og Midler. Enken, som strax blev fristet af Naturen over denne trøstelige Tale, lod sig forlyde, at alle hendes Senge i Huset vare optagne af fremmede Giester, og eftersom hun ikke kunde taale Nattens Kuld, vilde hun helde sit Hoved til hans Sengepude; men han skulde forsikre hende, at han intet andet vilde skiøtte, end Søvn og Roelighed. Broderen i Sengen fornam strax, hvad Klokken havde slaget. Han bad hende derfor, at hun kuns skulde søge sin Magelighed hos ham, eftersom Sengen dog hørte hende selv nærmest til; han vilde intet andet, end slumre, til Dagen brækkede an,

da han med sine begge Brødre skulde paa Reisen igien.

Derpaa kastede Enken sine Tøfler, men torde ikke afføre sig sine aabne Buxer; thi hun lod, ligesom hun frygtede sig for ham og hans Arvegods, og lagde sig saa ned under Dynen hos ham. Da de nu vare blevne lidt varme under Dynen sammen, begyndte det gode varme Dyttings-Øll og at virke, saa at Enken (i hvor gierne hun vilde) med Magt maatte lade Søvn fare, og forlyste sig med hans Arvegods, for hendes mod ham beviste store Godhed.

Da Enken nu endelig efter Ønske havde forlystet sig, og takket for god Bataling, da foreholdt hun ham, at, om disse Midler ind-bragte nogen Rente, han da endeligen skulde lade hende faae Hovedstolen til bestandig Eie, saa vilde de til Døden derom være eens gode. Ak Hierte-Moder! sagde Knøsen, det er just det, som jeg tænkte, det første jeg saae eder. Vil I, som jeg, saa vil vi om fiorten Dage giøre en alvorlig Begyndelse derpaa. Før kan det ikke skee. Thi dersom mine Brødre fornemme, at jeg strax vil forlade dem, saa har jeg ingen andre Mordere og Voldsmænd at forvente. Men naar jeg er kommen en temmelig Vei bort, saa vil jeg ved beste Leilighed snige mig fra dem, og komme til eder, for at fuldbyrde det, som nu er aftalt. Enken blev

hier-

10.

Lykken holdt Miner, begyndte at smile,
Vendte nu Ryggen, nu Bagen herom;
Endelig lagde sig dødlig til Hvile;
Stymper imedens til Galgen udkom.
Hvor gik det mon?
Det [illegible]
Lykken opvaagned, og [illegible] ham [illegible]

11.

Thi da han tænkte paa Døden og Strikke,
Spandt Lykken Kreise og Frihedens Baand.
Ridderen maatte selv Skaalen uddrikke,
Som han til denne har taget i Haand.
Han maatte see,
Hvordan i Snee
Kloge Hons dandse, og sig kan betee.

12.

Saa som omsider til Kongelig Krone
Denne forhadte og dødelig Mand;
Lykken ham ofrede [illegible] Throne
Over det forrig regierende Land. —
Saa gaaer det til,
Naar Lykken vil,
At hver skal vinde og tabe sit Spil.

Historie
om en
Soldesætterson
af
Hammertoft i Pommern,
som,
efterat han af sine tc Brødre havde lidt
stor Foragt og Forfølgelse,
blev
Fyrste i Catalonien,
og fik
en Prinzesse til Egte,
formedelst et got Arvegods efter sin Fader.

Saa og
en sandfærdig Efterretning
om
Herernes Reise
til
det berømte Bloksbierg,
paa St. Hans-Nat.

Trykt i dette Aar.

I Hammertoft, en Bondebye i Pommern, boede en ringe Soldesætter, som ellers havde sin Omgiængelse med en Biergeqvinde, som lærte ham adskillige Ting i den sorte Konst. Hvorover han ogsaa, da han fornam, at Døden var nær for Døren, kaldte sine trende Sønner for sig, og sagde til dem: Om de vilde have noget efter hans Død til Arvegods, saa skulde de nu udsige og ønske sig det, som de begierede. De to første og ældste Sønner ønskede sig derpaa, aldrig at maatte blive pengeløs, i den Mening, at de saa ingensinde kunde komme til at trænge. Men den tredie eller yngste Søn var langt anderledes sindet. Han havde i sin Barndom hørt det Ordsprog: At den, som havde en god Pigernes-Been, laae aldrig paa Gaden. Dette førte han sig til Gemytte, og ønskede sig derfor af sin Fader saadant et Arvegods; hvilket han og efter Be-

giering fik, saa at han sikker dermed kunde forsvare sig, hvor han i Tieneste blev antaget.

Efterat Faderen nu var død og borte, besluttede de to ældste Brødre imellem sig, at de vilde reise til det Fyrstelige Slot i Catalonien, som blev kaldet Rosenholm, hvor den deiligste Frøken under Solen var, ved Navn Florentina Diamantha, og der vilde disse to Brødre give sig i Tieneste, paa det de kunde have ligesom et lidet Paradiis at leve udi her paa Jorden. Men den sidste og yngste Broder, som af de andre to var meget foragtet, maatte ei giøre dem Selskab, med mindre han vilde være deres Tiener og Opvarter.

Da han indgik dette Forbund med dem, at han i Compagniet ei vilde byde sig til at være deres Laugs- og Ligemand, men agtes som deres Tiener, begave de sig paa Reisen, og kom underveis om Natten i Logemente hos en rig Enke, som holdt Vertshuus, hvor de lod sig kostelig tractere. Men den arme Tiener maatte imidlertid holde Vagt uden for Døren, og der staae med en tom Madpose og hungrig Mave. Endelig kom Enken ud at see sig om, og blev da denne arme Joseph vaer, hvorfor hun spurgte: hvem han tilhørte? Stakkelen svarede, at han gierne vilde fortælle hende Sagen, dersom hun først vilde love og sværge ham til, at hun aldrig vilde aabenbare det for noget

Men-

Menneske. Enken var, (som gemenlig alle Fruentimmer ere,) saare nysgierrig, for at vide Sagens Beskaffenhed; hun tilsagde ham derfor, at hun ei vilde lade sig merke for nogen. Hvorpaa han begyndte at fortælle hende alle Omstændigheder, hvorledes disse to, som ruttede og holdt sig saa lystig derinde, vare hans kiødelige Brødre; men Aarsagen, hvorfor hans Arvelod ikke bestod i rede Penge og Midler, som deres, var denne: at han ikke havde ønsket sig andet af sin Fader til Arv, en et got Børnetøi. Thi han havde fra Ungdom af hørt, at den, der med sligt Arvegods var vel forsynet, blev sielden huusvild. Enken, som med stor Andagt tilhørte, og lagde denne merkværdige Tale paa Hiertet, (hvilken hun bedre forstod, end han kunde fortælle,) blev derved noget hiertekippet, og sagde: Min Ven! der ere mange Daarer og Giekke til; om I har været een med, for at fylde Tallet; derpaa tvivles ikkuns lidet efter eders Tale. (Dog meente Enken det vel heller ikke saa lige, som hun sagde.) Ikke desmindre bad hun ham at gaae ind i Kiøkkenet, for der at varme sig. Imidlertid lod hun varme en god Kande Dyttings-Øll med Sirup og andet Got udi, og rette brav an, hvormed hun, ligesom af Kristen-Kierlighed og Medynk over ham, saae ham tilgode. Men hun havde den Streeg bag Øret, at hun agtede i Eenrum at tage Skiel derfor.

Da nu denne Broder var vel tilpakket, og havde faaet sig en god Svidser-Ruus, anviste hun ham en god opredt Seng, og efterat han havde lagt sig, satte hun sig paa en Stoel hos ham. Hun vilde endelig høre mere om hans Livs-Bedrift i Verden. Hun bad ham og, at han paa nye skulde fortælle hende den forommeldte Historie, hvorledes hans Brødre vare saa vel bemidlede, og han derimod havde intet, uden det, han tilforn havde sagt, hvilket hun syntes at være noget utroeligt. Broderen, der nu laae i Sengen med et glad Hierte og et lystigt Hoved, svarede: Hierte-Qvinde og fromme Moder! denne Sags Beskaffenhed er i al Sandhed saaledes, som jeg forhen fortalte; og er jeg endnu i fuldkommen Tanker om, at mit Arvegods vel skal holde mine Brødres ud, og i sin Tid tilføie mig baade Gaard og Grund, Huus og Midler. Enken, som strax blev fristet af Naturen over denne trøstelige Tale, lod sig forlyde, at alle hendes Senge i Huset vare optagne af fremmede Giester, og eftersom hun ikke kunde taale Nattens Kuld, vilde hun helde sit Hoved til hans Sengepude; men han skulde forsikre hende, at han intet andet vilde skiøtte, end Søvn og Roelighed. Broderen i Sengen fornam strax, hvad Klokken havde slaget. Han bad hende derfor, at hun kuns skulde søge sin Magelighed hos ham, eftersom Sengen dog hørte hende selv nærmest til; han vilde intet andet, end slumre, til Dagen brækkede an,

da

da han med sine begge Brødre skulde paa Reisen igien.

Derpaa kastede Enken sine Tøfler, men torde ikke afføre sig sine aabne Buxer; thi hun lod, ligesom hun frygtede sig for ham og hans Arvegods, og lagde sig saa ned under Dynen hos ham. Da de nu vare blevne lidt varme under Dynen sammen, begyndte det gode varme Dyttings-Øll og at virke, saa at Enken (i hvor gierne hun vilde) med Magt maatte lade Søvn fare, og forlyste sig med hans Arvegods, for hendes mod ham beviste store Godhed.

Da Enken nu endelig efter Ønske havde forlystet sig, og takket for god Bataling, da foreholdt hun ham, at, om disse Midler ind-bragte nogen Rente, han da endeligen skulde lade hende faae Hovedstolen til bestandig Eie, saa vilde de til Døden derom være eens gode. Ak Hierte-Moder! sagde Knøsen, det er just det, som jeg tænkte, det første jeg saae eder. Vil I, som jeg, saa vil vi om fiorten Dage giøre en alvorlig Begyndelse derpaa. Før kan det ikke skee. Thi dersom mine Brødre fornemme, at jeg strax vil forlade dem, saa har jeg ingen andre Mordere og Voldsmænd at forvente. Men naar jeg er kommen en temmelig Vei bort, saa vil jeg ved beste Leilighed snige mig fra dem, og komme til eder, for at fuldbyrde det, som nu er aftalt. Enken blev hier-

hiertelig glad over disse deilige Ord, og sagde derpaa: Eftersom jeg fornemmer eders ærlige Gemytte, saa skal I ikke heller savne min Omsorg for eders Velstand. Paa det I derfor ikke tiere skal staae for nogens Dør, og vente paa eders Brødres Naade, saa har I der en Dug, paa hvilken I altid skal forefinde velanrettet Mad, saasnart I breder den. Fæstemanden tog med denne Dug med største Taknemmelighed, og da Tiden kom, at han skulde reise af med sine Brødre, tog han venlig Afskeed med Enken, og gav hende Haand og Mund paa det, han havde lovet og tilsagt hende. Men Enken venter ham endnu.

Da han nu kom længere frem paa Reisen, forekom ham endnu to Enker, som og holdte Vertshuus, hos hvilke han med sine Brødre tog Logemente, og det gik det med ham, ligesom hos den første Enke, at de fik noget af hans Arvegods. Hvorover han og maatte love dem, den ene efter den anden, at han vilde ægte dem; dog giorde han det paa den samme Maade, som hos den første, at han nemlig først skulde følge sine Brødre noget frem paa Reisen, siden vilde han komme igien. De forærte ham derpaa hver en god Fæstensgave. Den ene Enke gav ham en Kaabber-Hane, af hvilken han skulde faae alle de Slags Vine og Drikkevare, som han kuns vilde ønske sig. Men den anden gav ham en Sax af denne Egenskab, at, naar han klippede med den i

Vei-

Veiret, saa skulde han ikke have behov, at gaae i Kramboen og til Skræderen, efter hvilken Klædning han endog forlangede.

Nu stod det meget vel til med denne Enkekræmmer. Thi i Steden for, at hans Brødre havde sat en stor Deel til af deres Midler, saa havde han forhvervet sig en større Deel med sin Arvelod. Hvorfor han nu med et frit Mod gav sig paa Reisen med sine Brødre, og efter lang Gienvordighed endelig omsider kom til forommeldte Slot i Catalonien, hvor de forefandt den derværende Fyrste, hvis Datter var den deiligste Frøken i Verden. Hos denne Frøken bleve alle smukke unge Karle antagen i Tieneste, som hendes Lakeier og Hoftienere, men med de Vilkor, at de først skulde lade sig gilde, og da fik de deres rigelige Ophold, samt aarlig en stor Løn. Men de, som ikke vilde lade sig saaledes medhandle, bleve henførte paa en Øe, som laae tvert over for samme Slot, for der at trælle deres Livstid paa Vand og Brød. Denne Tidende klingede saare ilde i den arme Broders Øren, der havde den gode Pigernes Ven. Thi han tænkte: Skulde jeg nu saa liderlig skilles ved mit Arvegods, saa havde jeg aldrig nogen Fordeel deraf videre at forvente. Det er derfor bedre, at jeg kuns beslutter, at lade mig oversætte paa Øen, hvor jeg ikke frygter for stor Nød; saa længe min Dug, Kaabber-Hane og Sax, ere ved Magt. Thi Piben

saaer

Da nu denne B[illegible]
og havde faaet sig [illegible]
anviste hun ham en go[illegible]
at han havde lagt sig [illegible]
Stoel hos ham. Hun [illegible]
om hans Livs = Bedri[illegible]
ham og, at han paa [illegible]
den forommeldte Histo[illegible]
dre vare saa vel ben[illegible]
havde intet, uden de[illegible]
hvilket hun synes [illegible]
Broderen, der nu lo[illegible]
Hierte og et lystigt [illegible]
Qvinde og fromme [illegible]
skaffenhed er i al [illegible]
forhen fortalte; og [illegible]
Tanker om, at m[illegible]
mine Brødres ud[illegible]
baade Gaard og [illegible]
Enken, som strax [illegible]
denne trøstelige T[illegible]
hendes Senge i [illegible]
mede [illegible] og [illegible]
Ma[illegible]ster, [illegible]
[illegible]

...e han ikke have behov, at gaae
... til Skræderen, efter hvilken
...endog forlangede.

... det meget vel til med denne
... Thi i Steden for, at hans
... sat en stor Deel til af deres
... havde han forhvervet sig en større
...n Arvelod. Hvorfor han nu med
... gav sig paa Reisen med sine Brø-
...er lang Gienvordighed endelig om-
... til forommeldte Slot i Catalonien,
... befandt den derværende Fyrste, hvis
... var den deiligste Frøken i Verden.
...ne Frøken bleve alle smukke unge Karle
... i Tieneste, som hendes Lakeier og
...re, men med de Vilkor, at de først
... lade sig gilde, og da fik de deres rige-
... Ophold, samt aarlig en stor Løn. Men
... som ikke vilde lade sig saaledes medhandle,
... henførte paa en Øe, som laae tvert over
... samme Slot, for der at trælle deres Livs-
... paa Vand og Brød. Denne Tidende
...ede saare ilde i den arme Broders Øren,
... havde den gode Pigernes Ven. Thi han
...te: Skulde jeg nu saa liderlig skilles ved
... Arvegods, saa havde jeg aldrig nogen
Fordeel deraf videre at forvente. Det er der-
...dre, at jeg kuns beslutter, at lade mig
...e paa Øen, hvor jeg ikke frygter for
...d; saa længe min Dug, Kaabber-
...g Sax, ere ved Magt. Thi Pik

saae

faaer vel i sin Tid en bedre Lyd, og Dagen kommer nok engang frem, at mit Arvegods skal sætte mig i en bedre Stand, end det nu tegner til. Da han endeligen, efter lang Betænkning, blev tilspurgt: Hvilket han udvalgte for det beste, enten at gaae i Fyrstens Gaard, for der hver Dag at nyde Lyst og Glæde, eller og, at være en Trældoms-Fange paa Øen sin Livstid? svarede han: Hvad sig hans Ophold var angaaende, da haabede han, med lige saa stor Fornøielse at faae samme paa Øen, som ved det Fyrstelige Hof, og derfor var det langt fra hans Tanke, at han enten nu eller nogen Tid vilde med eget Samtykke skilles ved det, som Naturen og Lykken havde meddeelt ham. Thi, lagde han til, han forventede en dyr Tid efter denne, da Hanerne lige saa høit skulle kunne gale og flyve, som Kapunerne. Derfor vilde han nu skikke sig i Tiden, og med Taalmodighed prøve og taale, hvad Øen medførte.

Derpaa blev han ført over til Øen, og strax spendt i Aag og Arbeide. Denne Tieneste hugede ham saare lidet, helst fordi Tractementerne vare kuns liden og ringe, men Arbeidet stort og svart. Ikke desmindre holdt han sig dog frisk og lystig, og bad sine Medtienere, at de skulde kuns sætte Ørene i Veiret, og være ved et frit Mod; det stod ikke saa til i tive Aar, som i tive Dage; efter Regn og Modgang kommer vel Solskin og Medgang.

Han

Han haabede, at han med dem, og de med ham, skulde inden kort Tid komme af Fælleden og i Vangen. Imidlertid skulde de dog ikke lide for stor Nød sammen paa denne Øe. Thi da hans fine Mave ei kunde taale den grove Kost, som der vankede; saa kaldede han dem samtlige tilsammen, og giestebød dem hos sig paa Middags-Maaltid.

Disse arme forsultede Fanger begyndte at spidse Ørene, og kunde ikke begribe, hvad dette vilde blive for et Giestebud, eftersom de saae ingen Tegn til, at saa mange Menneskers forhungrede Maver skulde kunne fyldes og fornøies hos ham, der kuns med en liden og slunken Randsel paa Ryggen var kommen over til dem. Men imidlertid de stod i disse Betænkninger, fik han sin Dug frem, og bredte den ud paa Jorden for sig, hvor der strax stod anrettet saa mange og kostbare Retter, at ingen Keiser eller Fyrste kunde faae og forlange dem herligere. Det stod nu meget vel til for Giesterne, saasom de ikke nyeligen havde lugtet Røgen, mindre faaet Mund og Smag paa saadan Kræs. Hvorfor de ikke lod sig oftere bede til Bords, end eengang; ikke heller sad de ved Bordet som de pene Fruentimmer, der ei kan faae en Bønne ned i deres subtile Mave, uden de har en Kølle at drive efter med; men de tog for sig af Retterne, og sparede hverken Fad eller Mad, indtil de havde faaet deres tomme Madposer fyldte.

Efterat dette Maaltid nu var overstaaet, faldt det Verten ind, at han vel ikke oftere torde vove at brede Bord for sig og dem; thi der kunde maaskee komme Kiøbmænd til Duggen. Derfor kiørte han, medens han havde Svøben, og bredte sin Dug paa nye, til den Ende, at enhver skulde forsyne sig med saa megen Føde, som han paa et halvt Aar kunde behøve; inden den Tid skulde vel Trommen slaae om igien. Over hvilket Tilbud alle og enhver, som vare paa Øen, særdeles glædede sig, og takkede ham for hans Ankomst og beviste Godhed mod dem.

Det blev strax Dagen derefter kundgiort for Frøken Florentina Diamantha, at den Fange, som sidst var kommen over paa Øen, havde saa herlig en Dug, der uden mindste Umage og Bekostning kunde bringe saa kostbar et Taffel tilveie, at ingen Keiser kunde have det prægtigere. Dette opmuntrede hende til, strax at skikke Bud efter samme Person, at han med sin Dug skulde komme over til hende, og da hun befandt Duggen af bemeldte Beskaffenhed, adspurgte hun ham: om den var tilfals, og hvad den skulde koste? Fangen svarede: Naadigste Frøken! det er mig af Hiertet kiert, at der i min ringe Eie kan være noget til Eders Naades Behag og Forlystelse. Stor Skat og Betaling forlanger jeg ikke for den. Men een Begiering har jeg at fremføre, om den i Naade maatte anhøres, og mig be-

vilges,

vilges, som er: at jeg uslе Fange maatte nyde den Naade, at ligge paa Gulvet ved Eders Seng een Nat igiennem. Dog paa det, at naadigste Frøken ikke skulde optage det i nogen ond Mening, saa maae der sættes saa stærk Vagt omkring Sengen, som forlanges, for at tage vare, at jeg ei til noget Usømmeligt skulde yttre mig. Frøkenen forundrede sig storligen over, hvad dette skulde betyde; dog uden lang Betænkning svarede hun ham, at hans Begiering for Duggen skulde fuldkommes. Herpaa søgte han endnu samme Nat hendes Sengekammer, hvor der blev lavet et Leie til ham paa Gulvet; derimod blev Frøkenens Seng omsat med en temmelig Vagt, paa det at Broderen paa Gulvet ikke skulde blive forvildet i Kammeret, og søge Frøkenen i Sengen. Men det kom ikke saa vidt. Thi han sov tryg hen til om Morgenen, og da blev han ført over paa Øen igien.

Da nu de andre Fanger saae ham igien ankomme, bleve de glade, og hilsede ham venligen; thi de haabede, at han skulde komme til dem med Forløsning. Men Tiden var endnu ikke kommen. Dog leed de ingen Skade ved hans Nærværelse; thi da Middags-Maaltidet var holdt, fik han sin Kaabber-Hane frem, og lod deraf enhver faae saa megen Rhinsk- og anden Slags Viin, som deres Hoveder kuns kunde taale: hvilket giorde dem saa lystige, at deres høie Røst hørtes over til

Slot-

Da nu denne Broder var vel tilpakket, og havde faaet sig en god Svidser = Ruus, anviste hun ham en god opredt Seng, og efter at han havde lagt sig, satte hun sig paa en Stoel hos ham. Hun vilde endelig høre mere om hans Livs = Bedrift i Verden. Hun bad ham og, at han paa nye skulde fortælle hende den forommeldte Historie, hvorledes hans Brødre vare saa vel bemidlede, og han derimod havde intet, uden det, han tilforn havde sagt, hvilket hun syntes at være noget utroeligt. Broderen, der nu laae i Sengen med et glad Hierte og et lystigt Hoved, svarede: Hierte= Qvinde og fromme Moder! denne Sags Beskaffenhed er i al Sandhed saaledes, som jeg forhen fortalte; og er jeg endnu i fuldkommen Tanker om, at mit Arvegods vel skal holde mine Brødres ud, og i sin Tid tilføie mig baade Gaard og Grund, Huus og Midler. Enken, som strax blev fristet af Naturen over denne trøstelige Tale, lod sig forlyde, at alle hendes Senge i Huset vare optagne af fremmede Giester, og eftersom hun ikke kunde taale Nattens Kuld, vilde hun helde sit Hoved til hans Sengepude; men han skulde forsikre hende, at han intet andet vilde skiøtte, end Søvn og Roelighed. Broderen i Sengen fornam strax, hvad Klokken havde slaget. Han bad hende derfor, at hun kuns skulde søge sin Mageligheð hos ham, eftersom Sengen dog hørte hende selv nærmest til; han vilde intet andet, end slumre, til Dagen brækkede an

Da

da han med sine begge Brødre skulde paa Reisen igien.

Derpaa kastede Enken sine Tøfler, men torde ikke afføre sig sine aabne Buxer; thi hun lod, ligesom hun frygtede sig for ham og hans Arvegods, og lagde sig saa ned under Dynen hos ham. Da de nu vare blevne lidt varme under Dynen sammen, begyndte det gode varme Dyttings-Øll og at virke, saa at Enken (i hvor gierne hun vilde) med Magt maatte lade Søvn fare, og forlyste sig med hans Arvegods, for hendes mod ham beviiste store Godhed.

Da Enken nu endelig efter Ønske havde forlystet sig, og takket for god Betaling, da foreholdt hun ham, at, om disse Midler indbragte nogen Rente, han da endeligen skulde lade hende faae Hovedstolen til bestandig Eie, saa vilde de til Døden derom være eens gode. Ak Hierte-Moder! sagde Knøsen, det er just det, som jeg tænkte, det første jeg saae eder. Vil I, som jeg, saa vil vi om fiorten Dage giøre en alvorlig Begyndelse derpaa. Før kan det ikke skee. Thi dersom mine Brødre fornemme, at jeg strax vil forlade dem, saa har jeg ingen andre Mordere og Voldsmænd at forvente. Men naar jeg er kommen en temmelig Vei bort, saa vil jeg ved beste Leilighed snige mig fra dem, og komme til eder, for at fuldbyrde det, som nu er aftalt. Enken blev

hier-

hiertelig glad over disse deilige Ord, og sagde derpaa: Eftersom jeg fornemmer eders ærlige Gemytte, saa skal I ikke heller savne min Omsorg for eders Velstand. Paa det I derfor ikke tiere skal staae for nogens Dør, og vente paa eders Brødres Naade, saa har I der en Dug, paa hvilken I altid skal forefinde velanrettet Mad, saasnart I breder den. Fæstemanden tog med denne Dug med største Taknemmelighed, og da Tiden kom, at han skulde reise af med sine Brødre, tog han venlig Afskeed med Enken, og gav hende Haand og Mund paa det, han havde lovet og tilsagt hende. Men Enken venter ham endnu.

Da han nu kom længere frem paa Reisen, forekom ham endnu to Enker, som og holdte Vertshuus, hos hvilke han med sine Brødre tog Logemente, og det gik det med ham, ligesom hos den første Enke, at de fik noget af hans Arvegods. Hvorover han og maatte love dem, den ene efter den anden, at han vilde ægte dem; dog giorde han det paa den samme Maade, som hos den første, at han nemlig først skulde følge sine Brødre noget frem paa Reisen, siden vilde han komme igien. De forærte ham derpaa hver en god Fæstensgave. Den ene Enke gav ham en Kaabber-Hane, af hvilken han skulde faae alle de Slags Vine og Drikkevare, som han kuns vilde ønske sig. Men den anden gav ham en Sax af denne Egenskab, at, naar han klippede med den i

Vei-

Veiret, saa skulde han ikke have behov, at gaae i Kramboen og til Skræderen, efter hvilken Klædning han endog forlangede.

Nu stod det meget vel til med denne Enkekræmmer. Thi i Steden for, at hans Brødre havde sat en stor Deel til af deres Midler, saa havde han forhvervet sig en større Deel med sin Arvelod. Hvorfor han nu med et frit Mod gav sig paa Reisen med sine Brødre, og efter lang Gienvordighed endelig omsider kom til forommeldte Slot i Catalonien, hvor de forefandt den derværende Fyrste, hvis Datter var den deiligste Frøken i Verden. Hos denne Frøken bleve alle smukke unge Karle antagen i Tieneste, som hendes Lakeier og Hoftienere, men med de Vilkor, at de først skulde lade sig gilde, og da fik de deres rigelige Ophold, samt aarlig en stor Løn. Men de, som ikke vilde lade sig saaledes medhandle, bleve henførte paa en Øe, som laae tvert over for samme Slot, for der at trælle deres Livstid paa Vand og Brød. Denne Tidende klingede saare ilde i den arme Broders Øren, der havde den gode Pigernes Ven. Thi han tænkte: Skulde jeg nu saa liderlig skilles ved mit Arvegods, saa havde jeg aldrig nogen Fordeel deraf videre at forvente. Det er derfor bedre, at jeg kuns beslutter, at lade mig oversætte paa Øen, hvor jeg ikke frygter for stor Nød; saa længe min Dug, Kaabber-Hane og Sax, ere ved Magt. Thi Piben

faaer vel i sin Tid en bedre Lyd, og Dagen kommer nok engang frem, at mit Arvegods skal sætte mig i en bedre Stand, end det nu tegner til. Da han endeligen, efter lang Betænkning, blev tilspurgt: Hvilket han udvalgte for det beste, enten at gaae i Fyrstens Gaard, for der hver Dag at nyde Lyst og Glæde, eller og, at være en Trældoms-Fange paa Øen sin Livstid? svarede han: Hvad sig hans Ophold var angaaende, da haabede han, med lige saa stor Fornøielse at faae samme paa Øen, som ved det Fyrstelige Hof, og derfor var det langt fra hans Tanke, at han enten nu eller nogen Tid vilde med eget Samtykke skilles ved det, som Naturen og Lykken havde meddeelt ham. Thi, lagde han til, han forventede en dyr Tid efter denne, da Hanerne lige saa høit skulle kunne gale og flyve, som Kapunerne. Derfor vilde han nu skikke sig i Tiden, og med Taalmodighed prøve og taale, hvad Øen medførte.

Derpaa blev han ført over til Øen, og strax spendt i Aag og Arbeide. Denne Tieneste huede ham saare lidet, helst fordi Tractementerne vare kuns liden og ringe, men Arbeidet stort og svart. Ikke desmindre holdt han sig dog frisk og lystig, og bad sine Medtienere, at de skulde kuns sætte Ørene i Veiret, og være ved et frit Mod; det stod ikke saa til i tive Aar, som i tive Dage; efter Regn og Modgang kommer vel Solskin og Medgang.

Han

Han haabede, at han med dem, og de med ham, skulde inden kort Tid komme af Fælleden og i Vangen. Imidlertid skulde de dog ikke lide for stor Nød sammen paa denne Øe. Thi da hans fine Mave ei kunde taale den grove Kost, som der vankede; saa kaldede han dem samtlige tilsammen, og giestebød dem hos sig paa Middags-Maaltid.

Disse arme forsultede Fanger begyndte at spidse Ørene, og kunde ikke begribe, hvad dette vilde blive for et Giestebud, eftersom de saae ingen Tegn til, at saa mange Menneskers forhungrede Maver skulde kunne fyldes og fornøies hos ham, der kuns med en liden og slunken Randsel paa Ryggen var kommen over til dem. Men imidlertid de stod i disse Betænkninger, fik han sin Dug frem, og bredte den ud paa Jorden for sig, hvor der strax stod anrettet saa mange og kostbare Retter, at ingen Keiser eller Fyrste kunde faae og forlange dem herligere. Det stod nu meget vel til for Giesterne, saasom de ikke nyeligen havde lugtet Røgen, mindre faaet Mund og Smag paa saadan Kræs. Hvorfor de ikke lod sig oftere bede til Bords, end eengang; ikke heller sad de ved Bordet som de pene Fruentimmer, der ei kan faae en Bønne ned i deres subtile Mave, uden de har en Kølle at drive efter med; men de tog for sig af Retterne, og sparede hverken Fad eller Mad, indtil de havde faaet deres tomme Madposer fyldte.

Efterat dette Maaltid nu var overstaaet, faldt det Verten ind, at han vel ikke oftere torde vove at brede Bord for sig og dem; thi der kunde maaskee komme Kiøbmænd til Duggen. Derfor kiørte han, medens han havde Svøben, og bredte sin Dug paa nye, til den Ende, at enhver skulde forsyne sig med saa megen Føde, som han paa et halvt Aar kunde behøve; inden den Tid skulde vel Trommen slaae om igien. Over hvilket Tilbud alle og enhver, som vare paa Øen, særdeles glædede sig, og takkede ham for hans Ankomst og beviste Godhed mod dem.

Det blev strax Dagen derefter kundgiort for Frøken Florentina Diamantha, at den Fange, som sidst var kommen over paa Øen, havde saa herlig en Dug, der uden mindste Umage og Bekostning kunde bringe saa kostbar et Taffel tilveie, at ingen Keiser kunde have det prægtigere. Dette opmuntrede hende til, strax at skikke Bud efter samme Person, at han med sin Dug skulde komme over til hende, og da hun befandt Duggen af bemeldte Beskaffenhed, adspurgte hun ham: om den var tilfals, og hvad den skulde koste? Fangen svarede: Naadigste Frøken! det er mig af Hiertet kiert, at der i min ringe Eie kan være noget til Eders Naades Behag og Forlystelse. Stor Skat og Betaling forlanger jeg ikke for den. Men een Begiering har jeg at fremføre, om den i Naade maatte anhøres, og mig bevilges,

vilges, som er: at jeg usle Fange maatte nyde den Naade, at ligge paa Gulvet ved Eders Seng een Nat igiennem. Dog paa det, at naadigste Frøken ikke skulde optage det i nogen ond Mening, saa maae der sættes saa stærk Vagt omkring Sengen, som forlanges, for at tage vare, at jeg ei til noget Usømmeligt skulde yttre mig. Frøkenen forundrede sig storligen over, hvad dette skulde betyde; dog uden lang Betænkning svarede hun ham, at hans Begiering for Duggen skulde fuldkommes. Herpaa søgte han endnu samme Nat hendes Sengekammer, hvor der blev lavet et Leie til ham paa Gulvet; derimod blev Frøkenens Seng omsat med en temmelig Vagt, paa det at Broderen paa Gulvet ikke skulde blive forvildet i Kammeret, og søge Frøkenen i Sengen. Men det kom ikke saa vidt. Thi han sov tryg hen til om Morgenen, og da blev han ført over paa Øen igien.

Da nu de andre Fanger saae ham igien ankomme, bleve de glade, og hilsede ham venligen; thi de haabede, at han skulde komme til dem med Forløsning. Men Tiden var endnu ikke kommen. Dog leed de ingen Skade ved hans Nærværelse; thi da Middags-Maaltidet var holdt, fik han sin Kaabber-Hane frem, og lod deraf enhver faae saa megen Rhinsk- og anden Slags Viin, som deres Hoveder kuns kunde taale: hvilket giorde dem saa lystige, at deres høie Røst hørtes over til

Slot-

ingen Fyrste kunde eie en større, som var Duggen, Kaabber-Hanen og Saxen, blev han vel fornøiet, og giorde denne Fange til sin Svoger og Arving, hvorefter han og strax døde.

Som nu Fyrsten var død, og denne Nyekomne var kommen til Regiering, lod han den Befaling udgaae, at alle de, som vare ved Hoffet, og havde ladet sig gilde, skulde hen paa Øen, for der at slide deres Livstid; men de, som vare paa Øen, og ikke havde villet lade sig gilde, skulde til Hove igien, og leve der i Lyst og Glæde.

Saaledes kom denne til stor Lykke og Velstand formedelst sit Arvegods.

Sandfærdig
og
troeværdig Efterretning
om
Hexernes Reise
til det berømte
Bloksbierg,
paa
St. Hans-Nat;
samt
hvorledes man uden Fare
selv kan faae det at see og erfare.

Skrevet
af
Harald Diabolusky,
Mester i den sorte Konst i Slavonien.

Og nu oversat af den,
som hader Overtroe.

Mange af de egensindige lærde Philosopher finde deres Fornøielse i, at opdage Naturens Merkværdigheder og skiulte Ting, uden at ville meddele dem for den vankundige Almue, ja endog, naar denne, ved en eller anden Leilighed, faaer Nys om noget, nægte det paa en forblommet Maade, som endog mere og mere optænder den Mistanke, som den har om slige Ting.

Tvertimod disses Meening og Forhold er jeg, hvilket af denne nærværende lille Afhandling, om Hexernes Reise til Bloksbierg, tydelig kan bevises og legges for Dagen. Jeg agter ikke derved, paa en undersundig Maade, at trække de Vankundige bag Lyset, langt mindre at binde dem noget paa Ermet; men paa en tydelig Maade at fortælle dem alle de Omstændigheder, som forefalder ved disse merkværdige Reiser, og naar de komme paa Stedet, hvorledes de da forholde sig; alt efter den nøie Oplysning og Kundskab, som jeg ved mange Aars Erfaring har erhvervet. Men dog, førend jeg begynder paa denne merkværdige Historie, og næsten utrgelige Afhandling, vil jeg meddele enhver det, som ved mange Aars Læsning og Umage er kommen i min Kundskab, hvilket maaskee neppe nogen skulde giøre.

Man

Man maae da vide, at, naar nogen har Lyst til at see, ikke allene denne forunderlige Reisefærd, men endog deres Forhold paa Bloksbierg, har man dette at iagttage:

1) Hvem som agter at see disse berømte Hexer at fare heden, uden at blive seet af dem, eller underkaste sig nogen Fare, har allene dette at iagttage, nemlig: At legge sig paa en Korsvei, (af hvilke mange ere baade her i Landet og andre Steder,) og forsyne sig med følgende Ting, nemlig: Et Fire-Kløverblad i hver Haand, som man maae holde saa tæt fast inden i Hænderne, at ingen Luft kan komme til dem, da ellers disse skarpseende og skarplugtende Hexer kan blive dem vaer, og altsaa hele Legen forspildes. Dernæst maae man forsyne sig med tre Kornax, (modne eller umodne,) som man bestandig maae vippe med frem og tilbage, for at fordele Luften, som ellers af deres mægtige Aandepust kunde beskadige den, som saaledes af Nysgierrighed vil legge sig i Veien, for at see denne besynderlige Reise.

2) Naar man nu paa ovenanførte Maade har seet disse Hexers Reise, kan man paa følgende Maade saae den hele Handel paa Bloksbierg at see, nemlig: Naar man først, som vel er noget vanskeligt, men dog muueligt, kan overkomme noget af den Salve, hvormed de besmøre deres Kosteskaft, eller hvad andet de ride paa; (Ugegot, hvilket og paa hvad for

noget

noget man har Lyst til,) smør denne Salve, dog med den Forskiel, at man efter Smørelsen giør tre Kors, paa det, man vil bruge til Reisen; saa bliver man sikker og uden Fare ført, ligesom de virkelige Hexer, lige til Bloksbierg.

Men til at ansee al deres Handel, uden enten at blive seet af dem, eller, hvilket vist skeer, naar man sees af dem, at blive indskrevet i gammel Eriks Hovedbog eller Protocol, udfordres følgende Omstændigheder: Førend man paa ovenanførte Maade belaver sig paa denne Reise, maae man i Forveien see til, at faae nogle Draaber af en gammel Hexes Blod, hvormed man besmør den yderste Tip af sin Næse, og det saaledes trende gange, nemlig om Morgenen, Middagen og Aftenen, paa samme Dag, som Reisen om Natten gaaer for sig. Naar det skulde være umueligt, at faae af Blodet; saa maae man see til, at faae noget af deres Urin, som man maae lade en levende Aal løbe igiennem, og siden afbrænde det med Svovel, og derpaa, som anført er med Blodet, smøre sig dermed.

Disse Ting ere saa troeværdige, at enhver, der allene vil prøve det, og kan fæste Troe dertil, skal erfare det i Sandhed saaledes at være.

Det synes vel at være ringe Bagateller; men man kan ikke troe, hvor mange Aars Møie

og

og Umage det har kostet mig. Og paa denne Maade har jeg ikke een, men mange gange, reist til Bloksbierget, og er kommen i Kundskab om det, som her anføres:

Efterat alle Hexer og Hexeinder har forsamlet sig, hver i sin Bye, paa et viß Sted, gemeenlig, hvor det saaledes er beskaffet, at Solen ikke kan skinne derind i, uden allene af det Sted oppe i Loftet, igiennem hvilket de fare ud; (ellers fare de ogsaa op af Skorstenen,) saa dandse de tre gange rundt i en Kreds paa det Redskab imellem Benene, som de vil bruge til Reisen, og imidlertid, ved hver Omgang, raabe og synge:

Gammel Erik! nu komme vi snart
Alle op til dig med en Fart.

Naar de nu saaledes have dandset omkring, saa tage de Salven, og stiltiende smøre Ridetøiet med, og derpaa, i det de spytte tre gange, fare op, sigende:

Til gammel Erik vil vi alt op
Paa Bloksbiergets Top.

I en utroelig Hastighed, ja næsten i to Øieblikke, komme de, i hvor langt de endog ere derfra, til Bloksbierg, som vel er enhver bekiendt, at være det høieste Bierg i Tydskland, tykt begroet med Skov; paa hvis øverste Top ligger et høit Slot, hvilket har denne besynderlige Beskaffenhed, at det ikke af noget

Men-

Menneskes Oie kan sees, ikke heller er tilsyne for Hexerne selv, uden St. Hans-Dags Nat. I dette Slot, som bestaaer kuns af en eneste Sal, der er saaledes bygt, at dens Loft hviler paa aabne Piller, som giøre den durchsigtig, presiderer gammel Erik paa en Throne, som er saaledes beskaffen, at i dens Midte er en Lem, igiennem hvilken han har en Løngang, som gaaer lige fra Helvede op igiennem Bierget, hvilket accurat skal ligge lige over det, (ligesom Høibroe i Kiøbenhavn ligger lige over China.) Thronen hviler paa gloende Kul, og er opbygget af Elfenbeen. Gammel Erik (som er den lebendige Teufel) er iført sine Stadsklæder, som bestaae af en brandguul Taftes Slaprok, underfoeret med rosenfarvet Atlask, og gule Tosler, samt en Art af en Tyrkehue eller Turban paa sit Hoved. I den venstre Haand fører han et Staal-Blekhorn med Menneskeblod i, og i den høire Haand en Skrivefieder af den Fugl Grif, med hvilken han indfører deres Navne, som paa denne Reise første gang antages i dette Societæt, i den ovenmeldte Protocol, hvis Blade ere af Kaabber, som ere indbundne i en saakaldet Hesteham, (hvilken Konerne krybe igiennem, naar de vil føde uden Smerter, og hvoraf forplantes Marene og Varulver.) Efterat denne Høitidelighed er forbi, hvilken skeer under en stærk Musik af Trommer og Sækkepiber, saa reiser gammel Erik sig af sin Throne, og aabner Ballet, ved at dandse en Menuet med en af de ældste Hex-

inder

inder, som siden optager den ældste Hex, og gaaer det saa siden Tour a Tour efter Alderen; (NB. ikke i Henseende til Fødselen, men i Henseende til Tiden, de har været i Societætet.) Der er ofte hændet sig, at en Hexinde, som har været over 80 Aar, har seet med skieve Øine til en anden, som ikke engang har været 50 Aar, der dog har dandset førend hun. Man kan ikke forestille sig, hvor stærk Jalusie regierer hos disse Folk. Ja, gammel Erik selv har en St. Hans-Nat været underkastet en stor Livsfare, i det han af Uforsigtighed kastede et forliebt Øie til en smuk ung Hexinde, uden at blive vaer, at hans gamle Maitresse, der allerede havde faaet nogle Dievel-Unger med ham, observerede det.

Stads og Pragt hersker ogsaa stærk hos dem. Dog har jeg fornummet, at gammel Erik, for nogle Aar siden, har ved et Forbud afskaffet de store Fiskebeens-Skiørter, som toge for megen Rum op, siden der paa en kort Tid har saa mange givet sig Fanden i Vold.

Man skulde ikke troe det, men vist og sandt er det, at forrige St. Hans-Nat var en Hoben af Hexinderne iført i Frakker, med fiine hvide Strømper, og grønne Skoe med hvide Hæle. Nogle af dem har ogsaa forskrækkelige høie Sætter paa. Ja, det gaaer saa vidt, at nogle af dem sminke sig. Alt dette skeer, for at behage gammel Erik, som er meget for Stads og smukke Fruentimmer.

Ligesaa

Ligesaa giør Mandsfolkene sig Umage med at pynte sig, for at behage gammel Eriks Moder, som jeg med mine egne Øine har seet dandse Menuet med Tøfler. Hun bærer ellers Hat og Huc.

Stort Væsen med Tractering skeer ikke, da de har knap Tid, nemlig fra Klokken 11½ til 1½, og imidlertid, efterat Indskrivningen er skeet, dandse de dygtig om. Og endelig, naar Tiden er omme, kysse alle Hexerne gammel Erik paa Munden, og hans Moder paa Haanden, og saaledes, ligesom tilforn, da Smørelsen ikke imidlertid taber sin Kraft, med den selvsamme forunderlige Hastighed, flyve igiennem Luften hein til deres sædvanlige Boepæl. Somme af Hexinderne skabe sig om til Katte, naar de vil til Bloksbierg. Men gammel Erik seer ikke gierne sligt, da det er Tegn til, at de har i Sinde at rives og slaaes, og Fanden selv er bange for, naar en gammel Hexinde vender Kløerne ud.

Dette, min Læser! er en sandfærdig Efterretning om denne merkværdige Reisefærd til Bloksbierg. Mange troe ikke en Ting, uden de kan see den. Til at faae Troen i Øinene, har jeg derfor, førend jeg opdagede disse underlige Ting, meddeelet dem Maaden, hvorpaa de kan faae det at see. Jeg slutter med den Forsikring: At det ene er lige saa troeværdig, som det andet.

Trende
Lystige Historier,

Den Første:

om

den med Offer riig begavede,

og dog intet deraf beholdende

A b b e d.

Den Anden:

om

den af Podagra curerede

Pater eller Munk.

Den Tredie:

om

en Bondeqvinde og den søde

St. Mortens Melk.

Trykt i dette Aar.

Den Første.

I Italien var et prægtigt stort Kloster, hvorudi Abbeden ved Døden afgik. Nu levede disse Klostermunke, som Bukke uden Hyrde, enhver gik paa sin Vei. Dette fik den hellige Fader Paven at vide, som ej længer vilde tilstede dem denne Frihed, for han befrygtede sig, at disse Munke skulle maaskee finde Vei til Nonneklosteret; og om sligt i Tide af den hellige Fader ej havde bleven forebygget, torde det have foraarsaget en stor Forandring iblant disse Ordensbrødre. Hvorover Paven fandt for got, at kalde og beskikke een, som kunde betræde den Afdødes Embede, hvilket og skeede. Denne, som nu var kaldet til at være Abbed igien, skulde efter Skik og Sædvane indvies og ordineres til dette Embede af den ældste og ypperste Abbed, som var omkring, at finde. Hvilken Indvielse skulde skee i en meget stor Stad udi Italien, hvortil skulde bedes Fyrsten og Fyrstinden der i Egnen, saavelsom og alle Adelige og Geistlige, og andre Standspersoner fra den Ypperste til den Nederste, som alle skulle forsamles, og i Proces følge denne nye Abbed i Kirken til sin Vielse, og da den havde Ende, gik alle disse, som fulgede, fra den Øverste til den Nederste, een efter den anden, op til Alteret, at offre den Abbed, som satte den anden ind: hvor da af Fyrsten og de Fornemmeste blev offret en meget stor Sum af kostelige rare Penge.

Nu

Nu stod der en Spitzbube iblant Menigheden neden i Kirken, og tillige med de andre beskuede denne Vielsesart og Procés; den samme Person var af en meget kiøn Skabning, og vidste vel at præsentere sin Person, og derhos førde sig kostelig, saa man i det ringeste ansaae ham for en Fyrstelig Betient. Samme Spitzbube (eller Beutelsnider) saae disse skiønne Penge, som blev ofret, og tænkte ved sig selv: her var got at fiske, jeg maa speculere paa, hvorledes jeg kan faae Leilighed at drage en Dræt. Den Tid nu alle havde ofret, og den, som havde giort Vielsen, skulde nu til at messe, gaaer Spitzbuben frem ad Kirkegulvet op til Alteret, gior sin Complimente, og derpaa hviskede til Abbeden, og sagde: Jeg haver Budskab til Deres Geistlighed fra Hans Fyrstelige Naade, som er begierende, at man vilde lade ham see alle disse Offerpenge; han vilde gierne see, om der var nogle iblant, som vare af rar Myndt, dem vilde han give Eder andre Penge for, og derhos en anseelig Opgieldt, og de som ej anstod Forsten, dem vilde han siden over Taffelet levere Eders Geistlighed igien. Dette var godt. Abbeden, som for det første ansaae denne Person for en fornemme Betiente, der kunde være udsendt af Fyrsten om dette at forrette. For det andet troede han ej heller andet, end dette jo endelig maatte forholde sig saaledes, som denne berettede; thi han formodede ingen Svig derved at kunde skee, eftersom Fyrsten og alle de store Herrer endda vare tilstæde. For det tredie var denne Abbed noget Pengegierrig, og tænkte derhos: see! du tør faae en an-

skelig Opgieldt og tillige vente dig Fyrstens Gunst — Hvorover han vender sig, og knytter Pengene sammen i det Klæde de laae paa, og leverede dem til denne udstaferede Spitzbube, som tog villig imod dem, gik saa ned fra Alteret, og stillede sig uden for Fyrstens Stoel. Abbeden, som saae alt efter, hvor han blev af med Pengene, gav sig tilfreds, da han saae, hvor han blev staaende; tænkte strax, at den Gisning, han havde giort over denne Person, kunde umueligt være falsk, og begyndte saa at messe. Imidlertid han dette forrettede, marscherede Spitzbuben af Kirken med Pengene, og smilede ved sig selv over denne artige Fiskedræt.

Da Messen nu var til Ende, ginge de alle i Proces af Kirken, for at ledsage denne nye indviede Abbed til det Kloster, som den Abbed var, der havde giort Vielsen. Der de vare kommen did, blev der meget kosteligt anrettet, som paa de Steder til slig Samqvem sædvanligt er, og de bleve alle indførte paa en stor og prægtig Sal, hvor Fyrsten og Fyrstinden, og alle de store Herrer, tilligemed Abbederne, Prior og Munkene, bleve budne at sætte sig til Bords. Da enhver af dem havde søgt sit tilbørlige Sæde, begyndte de at spise under en stedsevarende Musik, med hosfølgende Trompeter og Pauker.

Imedens dette passerede, var Spitzbuben gaaen hiem med Pengene, og resolverede sig at gaae did, som Maaltidet skeede, for at see, hvad der videre passerede, om han ikke i den Forsamling kunde gribe end et Greb. Han forklædte sig i en Laqveis Habit, og indstille-

de

de sig der med de andre Laqveier, at giøre Opvartning.

Imidlertid de spisede, blev der drukket Skaaler med Fryds og Lystigheds Gratulationer. I det samme observerede Fyrsten, at denne Abbed, som havde mistet Pengene, maatte have besynderlige Speculationer, imedens han var saa ganske stum, og lod aldeles ingen Lystighed see hos sig; sporger i det samme: Hvorledes er det fat med Eders Geistlighed? Abbeden svarede: Jeg takker Eders Fyrstelige Naade, jeg er vel tilfreds. Hvad andet? sagde Fyrsten. Eders Geistligheds Offer i Dag var vel saa godt som tive Sielemesser. Abbeden, som havde noget andet bag Øret, ønskede ved sig selv: havde jeg kun mit Offer igien, blev jeg nok lystig. Fyrsten, som var ganske uvidende om Abbedens Bekymring, lod denne Discurs falde, og begyndte paa en anden. Da Abbeden dette fornam, blev han endnu mere bedrøvet ved denne hastige Forandring, som Fyrsten giorde i sin Discurs, og faldt i Tvivlsmaal over denne Sag om Offerpengenes Afhentelse. Besluttede derfor ved sig selv, at bringe denne Discurs paa Bane igien saaledes: Tager sit Viinglas, og drikker samtlige deres Velgaaende, under en Taksigelse til dem alle for deres Offer, som de havde begavet hannem med. Og med det samme fik han Leilighed at sporge Fyrsten: om der var nogen rar Myndt iblandt de Offerpenge, som Eders Fyrstelige Naade ved en af sine Betientere lod hente fra mig i Dag af Alteret, da skal de, som deriblant behage

Eders

Eders Fyrstelige Naade, gierne være til Eders Tieneste. Fyrsten sagde til Abbeden: Jeg veed intet af Eders Geistligheds Offerpenge at sige, langt mindre har skikket Bud efter dennem. Jeg haver vel seet en Person gaae op til Alteret, som jeg saae Eders Geistlighed leverede Pengene til, og jeg troer vel, at alle havde den Tanke, som jeg, at denne Person havde været Eders Famulus. Da Abbeden dette fornam, at Fyrsten vidste intet af denne Handel at sige, slog han Haand i Haand, og havde nær af Bisterhed revet Skiæget af sig selv, fordi han var saa liderlig bleven sit Offer qvit; og sluttede strax, at det maatte have været en Spitzbube, der saaledes practiserede hans Penge bort. Fortællede den ganske Beskaffenhed for dem alle, som vare ved Taffelet, og hvorledes den vanartige Skalk havde lagt Fyrstens Navn til denne Gierning, hvilken jeg troede og leverede ham Pengene. Dertil vi ere alle Eders Vidne, sagde de, som sadde ved Bordet, og loe Abbeden ud, som sad saa taus, og betragtede baade Spotten og Skaden. Fyrstinden, som var af en lystig Geist, tracterede denne Abbed med lutter lystige Taler over Maaltidet, og gav Skose paa Skose. Fyrsten, som længe havde hørt paa denne hendes Discurs, tog sig denne bedrøvede Abbeds Sag an og sagde: Eders Naade er alt for spendabel med sine Lystigheder, det maatte blive denne gode Abbed en Vemmelse, om han faaer for tit af disse Retter. Denne Hendelse saavel som andre, kan vel lade sig practisere hos dem, som daglig forstaaer sig paa Tik-Tak,

thi

thi de veed Tusinde Practiker, at føre i Værk: og jeg tør parere med Eders Naade, at de ere allestunde, naar det skal være, capabel at bestiele hvem af os de lyster. O! langt fra, sagde Fyrstinden, det skulle aldrig gaae dem an, at de skulle bestiele mig, de maatte være saa practicabel, som de ville; thi jeg skulle vel bedre agte mig, end Abbeden. Fyrsten svarede hende med en mild Latter, og sagde: Om jeg vidste at faae fat paa denne Spitzbube, ville jeg gierne pardonere ham for alt det han havde giort imod mig og Abbeden. Hvilket alle de Laqveier hørte, som der vare tilstæde, at giøre Opvartning. (Men denne i Liberie forklædte Spitzbube gav nøie Agt paa alle disse Ord, som over Taffelet passerede; resolverede ved sig selv, at han ville driste sig til, ved Leilighed at aabenbare sig for Fyrsten, og haabede, at giøre sig enten paa en eller anden Maade god Bytte, som og skeede.) Hvorpaa Fyrsten begyndte at tale til Fyrstinden, og spurte hende, om hun havde Lyst, at torde vove at parere med ham om 400 Ducater, dersom Tyven blev hannem tilbragt, at han ville faae ham til, at bestiele Fyrstinden. Top! sagde hun, jeg tør holde Veddemaal; og nu jeg veed dette, skal jeg desbedre tage mig i Agt. Tyven, som havde nu selv hørt, alt hvad som var passeret, tænkte ved sig selv om Fyrstinden, er hun klog, jeg er ligesaa, hun skal dog lures.

Da Maaltidet nu havde Ende, gik enhver hen at divertere sig efter egen Behag, somme med et, og andre med andet. Nu bar det sig til, at Fyrsten havde

nødig

nødig at gaae et Ærinde, hvor han ej skiøttede om at have mange hos sig. Dette merkede den forklædte Laqvei, som længe havde søgt efter Leilighed, at tale med Fyrsten allene, løb strax foran, og lukte den samme Dør op, hvor han bedst kunde komme til i Eenrum at aabenbare sin Mening, og sagde til Fyrsten: Eftersom jeg i Dag haver hørt, at Eders Fyrstelige Naade vil allernaadigst pardonere den Person, som i Dag pretiserede Pengene fra Abbeden, og at han maatte beholde dem, vil jeg skaffe ham tilstæde, om de Løfter ellers skal holdes, som Eders Fyrstelige Naade haver udlovet. Kan du det giøre, sagde Fyrsten, da vil jeg urbkkeligt holde mit Løvte. Da er jeg, sagde den formeente Laqvei, den Person, som Eders Fyrstelige Naade forlanger at see. Jeg haver hørt Eders Naades Veddemaal, og forpligter mig til, ved Tid og Leilighed at bestiæle Fyrstinden, men det kan ikke saa snart føres i Verk. Fyrsten sagde: Du maae have en Maaned eller to Frist, naar du kuns kan bestiæle hende; men det skal du ved Livsstraf være lydig, at, hvad du stiæler, det skal du levere mig i egen Haand. Hvis du understaaer dig, at formindske eller beholde noget deraf, da skal Galgen blive din Lod. Denne formeente Laqvei lovede alt dette at efterleve, og i alle Maader, saa meget ham mueligt var, at giøre sit Bedste. Herpaa tog han Afskeed, og gik bort til sit Logement, og Fyrsten gik til sit Selskab, og lod sig intet merke med nogen Ting. Der det nu lakkede ad Aften, toge de Afskeed, og hver reiste til sit.

Da

Da nu Forsten og Forstinden vare komne til deres Residentz, gik der nogen Tid hen, at denne Spitzbube ej kunde finde Leilighed at bestiæle Forstinden. Forsten glemte ej i den Tid i Skiemt at spørge Forstinden: om hun endnu ikke var bleven bestiaalen? Hun svarede altid med en latterlig Mine: Nej, Deres Forstelige Naade kommer vist til at betale de 400 Ducater til mig. Contra, svarede Forsten, jeg raader Eders Naade at tage sig i Agt; thi den samme Tyv, som tog Offeret, er alt beordret at bestiæle Eders Naade. O intet! sagde hun, og eftersom jeg nu veed det, skal jeg desbedre tage mig i Agt. Spitzbuben, som gik svanger med dette Foster, giorde sig stor Umage; men kunde aldrig finde Leilighed at opnaae sit Maal.

En Tid lang derefter hendte det sig, at der døde en Grevinde, som Forstinden holdt meget af, og Forstindens Pater skulle giøre den første Sielemesse over bemeldte Grevinde. Nu vilde Forstinden selv hen at høre paa denne hendes Vens Sielemesse, som skulde skee udi St. Gregorii Capel der i Staden. Dette havde denne Stitzbube altsammen udspurgt; klædte sig i en sort Sørgehabit, tog 5 a 6 af sine Medbrødre med sig, klædte dem sort, befalede dem at være hans Laqveier, begiver sig til Capellet, og passer op uden for Døren. I det samme kommer Forstinden kiørende, stod af Vognen, og vilde gaae ind i Capellet. Denne forklædete Tyv var gesvindt, og fik sin Hat under Armen, gaaer imod Forstinden og alle hans Laqveier bag efter ham, giorde en dyb Sørgecompliment under for-

stin-

stilte Miner og Gebærder for hende, tog hende under Armen, og ledsagede hende. Han blev vaer, at der hængte et kosteligt Uhrværk af Guld i et gyldenstykkes Baand i hendes Forklæde; dette prakticerede han ved denne Leilighed fra hende, tog saa sin Marsch til Fyrsten og leverede ham samme; hvorpaa Fyrsten befalede ham, strax at pakke sig af Landet. Han sendte saa Bud efter Abbeden og andre flere af de Herrer, som havde været tilstæde da forbemeldte Veddemaal var bleven giort, og lod dem sige, at de skulle spise hos ham til Middag, og at enhver af dem ville behage at tage sit Uhr med sig, som da og skedte.

De indstillede sig, kom til Taffels, og over Maaltidet gave de sig i adskillige Discurser om allehaande Sager. Iblant andet spurgte Fyrstinden Abbeden, om han ej havde faaet nogen Oplysning om sin Tyv, hvilket Abbeden med Nej besvarede. Det tænkte jeg vel, sagde Fyrstinden. Jeg undrer mig over Fyrsten, som endda vilde sætte Viddemaal, at samme Tyv skulde ogsaa bestiæle mig Det er endnu ikke skeet, og skeer vel ikke heller, thi samme Skalk er vel reist sin Vej af Landet, og jeg over det samme kan triumphere over en Gevinst af 400 Ducater, som Eders Fyrstelige Naade inden kort Tid kan betale mig; thi jeg vil nu ej længer lade mig opholde, for jeg er forsikret, at ingen haver været mig saa nær, at de kunne faae den Leilighed at bestiæle mig. Fyrsten, som havde en bedre Forvisning om dette, sagde: Jeg bliver ved mit Veddemaal, og tør sætte dobbelt imod. Fyrsten lod denne

Di-

Discurs fare, og begyndte paa en anden; lod i det samme, som han tænkte paa noget andet, og spørger: hvad mon Klokken være? tog sit Lommeuhr frem, og siger: dette gaaer falsk. De andre, som sadde ved Bordet, toge alle deres Uhre frem at vise Fyrsten, men han dømte dem alle at gaae urigtig. Fyrstinden gav samme Dom over alle disse Uhrværke, og sagde: jeg haver et Uhr, som Fyrsten gav mig til Morgengave, da vi holdt vores Bryllup, og det veed jeg gaaer rigtig. Det er sandt, sagde Fyrsten, jeg veed, at det Uhr er uden Lige, gaaer altid rigtig; lad os see derpaa. Fyrstinden vilde tage sit Uhr frem, som hun meente skulde hænge paa sit sædvanlige Sted; men da hun saae til, var det borte. Hun blev altereret over denne uformodentlige Hændelse, slog Haand i anden, og beklagede sig for det skionne Uhr, som var borte. Hvad? sagde Fyrsten, er Uhret borte, da maaskee det er staalet. Det kan jeg ikke troe, sagde Fyrstinden. Fyrsten spurgte hende: hvor har man været i Dag? Fyrstinden fortællede, hvor hun havde været, og hvorledes hun var bleven ledsaget til sin Stoel af en Sørgeperson der havde saa mange Laqeier hos sig, hvilken Person hun havde anseet, at være en af den Afdødes Familie, som var beordret at tage imod dem der vilde høre Messen; og kan jeg ikke troe, at han haver bestiaalet mig. Fyrsten beklagede dette skionne Uhr, der var saa mange Penge værd. Fyrstinden sagde: kunde jeg faae fat paa denne Tyv, da skulde jeg lade ham hænge med alle sine Laqveier, som haver bestiaalet mig.

Ja visselig haver den samme Tyv, sagde Fyrsten, practiseret Uhret fra Eder, og leveret mig det igien. Fortællede, hvorledes Tyven gav sig tilkiende i Klosteret, da han hørte Veddemaalet, som blev giort, og lovede ved Leilighed at udføre denne Gierning, og saa snart dette her Tyverie var giort, kom han efter Løvte, leverede mig Uhret, og sagde, hvor og paa hvad Maade han stial det. Da Fyrstinden dette hørde, sagde hun: O en listig Tyv! og eftersom Uret er tilstæde, vil jeg gierne betale mit Veddemaal. Hvilke Penge Fyrsten forærede Abbeden for den Skiemt han leed af Fyrstinden i Klosteret, og sagde til hende: at hun en anden gang ikke skulde formaste sig paa slige Personer, som ere dristige og listige.

Den Anden,

om den af Podagra curerede Munk.

Det hendte sig i Polen, at tvende tyvagtige Skalke havde svoret hverandre Troskab til, at de ville ikke tage sig andet for, end at gaae paa Tyverie; thi sagde de: det giver Brod til en Tid; vi vil vove det derpaa løs (som desværre saa mange gior,) kommer vi vel derfra, saa er det got, gior vi ikke, saa er det ligesaa. Nu lagde de aver, hvor de først ville begynde at sætte Prove paa deres Videnskaber, og hvad det første vel skulle blive, de ville stiæle. Jeg, sagde den ene, veed hvor der gaaer en kostelig feed Bede i en Stald, den

vil

vil jeg stiæle. Den anden sagde: jeg veed hvor der staaer en kostelig Sæk med Valnødder, derpaa vil jeg giøre min første Prøve; hvilken Begyndelse skal skee i Nat; ja nok, sagde den som vidste Beden. Jeg vil og gaae efter mit Bytte i Nat, sagde Rødtyven. Naar vi nu haver faaet det som vi gaaer efter, hvor skal vi saa samles, sagde de til hverandre? Vi vil samles, sagde den ene: udi det nærmeste Kloster derved paa den Kirkegaard, som du veed Vejen løber over forbi Beenhuset til den Landsbye som heder Rusky; hvo af os der kommer først, han skal bie der ved Beenhuset til den anden kommer. Dette bleve de enige om, hvorpaa Natten kom, at enhver af dem vilde gaae hen at forsøge sin Lykke. Nu hendte det sig, eftersom de gik tidlig ud om Aftenen, at den som vidste Nødderne, kom først, og indstillede sig paa Stævnepladsen, da han nu havde staaet der en Tymes Tid eller mere, længtes han efter sin Kammerats Ankomst, men forgiæves; hvorpaa han krøb ind i Beenhuset for at oppebie ham, satte sig ned iblant de Dødes Been, løste op for sin Sæk og begyndte at knække Nødder. Nu laae der en Munk i forbemeldte Kloster, som var Sengeliggende af Podagra, hvis Dør vendte saaledes af sin Celle ud til Kirkegaarden, at ingen anden Vej var, at hvem som ville gaae af Cellen til Byen, skulle endelig over Kirkegaarden forbi Beenhuset. Nu var Lyset gaaet ud for den syge Munk, hvilket han gierne vilde have tændt igien, og kaldede derfor paa en af sine Kloster-Frater eller Brødre, som var nylig indkommen

men i Klosteret, og ordineret til at opvarte den Syge, at han skulde staae op og tænde Lyset igien. Denne unge Broder, som en lydig Discipel, kom endelig ind og ledte i Asken efter Ild, men det var forgiæves, han vilde og slaae Ild i Fyrtøiet, men det var og omsonst, han kunde altsaa intet faae Lyset tændt, hvorover den gamle Munk blev vred, og beskyldte den unge Broder for Efterladenhed, og at han vilde forklage ham i Morgen for Abbeden, saa skulde han blive kastet i Fængsel; denne Unge, som frygtede sig derfor, sagde: kiere Herre! kunde jeg finde Lygten, saa vilde jeg gierne løbe til Byen og tænde Lyset; leed, sagde den Gamle; endelig fandtes Lygten, og den Unge fik Døren paa Ryggen, og vilde gaae over Kirkegaaerden forbi Beenhuset; Tyven, som sad derinde, vidste ikke andet end det var hans Kammerat der kom, begyndte at give et Tegn fra sig, og meente at faae Giensvar; men den unge Munk som gik med Lygten, og vidste intet af deres Handel, blev saa bestyrt ved dette Tegn som han hørte komme fra Beenhuset, at han faldt plat ned paa Jorden af Forskrækkelse. Nøddtyven fornam vel, at det ej var den sandskyldige, hørde heller intet mere efter ham, begyndte at knække paa sine Nødder, og kastede Skallerne hid og did, saa at det raslede iblant de Dødes Been. Nu tænkte Tyven paa sin Kammerats Udeblivelse, og siger saaledes lydelig ved sig selv: O langsomme Tid! O længe Udeblivelse! I det samme faaer Tyven en ormstungen eller raadden Nød i Munden og begyndte at spytte og lade ilde, og sagde derhos:

hos: denne var bitter. Dette altsammen hørde denne unge Munk, som krøb paa Hænder og Fødder til sin Paters Celle, og berettede ham, at et Spøgelse sad skinbarlig i Beenhuset og klagede over den langsomme Udeblivende, og som han kunde merke, syntes han, at det knækkede de Dødes Been, og kastede dem omkring udi Beenhuset, og klagede meget over dem, at de vare saa bittre. Dette er et farligt Mirakel, sagde den syge Pater, havde jeg et Lys tændt, da skulde jeg i hvor syg jeg er, vist nok drive Spøgelset derfra, thi det har intet der at bestille; kan du faae mig Lyset tændt, da vil jeg giøre mit bedste. Nej, sagde den unge Munk, jeg tør ikke fordriste mig til at gaae der forbi, thi jeg er bange, at de Onde skal skade mig. Frygt dig intet, sagde den gamle Pater: jeg skal give dig et Skaberak af det indviede Palme-Esel, som vi forgangne Aars Faste have helliget og indviet, tag det om dig, saa skal du blive ligesom usynlig for al Spøgelse, saa det intet skal røre dig, gak kun dristig til, og keer dig om inter. Denne unge Munk svøbte Skaberakket om sig, og kom lykkelig forbi dette Beenhuus, løb til Byen og fik Lyset tændt. Da han nu fik Lyset tændt, blev han saa dristig, at han mente, dette Skaberak var saa hellig, at intet Ondt torde røre ham, saalænge han havde det paa sig, tog sig ikke vare for dette, at Tyven, som formerkte, at denne var ikke hans Medbroder lod ham passere. Da denne unge Munk nu var kommen paa Kirkegaarden med denne tændte Lygte, tænkte han, at han vilde gaae hen til

Been-

Beenhuset og see grant til, om det Spøgelse var der; thi han troede sig at være usynlig; som han nu kom noget nær Beenhuset med Lygten, kunde Tyven, som sad derinde, vel see, hvad det var for et Helgen, der kom anstigende, men Munken, som holdte Lygten for Øinene, kunde formedelst Lysets Skin, som stak ham i Øinene, ikke see Tyven saavel, som Tyven kunde see Munken. Tyven tænkte ved sig selv, at det var ikke raadeligt at lade denne komme sig fornær, tog eet Dødningebeen efter et andet og kastede efter den nysgierrige Broder, saa at han af Forskrækkelse tabte sit Frelsesskaberak; han bukkede sig ned og vilde dog gierne have havt det med sig, men i det samme kastede Tyven en Dødningpande efter ham, og traf hans Hætte, saa at den faldt tilbage af Hovedet, blev hængende paa Ryggen, og Dødepanden falot i Hætten. Denne unge Broder tog til Beens og forføiede sig til Cellen, og berettede den gamle Munk hvorledes han havde været i Strid med Spøgelset, som tog Skaberakket fra ham, og havde nær taget Hætten med. Dette er jo et stort Mirakel, sagde den Gamle, jeg troer, at du har vildet tilbede Spøgelset, eftersom du har strøget Hætten af Hovedet? Nej, sagde den Unge: men da jeg vilde bukke mig efter Skaberakket, da slog han efter mit Hoved, og til min store Lykke rammede han kun Hætten, og jeg, af bare Forskrækkelse, har ikke givet mig Tid at sætte den paa igien. Sæt den nu paa da, sagde den Gamle; den unge Munk vilde tage Hætten og sætte den paa, men som han vilde drage den

over Hovedet, faldt det kolde Dødehoved-Been af Hatten, slog den Unge paa Næsen, at han blev gandske forskrækket. Nu sagde den gamle Munk, det er Under, at han kunde slaae saadan et helligt og indviet Skaberak fra dig, var jeg saa frisk, at jeg kunde gaae allene, da skulde jeg visselig nok fordrive dette Spøgelse. Denne unge Frater sagde: Herr Pater, kan I det giøre, da stræb at staae op, jeg som er ung, frisk og stærk, vil holde eder under Armen, at I skulle ikke falde. Kunde du det giøre, sagde den Gamle, da ville vi begynde at fordrive hannem paa Timen, vel an, giør dig da færdig, den Gamle stod op, den Unge løftede og lættede paa hannem det bedste han kunde. De toge Vievand og viet Lys med sig, og vilde gaae hen at fordrive den Dievel. Den unge Frater gik og holdte den gamle Munk for sig under Armene; da de nu kom paa Kirkegaarden, saa begyndte Tyven at see paa disse To, hvorledes den ene kom krybende med den anden, og havde disse mange Documenter med sig, tænkte ved sig selv, hvad mon her vil blive af? De kom alt nærmere og nærmere Beenhuset. Tyven tænkte: dette vil gielde dig; da de nu kom vel nær, tog den gamle Munk Løgten og vilde see efter dette formeente Spøgelse, men som han for Lysets Skin ikke kunde blive Tyven saa vel vaer, som Tyven dem, tog han et Been og slog efter den gamle Munk, saa at han ramte Løgten, da Munken fornam dette, sagde han: ha! ha! er du saa tredsk, at du vil slukke Lyset for mig, da skal jeg vel antænde to Lys, som du ikke skal

 være

være mægtig at udslukke. Derpaa befalede den gamle Munk, at den Unge skulle sætte ham saa sagte ned paa Kirkegaarden, og strax tænde to indviede Lys, og stikke dem for ved sig udi Jorden med den nederste Ende. Dette blev ikke saa snart sagt, at den unge Frater jo var færdig med sin Forretning; før mig nu midt imellem Lysene, sagde den Gamle til den Unge, og forglem ikke at tage Vievandet med dig, jeg vil nu see, om Fanden skal vige for os, eller vi for ham. Da disse to Munke vare nu komne saa nær Beenhuset, at de letteligen kunde høre, hvor denne sad og knækkede Nødder, men de vidste ikke hvad det var. Dette maae være en slem Diævel, eftersom han knækker Beenene paa de Døde, sagde den gamle Munk, begyndte saa at tale til Tyven, og giorde adskillige Spørgsmaale til hannem? Iblant andet siger denne Munk: du lede Aand haver intet iblant disse døde Been at bestille, du tør ikke ved at lutre dem med dine Tænder, thi de ere for lang Tid siden bleven rensede udi Skiærsilden, og haver rigtig betalt deres Sielemessepenge til dette Kloster, og vil du ikke troe dette, vilde jeg, om jeg ellers agtede dig saa værdig, vel vise dig, du lede Aand, en Qvittering derfor, pak dig derfor med det gode herfra, om jeg ellers ikke skal bestiemme dig, at du med Skamme maae fare fra dette hellige Boelig og Sted. Tyven, som hørde vel, at Munken var kommen i en gal Tanke, skiøttede ikke meget om denne Pladder, lettede sit ene Laar, og lod et stort Bulder gaae fra sit Hinterkastel, saa at det dundrede i Beenhuset Pateren,

teren, som hørde dette, blev vred over denne Brummel, og sagde til den formeente Dievel: Hvad! brummer du imod min Formaning? greb i det samme med en stærk Nidkierhed til Vievandskrukken, og kastede Krukken med samt Vandet ind i Beenhuset, og overskænkede baade Tyven og Rødderne. Tyven, som var bleven vaad, og tilmed vilde gierne af med denne hellige Pater, blev ogsaa vred paa sin viis, men taug dog ganske stille; tog een Dødepande efter den anden, og kastede efter den gamle Pater og den unge Frater, at Lysene bleve slukte, da lod de Fanden længere bie hos denne Dievel. Der den gamle Pater nu var kommen i sin Celle igien, sagde den Unge til hannem: det er slemt, at vi haver saaledes lagt os ud med dette Spøgelse, nu kan vi aldrig nogensinde om Natten gaae der forbi, han jo tør giøre os et Puds derfore. Ja, sagde Pateren, du maae vel troe, at det fortryder mig meget, fordi jeg haver saa skammelig spildt mit kraftige Vievand, og spoleret mine hellige Lys, og dersom jeg kunde taale at gaae, da vilde jeg især med ham igien; thi jeg haver her nogle afdøde Helgenes Been, med dem haver jeg hørt er giort store Mirakler og jeg er vis paa, dersom jeg kunde komme Beenhuset saa nær, at jeg kunde ramme ham paa Panden med et af disse Been, da skulde han vist nok vige; thi disse Been ere saa kraftige, at jeg dermed kan have den Magt at fordrive Dievelen. Dette maatte jeg gierne see paa, sagde den unge Frater, og dersom I er vis paa at fuldkomme denne Gierning, da vil jeg gierne

bære

bære eder paa min Ryg derhen, for saa frygter jeg ikke, at noget Ondt kan røre mig, saa længe I sidder paa mine Skuldre med denne Hellighed. Vil du bære mig, sagde den gamle Pater, da vil jeg tage dem med mig, og ville begge gaae i Mørke derhen. De gjorde sig altsaa færdige igien, og den Unge faaer den Gamle paa Ryggen og trækker af med ham. Tyven, som ventede efter sin Kammerats Ankomst, vidste ikke andet, end det var ham der kom bærende med Beden, og da han hørte, at den unge Frater klagede over, at Byrden var saa tung at bære saa lang en Vej allene, sagde Tyven: Holt Broder, jeg vil komme og hielpe dig at bære; er han ogsaa feed? Da denne unge Munk hørde, at han kunde faae Hielp, og at der blev spurgt om han var feed, bad Pokker bære længer paa Pateren, slængte ham og løb sin Vej. Bie, bie, sagde Tyven. Den unge Munk løb og den Gamle bag efter. Høj! høj! sagde Tyven, skal jeg ingen Part have af dig? (Nej, nej, sagde den gamle Munk, du lede Fand haver aldeles ingen Part i mig). Da skal jeg forsikre dig, sagde Tyven, at du ej heller skal have nogen Part i mine Rødder. — Førend den unge Munk kom hiem, var den Gamle alt i Cellen. Hvor kommer I fra Herr Pater? sagde den unge Frater, jeg meente I var syg og kunde ikke gaae, jeg løb fast, men som jeg seer, da haver I løbet langt fastere; ja, sagde den Gamle: det var min Lykke at jeg kom did, thi da du løb, saa stridte jeg med Satan og fordrev ham fra Beenhuset, over samme Mirakel blev jeg frisk

og

og fri for min Podagra. Tyven, som fik intet af Beden, gik sin Vej med Nødderne.

Om anden Dags Morgen kom Sognefolkene og vilde gaae til Messe, da de bleve disse mangfoldige Dødebeen vaer, vidste de ikke hvad dette skulde betyde, at de laae saa strøede omkring paa Kirkegaarden. Endelig løb en af Bønderne ind til Priorinden i Klosteret, og gav dette tilkiende. Priorinden, som var fremmed i denne Sag, lod alle Munkene kalde tilsammen og fortalte denne Hendelse om de adspredte Dødebeen, men ingen vidste deraf at sige. Paa det sidste kom de to Munke frem, som havde været i Strid med disse Dødebeen, og vare baade blaae og blodige. Dette blev Priorinden vaer, at de saae saa plakkede ud, og spurgte, hvem skam der havde havt fat paa dem, siden de vare saa ilde tilredte. Den gamle Pater svarede: vi ere nødte til at see saadan ud, vi have stridet den gantske Nat med Dievelen, som vilde fæste sin Bolig udi Beenhuset; da dette blev mig berettet, da tog jeg mig for at drive ham bort derfra, og som det er eder alle vel bevidst, at jeg havde Podagra, saa maatte jeg lade mig bære derhen, af denne unge Broder, som haver udstaaet ligesaa haarde Fristelser som jeg. Nu denne Trold var dreven af Beenhuset ved min Hielp, haver de Afdødes Legemer, hvis Been laae forvarede i dette Beenhuus, bedet for mig, at jeg bekom min Helbred igien. Da troede baade Bønder og Munke, domte derover eendrægtig saaledes: at denne gamle Pater og den unge Broder maatte være to hellige Mænd; strev

dem

dem strax ind i de Helliges Tal, og der staaer de endnu. Men hvorledes det siden gik med Tyvene, og om de bleve samlede igien, har man ingen Efterretning havt om.

Den Tredie,

om den søde St. Mortens Melk.

Der boede en rig Bonde i en Landsbye, han havde svarlig mange Piger og Drenge. Nu begav det sig paa en St. Mortens Aften, at han gav sit Folk en Mortens Gaas, og havde tilbereedt et saare kosteligt Maaltid med sødet og stegt, Hans og Giæs, og Svinesteeg, dertil havde han frist tydsk Øl; hans Tienestefolk maatte allesammen være lystige og glade, og drikke dem drukne. Paa det sidste der Maaltidet var giort og Maden var taget af Bordet, bar Bondeqvinden et stort Siekar fuldt af sød Melk ind, det søbede de af med Skeer, og havde dermed deres fri Marked, besønderlig Konen, hun begyndte at øse i sig, ligesom Melken vilde undløbe hende. Bonden sagde: Sagte min kiere Grete, den Melk vil ellers giøre dig ondt naar du gaaer til Sengs. Hun skiøttede intet om hans Ord, men spiste des fastere af Melken. Men som alle Folkene vare gangne til Sengs, begyndte den ene Tersker om Natten saare at Torske, som han laae i Sengen, og begyndte at smaske med Munden, hvorover

over hans Staldbroder spurgte ham ad, hvad hannem skadde? Da sagde han hannem af sin store Torst: tie stille, sagde den anden, jeg vil snart hielpe dig, fordi Melkhuset staaer endnu aabent; jeg vil gaae hen og hente os en god stor Botte Melk hid. Nu var Melkhuset næst op til det Kammer som Tersferne laae udi, og paa den anden Side var Bondens Kammer, det stod ogsaa aabent. Som nu Tersferen eне var kommen i Melkehuset, ledte han saa længe, til han fandt Melken, saa drak han sig et tæt Liv fuldt deraf, derefter tog han en stor Botte fuld, som han vilde bringe sin Staldbroder, til at lædske sig paa; men da han gik ud af Melkehuset, og meente at gaae til sit eget Kammer, saa gik han ind i Bondens, da laae Bondekonen og havde vendt R.. pen ud til Gulvet, og laae nøgen. Men Tersferen meente, at det havde været hans Kammerat, og at han var falden i Søvn, og bød hende Melken til R...., i det samme lod hun en liden F.s gaae fra sig, saa at hun blæste lidet med Enden. Tersferen sagde: du Giæk, hvi blæser du paa den kolde Melk, den er jo ikke saa heed, at du har fornøden at blæse paa den; jeg troer at du er endnu fuld af det Øl du drak i Aftes. I det samme undgik Bondeqvinden end en blæsendes F.s. Da blev Tersferen vred og sagde: hvad, giør du Giæk nar af mig med din Blæsen? Melken er jo dog kold nok, og tog saa Melken, menendes at han vilde slaae sin Staldbroder det i Ansigtet, saa slog han Bondeqvinden dermed i R..pen. Deraf vognede Konen, og vidste

ikke hvorledes det var hende gaaet, hun teede sig ilde derved: Bonden vognede ogsaa, og spurgde hende, hvad hun skadde: O vee, sagde Qvinden, jeg veed ikke hvorledes det er tilgaaet, men jeg ligger saare vaad i Sengen. Bonden svarede: sagde jeg det ikke nok i Aftes, da du aad saa megen Melk? Dig skeer nu Ret. Tersk̄eren sneg sig ud af Kammeret, og erfarede nu først, at han var gaaen vild, men kom dog lykkelig og vel ind igien til sin Staldbroder, som var saare vred paa hannem, og spurte, hvor han var saa længe, Tørsten maatte i saa lang Tid forgaaet mig ti gange. Kiere Staldbroder! sagde denne, du veedst ikke hvor det er mig gaaet: da jeg vilde gaae ud af Melkehuset med Melken, kom Bondeqvinden mig i Møde, skieldte mig for en Tyv, forfulgte mig, endog hun vidste ikke hvem jeg var; men paa det hun ikke skulde forfølge mig til jeg kom i Kam̄eret ind, og faae at vide hvo det var, tog jeg Melken og slog hende dermed i Ansigtet, derfor kommer jeg og haver ingen Melk med mig.

Saaledes bedrog den Tersker Qvinden i Sengen, og fik sin Kammerat til at troe alt det han sagde for hannem.

Tvende

meget besynderlige

Begivenheder,

som siges

at være passeret i Nørre-Jylland,

dog paa forskiellige Steder

og af ulige Indhold.

Den Første:

om Lars Bonde og Peder Smed.

Den Anden:

om en Møller og tvende Brødre.

Trykt i dette Aar.

O tænk, du unge, muntre Dreng!
Paa gamle Mand og syge Seng;
Betænk, Guds Forsyn er i din Lykke,
Og ej dit eget daarligt Tykke.

Tvende fattige Drenge, Lars og Peder, udi Salling, en Provinds i Jylland, havde indgaaet et fortroeligt Venskab, og ved alle Leiligheder aabenbarede de deres Tanker for hverandre.

Deres Forretninger var det eensomme Hyrdelevnet paa Marken om Sommeren; og for at give Tiden en hastig Afskeed, og forsøde deres Besværligheder, fandt de en uskyldig Fornøielse i at fremsætte for hinanden deres Tanker, nu eet, nu et andet angaaende, og høre hinandens Betænkninger. Iblandt andet saadant kommer de og i Samtale om: hvilken Tid i deres Alder der var bedst og ønskeligst til at nyde timelig Lykke og Velstand udi?

Lars

Lars havde de Tanker, at Ungdom og Manddom var den ønskeligste Tid; thi da kunde man ret nyde sin Lykke med Fornøielse, og havde, som man siger, Smag i det, man nød. Derimod syntes han, at, naar man blev gammel, saa havde man ingen Fornøielse i nogen Ting, ingen Smag, ingen synderlig Følelse, og derfor kunde det efter hans Tanker være det samme, hvordan man havde det i Alderdommen, siden Alderdommen selv er kummerlig, ihvor gode Omstændigheder man end ellers havde.

Peder derimod var af andre og saadanne Tanker: At det var best, at nyde Velstand og have tilstrækkelig Ophold i sin Alderdom; thi da vare Kræfterne mindre til at kunde selv erhverve noget, og Legemet emfindtligere ved at taale Møie og Trang. I Ungdommen kunde man taale at lide ondt, ja endog forsøde sin Lidelse ved den Tanke og det Haab, at det i den tilkommende Tid kunde forandre sig og blive bedre; men i Alderdommen syntest ham, intet saadant Haab at være tilbage.

Denne Samtale havde disse tidt indbyrdes, dog aldrig kunde blive enige i benævnte deres Tanker og Slutninger. Hvad skeer? den ene, nemlig Lars, som idelig

paastod, at det var best, at være lykkelig i sin Ungdom og Manddom; han bliver i den tidligste Alder en velhavende Bonde og Gaardmand i Salling. — Den anden lærer Smedehaandværk, og endelig sætter sig ned som Smed paa Den Mors, der ligger lige over for Salling til Norden og Vesten. Denne var, uagtet al sin Sparsommelighed i Levemaade og Flittighed i Arbeide, dog i mange Aar, og sin Alders beste Tid, en meget fattig og trængende Mand; ja saa fattig, at han endog nød dette for Verden saa foragtelige Tilnavn: den fattige Peder Smed paa Morsøe. Imidlertid svømmer Lars Bonde i Rigdom, og ej mindre Vellyst og Overdaadighed; ja ligesom Peders Armod og Hunger tog til, saa tog dennes Rigdom og Vellystighed til.

Saadan gaaer deres Alder for dem begge indtil de bliver ongefær 60 Aar, da skeer en merkelig Forandring. Lars, som nu var alle sine Naboer forbi i Velstand, han drømte en Nat, at een kommer til ham og siger: Jeg flytter fra dig. For denne gang faldt ham ind, at spørge: Hvor flytter du hen? Svaret blev: Til den fattige Peder Smed paa Morsøe.

Den-

Denne saa alvorlige Drøm hukker Lars nøie; dog beslutter han, intet at tale derom, førend han havde seet Opfyldelsen deraf. Og den seer han ikke længe derefter. Alt begynder nu at mislykkes ham, og inden faa Aar er hans Velstand alt paa Knæerne, ja saa dybt sunken, at han seer sig nødt til i Tide at redde sit eneste Haab, og maaskee sin Afgud, nemlig: nogle Kroner og noget klingende Myndt. Disse kiere Penge veed han paa ingen sikrere Maade at giemme, endsom at hugge dem ind i en stor Træ-Blok, der stod i hans Gaard; og dette lykkedes ham saa vel, at han fik Pengene saa tæt pakkede og Blokken saa ukiendelig tilspundet, at de hverken ved deres klingende Lyd inden i Blokken kunde høres, ej heller kunde sees uden til, at Blokken var hulet og tilspundet. Men forgiæves at skiule noget for den Alvidende. — Dette Haab, eller disse Penge havde Forsynet og besluttet at skille ham ved, som skeete saaledes: En forbiløbende Aae, og en Vandflod om Vinteren af den optøede Snee, brød ind i hans Gaard om Natten og bortførte denne hans Skat, og førte den ned i Limfiorden, som laae i Nærheden neden for hans Gaard. Kort at sige: nu var vor rige

Lars

Lars Bonde saa forarmet, at han maatte gaae fra sin Gaard, og ikke længe derefter saae han ingen anden Næringsvei for sig, end at gribe til Bettelstaven.

I disse Aaringer var Peder Smed paa Morsøe begyndt at reise sig af sin Armod, og var nu alt en rig og velhavende Mand.

Vi vil ikke opholde os ved, at undersøge alle de Midler og Maader Forsynet herudi har betient sig af. Vi veed, det er en let Sag for den Alvidende, at giøre en Rig fattig, og en Fattig rig. Nok er det, saadan var nu begges Tilstand. Den fordom rige Lars Bonde var nu en Betler, og Peder Smed en rig Mand.

Lars Bonde, som nu alt havde seet Opfyldelsen af sin Drøm paa sig selv, han kom nu i sin Armod i Tanker om sin gode gamle, ja Ungdoms Ven, Peder Smed, og ønskede selv at see, hvor vidt hans Drøm, i Henseende til denne, ogsaa virkelig gik i sin Opfyldelse. Han havde hørt meget i sin Velstand tale om dennes Armod, der var bleven som et Ordsprog baade paa Morsøe og i Salling; og i den Tid havde Lars Bonde vel andet at tænke paa, end at besøge saa fattig en Ven. Men nu havde han og siden hørt, at Peder Smed var kommen i Velstand, og hvor beqvem

en

en Tid var denne til en Besøg? Han lader sig sætte over Fiorden, kommer til Peder Smed, og finder alt efter Rygtet. De kiender hverandre, og fornøier sig ved, at erindre deres sorgløse Ungdoms Dage, og fortælle hinanden, hvad der siden var hændet dem.

Udi nogle Dage opholdte Lars sig hos denne sin Ven, og endnu ikke seet Peders Værksted eller Smedehuus; men endelig kommer han og der, og hvilken Forundring møder ham ved første Indtrædelse? Just der seer han sin forhen omtalte Blok at staae under Peders Ambolt. Spørgsmaalet bliver da: Hvor Peder havde bekommet denne Blok, siden saadan Træ er rart, og sielden at faae der til Lands? Peder, uvidende om Blokkens indvortes Rigdom, fortæller den hele uskyldige Sandhed, nemlig: at han for nogle Aar siden havde funden den en Morgen tidlig paa Strandbreden, dreven op i Land af Fiorden, og var ham ikke en liden Skat, for derpaa at sætte sin Ambolt.

Efter nogen grublende Taushed kalder Lars sin Ven til en Side, og i Cenrum fortæller ham Blokkens indvortes Rigdom, nævner ham den fulde Summa, som skulde findes derudi, og betegner ham saa tyde-

lig,

lig en Deel af de Myndtsorter, som var deriblant; saa Peder paa ingen Maade kunde fatte tvivle om, at Blokken og Pengene jo eengang havde hørt Lars til, ifald det befandtes saaledes. — Ved Aabningen befindes alt efter hvad Lars havde sagt derom, og nu var Peder fuldkommen overbeviist, at Pengene hørte Lars til.

Alt for redelig og følsom var da hans Gemyt til, at han vilde under nogen Slags Skinret beholde eller tilegne sig det der tilhørte en anden. Han paastod da alvorlig: Lars skulde ansee det for en Guds Forsyn, at han igien har funden sine Penge, beholde dem for sig selv, og med Tak til Forsynet nyde got af dem i sin Alderdom. Men denne var ikke at formaae dertil, og maaskee man kunde giette, at Fortrydelse paa Forsynet giorde hans Hierte haard, og ligesom for stolt til, nu mere at annamme nogen Forsynets Gave. O gruelig Beslutning.

Efter nogen Tids Forløb vilde Lars nu endelig igien til at reise, og alle Peders Tilbud om blivende Sted for ham hos sig; om Pengene selv at beholde, og altsaa videre, vil Lars ingenlunde tage imod.

Pe-

Peder, ret bekymret over, at see en Ven i saa slet Tilstand, og tillige at være saa ubetænksom i sin egen Velfærds Sag, lægger Raad op med sin Hustrue; hvorledes de dog paa en hemmelig Maade kunde lade ham faae nogle af Pengene med sig, hvilke de tænkte, han da nok siden, naar han fandt dem, skulde skiønne paa, at være gode at hielpe sig med i paakommende Nød og Mangel. At nøde ham dem paa, var forsøgt og forgieves, og at lægge dem i hans Tiggerpose, ham uvidende, var befrygtelig, at Pengene kunde tabes eller bortstiæles, og ej komme ham til Gavn. Konen paafinder da dette Raad: Hun bager et Brød, som hun vilde give ham med paa Reisen, og inden i samme lagde hun 10 Rigsdaler. Dette kunde efter hendes Tanker aldrig slaae Feil, at, naar han skar Brødet, han da og maatte finde Pengene, og derved kiende Guds Forsyn, og tillige deres oprigtige Venskab og gode Hensigt til hans Velfærds Fremme.

Ved Afskeden tog han imod dette Brød og andre Levnetsmidler, som de gav ham med paa Reisen. Men saasnart han kom ud paa Veien, syntes ham, at Brødet faldt for tungt at bære. Sluttelig, han har tænkt, som mange andre slettænkende

Tig-

ikke hvorledes det var hende gaaet, hun teede sig ilde derved; Bonden vognede ogsaa, og spurgde hende, hvad hun skadde: O vee, sagde Qvinden, jeg veed ikke hvorledes det er tilgaaet, men jeg ligger saare vaad i Sengen. Bonden svarede: sagde jeg det ikke nok i Aftes, da du aad saa megen Melk? Dig skeer nu Ret. Tersker en sneg sig ud af Kammeret, og erfarede nu først, at han var gaaen vild, men kom dog lykkelig og vel ind igien til sin Staldbroder, som var saare vred paa hannem, og spurte, hvor han var saa længe, Torsten maatte i saa lang Tid forgaaet mig ti gange. Kiere Staldbroder! sagde denne, du veedst ikke hvor det er mig gaaet: da jeg vilde gaae ud af Melkehuset med Melken, kom Bondeqvinden mig i Møde, skieldte mig for en Tyv, forfulgte mig, endskiøndog hun vidste ikke hvem jeg var; men paa det hun ikke skulde forfølge mig til jeg kom i Kammeret ind, og faae at vide hvo det var, tog jeg Melken og slog hende dermed i Ansigtet, derfor kommer jeg og haver ingen Melk med mig.

Saaledes bedrog den Tersker Qvinden i Sengen, og fik sin Kammerat til at troe alt det han sagde for hannem.

Tvende
meget besynderlige
Begivenheder,
som siges
at være passeret i Nørre-Jylland,
dog paa forskiellige Steder
og af ulige Indhold.

Den Første:

om Lars Bonde og Peder Smed.

Den Anden:

om en Møller og tvende Brødre.

Trykt i dette Aar.

O tænk, du unge, muntre Dreng!
Paa gamle Mand og syge Seng;
Betænk, Guds Forsyn er i din Lykke,
Og ej dit eget daarligt Tykke.

Tvende fattige Drenge, Lars og Peder, udi Salling, en Provinds i Jylland, havde indgaaet et fortroeligt Venskab, og ved alle Leiligheder aabenbarede de deres Tanker for hverandre.

Deres Forretninger var det eensomme Hyrdelevnet paa Marken om Sommeren; og for at give Tiden en hastig Afskeed, og forsøde deres Besværligheder, fandt de en uskyldig Fornøielse i at fremsætte for hinanden deres Tanker, nu eet, nu et andet angaaende, og høre hinandens Betænkninger. Iblandt andet saadant kommer de og i Samtale om: hvilken Tid i deres Alder der var bedst og ønskeligst til at nyde timelig Lykke og Velstand udi?

Lars havde de Tanker, at Ungdom og Manddom var den ønskeligste Tid; thi da kunde man ret nyde sin Lykke med Fornøielse, og havde, som man siger, Smag i det, man nød. Derimod syntes han, at, naar man blev gammel, saa havde man ingen Fornøielse i nogen Ting, ingen Smag, ingen synderlig Følelse, og derfor kunde det efter hans Tanker være det samme, hvordan man havde det i Alderdommen, siden Alderdommen selv er kummerlig, ihvor gode Omstændigheder man end ellers havde.

Peder derimod var af andre og saadanne Tanker: At det var best, at nyde Velstand og have tilstrækkelig Ophold i sin Alderdom; thi da vare Kræfterne mindre til at kunde selv erhverve noget, og Legemet emfindtligere ved at taale Møie og Trang. I Ungdommen kunde man taale at lide ondt, ja endog forsøde sin Lidelse ved den Tanke og det Haab, at det i den tilkommende Tid kunde forandre sig og blive bedre; men i Alderdommen syntest ham, intet saadant Haab at være tilbage.

Denne Samtale havde disse tidt indbyrdes, dog aldrig kunde blive enige i benævnte deres Tanker og Slutninger. Hvad skeer? den ene, nemlig Lars, som idelig

paastod, at det var best, at være lykkelig i sin Ungdom og Manddom; han bliver i den tidligste Alder en velhavende Bonde og Gaardmand i Salling. — Den anden lærer Smedehaandværk, og endelig sætter sig ned som Smed paa Øen Mors, der ligger lige over for Salling til Norden og Vesten. Denne var, uagtet al sin Sparsommelighed i Levemaade og Flittighed i Arbeide, dog i mange Aar, og sin Alders beste Tid, en meget fattig og trængende Mand; ja saa fattig, at han endog nød dette for Verden saa foragtelige Tilnavn: den fattige Peder Smed paa Morsøe. Imidlertid svømmer Lars Bonde i Rigdom, og ej mindre Vellyst og Overdaadighed; ja ligesom Peders Armod og Hunger tog til, saa tog dennes Rigdom og Vellystighed til.

Saadan gaaer deres Alder for dem begge indtil de bliver ongefær 60 Aar, da skeer en merkelig Forandring. Lars, som nu var alle sine Naboer forbi i Velstand, han drømte en Nat, at een kommer til ham og siger: Jeg flytter fra dig. For denne gang faldt ham ind, at spørge: Hvor flytter du hen? Svaret blev: Til den fattige Peder Smed paa Morsøe.

Den-

Denne saa alvorlige Drøm husker Lars nøie; dog beslutter han, intet at tale derom, førend han havde seet Opfyldelsen deraf. Og den seer han ikke længe derefter. Alt begynder nu at mislykkes ham, og inden faa Aar er hans Velstand alt paa Knæerne, ja saa dybt sunken, at han seer sig nødt til i Tide at redde sit eneste Haab, og maaskee sin Afgud, nemlig: nogle Kroner og noget klingende Myndt. Disse kiere Penge veed han paa ingen sikrere Maade at giemme, endsom at hugge dem ind i en stor Træ-Blok, der stod i hans Gaard; og dette lykkedes ham saa vel, at han fik Pengene saa tæt pakkede og Blokken saa ukiendelig tilspundet, at de hverken ved deres klingende Lyd inden i Blokken kunde høres, ej heller kunde sees uden til, at Blokken var hulet og tilspundet. Men forgiæves at skiule noget for den Alvidende. — Dette Haab, eller disse Penge havde Forsynet og besluttet at skille ham ved, som skeete saaledes: En forbiløbende Aae, og en Vandflod om Vinteren af den optøede Snee, brød ind i hans Gaard om Natten og bortførte denne hans Skat, og førte den ned i Limfiorden, som laae i Nærheden neden for hans Gaard. Kort at sige: nu var vor rige

Lars

Lars Bonde saa forarmet, at han maatte gaae fra sin Gaard, og ikke længe derefter saae han ingen anden Næringsvei for sig, end at gribe til Bettelstaven.

I disse Aaringer var Peder Smed paa Morsøe begyndt at reise sig af sin Armod, og var nu alt en rig og velhavende Mand.

Vi vil ikke opholde os ved, at undersøge alle de Midler og Maader Forsynet herudi har betient sig af. Vi veed, det er en let Sag for den Alvidende, at giøre en Rig fattig, og en Fattig rig. Nok er det, saadan var nu begges Tilstand. Den fordom rige Lars Bonde var nu en Betler, og Peder Smed en rig Mand.

Lars Bonde, som nu alt havde seet Opfyldelsen af sin Drøm paa sig selv, han kom nu i sin Armod i Tanker om sin gode gamle, ja Ungdoms Ven, Peder Smed, og ønskede selv at see, hvor vidt hans Drøm, i Henseende til denne, ogsaa virkelig gik i sin Opfyldelse. Han havde hørt meget i sin Velstand tale om dennes Armod, der var bleven som et Ordsprog baade paa Morsøe og i Salling; og i den Tid havde Lars Bonde vel andet at tænke paa, end at besøge saa fattig en Ven. Men nu havde han og siden hørt, at Peder Smed var kommen i Velstand, og hvor beqvem

en

en Tid var denne til en Besøg? Han lader sig sætte over Fiorden, kommer til Peder Smed, og finder alt efter Rygtet. De kiender hverandre, og fornøier sig ved, at erindre deres sorgløse Ungdoms Dage, og fortælle hinanden, hvad der siden var hændet dem.

Udi nogle Dage opholdte Lars sig hos denne sin Ven, og endnu ikke seet Peders Værksted eller Smedehuus; men endelig kommer han og der, og hvilken Forundring møder ham ved første Indtrædelse? Just der seer han sin forhen omtalte Blok at staae under Peders Ambolt. Spørgsmaalet bliver da: Hvor Peder havde bekommet denne Blok, siden saadan Træ er rart, og sielden at faae der til Lands? Peder, uvidende om Blokkens indvortes Rigdom, fortæller den hele uskyldige Sandhed, nemlig: at han for nogle Aar siden havde funden den en Morgen tidlig paa Strandbreden, dreven op i Land af Fiorden, og var ham ikke en liden Skat, for derpaa at sætte sin Ambolt.

Efter nogen grublende Taushed kalder Lars sin Ven til en Side, og i Eenrum fortæller ham Blokkens indvortes Rigdom, nævner ham den fulde Summa, som skulde findes derudi, og betegner ham saa tydelig,

lig en Deel af de Myndtsorter, som var deriblant; saa Peder paa ingen Maade kunde fatte tvivle om, at Blokken og Pengene jo eengang havde hørt Lars til, ifald det befandtes saaledes. — Ved Aabningen befindes alt efter hvad Lars havde sagt derom, og nu var Peder fuldkommen overbeviist, at Pengene hørte Lars til.

Alt for redelig og følsom var da hans Gemyt til, at han vilde under nogen Slags-Skinret beholde eller tilegne sig det der tilhørte en anden. Han paastod da alvorlig: Lars skulde ansee det for en Guds Forsyn, at han igien har funden sine Penge, beholde dem for sig selv, og med Tak til Forsynet nyde got af dem i sin Alderdom. Men denne var ikke at formaae dertil, og maaskee man kunde giette, at Fortrydelse paa Forsynet giorde hans Hierte haard, og ligesom for stolt til, nu mere at annamme nogen Forsynets Gave. O gruelig Beslutning.

Efter nogen Tids Forløb vilde Lars nu endelig igien til at reise, og alle Peders Tilbud om blivende Sted for ham hos sig; om Pengene selv at beholde, og altsaa videre, vil Lars ingenlunde tage imod.

Pe-

Peder, ret bekymret over, at see en Ven i saa slet Tilstand, og tillige at være saa ubetænksom i sin egen Velfærds Sag, lægger Raad op med sin Hustrue; hvorledes de dog paa en hemmelig Maade kunde lade ham faae nogle af Pengene med sig, hvilke de tænkte, han da nok siden, naar han fandt dem, skulde skiønne paa, at være gode at hielpe sig med i paakommende Nød og Mangel. At nøde ham dem paa, var forsøgt og forgieves, og at lægge dem i hans Tiggerpose, ham uvidende, var befrygtelig, at Pengene kunde tabes eller bortstiæles, og ej komme ham til Gavn. Konen paafinder da dette Raad: Hun bager et Brød, som hun vilde give ham med paa Reisen, og inden i samme lagde hun 10 Rigsdaler. Dette kunde efter hendes Tanker aldrig slaae Feil, at, naar han skar Brødet, han da og maatte finde Pengene, og derved kiende Guds Forsyn, og tillige deres oprigtige Venskab og gode Hensigt til hans Velfærds Fremme.

Ved Affskeden tog han imod dette Brød og andre Levnetsmidler, som de gav ham med paa Reisen. Men saasnart han kom ud paa Veien, syntes ham, at Brødet faldt for tungt at bære. Sluttelig, han har tænkt, som mange andre slettænkende

Tiggere, at de faaer vel et Stykke Brød, hvor de kommer, og det er efter deres Tanker ofte det ringeste, man kan give dem. Han besluttede altsaa hos sig selv, at sælge Brødet; Pengene vare bedre at føre. I disse Tanker bærer han Brødet, indtil han kommer til det sidste Huus i Byen, der gaaer han ind, og sælger oftbemeldte Brød til Konen i Huset for 6 Skilling, og derpaa gaaer sin Vei.

Konen, som kiøbte Brødet, syntes hun havde giort et priseligt Kiøbmandskab, og vilde, da hendes Mand kom hiem, fornøie baade ham og sig selv, ved at vise ham, hvilket stort Brød hun havde kiøbt af en Tigger for 6 Skilling. Manden, isteden for at rose Konens Handelskab, laster det, og siger med mange haarde Ord, at hun havde handlet taabelig, da hun jo lettelig kunde skiønne, at Brødet maatte ikke være igiennembaget, siden det var saa usædvanligt tungt. I denne uventede Fortredelighed husker Konen, Tiggeren havde sagt, at dette Brød var ham givet af Peder Smed der i Byen, og som hun tillige huskede, at Peder Smed just havde et laant Brød tilgode hos dem, saa var her nu en beqvem Leilighed til at

faae

faae samme betalt, da han ikke kunde være sig ved, at tage imod sit eget Brød.

Dette hendes Forslag stillede Manden tilfreds; og Peder Smed faaer altsaa igien sit Brød tilligemed Pengene, som han saa kierlig havde tiltænkt den betlende Lars Bonde.

I nogle Aar derefter kunde Peder Smed aldrig opspørge sin Ven Lars, førend han endelig fager at vide, at denne var død i de fattigste og useliste Omstændigheder.

Peders Velstand varede ved, og forandredes ikke, førend Døden i en god Alderdom omskiftede Livet og bragte Legemet til Graven.

Saadan en Fortælling, gunstige Læsere, er mig mundtlig fortalt af troværdige Folk, som en virkelig Tildragelse og rigtig Sandhed. Jeg seer ei heller noget saa urimeligt derudi, at man jo gierne kan tænke sig det saaledes at være tilgaaet. Dog enten Fortællingen er sandfærdig eller opdigtet; saa er her Lærdomme til Opbyggelse at uddrage, og disse ere efter mine Tanker følgende:

1) At

1) At agte, hvor ulige Gemyts Beskaffenhed der var hos disse tvende Personer, Lars og Peder. — Den første var unægtelig, efter alle de Træk Fortællingen giver os til hans moralske Charakter, af et letfærdigt og forfængeligt Gemyt, ganske indtagen af det Sandselge, og den bedragende Verdens Kierlighed. Thi derfor vilde han just være lykkelig i Ungdom og Manddom, for at føle sig i Verdens Glæde og syndige Vellyst. Han tænkte, som, desværre, endnu mange unge Mennesker, at de ere ikke fødde til andet, end til at fornøie sig. Og som deres Forældre har i Barndommen givet dem Tid til Spøg og Leeg, ja givet dem Dukketøi at fornøie sig med; saa ere de endog i en skiønsommere Alder maaskee endnu saare lidet forstandigere, og vil af Guds Forsyn paa sin Maade endnu fordre det samme; det skal alt være Leeg og Lyst, og vil Forsynet ikke rette sig efter deres Smag, saa ere de fortrydelige og vrangvillige.

See! saadan synes og Larses Opførsel i Modgang og Fattigdom. Nu ere Guds og Menneskers Velgierninger ligesom intet agtede af ham, nu er han fortrydelig og vrangvillig, og vil Gud ikke lade ham være den rigeste, da er han for stolt, at agte

Krum=

Krummer for Brød, og at takke for en middelmaadig Lykke og Understøttelse i Armod. Kort sagt: han er af det Slags Mennesker, der ligesom ganske drukne sig selv i deres timelige Omstændigheder, enten disse saa ere fattige eller rige.

Peder derimod var af en anden Tænkemaade og Gemyts Beskaffenhed. Han var mere sindig og alvorlig, bedre betænkte sine Ord og Ønsker. Han vidste, der fulgte Møie og Besværlighed med Livet, og det gamle Bud: i sit Ansigtes Sveed at æde sit Brød, vilde han troelig adlyde. Dette ene ønsker han kun: At, naar han blev gammel og Kræfterne toge af, han da maatte finde Trøst og Ophold! Et Ønske, lignende Davids Ønske: At Gud indtil Alderdommen og de graae Haar ikke vilde forlade ham, eller slaae Haanden af ham! Han er fattig, og dog ikke overgiver Haabet eller taber Modet. Han troer Herren, og bliver ved sit Arbeide. Han bliver rig, og endnu den samme — endnu frie for Gierrighed — endnu en troefast Ven — endnu en kierlig Ægtefælle, og endnu arbeidsom i sit Kald, saavidt Kræfterne vilde tillade. — Kiere! slut heraf, at det er ikke saa meget Menneskenes udvortes Vilkaar, der foraarsager disse eller

hine

hine Laster og Udsvævelser, som det Menneskenes indvortes Hierters Beskaffenhed, der virkelig foraarsager de og de Laster, der ellers synes ret som egne at være, nu til Rigdom, nu til Fattigdom. Det er i saafald med Mennesker, som i Naturens Rige med visse Dyr og Orme. Den Føde, der forvandles hos et Slags Dyr til en sund Næringssaft, forvandles hos et andet Slags til en dræbende Forgift. — Saadan og i bemeldte Henseende med dig, o Menneske!

2) Seer vi og her Guds forunderlige Forsyn. — Jeg behøver vel neppe at sige oplyste Christne, at ved det, der i Fortællingen kaldes Lykke, forstaaes intet andet, end Guds styrende Forsyn. Saa, naar man tænker sig en Person, der kom under Navn af Lykken til Lars i Drømme, og truer at flytte fra ham, vil dette sige: At den Godhed og Naade Lars hidindtil i det Timelige havde nydt af Guds Forsyn, skulde nu for endeel ophæves, og vises mod en anden. Videre seer vi og heraf Forsynets Retfærdighed, i at giengielde enhver sine egne Tanker, Ønsker og Opførsel, og om det af hine glemmes, er det dog i Erindring hos den Alvidende. Vi kunde og heraf lære, at timelig Rigdom

og

og Velstand er ikke alletider et vist Beviis paa Herrens Naade; men og ofte tildeels nogle i Vrede. Den Alvidende kiender dem nøie, altsaa kiender og, at de bedres ikke heller, om han nægter dem det. De faaer da det, de ønsker for en Tid; men til deres Ulykke. — O skiønner heraf, at det er vor Lykke, at ikke vi, men den Almægtige raader. Og lader ham da og raade upaaanket af vore egne daarlige Ønsker. Thi overlader han os til os selv og vore Ønsker, da maatte det uden Tvivl gaae os, som naar uforstandige Børn selv maae raade i Huusholdningen, og tage for sig, hvad de lyster, da skeer det ofte, at de fortærer til deres Davre det, de skulde have til deres Aftens-Mad, og maae derover gaae hungrige til Sengs.

Endelig seer vi og her Exempel paa Forsynets saa alvise, som mægtige Bestyring. Lars giemme sine Penge, og hvo vil der finde dem, eller skille ham af med dem? Dog dette skeer paa en Maade, han aldrig kunde tænke sig. Pengene svømmer nu i det vilde Hav, og hvor de skal lande, vil man vel sige, er en Slumpe-Lykke. O nei! det er Forsynets Bestyring: disse Penge har den Almægtige tiltænkt Peder Smed. Lars kunde igien faaet sine Penge; men nu

har

har han hverken Hierte eller Forstand til at eie dem. Lars sælger 10 Rigsdaler for 6 Skilling, og der, hvor man kiøbte dem, kom, efter Ordsproget, Lykke ind ad lukte Dørre. Men det gik der, som, desværre, endnu mange Steder: Manden og Hustruen kunde ikke foreenes om deres Lykke, derover viger Velsignelsen bort; ja disse giøre sig ret Umage for, at optænke en Maade, paa hvilken de kunde skille sig ved deres Lykke. Pengene, efter al saadan forvildet Gang, vises da hiem igien til sin, af Forsynet bestemte Eiere.

Jeg kunde endnu, denne Post angaaende, uddrage flere Lærdomme. Men jeg haster, for at advare hine, ja mange, jeg seer, der slaaer sig ganske til Roelighed i et faldfærdigt Huus; jeg mener disse, der alt for meget stoler paa deres timelige Lykke og Velstand. — O Kiere! erindre dig da ved denne Fortælling, og drag dig endnu for det

3) heraf denne Lærdom og Advarsel: At timelig Lykke og Velstand er foranderlig og ubestandig. — Vi maatte sige med Prædikeren: Det er altsammen idel Forfængelighed; og intet er saa got og ønskeligt for os i det Verdslige, at jo dette ene altid mangler, nemlig Bestandighed. Det er

derfor

derfor heel artigt, vi læser om en tapper og fornuftig Mand, at, da han var i stor Naade hos sin Konge, og nød alletider større og større Velgierninger af ham, blev han engang tilspurgt: Hvad han vel mere kunde ønske? hvorpaa han svarede: Han ønskede sig intet mere, end et Søm, nemlig dertil, at han med samme kunde nagle Lykkens Hiul fast, og holde det, at det ikke skulde kaste ham, som nu havde det øverste Sted, ned igien. Men dette Ønske er forgieves, dette Søm har endnu ingen kundet finde. De jordiske og timelige Ting bliver altid Ubestandighed underkastede; og vel os, om vi vil finde os derudi, og saadan eie og bruge det, at vi med et taaligt Sind kan miste det, naar den Almægtige behager, at skille os fra det, eller det fra os.

Ligeledes maae vi og heraf drage os til Eftertanke: At Modgang og Velstand kan og forandre sig, ja hastig forandre sig. Saa forandres Josephs Trængsel og Fængsel i Egypten — saa Jobs Armod og Sygdom — saa Davids Landflygtighed — og fleres, hvilke saavel Skriften, som egen Erfaring viser os i denne Sag til Exempler paa Guds naadige og almægtige Forsyn. — Vi maatte deraf lære, ei at

lade Modet falde, ei at tabe Haabet, endog i de største og langvarigste Gienvordigheder. Velbetænkende, den Almægtige kan hastig forandre det. Og om han end bier, ja bier længe med sin Hielp, saa giør han det dog ikke, for at plage os, men for at lære os, baade ved Faren og ved Frelsen, lære os denne store og betydellige Lectie: Herren er min Hielpere!

Endnu til Slutning, og for det 4) saa vilde den Unge af Fortællingen tage sig denne Lærdom og Formaning: Vær ubekymret for, o unge Menneske! hvor æret, rig og mægtig Forsynet i den tilkommende Tid vil giøre dig. Ansee det endog for en Lykke, at det Tilkommende er i saa Maade skiult for dig. Thi skal du blive meget lykkelig, og du med fuld Vished kunde forud see din lykkelige Skiæbne; o hvor megen Fare og Fristelse vilde just dette blive for dig til Hovmod, Ladhed og Sikkerhed. Og ligeledes paa den anden Side: Dersom Forsynet har lagt Plan til megen Modgang og Gienvordighed for dig, og du paa eengang kunde oversee alt dette; vist vilde Nydelsen af det nærværende Gode ikke smage dig, og vist vilde du blive mismodig, ja maaskee ganske fortvivle. — Got er det da: vi veed ikke, hvordan vor Lykke og

Brød

Brød skal skieres for os til vor Død; men den Alvidende veed det, og han uddeler det til os paa en Tid, som ham best synes, og er den behageligste og beste Tid. — Derfor haab paa Herren i dit ganske Hierte, og forlad dig ikke paa din Forstand, som Salomon formaner udi Ordsprogenes Bogs 3 Cap. 5 V. Arbeid flittig i dit Kald! beed andægtig! hold din Ungdoms Veiene! og lad saa Gud raade for Resten.

Den Anden.

To Jydske Brødre, som hedde Franz og Jesper, havde arvet endeel Midler, og havde derfor besluttet at leve som Pebersvenne deres hele Levetid; thi de troede, at Fruentimmer i disse Tider ere saa forfængelige, at de elsker en nyemodens Pels højere end en god Mand, og et glimrende Bal mere end et lykkeligt Ægteskab. Disse to Brødre havde sat sig for at leve ret sparsommelig, og derved samle en stor Capital, hvoraf Renterne efter deres Død skulle tilfalde Jomfruer, som satte deres største Ære i Dyd og Ærbarhed, og Koner, hvis største Glæde er at behage deres Mænd. Men hvor er den rare Fugl Phoenix, sagde Franz? den skal være i Arabien, sagde

Jesper,

Jesper, det maa være, svarede Franz, thi hos os er den ikke. Nu kan enhver høre, hvad for egensindige Knegte disse to Brødre har været; og vist er det, at jeg paa det smukke Kiøns Vegne er saa vred paa dem, at jeg sandelig ikke vilde værdige deres Navne at nævnes i mine Blade, naar de ikke havde spillet en alt for gierrig Møller et særdeles løierligt og latterligt Puds, som jeg her vil fortælle.

Disse to (med Respect at sige) Pebersvenne havde engang laant en Vogn af deres Naboe for at kiøre til Mølle med et par Tønder Rug: Naboen havde advaret dem, at de skulde passe vel paa, at Mølleren ikke kom til at bruge sit Toldkar for grovt, thi han var en Skalk.

De kiørte derpaa afsted, og da de kom til Møllen, saae Jesper over Gierdet i Haugen to forliebte Folk, som spøgte under et stort Pæretræ, hvilket han lagde Mærke til. Men da de kom paa Møllen, passede de saa vel paa med min gode Møller, at det var ham umueligt at beskubbe dem, dersom han ei fandt paa et Puds; hvorfore han gaaer ud og tager Tøiet af deres Heste og stikker dem nogle Nælder og Tidsler under Rumpen: strax blev Hestene løbske og dansede ad Marken i fuld Galop: den ærtige

Møller

Møller gaaer op til de forsigtige Brødre og siger: staaer I her bitte Børn? og begge Jeres Heste har smøiet af sig og løber der ude paa Marken alt hvad Tøiet kan holde. Her fik Franz og Jesper andet at giøre end at passe paa Toldkarret, de løb efter deres Heste og fik dem langt om længe fat, men saasom det var bleven mørkt og ondt Veier inden de fik alting i Stand igien, maatte de bede Mølleren om Huus den Nat, som de og for Betaling fik. Da de nu havde spiist, gik Mølleren ud for at see til sin Mølle; Konen snakkede for sit spæde Barn og Møllerens smukke Datter og Karlen flottede engang til hverandre imellem ganske forliebte. Monsieur Jesper kiendte i dem det unge Par i Haugen, lugtede Stegen og brød sig om ingen Ting. Endnu engang saae Mølleren til sin Mølle, og saa blev der tænkt paa at gaae til Sengs. Nu stod der i samme Stue to vel opredte Senge jevnsides, den ene blev de fremmede Giester anviist, og den anden lagde Mølleren og hans unge Kone sig i, det lille Barn laae i en Vugge for ved Forældrenes, og Datteren i et Kammer næst ved, men Karlen havde sit Kammer et andet Sted; saaledes gik de allesammen skikkelig hen at sove. Men Jesper var uroelig og kunde ikke falde

i Søvn; thi han havde mærket, at Møllerens Datter havde kun lukket sin Dør paa klem, og siden han ingen Roe kunde faae, besluttede han at lede sig en anden Seng op, og da Møllerens Datter laae ene, meente han at denne smukke Pige undte ham nok Rum hos sig, og hvidskede til sin Broder hvad han havde i Sinde: bitte Broer! svarede Franz, bring os dog ingen Ulykke paa Halsen! Jesper brød sig om nichts, stod op og travede saalænge omkring i Mørke, at han rigtig traf ind til Pigen; og hun, som ligeledes var plaget af Uroe og Længsel, troede maaskee det var hendes egen Nisse, talte derfor Fanden dristig til: Hans! er det dig? skynd dig noget.

Den ærlige Jesper traf altsaa rigtig i Sengen, og Pigen hialp ham selv under Dynen: efter aflagde Complimenter hviskede Pigen saa sagte: Hans! du skulle aldrig troe hvor polisk Faeer; det var dog Synd han giorde ved de ærlige Karle i Dag, veed du vel, han stak deres Øg Nælder under Rumpen og jog dem ad Marken til, for at faae sin Told; men i al hans Klogskab blev han selv narret: thi han glemte ved dette Puds sin Nøgel i Pengeskabet, hvorfor jeg slap til og fik denne Tut, giem du

den

den til Snapstinget, saa skal vi min Troe leve got, Hans! Imidlertid kom den rette Hans, men Pigen troede det var en af de Fremmede, tog derfor sin Potte og gav ham dermed en kold og fugtig Afviisning, hvorved dette ulykkelige Spøgelse forsvandt.

Imidlertid den stakkels Franz laae og længtes efter sin Broder, vaagnede Møllerens unge Kone af den første Søvn og gik ud, maaskee for at see efter Sysltiernen. Nu fik Franz Kneb i Hovedet, stod op og flyttede Vuggen hen for sin Seng og lagde sig derpaa til Ro. Konen kom ind, og da hun ikke fandt Vuggen for sin Seng, troede hun at være gaaet feil i Mørke og krøb derfor i den Seng Vuggen stod for, hvor hun fandt sig saa vel fornøiet, at hun sagde: du er saa grumme lystig Faer!

Omsider begyndte det at dages og alle sov endnu roelig undtagen Møllerens Datter, hun vaagnede sin formente lystige Hans; thi nu torde hun ei længere beholde ham hos sig; han giorde hende endnu adskillige Complimenter, stod derpaa op og gik ind til sin Broder, men da han der traf Vuggen for Sengen, krøb han i den anden, og troede, det var hans Broder, vaagner

han derfor og siger: Franz! Mølleren troede, Konen snakkede i Søvne, og sagde: naa naa! hvad er det? Jesper ruskede i Mølleren og sagde: hvad meener du! Mølleren er den største Gavtyv. Men nu blev Mølleren først ret vaagen og begyndte at slaae paa den arme Jesper Slag i Slag; men Jesper var rask i Næverne og gav Mølleren lige for lige. Alle kom Hovedkulds ud af Sengen ved denne Tumult, men ingen kunde blive klog paa dette Hexerie uden Hans, som fik den kolde Punsch i Stedet for en Tut Penge, og Franz, som havde flyttet Vuggen; men Mølleren troede at Franz og Jesper vare Elle-Konger, og takkede Gud, han kom af med dem.

Tvende
Lystige Historier.

Den Første:

Om

den drabelige og vidtforfarne Ridder

Herr

Polycarpus af Kyrlarissa,

som kaldes

Finkeridder,

hvorledes han, halvtrediehundrede Aar førend han blev fød, giennemreiste mange Lande, og saae mange underlige Ting, og paa det sidste blev funden af en Moder, liggendes for Døden, da han strax blev optagen, og fød paa ny igien.

Den Anden:

Om

Clemine,

eller

den 99 gange forlovede Møe.

Trykt i dette Aar.

4.

Den samme Tid fangede jeg en kostelig Ret Krabber paa Klafferhavet, og en Soe agede paa hinside Rendebanen bag Salterhuset paa Sprovt, ikke langt fra Sancte Patricius Skiærsilds Pallads i Hybernia; der, hvor den arme Judas bødte sine Synder paa Havet med det prægtige Halsklæde, der er i Arabia; der, hvor Faarene groe paa Træerne, hvoraf samme Uld kaldes Bomuld i Armenia; der, hvor Papegoyerne i samme Land tale got Arabisk Sprog, og udskiære de Roser og Stierner, som sidde paa Trommer, og kunne digte Viser ꝛc.

Den første Dags Reise.

Der vilde jeg først blive en stor Kiøbmand med lidet og ringe Kiøbmandskab, hvilket man ikke høit agter. Jeg kiøbte nogle hundrede Læster destileret Fornuftvand, som jeg tænkte at vinde paa, og skibede det paa tørt Land i det Herredømme Chilistram og Montisflestum, i Kongeriget Carrogonien, til Skallun, som støder paa Rappodorien. Men jeg blev i Skoven af Søerøvere greben, som toge fra mig Skib og Gods og alle mine Vahrer, saa at jeg derover blev en fattig Trygler.

Den anden Dags Reise.

Da tænkte jeg at bruge mig anderledes. Jeg vilde fare efter Ridderskab og Skytterie, og jage efter Sild og Pølse, indtil jeg ogsaa kunde engang komme paa Jorden, som andre Mennesker. Jeg

tog da Vejen paa Axelen, og mit Spyd under Fødderne, bandt min Kiole paa Siden, og lagde saa Marken paa Ryggen, tog mit Harnisk i Haanden, samt min Degen omkring mig, og drog saa over Mark og dyben Dal; det var mig kierere, end no, gen Tærepenning.

Jeg kom nu først til et lidet Pæretræe, det var af Steen. Der hengte Vejen over Pilene; der brændte Stranden, og Bønderne slukkede med Halm; Smørret og Osten aade Drengene op. Der bleve Hundene fangne af Harerne, Faarere hengte Ulvene, Høns og Giæs satte Fælder og Garn for Rævene, og Mohrerne fangede dem, og aade dem. Dette var et besynderligt got Land.

Den tredie Dags Reise.

Jeg drog bedre frem. Der mødte mig tre Mænd, den ene var nøgen, den anden blind, den tredie gik paa et Træbeen. Den Blinde saae en Hare, den med Træbenet løb ham op, og den Nøgne stoppede ham i Barmen. Den Blinde vilste mig Haren, og jeg kiøbte den af ham for to Bastebindere, Angesten, god Saphøper Mynt. Men den Nøgne tog Pungen af Barmen, lagde Pengene i Sneen, og gav den Blinde dem. Han kiøbte derfor et Svinekalv, en Smørpotte, som var giort af en Skindkiole, og et Skuffejern af Træe. Dermed lyste han for sine Staldbrødre, og vitste dem Vejen, at de desbedre kunde see. Men den paa Træbenet

løb

løb langt for de andre, og bestillede Herberge, endskiønt han stundom snublede, og stødte sig paa Hælene, saa at Træbenet saare blødte. Den Nøgne førte sig af, at han kunde følge dem, og laante den Saarede sin Kappe, og den Blinde sin Kiole, og drog saa frem i Buxer og Trøie med blotte Havreneeger.

Da de gik bort, mødte mig en hovisk, svag, smuk, graae, ung, stærk, blue, gammel, dristig, ræd, lang, og skiøn Mand. Han dandsede paa en Krykke. Han havde et Skiæg, som var tækket med Skieversteen, og en Badstue paa Næsen, samt en Vorte paa den eene Tand. Han haltede paa det eene Øie, og stammede paa den eene Albue. Jeg sagde til ham: Kunds Fred! Han svarede: Jeg kom i Aften sildig. Jeg spurgte ham: Hvor løber denne Vej hen? Han svarede: Jeg kunde ikke komme før, fordi jeg drak der med de andre unge Karle. Jeg sagde: Kiere Ven! viis mig den rette Vej. Derpaa sagde han: Vi maatte hver legge halvsyvende Penning ud, derfor kom jeg saa sildig.

Jeg tænkte, han fixerede mig, og drog saa frem, mistede Vejen, og gik ad Stien, og kom i en stor øde, tyk Skov, der var ingen Træer udi. Der fandt jeg en skiøn hvid Kulbrænder, han brændte Stovkrabber og Egeæbler, deraf bleve Leverpølse, dem vilde han føre paa det sunre Ostermarket mod Juul. Jeg spurgte denne Kulbrænder ogsaa: Om jeg saae ret frem og tilbage? Dertil

sva-

svarede han: Ikke værk, kiere Ven! jeg sætter Pile og Æske her. Jeg spurgte fremdeles: Om dette var den rette Vej, som førte mig frem og tilbage? Men han svarede: De røde ere de beste.

Jeg saae nu, hvorledes jeg og var faren med ham; jeg tænkte nok, at han saae ikke vel med Ørene, og gik saa for ham og bag mig. Da kom jeg til en Dyrlikkes Kirke, i hvilken Klokkerne vare støbte af Havrevelling og Bygavner, og Kneblene vare af Skiødkioles Ærmer. I Kirken stod en Kapellan, som var giort af Havre, og sang en Bygmesse. Choret var muuret af bagede Æggekager. Kapellanen sagde Amen. Jeg tænkte, han havde sagt: Tag mig ham. Da blev jeg forskrækket, løb ud af Døren, og sprang saa hastig, at jeg blev tarmbrudt, og alle mine Tarme løb ud. Jeg løb strax hen til en stor Søe, og toede Tarmene rene, satte dem saa ind igien, og slog tolv Alen Markatteblod dertil. Det giorde jeg derfor, at jeg kunde blive letsindig og glad igien.

I det samme saae jeg en gammel, kroget, ret, ung, slidt og runken Qvinde. Hun havde et stakket grønt Haar, og en slidt blaae Næse; hun stod og toede en gammel Sæk. Jeg sagde: God Dag! Hun sagde: Der gaaer syv Skiepper i. Jeg tænkte, denne Qvinde spottede mig ogsaa.

Den

Den fierde Dags Reise.

Da gik jeg videre frem, og kom til et stort forskrækkeligt dybt Hav, der var intet Vand udi. Deri seilede tre store beladte Skibe, det ene var bundløs, det andet havde ingen Sider, og det tredie var der ikke. Jeg tænkte paa, hvorledes jeg skulde komme over det Vand, og satte mig paa det Skib, som var der ikke, og foer over. Der fandt jeg midt paa Havet et overmaade stort, tykt, smidigt, smalt, grønt, visset og lidet Eegetræe, deri sad en Biesværm. Jeg tænkte, at finde Honning der, og krøb ind giennem Hullet i Træet. Bierne forskrækkedes, fløy ud, og stunge mig i Øjnene, at mit Bagsyn blev saa kroget, som et Segl. Men da jeg vilde ud igien, og undløbe Bierne, var Hullet blevet mig for lidet, at jeg ikke kunde komme ud af Træet. Jeg blev vred, løb strax hiem efter en Øxe, hug Træet af, og skuffede mig saa ned igiennem Roden. I saadan Hastighed løb jeg til en stor tyk Tornebusk, den vilde jeg hugge af, og dermed tilstoppe Hullet i Træet, at Bierne ikke mere skulle drage derind igien, fordi jeg var stungen, at min Bagdeel (som I hørte) bevrede. Men da jeg tog Øxen, og vilde dertil, faldt den fra mig i Busken, hvor den var allertykkest. Jeg blev endda vredere, løb saare hastig i min Moders Kiøkken, og tog Nøglen til hendes Kiste, fik en Ildskee fuld af Gløder deraf, og satte Ild paa Tornebusken;

busken; saa brændte Oren op, og Skaftet blev liggendes igien. Jeg holdt Skaftet fal, om nogen vilde kiøbe det; saa mødte mig een, han kiøbte mig det af, og gav mig ni Alen varmt Vand derfor. Deraf vilde jeg mig lade giøre en Vinterkiole, og smuk forbræmme den med steegte Hundsegle.

Den femte Dags Reise.

Da jeg nu drog frem med mit Klæde til min Vinterkiole, saae jeg en skiøn, hvid, tør, grøn, dyb, lang og voxen Strøm, fuld af Græs. Jeg tænkte, det kunde være got til min Moders Koe; jeg havde og gierne meiet det af, men jeg havde ingen Lee. Strax mødte mig een, som havde Leer at sælge. Jeg sagde til ham: Landsmand! hvor dyre sælger du en af disse Leer? Han sagde: Jeg vil sælge dig en for Juhe, Jaho, med høj Røst. Jeg skreeg strax: Juhe! Jaho! saa højt jeg kunde raabe, at baade Bierge og Dale rystede derved.

Der gik uforvarendes et Asen bag en Busk, og aad, hvilket jeg ikke saae. Det sprang hastig over samme Grav, løb derfra, og skreeg: Ja! Jo! saare forskrækkelig. Jeg forfærdede mig heftig derfor, og meente ikke andet, end det havde været alle Harers Moder; fordi de havde saa lange Ører.

Jeg tog Leen, gik paa Strømmen, og meiede omkring; da fattede Enden af Leen i et Muldvarps-Kud, og i samme Hug meiede jeg mit eget Hoved af.

Hove-

Hovedet løb hen ad Strømmen, som det skulle have søger Veddeløb. Jeg løb strax efter, men stødte i Hastighed paa en Qvist, at min Pande blødte. Da jeg fik Hovedet, satte jeg det strax paa igien, mens det endnu var varmt, og vendte Næsen og Øjnene tilbage. Det giorde jeg derfor, at Grenene ikke skulde slaae mig i Øjnene, naar jeg gik i Skoven, og at jeg kunde see baade for og bag.

Derpaa vilde jeg saare hastig løbe hiem, og løb saa hastig som en Piil paa en Gangere. Men der kom et stort Vejer, som blæste Hovedet af igien, og førte det langt fra mig. Jeg saae vel, hvor det løb, og hastede efter det en stor Miils Vej, indtil jeg fandt det. Jeg toede og pyntede det smukt, og bandt det paa med røde Remmer, saa groede det strax til igien. Nu var jeg storagtig, at jeg kunde see igien.

Den siette Dags Reise.

Derefter vilde jeg drage hiem, og som jeg gik paa Vejen, kom jeg i en Landsbye, som hedte Vandløse. Der vare Husene tilklinede med skaaren Kiød, og tækkede med Svinemaver, Lever og Lunger. Stuerne vare paneelede med Svinedruer, Ovnene omhegnede med Svinehoveder og Fødder, og alle Gierdene vare flettede af idel Medister og Leverpølse. Folkene sprunge bag Ovnen og paa Bænkene, fordi det var om Pintsedags Tid, naar

de helligé tolv Buds St. Thomasdag er om Aaret, ret ved samme Tid, naar man gierne sveder under Næsen, og løber Veddeløb, for at blive varm.

Borgerne i samme Landsbye giorde altid Gilde, og hvergang de bryggede deres Gildeøl, toge de tretten Skiepper til hver Tønde, at de skulde blive Hovedgal; det var en Skieppe Humle, en Skieppe Malt, og elleve Skiepper Vand. De havde og en almindelig Trompeslager, som slog hver Søndag til Dands, for ni Landsbyer tillige, og samme Landsbyer hedte Koestad, Hesteborg, Faarehiem, Grisehøy, Horsehave, Kalleby, Svinerup, Tyremynster og Vædderøft. Med denne Trompeslager gik jeg paa en Løverdag hiem til hans Huus. Der begyndte han om Morgenen saa tidelig, som Giæs flyve i Randen, og havde nok at giøre indtil om Middagen paa sin Trompe. Derefter løb han derpaa med Fødderne saa gesvindt omkring, som en Kat paa et Tag, eller et Egeren i et Buur. Jeg vilde hielpe ham. Men som jeg, desværre! slet intet kunde dermed, da snublede jeg, og faldt imellem Strængene eller Rosen paa Trompen, vel et ganske Qvarteer af en Time, forend jeg kom til Bunds. Mesteren forfærdedes, og fik strax en Stige, (paa det at Bunden ikke skulle fordærves,) som var sexhundrede, tresindstive, og halvfemte og halvandet Trin langt. Paa denne gik jeg op igien af Trompen. Men Lydden paa Trompen lydde ikke

des-

desmindre ganske stærk den samme Aften og Nat igiennem, men og om Morgenen den ganske Dag, (alt af det, han slog paa hende, fordi jeg faldt ned over alle Marker til de Ni,) saa det klingede i hver Landsbye besynderlig, at det var en Lyst at høre derpaa. Da dandsede de spæde Børn og gamle udlevede Folk. Drengene og Pigerne stode der, og saae til. Trompeslageren gik og hver Søndag selv, og saae til med, at det gik ret til. Men saa snart det lidde ad Aften, forgik Lyden af sig selv, og foer da hiem i hans Tromme.

Den syvende Dags Reise.

Men da jeg kom videre frem, og kom nær til en Dands, da gøiede Bønderne og Hundene løb frem med Spyde og Hellebarder, Hanerne gryntede, Svinene galede, Hønsene brægede, Faarene kaglede, Kiøerne hvesede, og Giæs brølede; Giedderne og Carusserne sade i Træerne og sang, og Stillitzerne og Lærkerne bleve fangne i Søen paa Kroge. Med dette gruelige Levnet kom jeg i stor Angest og Nød, og maatte giøre Nødværge, at jeg kunde beholde mit Liv og mine Værger. De dreve mig hart indtil det røde Hav i Sopper, hart til Finkeleiren imellem Ermirigen og Snabderhullet. Der værgede jeg mig saa tappert med Hælene, at jeg blev slagen til Ridder med en gammel rustet Bradpande, som var giort af Castanieskal, og blev saa kaldet: Den strenge Finkeridder.

Den

Den ottende Dags Reise.

Efter af denne ridderlige Handel tog jeg sexten Læs Nordenvejr, to Læs Østenvejr, og to Læs Knippe, og en Potte Søndenvejr. Deraf byggede jeg mig et Skib, seilede dermed over Skov og Mark, og jeg havde hverken ædt eller drukket, forend jeg kom hiem. Da seilede jeg over Huset, og satte mig paa Skorstenen; strax satte Vejrskibet mig ud, og jeg faldt ned igiennem alle Kamre og Kister, indtil jeg kom nederst i Huset for Stuedøren, hvor jeg faldt saa hart ned, at jeg reiste mig op igien i Faldet, og i samme Fald bleve mine Lænder og Blærer (du veed vel hvad jeg meener,) sønderbrudt bag til, saa at min Hierne blødte, og løb saare stærk giennem Buxerne. Deraf blev jeg saa svag, at min Moder løb til mig, og tog mig i Favn, bar mig bag Ovnen i Varmen, og gav mig en nybaget Æggekage, som hun selv havde giort, hvormed jeg vederqvægede mig, og kom til mig selv igien. Hun blev og forskrækket, at alt hendes gandske Liv bævede af Kuld, fik strax ondt, og blev sygelig og frugtsommelig.

Om Herr Polycarpi Fødsel.

Derpaa løb min Fader, og hver Mand med ham, at hente Qvinder, saa blev jeg strax fød. Det giorde vel, at hun fik saa ondt med mig, fordi hun stod saalænge med mig bag Ovnen i Heeden, at hendes Hierte bævede, deraf fik hun saa ondt

Men

Men strax, da jeg blev fød og kom til Verden, vilde Quinderne løfte mig op. Det vilde jeg ej lide, fordi jeg var ikke vandt dertil; men jeg sprang strax ud af Truget, og skiulte mig i en liden Vraa. Qvinderne løb efter mig, tændte Lys, og søgte efter mig allevegne. De tænkte, at jeg var sluppet ind i et Musehul; men paa det sidste blev jeg funden igien, fordi jeg blev hengendes op under Loftet i et Spindelvæv. Der toge de mig, og vilde binde mig i Svøbet. Det kunde jeg slet ikke fordrage, men slog min Næve i Qvindens Hals, som bandt mig, at hendes Næse løb over, og kunde ikke mere see. Men jeg løb strax hen til min Moder i Sparlagenet, og begyndte at die; da torde de ikke tage mig fra hende igien, ellers vilde jeg havt sparlig vraalet og grædt. Dermed blev jeg i Fred for Qvinderne, og hver gik hiem til Sit.

Og saaledes er jeg endnu denne Dag min Moders kiere lydige Barn, og naar min Moder vil nu engang bage igien, saa er jeg lige tre Pandekager gammel. Derfor, hvo som vil vide min Alder, han finder den herhos skreven.

Hermed god Nat! Jeg farer hiem, og har nu med disse store Farligheder og strenge Forfarenheder efterkommet mit store og hellige Embede, som er det Fogderie i Muratatorumland og i Finkeleiren, hvor jeg ingen sparede, men tapper fægtede og stridde, og derved forhvervede mit Ridderskab.

Om

Om den ædle og strenge Finkeridders Alder.

Hvo som vil vide min Alder ogsaa,
Af disse Riim skal han den forstaae.
Ja, naar min Moder faaer lavet til,
At hun end engang bage vil,
Saa lægges mine Aar tilsammen,
At jeg bliver tre Pandekager gammel.
Ridderskab monne mig behage,
Det brugte jeg alle Dage
Mandelig med mit vældige Sværd,
Derfor er jeg Roes og Ære værd.
Dog hengte al min Forstandighed
Omkring en Naalstraad, jeg vel veed.

Hvo som til Tornering haver Lyst,
Han skal nu her paa Pladsen finde
Baade Hest og Mand saa vel berøst,
Det kan see baade Mand og Qvinde.

Staaer til Side baade Store og Smaa,
At min raske Hest skal eder ej slaae,
Fordi jeg vil stikke og rende.
Jeg haaber, Sejren skal mig hende.

Clemine,

eller

den 99 gange forlovede Møe.

Der boede en fornem rig Enke i en Stad, som havde en eneste Datter, ved Navn Clemine. Samme Pige var meget dejlig skabt, saa man med Rette kunde kalde hende den anden Helena. Da hun var en halvvoxen Møe, blev hun tidt, formedelst hendes Dejligheds Skyld, buden af een og anden til Assembleer, Bryllupper og andre Gjestebud. Dette tilstædede Moderen og, saa længe hun var kuns halvvoxen. Men da hun begyndte at blive Mandvoxen, tænkte Moderen: Der tør maaskee gaae Katte paa Flesket, det er best, at du holder din Datter inde fra Assemblee og Lystighed, thi Ungdommen raser stundom for grovt. Dette gav hende Anledning til, at hun resólverede sig, at indelukke hendes skiønne Datter i et Kammer, hvor hun skulle have sit Ophold, og to Piger, som skulle varte hende op.

Da nu de unge Karle kom een efter anden, at invitere denne Jomfrue til Lystighed, undskyldte Moderen hende, og sagde, at hun var reist af

Staden. De unge Karle lod sig med denne Excuse ej nøje, thi de tvivlede paa, at det var Sandhed. Men da de fik udspurgt, at Pigen var indelukt, fortrød det dem inderlig, at de skulle saa tidlig miste denne Skiønne af deres Compagnie; og da Jomfruen ved sine Piger udspurgte de unge Karles Omsorg for hende, græmmede det hende ikke mindre. Hun giorde selv, og lod giøre Forbøn for sig til Moderen, at hun dog maatte blive sit Fængsel qvit, og komme ud iblant Folk. Men Moderen vilde ingenlunde tilstæde sin Datters Begiering.

Da dette ej kunde hielpe, ønskede denne Pige, at Guderne vilde forløse hende af sit Fængsel ved en Frier eller Fæstemand. Pigens Ønske gik for sig, ikke alleneste med en Frier, men hun bekom otte og halvfemsindstive, som alle een efter anden kom, og begierte hende hos Moderen. Men Moderen syntes altid, at hun vilde have Datteren vel forseet, ej alleneste ved Konst, Deilighed og Rigdom, men og ved Rang og store Digniteter. Dette at oppebie, sagde Moderen altid til hver Frier især: At hun syntes vel om ham, og vilde ogsaa gierne tilsige ham sin Datter, dersom han vilde have Taalmodighed et Aar eller to, og siden komme igien, saa skulle han vist faae Ja paa hende; og til desto større Forsikring, at han skulde være vis derpaa, vilde hun give sit Minde dertil, med de Vilkaar, at, naar Pigen fik ham at see, og hun

befaldt ham, da skulde han faae hende til Egte. Paa denne Maade blev nu Pigen otte og halvfemsindstive gange forlovet uden hendes eget Vidende, og havde aldrig seet sine Fæstemænd.

Endelig, længe derefter kom der en Soldat til samme Stad, som havde tient længe i Krigen, og forhvervet sig stort Bytte fra Tyrkerne. Denne Soldat kom i Logemente lige over, hvor Pigen var. Da han nu var paa sit Kammer, og saae daglig saa mange unge Karle at gaae ind i dette Huus, spurgte han sin Vert, hva der boede, medens der gik saa mange Personer derind? Verten fortalte ham alle Omstændigheder, hvorfor de unge Karle gik saa flittig til Enken.

Da Soldaten hørte det, tænkte han, du maa og forsøge din Lykke. Og som han havde mange skiønne Ducater, Rosenobler, Perler og Edelstene, lod han sig giøre kostelige og overmaade galante Klæder, tog saa hver Dag en ny Klædning paa, og en kostbar Ring paa Fingeren, lukte Vinduet op, og saae for Plaiseer visse Timer ud paa Gaden. Imidlertid blev Pigen, som lige over for var indelukt, denne galante Person vaer, at han daglig havde sine visse Timer, for at see ud paa Gaden. Da han ej allene var af dejlig Skabning, men endog smuk klædt, fik hun Lyst til ham, og præsumerede ved sig selv, at han maatte være en

rig Kiøbmand, hvilken hun vel ønskede at have til sin Fæstemand. Men som hun ei torde understaae sig, at aabenbare sine Tanker for Moderen, sagde hun det til en af sine Piger, som hun vidste, var hende troe. De gik i Raad med hverandre, og kom saaledes overeens, at Pigen skulle gaae over til denne Kiøbmand, og spørge, om han havde noget Galanterie at sælge? Da Pigen om Aftenen snigede sig ud, gik hun hen, at forrette sin Jomfrues Ærende, og forhørte hos ham, om han havde Galanterie at sælge? Han sagde, at han havde Guld og Ædelstene, Ringe og andre kostbare Sager. Om hendes Jomfrue behagede noget deraf, skulle de gierne være til hendes Tieneste. Derpaa leverede han Pigen den kostbareste Ring, nogle Ædelstene, Perler og Guld, at offerere sin Jomfrue. Pigen spurgte om Prisen derpaa, men han sagde: Det koster ikke andet, end at det maa blive optaget som en Foræring, hvilket skal være for mig meer end Betalning nok. Da Pigen vilde gaae, tracterede han hende med Confect, Frugt, Viin og andre Ædevare, samt gav hende en Foræring, og lod hende gaae. Da hun kom hiem, berettede hun alt, hvad denne Person havde sagt, og rosede ham saare for sin store Høflighed og Skikkelighed. Hvilket befaldt Jomfruen saa vel, at hun ønskede, at leve og døe med saadan skikkelig Person, som hun syntes, han var. Hun tog hans Foræring an, med det Ønske, at han maatte høre hende til.

Dermed

Dermed gik den Dag bort, og Natten forgik med Speculationer for begge disse forliebte Personer, hvorledes de skulde mage det, at de kunde faae hverandre i Tale.

Da den anden Dag frembrød, stod Soldaten op, klædte sig i en langt kostbarere Klædning, og satte en langt skiønnere Ring paa sin Finger, end den forrige Dag. Jomfruen forsømmede sig ikke, men præsenterede sin Person ogsaa i Vinduet, begge med lige stor Længsel, at tale med hverandre. Da Aftenen kom, sendte Jomfruen sin Pige derover igien, lod ham venlig takke for sin Foræring, og derhos tillige sige, at hun gierne vilde betale, hvad hun forrige Aften havde bekommet. Ellers havde hun i Dag seet en kostbarere Ring paa hans Finger, som hun havde Lyst til; hvis den var for Penge at bekomme, vilde hun gierne betale den. Han sagde: Hvad Betaling! denne Ring og andet mere skal være til Jomfruens Tieneste. Han sendte hende Ringen samt andre kostbare Sager, begavede Pigen, og lod hende gaae. Tredie Dagen gik det ligesaa, at Pigen afhente den tredie kostbare Foræring. Da hun fik den, lod han hendes Jomfrue bede, om hun ikke vilde giøre ham den Ære, at komme selv til ham den fierde Aften, saa vilde han forære hende et Par prægtige Stene og noget andet Rart, som hun maaskee ikke før havde seet. Da Pigen kom hiem,

og

og berettede sin Jomfrue dette, blev hun svare nysgierrig, og længtes efter den fierde Aften. Da practiserede hun sig ud fra Moderen, efter den Forsikring, hun havde af sin Pige, om Soldatens skikkelige Forhold, saa hun tænkte, her er ingen Fare, jeg skal og vel faae Stenene og andet Rart, som han har. Da hun kom til Døren, og bankede paa, kom Verten med Lys, og lukte hende ind; og som han ved Soldaten var underrettet om denne Visite, tog han hende ved Haanden, og ledsagede hende op paa Salen til Soldaten, der havde giort Aftale med Verten, at, naar han selv ledsagede noget Fruentimmer op til ham, saa var der den sandskyldige, som var af Moderen indelukt. Da Soldaten, som var galant i alle Maader, saae dette skiønne Fruentimmer, tog han meget vel mod hende, og tracterede hende saa længe, at Venus mere regierede hos ham, end Krigsguden Mars. Cupido skiød og saa mange Pile til Pigen, at hun blev forligt med Soldaten om et Par Timers Natteleie. Som de kom under Dynen sammen, veed jeg ikke, hvad de toge sig for. Men dette ved jeg, at, da Pigen derefter kom til Moderen, sagde hun til hende, at hun ei længere vilde sidde indelukt, som i et Fængsel, men vilde absolut gives; hvis ikke, da skulde Moderen snart faae det at see, som hun ei skulle ønske. Moderen blev bange ved disse Ord, som hun hørte af sin Datter, og lovede

hende

hende med Haand og Mund, at hun skulle med allerførste faae otte og halvfemsin stive Friere, deraf kunde hun udvælge en, hvilken hun lystede.

Moderen lod anrette et stort Giestebud, og sammenkaldte alle disse Friere. De indstillede sig. Soldaten, som var den ni og halvfemsindstivedde, og var en over Moderens Tal, indstillede sig ogsaa, i Tanke, at faae Pigen for sin Fæstensgave. Men da Moderen saae denne uformodende Friere, satte hun ham nederst til Bords.

Da nu alle disse Friere havde sat sig ved Bordet, kom Moderen ind med sin Datter, satte hende øverst, og sagde: Min Datter! alle disse Personer, hver efter sin Stand og Rang, have begieret dig til Ægte, og jeg har saavidt tilsagt dig en af dem, hvilken du vil udvælge. Datteren blev bestyrt over disse mange Friere, thi hun vidste vel, om hun aabenbar udvalgte een, torde de andre blive vred, og derover geraade i Klammerie med den, hun udvalgte, saa han derover maatte komme af Dage. Dette at forekomme, opfandt hun det snedige Raad i en Hast: Ja, sagde hun, eftersom alle disse Personer frie til mig, kan dog kuns een tage mig til Ægte; derfor fremsætter jeg dette, at enhver af eder skal fortælle, hvad han har drømt, imedens han har været forlovet med mig. Herpaa begyndte enhver at fortælle sine

Drøm-

Drømme, men ingen af dem alle dømte hun probatum. Paa det sidste faldt det Soldaten til. Han begyndte saaledes: Jeg haver aldrig været forlovet med Jomfruen, ei heller begieret hende, førend jeg faaer fortalt min Drøm, med de Vilkor, at, om den staaer sin Prøve, og jeg faaer Ja, jeg da kan formode, at ingen bær Fortrydelse over mig. Hvortil de alle samtykte, og bad ham sige frem. Jeg, sagde han, laae for nogen Tid i min Seng, og drømte, hvorledes jeg var paa Jagt, mit Gevæhr eller Bue var spændt, saa mig fattedes hverken Lod eller Krudt. Da jeg gik, blev jeg en skiøn rask Hind vaer, hvilken jeg agtede at skyde; men jeg betænkte mig, og lod den gaae, i Forhaabning, at jeg en anden Dag vel fik en bedre. Anden Dagen gik jeg ud, og fandt en bedre, men lod den ogsaa gaae. Tredie Dagen saae jeg een, som var endnu skiønnere, dog lod jeg den og gaae. Fierde Dagen fandt jeg een, som var meget skiønnere, end de forrige tre, den skiød jeg, og traf hende. Da det var giort, gik jeg til Hinden, skiar den op, og fandt et kostbar Guldhierte i hende, og til Beviis paa, at alle kan see, jeg farer med Sandhed, tog jeg det med mig, og overleverer det nu til denne Jomfrue, i Forhaabning, at Drømmen behager hende, saavel som alle andre Tilhørere. Jomfruen, som vel forstod denne Drøm, og hvad den betydede, sagde: Ja, denne Drøm befalder mig best, og

den,

den, der har fortalt samme, har jeg udvalgt til min Fæstemand. Dermed vare alle fornøiede, og lod Giestebudet og Bryllupper fage sin Fremgang. Da Giestebudet var forbi, gik enhver hiem til Sit, men Soldaten og Pigen blev tilsammen.

Saaledes fik denne Piges Fængsel og Længsel en Ende.

Trende smaa og lystige Historier, til Tidsfordriv i ledige Timer.

Den Første:

Om en Bondesøn, som vilde lære Kelserens Haandværk.

Den Anden:

Om den latterlige Lærrets-Kræmmerske.

Den Tredie;

Om den narriske Bygmester.

Trykt i dette Aar.

Den Første,
om en Bondesøn,
som vilde lære Keiserens Haandværk.

I Østerrige boede en velhavende Bonde, som havde en eneste Søn, og det var Faderens Tanker, at han vilde have denne Søn forfremmet til høiere Stand, end Bondestanden. Eftersom Faderen og havde Midler og Evne dertil, lod han sin Søn indformere i Pennen med Skriven og andre nyttige Videnskaber, som i Fremtiden kunde være tienlig til Drengens Forfremmelse. Da Drengens Genie i Begyndelsen lod sig ansee at være næm til Lærdom, behagede det Forældrene vel, dog især Moderen, som havde fattet store Tanker om sin Søn. Hun giorde en Afgud af Drengen, og var færdig at tilbede ham for Tiden, ja kielede for ham, det beste hun kunde. Dette begyndte Drengen efterhaanden at skionne paa, og over denne Medhold blev han saa haardnakket, at han hverken agtede Faderens eller sin Lærerers Formaning eller Straf, ja vilde omsider ikke lægge sin Haand til nogen Gierning. Det foraarsagede ofte Uenighed imellem Forældrene; Faderen især fortrød, at han ikke kunde faae noget godt af Drengen, som han elskede

elskede saa høit og havde anvendt saa megen Bekostning paa, og besluttede derfor ved sig selv, at sætte ham, (som nu var kommen til Skielsalder) ud iblant Fremmede, paa det at han kunde komme fra Moderens fordærvelige Medlidenhed og ukloge Øiesyn. Han fik sin Kone overtalt til, at de vilde sætte ham i Kiøbmandslære, thi derved, meente de Gamle, var ej stort Slæb.

Derpaa tog Faderen denne Dreng med sig til Kiøbstæden, og overleverede ham til en Kiøbmand, som handlede med alleslags Vare, hvor han skulle forblive; Faderen bad og derhos Kiøbmanden, at han for alting skulde holde ham til Arbeide og i Ave, hvilket denne lovede at efterkomme, og sagde: at dersom Drengen skikkede sig godt, da skulle han nok med Tiden giøre en brav Karl af ham. Men Drengen, som hørte tale om Arbeide og Tugt, tænkte ved sig selv: paa saadan Maade holder jeg ikke Læren ud. Faderen tog Afskeed, og formanede sin Søn til Lydighed og Flittighed, hvilket han vel lovede, men ikke agtede at holde.

Da Drengen havde været omtrent et Fierdingaar hos denne Kiøbmand, og blev holdt i Tvang til Opvartning, efter Aftale, faldt det ham for tungt; hvorfor han tænkte paa, hvorledes han kunde komme hiem til sin Moder. Endeligen resolverede han, at tage Lærebrevet under Skoesollerne og løbe hiem til sin Moder med Graad og Klage over den strænge Hunsbonde, hans Fader havde sat ham til. Da han fornam Moderens Medynk, giorde han sin Tieneste saa farlig, og afmalede sin

Huusbonde saa tyrannisk, at Moderen græd over Sønnens onde Skiebne, tog sig ham an, og forsægtede ham hos Faderen paa det beste.

Da Faderen kom hiem fra sin Avling, og saae sin Søn saa snart kommen tilbage, fornam han strax, at det var galt, tog Tyrepidsken frem, og vilde saa følge ham til sin Huusbonde igien. Da Moderen saae det, begyndte hun som en vældig Kiempe at ringe Stormklokken, forsægtede sin Søn som en dygtig Soldat, og mæglede for ham som en færdig Procurator, at hun vandt Sagen, og beholdt sin kiere Søn et Aars Tid længere hiemme, for at samle sig mere Styrke og Kræfter, og siden ville hun sætte ham til et Haandværk. Tiden kom, og han blev sat til en Kleinsmed. Der var han lidet; men snart blev Ilden ham for heed, og Forhammeren for tung, saa han fik Aarsag, at løbe til Moderen igien, som og villig tog imod ham, lagde ham i en Seng, og indbildte Faderen, at Drengen var bleven syg af det svare Arbeide, som Smeden lagde ham paa. Faderen, som kom fra Ploven, og var træt, lod sig denne Løgn befalde, og det stod saa hen en Tidlang. Omsider spurte Faderen sin Søn: om han da slet intet kunde faae Lyst til at lære noget, som han i Fremtiden kunde ernære sig med? Thi du veed, sagde han, at du duer intet til Bondearbeide, og andet har du ikke Lyst til. Siig mig, hvad vil der vel blive af dig med Tiden? Drengen, som frygtede for sin Faders Vrede, og saae sig paa den Tid at være Moderens Forsvar betagen, svarede løseligen, at han havde

Lyst

Lyst til Snedkerhaandværk. Faderen sagde: Du skal komme dertil, vilde du kun giøre Got. Drengen tænkte: Ak, havde jeg det Ord i mig igien! Faderen reiste derpaa til Kiøbstæden med sin Søn, og satte ham der til en Mester. Da han havde været der nogen Tid, blev Saugen ham for tung at drage, og Høvlen for svar at føre. Han vendte sig derfor til sin Moder igien, der og paa ny forsægtede ham som en redelig Kone, og han slap frie for Hug.

Det stod saa hen en lang Tid. Endelig begyndte Faderen at tale med Moderen om, hvad de skulle giøre af deres Søn? Moderen sagde: Jeg veed det ikke, thi han duer intet til strengt Arbeide. Det er best, at vi sætte ham til en Skræder. Det skal skee, sagde Faderen. Jeg kiender en alemode Skræder, som vel forstaaer sin Profession, denne skal han til, og der skal han ikke klage over tungt Arbeide. Drengen kom derhen, og var der en kort Tid. Da han skulle til at sidde stille paa Værkstædet, og maatte vaage langt ud paa Natten, faldt han i Søvn om Dagen, hvilket Mesteren blev vaer, og gav ham da en Trimulant paa Fornuftkisten, at han trimlede af Værkstædet. Drengen syntes ikke vel om denne Confect, bad Skam være Skræder, og da han havde got Visselæder i Skoene, løb han hiem til sin Moder, og beklagede sig, at han umuelig kunde faae alle disse franske Modeller i sit Hoved, som en Skræder bør at vide; tilmed ville han ikke besvære sin Samvittighed med sin Mesters subtile Behændighed, hvilket hans Oprigtighed ei ville

til-

tilskabe. Da Faderen saae nu atter sin Søn at være hiemkommen, blev han vred, tog Karbasken, og vendte ham dygtig omkring, hvilket gik Drengen hart til Hiertet, men Moderen langt mere. Endelig beslnttede Forældrene, at Drengen skulle blive hiemme ved Bondegierning. Nu tog Faderen ham allesteds med sig, og som han var en streng Mand, holdt han ham dygtig til Arbeide, og glemte ei heller at straffe ham, naar Tid var, saa at han havde værre hos Faderen, end hos Fremmede. Men Modrens Medhold forvoldte, at han endelig mod sin og hendes Villie maatte en Tidlang boie sig under Aaget.

Da han havde været en føye Tid hiemme, fik hans Fader Befaling af sit Herskab, at han skulle møde i Wiin paa Keiserens Borggaard med to Vogne, tilligemed andre af hans Bymænd, for at giøre Landreise. Faderen efterlevede sit Herskabs Befaling, og mødte med to Vogne, af hvilke Sønnen kiørte den ene, og Faderen den anden. Da disse Bønder vare forsamlede, skeete det, at disse to Vogne maatte holde til langt over Middag, inden de fik Ordre, hvad de skulle faae til Læs. Imidlertid de saa holdt, gik Drengen omkring paa Slotsgaarden, og saae sig om allevegne; kom og ind i Kiøkkenet, og saae, hvor prægtig der blev tillavet. Eftersom Drengen var dristig, og derhos saae vel ud, var der en Person i Kiøkkenet, som yndte Drengen, gav ham et lekkert Stykke Mad, og en anden gav ham et got Glas Viin. Dette befaldt Drengen saa vel, at han fik inderlig Lyst til at blive der. Han gik ud

til

til sin Fader, og spurte: hvo der boede paa denne store Gaard? Faderen svarede: Her boer Keiseren. Hvad er han for een? spurte Drengen. Faderen sagde: Han er den ypperste i Landet, baade Store og Smaa ere hans Svenne, Tienere og Drenge. Drengen, som gav nøie Agt paa Faderens Tale, dømte ved sig selv, at Keiseren var ligesom en Haandværksmand, der holdt Svenne og Drenge, og sagde til Faderen, at han havde Lyst til at lære Keiserens Haandværk. Thi jeg seer, sagde han, at de, som tiene hos denne Mand, have gode Dage og lidet Arbeide; derfor synes mig, at jeg vilde gierne tiene her. O du Lømmel! sagde Faderen, hvad har du faaet for Indbildninger? Har du Forstand til at lære Keiserens Haandværk? Du duer ikke til at være en Skræder, langt mindre til dette. Nei, min Søn! bliv du kun ved din Stand, og lad dine høie Tanker fare. Drengen blev ved sit Forsæt, og sagde: Jeg vil tiene her, det maa gaae mig, hvordan det vil. Gid Mykker være længer hos eder! Wil I have eders Vogn kiørt, da seer, hvor I kommer afsted. Han giorde sig til Knud med Faderen med unyttige Ord, hvorover denne blev vred, tog sit Svøbeskaft, og begyndte Kiepperyggedands med sin Søn. Han tog til at skrige og skraale for sin Fader, der blev ved, at slaae dygtig paa ham.

Just samme Tid kom Hofmarskalken med en stor Deel Pager og Lakeier efter sig, som skulle bære Mad paa Keiserens Taffel. Da han nu saae denne Handel, spurte han Bonden: hvad det var for en Allarm, som han giorde paa Slotsgaarden? Bonden

den svarede: Jeg har stor Aarsag, at slaae denne forhærdede Søn, fordi han vil ikke giøre got. Jeg har havt ham hos mange brave Mænd, men ingensteds vil han blive. Nu er den Slyngel kommen i de Tanker, at han vil blive her, og lære Keiserens Haandværk. Jeg lastede det paa ham, at han vilde ligne Keiseren ved en Haandværksmand, og fordi han brugte Mund imod mig, fik han disse Hug. Da Marskalken havde hørt denne Sag, sagde han: Det er Drengens Uforstand. Han gik til sin Forretning, og slog det bort med Latter. Men da han kom til Keiserens Taffel, fortalte han iblant andet og denne pudseerlige Tildragelse med Bonden og hans Søn, hvilket foraarsagede en stor Latter iblant disse Herrer, saa at de fik Lyst, at ville see denne Bonde med sin Søn. Drengen blev tilligemed Faderen, opkaldet, og adspurt: om han ville lære Keiserens Haandværk? Drengen sagde Ja. Da nu Drengen saae vel ud, og lod til at have et got Hoved, fik Marskalken Befaling, at tage denne Dreng til sig, for at lade ham undervise i adskillige Sager, hvilket og skeete.

Denne Dreng blev Drengs Dreng, og leed meget Ondt af de andre Tienere, naar han forsaae sig, og maatte ofte høre: om han havde Hoved til at lære Keiserens Haandværk. Ja, de fixerede ham paa tusinde Maader, indtil han omsider blev saa klog, at han efterhaanden lærte alle Hofstreger, og overgik sine andre Medtienere i Klogskab og Lærdom Da hans Herre, Hofmarskalken, fornam det, betroede han denne Dreng adskillige Sager;

og som han befandt ham, at være flittig, troe, skikkelig og forstandig, gav det ham Anledning, at han en Dag recommanderede denne sin Tiener hos Keiseren. Han berømte ham, at have en meget god Forstand, og at han tog vel til i Lærdom, saa han haabede, at han med Tiden vel kunde blive en god Svend ved Keiserens Hof. Dette behagede Keiseren vel, som strax begierede at see, hvorledes bemeldte Læredreng saae nu ud. Han kom strax ind, og med ydmygst Devotion, ziirlige og forstandige Ord, aflagde sine Complimenter for Keiseren, der med Fornøielse betragtede denne Bondesøn, og med Forundring merkede paa hans korte og og dybsindige Tale. Nu, sagde Keiseren: jeg maa bekiende, at den grove Bark er saa reent skruppet af denne Vext, saa at der isteden for en Tornebusk lader sig et Palmetræ tilsyne. Nu vel! jeg vil giøre dig til Svend, men stræb ikke efter at blive Mester. Denne nyegiorte Svend forstod vel, i hvilken Henseende dette blev sagt, giorde sin Compliment, og gik bort. Dagen derefter overleverede Hofmarskalken et Bestillingsbrev til denne nye Hofbetient. Han modtog strax sin Bestilling, og betiente den saa vel, at Keiseren derover fik Anledning, at forflytte ham fra et høit Embede til et høiere, indtil han endelig kom saa vidt, at han blev giort til Ridder, og af sine Tienere kaldet: Hans Exellentz.

Da han nu var steget til denne høie Værdighed, sad han en Dag i Tanker, og betragtede sit forrige Levnetsløb, sin Herkomst, Opdragelse, og sit uregierlige Sind imod sine Forældre. Han forundrede

sig

sig over, at Lykken kunde være den saa gunstig, der af frie Forsæt og Modvillighed ikke vilde adlyde sine Forældre, og grundede saa længe paa det, at det angrede ham, at han havde giort sine Forældre imod. Han dømte ved sig selv; at, om han ikke indstillede sig for sine Forældre, og forligte sig med dem, medens de endnu var i Live, saa vilde Himmelen vredes over ham, og for sin Ulydigheds skyld styrte ham fra Lykkens øverste Sæde ned i Fordærvelsens dybeste Afgrund, at han saaledes kunde døe i en slettere Tilstand, end den, han var opfød udi. Dette bevægede ham, at han bad sig Forlov fra Hoffet, for at reise hiem, og besøge sine Forældre. Han gav sig paa Reisen, (forsynet med Penge, Viin og Fødevare, at tractere sine Forældre med,) og kom efter 4 Dages Reise til sin Faders Gaard om Aftenen med 6 Heste for sin Karreth, og 6 Tienere hos sig, som sloge Allarm paa Porten, og begierte Logemente for Penge. Pigen, som kom til Porten, og hørte deres Begiering, havde nær tabt Næse og Mund af Bestyrtning over denne store Herre. Hun løb saa hastig tilbage, at hun tabte sin ene Tøffel, og gav sig ei Tid at tage den med sig, men løb, og berettede sin Madfader, at der holdt een uden for Porten, som begierede Logemente. Hun syntes nok, at han maatte være lit mere, end deres Junker, siden han havde 6 brogede Drenge med sig, men Junkeren kun een. Bonden løb i en Hast, og tog imod denne Giest, sigende: Vil han tage til Takke med fattig Leilighed, saa kan han faae Logemente. Den anden sagde Ja, kiørte ind

i Gaar-

i Gaarden, og lod Tiekerne bære Pugagen ind. — Da denne Herre havde hvilet sig lidet, bad han sine Tienere at brede Dug, og sætte Tractementet paa Bordet. Derpaa bød han sine Forældre til Bords, som endelig, efter mange Undskyldninger, gik til Bords med denne ubekiendte Fremmede. Han tracterede dem brav, og glemte ikke, at sætte eet Glas Viin efter det andet for sin gamle Fader. Imidlertid spurgte den Unge den Gamle: om de havde Børn? Faderen, der næsten var drukken, og snakket som andre Bønder, sagde: Jeg havde en vanartig doven Slyngel til Søn, som jeg anvendte stor Bekostning paa og havde ham hos mange brave Mænd, men den usnelige Krabat vilde intet Godt giøre. Endelig kom jeg engang til Keiserens Gaard med ham, der fik den Nar de Indbildninger, at han ville lære Keiserens Haandværk. Jeg lod ham endelig blive der, men haver ikke hørt til ham siden, om han er levende eller død. Jo, han er levende, sagde Sønnen, og Keiseren har giort ham til Svend, men jeg troer ikke, at han bliver Mester. Ja bliver han ikke Mester, saa kan han være Bønhas sagde Faderen; men jeg troer neppe, at han er bleven Svend. Jo vist er han, sagde Sønnen, jeg kiender ham ret vel, og skal hilse eder fra ham. Faderen ville ikke troe det; men Sønnen sagde: jeg vil ikke længere dølge det for eder, jeg er eders Søn. Det troede de langt mindre. I det samme kom een af hans Tienere, og titulerede sin Herre Hans Exellenz. Da Bonden, som nu var drukken, hørte dette Navn, og havde i sin

Tid

Tid mere hørt tale om Pestilentz end Excellentz, sagde han til denne Herre: nu fornemmer jeg, at du omgaaes med Pralerie og Løgn; thi du giver dig ud for min Søn, og som jeg hører, da er du den levende Pestilentz; derfor, om du ikke pakker dig paa Døren, skal jeg nok røge dig ud. Han løb i Hast efter sin Tiærekande, som Svovl og Fet i den, tog en visk Halm, og tændte Ild i Tiærekanden, som begyndte at brænde og stinke saa ilde, at Sønnen blev glad, at han kunde komme paa Døren af denne Qvalm. Da Bonden saae, at han vigede for denne Røg, sagde han: See! havde du ikke været Pestilentz, da havde denne Røg ikke fordrevet dig, saa jeg troer vist, at du maa være af Pestilentz Art. Min Søn heder vel Hans, men ikke hans Pestilentz. Sønnen gik ud, og loe ad sin Faders Vantroe og Eenfoldighed; gik til sin Moder, og aabenbarede sig for hende, der efter lang Tvivlsmaal endelig, da han fremviiste et særdeles Tegn, som han i sin Opvext havde faaet af et Hestebid paa sin venstre Arm, hvilket Forældrene selv havde lægt, erkiendte ham for sit Barn.

Herover fik Forældrene stor Glæde, at deres Søn levede, og var bleven til saadan en Mand, og efter otte Dages Forløb endte de deres fornøielige Tilsammenkomst; og jeg skyndede mig til en hastig Ende paa den første Historie.

Den

Den Anden,
om
den latterlige
Lærrets-Kræmmerske.

Det er bekiendt iblant dem, som have reist Udenlands, at der i Tydskland, Holland, Engelland og Frankerige, opholder sig et Slags Folk, som kaldes Spidsbuber eller Gavtyve. Disses Forretning er intet andet, end at reise fra et Land til et andet, og søge, hvorledes de kunde bedrage Folk. De ere derpaa udlærte, som andre, der have lært en ærlig Profession; thi de maa virkelig staae visse Aar i Lære, ligesom de kan practicere til, og naar deres Læreaar er til Ende, maa de først giøre en konstig og latterlig Prøve, førend de iblant de andre Lauge kan optages. Dette at bevise, vil jeg forestille Læseren en latterlig Practike, som en af disse paa følgende Maade har practiceret.

En Spidsbube havde udstaaet sine Læreaar, og blev forestillet til Løsgivelse. Da Lauget var forsamlet, blev han først af sin Lærere recommanderet, at han havde et practicerende Hoved, som i sine Læreaar havde practiceret mange nye Practiker. Derpaa blev han tilspurt: om han havde giort sin Prøve? hvortil han svarede Nei. Da sagde det ganske Laug, at han ikke skulle antages iblant dem, førend han havde giort et latterligt Tyvestykke, som offentlig for dem, saavelsom for andre, skulle iværksætte, paa den Maade, at han kom vel derfra.

Men

Men hvis han blev greben, eller ikke kom vel fra sit Værk, saa skulle al hans Lære være forgieves, og han skulle lære om igien. Den ny Udlærte svarede Ja, at han ville sætte det i Værk, de skulle kun sige ham, paa hvad Sted det skulle skee, og hvad dem til deres Laugs Nytte kunde tiene, saa vilde han practicere det. Derpaa fik han til Svar: At en af de Qvindfolk, som vare i deres Forsamling, fattedes et Dosin Særke; dem skulle han practicere fra en Kræmmerkone, som boede paa Torvet til Leyden i Holland, paa førstkommende Messe eller Markedsdag, og paa saadan Maade, at det skeete offentlig med stor Latter. Derfor ville det ganske Laug reise derhen, og indstille sig paa Torvet, hvor denne latterlige Practike skulle gaae for sig.

Da Tiden kom, at Markedet holdtes, indfandt disse Personer sig sammesteds, og denne ny Udlærte begyndte sin Practike paa efterfølgende Maade: Han klædte sig propre ud, tog en Kappe om sig, og en Deel Penge hos sig, gik saa hen paa Torvet, og besaae Kramboerne. Omsider kom han til en Kramboe, i hvilken sad en tyk og feed Kone, som havde alleslags rare Linklæder at sælge. Han spurte hende: om hun havde Særke at sælge? Hun sagde Ja. Han begierede at see dem. Hun tog strax frem et, andet, tredie og fierde Slags; men der vare ingen, som vare fine og kostbare nok for ham. Derfor casserede han dem alle, og sagde: Dersom hun havde ingen finere og kosteligere, saa ville han ingen kiøbe. Thi jeg har Penge nok, sagde han, og æstimerer ingen Betalning. Han tog en Haand

fuld

fuldt Penge op af Lommen, og braverede med dem for Kræmmerkonen. Da hun saae disse skiønne Penge, og hørte de pralende Ord, tænkte hun: Du er mig den rette Kiøbmand, hvad for en Helgen har vel fort ham til mig? Hun sagde: Ja, min Herre! jeg har vist dem, som ere finere og bedre, men de falde vel dyre. Det skader intet, sagde han, tag os dem kun frem. Kræmmerkonen fremtog et Par af de allerbeste og fineste Særke, som hun havde i sin Kram. Da han saae dem, sagde han: Ja, Madame! disse befalde mig, tag os hid et Dosin deraf. Konen lagde saa mange frem paa Disken. Han besaae dem alle, de befaldt ham vel, og han sagde: Madame! jeg skal have den trettende til; hvilken hun og fremlagde. Denne tog han, slog den ud, besaae den, og sagde: Madame! jeg frygter, at disse Særke blive for korte og for snevre, thi de komme mig saa korte og saa snevre for. Nei, min Herre! svarede hun, de ere saa vide og lange, at jeg vel kunde faae en af dem over alle mine Klæder, hvor tyk og stor jeg endog er O ja, Madame! sagde den Kiøbende, vær De af den Godhed, og drag denne over Dem, at jeg kan see dens Længde og Vide. Ja nok, sagde Konen. Hun giorde sig herom ingen videre Tanker, men førte sig i Særken oven over de andre Klæder. Da hun var i den, sagde han: Vil Madame tillade mig at see, hvorledes den passer Dem for og bag? Ja, sagde Konen. Da han havde betragtet den for til, vendte han hende omkring, fandt hende paa Ryggen, og og sagde: Den er vid nok, jeg faaer at drage den

lidt ned paa Lænderne. Han bukkede sig, tog fat om det Nederste af Konens inderste Særk, løftede den op under Rumpen, og befæstede den imellem hendes Skuldre med stærke Knappenaale. Da det var giort, sagde han: Ja, Madame! denne Særk passer dem; naar de andre 12 ere alle saa store som denne, staaer de mig vel an. Konen forsikrede, at de vare alle saaledes. Det er vel, sagde han, der er Penge. Han gik til Bordet, og tog Haanden i Lommen. Konen gav sig ei Tid, at føre sig af Særken, thi hun meente først at faae Pengene, siden kunde hun vel faae Tid til at klæde sig af. Da Spidsbuben kom uden for Bordet, snappede han Særkene gesvindt under sin Kappe, og sprang ud paa Torvet. Konen, saa tyk og feed hun var, gav sig ikke Tid, at føre sig af Særken, men lukte Disk-lemmen i Hastighed op, og foer efter Tyven ud paa Torvet iblant alle Folk, slog Haand i Haand, raabte og skreeg: O mine Særke! o mine Særke: Folkene, som stod paa Markedet, da de saae Konen komme saa forstyrret løbende, klædt i en hvid Særk over sine Klæder, der bag til var opfæst over den blotte Rumpe, tænkte alle, at hun maatte være afsindig: hvorfor de lod Tyven løbe, som hun raabte, de skulle holde, og løb efter hende, at speile sig. Konen blev ved at løbe efter Tyven, og Folket efter hende.

Imidlertid kom Konens Mand imod hende, og saae sin Kone i denne galne og forstyrrede Habit. Da han hørte, at hun raabte: Særke! Særke! tænkte han, (som ikke vidste af denne Handel at

sige,)

sige,) at hun meente den Særk, hun var klædt udi; han løb derfor til, og vilde hielpe hende af Særken. Konen, som af Forbittrelse ikke kunde kiende sin egen Mand, tænkte, det var Tyven; hun tog derfor fat paa Manden, greb ham i Haaret, rev ham i Ansigtet, og sagde: Du Skielm og Tyv, du har staalet tolv Særke fra mig, og narret mig i den trettende; vil du nu og stiæle den? Du skal faae den i dig, din Skielm! Manden blev derover vred, greb Konen i Kardusen, og kastede hende til Jorden. Nu blev han vaer, at hun var nøgen bag til, hvorover han blev saa fortørnet, at han tog sin Ridepidsk, som han nylig havde kiøbt paa Markedet, og pidskede Konen digt for Rumpen. Konen, som ikke vidste, at Rumpen var bar, greb efter Klæderne, men kunde ikke naae dem, kunde og ikke besinde sig, hvorledes det var fat. Manden blev ved at slaae paa Rumpen Nu tog Konen til Beens hiemad, og Manden med den ganske Skare fulgte efter hende, og lod Tyven fare. Da de kom hiem, bleve de efter lang Uenighed bedre findede. Manden begyndte nu med Saggtmodighed at foreholde sin Kone hendes ubesindige Galenskab. Konen svarede: Jeg var ikke gal, har og aldrig været det; men saa og saa gik det til, og saaledes blev jeg bedraget. Derfor har jeg af Ubesindighed tiltalt dig saa ilde paa Gaden, da jeg løb efter Tyven, og af Iverighed geraadet med dig i Klammerie, uden at jeg vidste af den Spot, mig var vederfaret.

faret. Jeg kan altsaa med Rette sige, at jeg havde baade Spotten og Skaden paa en Dag.

Hvorledes det siden med Tyvens Ende er bleven, kan jeg ikke give Læseren tilkiende, men jeg fik paa den anden Historie en latterlig Ende.

Den Tredie,

om den narriske Bygmester.

Engang var der en Person, som havde saa mange Penge, at han ej vidste Tal eller Ende paa dem, vidste og ikke, hvad han skulde begynde med disse Penge, at han kunde forhverve sig et udødeligt Navn. Han havde vel hørt det Ordsprog: at mange byggede Kastiller i Luften; men han forstod ikke, i hvilken Mening dette Ordsprog blev brugt. Da han var noget speculeus paa sig, syntes han, at han ville practisere dette Værk. Han begyndte først at giøre en galant Afridsning paa Fortificationen, Kirken, Slottet, Raadhuset og andre skiønne Huse, som han vilde oprette i denne Fæstning. Da Afridsningen var færdig, syntes han, at den meget vel kunde staae paa Jorden, men hvorledes han skulle faae den til at hænge i Luften, derpaa grundede han Dag og Nat. Nu havde han hørt, at Magnetstenen kunde drage Jern og Staal til sig, derfor besluttede han, at giøre Anstalt til Bygningen paa følgende Maade:

Han

Han giorde først Offer og Bøn til Gudinde Pallas, at han, som Gudinden for Konsterne, ville bønhøre og hielpe ham i dette Værk. Siden kiøbte han Tømmer, og lod det i Firkant eller Qvadrat, paa en Fierdingvej i Omkreds, med Jern-Bolter og Baand tilsammenbinde. Dette skulle være Grundvolden. Nu lod han i Kanterne af denne Grundvold oprette mange store Jernstøtter og Piller, og lod dem Bueviis tilsammenføye, saa høit, som han syntes, at Taarnene og Husene skulle række op i Veiret til. Derefter giorde han en Vold omkring paa Kanten, ikke til at plante Kanoner paa, men til at saae Rug og anden Sæd paa. Da Volden nu var færdig, lod han lægge en Deel Jord oven paa denne Tømmergrund, hvori han anlagde visse Steengader; og hvor Bygningerne skulle staae, lod han Jorden være frie. Derefter begyndte de at bygge paa Husene. Da nu Husene med alt Tilbehør vare færdige, giorde han atter Bøn og Offer til Gudinden Pallas, at hun skulle forhielpe ham til en stor Magnetsteen og befæste den i Skyerne, at den kunde drage denne jernbundne Fæstning op til sig med Taarne, Huse og Folk, ligesom han havde bygt og indrettet samme. Pallas lovede, at ville bønhøre denne Bygmester, naar han ville love og holde hende det Lovte, at han ingen uretfærdige Folk vilde antage til at beboe denne Luft-Fæstning. Hun ville da ej alene forskaffe ham Magnetstenen, men og ved sin Kraft selv opholde

Fæst-

Fæstningen i Luften, saa at ingen af Indbyggerne skulle lide Mangel paa nogen Ting, saafremt de vilde leve retfærdig, og ikke begaae nogen Uret. Dette Løvte indgik Bygmesteren, og sagde derhos, at han selv vilde være den høieste Regent i Staden, og bære største Omsorg for, at der intet Ulovligt skulle gaae i Svang, saa at Staden kunde fortiene den Roes hos Guderne, at den skulle kaldes Retfærdighedens Stad. Da Pallas havde hørt dette Løvte, troede hun det, og bad ham at bemøye sig om at faae Folk i Staden. Derpaa lod Bygmesteren sammenkalde Folk af alle Haandteringer, og tog 4 Personer af alleslags Konstnere og Haandværkere, som forefandtes; undtagen af Skrædere, Møllere, Linvævere og Bagere, deraf vilde han kun have een af hvert Laug, thi han befrygtede, at disse 4 Professioner ikke vare saa retfærdige, som de burde være. Han tog og adskillige Standspersoner, som gave sig til ham af den Aarsag, at denne Fæstning, der skulle opholdes i Luften, aldrig kunde beleires af nogen Fiende; hvorfor og utallige mange rige Personer begave sig til denne Stad at boe. Da nu Staden var rigelig forseet med Proviant og Indbyggere, giorde han tredie Gang Bøn til Pallas, og gav tilkiende, at Staden var færdig og indrettet, ligesom hun forlangte at have den; bad derhos, at hun nu, efter hendes Løvte, vilde drage Staden og dens Indbyggere op i Luften, hvilket og skeete.

Da

Da Staden nu hængte i Luften, blev alting anordnet og indrettet efter Retfærdigheds Maade. Bygmesteren, som var Regent, beboede Slottet, og de andre, hver efter sin Stand, beboede Stadens Palladse og Huse. Alle Haandværkere bleve indrettede i visse Forsamlinger og Lauge, alt under det Løvte, at alting skulle gaae retfærdig og rigtig til, saafremt de ellers vilde vente sig Held og Lykke. Dette var nu godt. Alle Haandværkere havde deres visse Lauge, undtagen Skræderen, Mølleren, Væveren og Bageren. Disse fire fandt sig fornærmet over, at deres Regent havde agtet dem saa ringe frem for alle andre, at de ikke vare saa mange af hvert Slags, saa at de kunde indrette sig et Laug. De bleve enige, og gave sig tilsammen i eet Laug. Mølleren, Skræderen, Væveren og Bageren, de givtede dem alle. Mølleren og Skræderen avlede hver 5 Sønner med deres Hustruer, og Væveren og Bageren avlede hver 5 Døttre med deres Hustruer; det giør tilsammen Tyve. Da disse kom til Aar og Alder, givtede de sig med hverandre, saa deres Laug blev formeret med Tyve i Tallet. Da de nu saae, at deres Laug tog til at formere sig, bleve de derover saa modige, at de ej æstimerede de andre Lauge, men holdt deres egen Forsamling; hvorudi de overvejede med hverandre: At, om der engang skulle skee Misvext paa Volden, og blive dyr Tid, hvor farligt det da vilde see ud for Indbyggerne? Derfor sagde de til hverandre: at det var raadeligt,

ligt, at see sig for i Tide, og med en subtil Behændighed at samle noget sammen af andre Folkes Gods, som ikke let kunde mærkes, hvorved de kunde opholde sig i det Tilfælde, naar dyr Tid skulle komme. Bageren, der syntes at være den retfærdigste i dette Laug, sagde: Det vil aldrig lykkes. Hvorfor ikke? spurte de andre. Du kan komme vel Klie og Giær i Trødet, og giemme det beste Meel til dyr Tid, saa kan du faae Penge. Hvad skal da jeg? spurte Mølleren. Bageren svarede ham strax: Du kan jo profitere dig lidt af hver Sæk, saa længe, til du faaer samlet vel. Skræderen og Væveren spurte: Hvad skal vi da? Vi kan jo ikke æde Klæde eller Garn. I maa være to eenfoldige Stempere, sagde de begge andre, kan I ikke hielpe paa os med Uldent og Linnet, saa kan vi hielpe jer igien med Meel og Brød. Det gaaer an, sagde Skræderen og Væveren.

Derpaa begyndte de at giøre Uret i Staden, og at profitere saa længe af andre Folkes Gods, indtil de bleve saa rige, at de havde Forraad paa mange Aar. Nu vare disse fire Laugsbrødre saa indkommen med at giøre Profit, saa de ei kunde bare sig, at de jo skulle profitere noget fra hinanden. Kort at fortælle, de giorde det saa grovt, at de omsider kom i Trætte. Thi Væveren, som var sulten og karrig, havde taget for meget Garn til Rending af Skræderens Kone. Skræderen var Hevngierrig og Stolt, han klagede sin Uret for Bageren; men Bageren var